

การประเมินผลโครงการ เกษตรผสมผสาน

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เอกสารการประเมินผล เลขที่ 503
พฤษภาคม 2567

CENTRE FOR PROJECT AND PROGRAMME EVALUATION
OFFICE OF AGRICULTURAL ECONOMICS
MINISTRY OF AGRICULTURAL AND COOPERATIVES
EVALUATION PAPERS NO. 503
May 2024

การประเมินผลโครงการเกษตรผสมผสาน

โดย

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บทคัดย่อ

โครงการเกษตรผสมผสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมรูปแบบการเกษตรแบบผสมผสาน ซึ่งเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งของเกษตรกรในการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรให้สมาชิกมีรายได้เพิ่ม เชื่อมโยงธุรกิจกับสถาบันเกษตรกร ให้เข้มแข็ง การประเมินผลโครงการในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรรวม 2 โครงการ คือ 1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และ 2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ครอบคลุม 4 ภาค จำนวนตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 823 ราย ประกอบด้วยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 735 ราย ปราชญ์ชาวบ้านจำนวน 30 ราย และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ จำนวน 58 ราย

ผลการประเมินโครงการตามเกณฑ์ประเมินผลของ OECD ทั้ง 6 ด้าน โดยวัดจากผลการดำเนินงาน ที่ดำเนินการได้เทียบกับเป้าหมายตามแผน พบว่า ในภาพรวมโครงการ ได้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน 96.00 อยู่ในระดับดีมาก หรือเกรด A ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ความสอดคล้อง ได้คะแนนเท่ากับ 100 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ภาคการผลิตและบริการ กลุ่มเป้าหมายมีความต้องการเข้าร่วมโครงการ และทำเกษตรแบบผสมผสานในพื้นที่ กิจกรรมของโครงการ สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรเป้าหมาย

ด้านที่ 2 ด้านความเกี่ยวพัน ได้คะแนนเท่ากับ 100 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก มีความเกี่ยวพัน ภายในกับภารกิจของหน่วยงานด้านส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรผสมผสาน และหน่วยงานภายนอก อาทิ สถาบันการศึกษา โดยมีส่วนร่วมกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ และเป็นวิทยากร และให้คำปรึกษา ทางด้านการเกษตร และติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร

ด้านที่ 3 ด้านประสิทธิผล ได้คะแนนเท่ากับ 98.33 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ และถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 15,018 ราย ปราชญ์ชาวบ้าน 152 ราย สถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 114 แห่ง ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน 152 ศูนย์ ครอบคลุมเป้าหมาย ทันเวลาตามแผน มีพื้นที่ทำเกษตรผสมผสานรวม 13,050.73 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 145.01 ของเป้าหมาย 9,000 ไร่ เกษตรกรและสมาชิกสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนำความรู้ ไปใช้ประโยชน์แล้ว ร้อยละ 81.39

ด้านที่ 4 ด้านประสิทธิภาพ ได้คะแนนเท่ากับ 100 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก การใช้งบประมาณ ของโครงการมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผลการเบิกจ่ายงบประมาณ เท่ากับ 4,303.96 บาทต่อราย ทำให้ประหยัดงบประมาณได้เท่ากับ 433.40 บาทต่อราย (คิดเป็นร้อยละ 9.15) การดำเนินงานและ กิจกรรมเป็นไปตามเป้าหมายและทันเวลาที่ได้กำหนดไว้ตามแผน

ด้านที่ 5 ด้านผลกระทบ ได้คะแนนเท่ากับ 88.75 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีมูลค่าผลผลิต 163,739.68 บาทต่อครัวเรือนต่อปี มีค่าใช้จ่ายในการผลิต 86,103.12 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และมีผลตอบแทนสุทธิ 77,636.56 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ด้านสังคม ร้อยละ 34.31 เกษตรกรมีการรวมกลุ่ม แต่ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน เนื่องจากเกษตรกรมีแปลงทำการเกษตรไกลกัน การรวมกลุ่มการผลิตมีน้อย และต่างมีภารกิจในแปลงเกษตรผสมผสาน จึงไม่มีเวลามาร่วมกิจกรรมการรวมกลุ่ม และมีแรงงานคืนถิ่น เพียงร้อยละ 3.03 ด้านสิ่งแวดล้อม เกษตรกรร้อยละ 71.03 มีการลดใช้สารเคมี

ด้านที่ 6 ด้านความยั่งยืน ได้คะแนนเท่ากับ 75.00 คะแนน อยู่ในระดับดี เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 93.82 มีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง เกษตรกร ร้อยละ 53.48 มีการเผยแพร่ขยายผลองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรอื่น ๆ ได้ และเกษตรกรนำไปปฏิบัติแล้ว ร้อยละ 50.00 ของเกษตรกรที่ได้รับการเผยแพร่ข้อเสนอแนะ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน ควรพัฒนา เพื่อให้โครงการมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ดังนี้

1) **โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน** โดย 1.1) การบูรณาการองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นกับความรู้สมัยใหม่ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของปราชญ์ชาวบ้าน และเจ้าหน้าที่ และสร้างทายาทปราชญ์ชาวบ้าน 1.2) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การรวบรวมเผยแพร่ถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยพัฒนาเว็บไซต์หรือแผนปฏิบัติงานของศูนย์เครือข่ายจัดทำแนวทางการเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ 1.3) ควรมีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ เพื่อให้ตรงตามความต้องการของกลุ่มเกษตรกร สามารถผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการของตลาด และกรมส่งเสริมสหกรณ์ ร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรมีแนวทางการส่งเสริม

2) **โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร** 2.1) ควรเน้นให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของโครงการ ให้การสนับสนุน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการเกิดการแบ่งปันทรัพยากร องค์ความรู้ เพิ่มอำนาจการต่อรองทางการตลาด และลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ 2.2) เกษตรกรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยี ที่เกี่ยวข้องในการทำเกษตรผสมผสาน อาทิ ด้านการผลิต พืช ปศุสัตว์ ประมง และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ 2.3) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาองค์ความรู้ และการตลาด โดยมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล จัดกิจกรรม และมีการใช้ทรัพยากรบุคคลงบประมาณ การสนับสนุนทางเทคนิคร่วมกัน 2.4) ส่งเสริมการตลาดและสร้างรายได้ เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน

คำสำคัญ : เกษตรผสมผสาน

Abstract

The operation of integrated farming's project have objective to use an integrated farming model as a another option for farmers to live according to the philosophy of Sufficiency Economy to increase the efficiency of agricultural production for members to have additional income. Strengthen business connections in farmer's institutions. The objective of this project evaluation is to evaluate the project's achievements. By collecting data from farmers in 2 projects. 1) The develop a local philosopher network center project and 2) The integrated farming in cooperatives and farmer groups project. covering 4 regions, the total sample size was 823, consisting of 735 farmers participating in the project, 30 local philosophers and 58 officials involved with the project

Evaluation results are considered based on indicators according to the OECD evaluation criteria, consisting of 6 main criteria. measured by the achieved performance compared to planned goals. In overall project received of 96.00 which is at the very good level or grade A with details in each aspect as follows.

Aspect 1 : Relevance received a score of 100 points, which is at a very good level. It is consistent with the 2nd national strategy of building competitiveness manufacturing and service sectors. The target's group has a desire to join the project. and do integrated agriculture in the area. project activities are consistent with the needs of target farmers.

Aspect 2 : Coherence received a score of 100 points, which is at a very good level. It has an internal connection with the mission of the agency in promote and develop integrated agriculture. and external agencies such as educational institutions by participating in knowledge transfer activities and as a lecturer and provide agricultural advice and follow up and visit farmers

Aspect3 : Effectiveness received a score of 98.33 points, which is at a very good level. Agency responsible for the project transfer knowledge to 15,018 farmers participating in the project, 152 village philosophers, 114 farmer's institutes participating in the project, 152 village philosopher network centers, all of which met the target and get on time. There is a total integrated farming area of 13,050.73 rai amounts to 145.01 percent of the target 9,000 rai. Farmers and members of farmer institutes participating in the project have already use their knowledge 81.39 percent.

Aspect 4 : Efficiency received a score of 100 points, which is at a very good level. project budget used effective because the budget disbursement results were 4,303.96 baht per person, these budget was saved equal to 433.40 baht per person (representing 9.15 percent). Operations and activities were in line with the goals and on time as according to the plan.

Aspect 5 : Impact received a score of 88.75 points, which is at a very good level. Farmers participating in the project has an output value of 163,739.68 baht per household per year.

There is a production cost of 86,103.12 baht per household per year and has a net return of 77,636.56 baht per household per year. Social aspect: 34.31 percent of farmers have farm groups but these have not yet passed the evaluation criteria this is because farmers have farming plots far from each other. there is little production integration. and each farmer have missions in integrated agricultural fields Therefore, there is no time to join group activities and there were only 3.03 percent of returning workers. Environmental aspect 71.03 percent of farmers reduced their chemicals uses.

Aspect 6: Sustainability received a score of 75.00 points, which is at a good level. 93.82% of farmers participating in the project have continued activities. 53.48% of farmers have disseminated and expanded knowledge given to other farmers and 50.00 percent of farmers that get expanded knowledge have already implemented it.

Suggestions office of the permanent secretary for ministry of agriculture and cooperatives by ats should develop

1) The develop a local philosopher network center project by 1.1) Integrating local knowledge and wisdom with modern knowledge. Organize workshops on new technology and innovation to develop the knowledge and skills of local philosophers. and officials and create heirs of local philosophers 1.2) Application of information and communication technology to increase efficiency collection and publication Transferring local knowledge and wisdom by developing a website or operational plan for the network center create guidelines for dissemination through social media. 1.3) There should be research and development of modern agricultural technology to meet the needs of farmer groups Able to produce quality agricultural products matches the needs of the market and the Department of Cooperative Promotion together with the Office of the Permanent Secretary, Ministry of Agriculture and Cooperatives There should be guidelines for promoting and

2) The integrated farming in cooperatives and farmer groups project 2.1) Farmers should be encouraged to participate in every step of the project. give support to create understanding of the project, share resources and knowledge, and increase market bargaining power. and reduce the risk of natural disasters. 2.2) Farmers receive knowledge and technology development. involved in integrated agriculture, such as crop production, livestock, fisheries, and natural resource management. 2.3) Create a network of cooperation between farmers Government agencies and the private sector to create learning. Developing knowledge and marketing by exchanging news and information, organizing activities, and using human resources, budget, and technical support together. 2.4) Promote marketing and generate income. To help farmers have a stable and sustainable income.

Keywords : Integrated farming

คำนำ

โครงการเกษตรผสมผสาน เป็นโครงการภายใต้โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน และเป็นนโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การประเมินผลโครงการเกษตรผสมผสาน ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ใช้รูปแบบจำลองตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic Model) ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กิจกรรม ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ โดยทำการประยุกต์กรอบแนวคิด เข้ากับหลักเกณฑ์การประเมินขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co - operation and Development: OECD) ประกอบด้วยหลัก 6 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้อง ความเกี่ยวพัน ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ผลกระทบ และความยั่งยืน เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ตลอดจนข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ สำหรับการปรับปรุง และการพัฒนาการดำเนินโครงการและกิจกรรมในระยะต่อไป

รายงานฉบับนี้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ศูนย์เครือข่าย ประชาชนชาวบ้าน สถาบันเกษตรกร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1 – 12 และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานโครงการ ที่ร่วมให้ข้อมูล ทำให้รายงานการประเมินผลโครงการสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับประโยชน์จากเอกสารรายงานการประเมินผลฉบับนี้ จึงขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
พฤษภาคม 2567

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ค
Abstract	จ
คำนำ	ช
สารบัญ	ณ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ท
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของงานประเมินผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานประเมินผล	2
1.3 ขอบเขตของการประเมินผล	2
1.4 นิยามคำศัพท์เฉพาะ	3
1.5 วิธีการประเมินผล	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี	15
2.1 การตรวจเอกสาร	15
2.2 แนวคิดและทฤษฎี	16
บทที่ 3 สภาพทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายของโครงการ	33
3.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	31
3.2 พื้นที่การเกษตรและลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ปี 2562	34
3.3 ปัญหาสภาพดินในพื้นที่การเกษตร ปี 2562	35
3.4 แหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	35
3.5 การเป็นสมาชิกขององค์กร/กลุ่ม/สถาบันของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	36
บทที่ 4 ผลการประเมินผล	39
4.1 ด้านความสอดคล้อง	39
4.2 ด้านความเกี่ยวพัน	44
4.3 ด้านประสิทธิผล	48
4.4 ด้านประสิทธิภาพ	68
4.5 ด้านผลกระทบ	70
4.6 ด้านความยั่งยืน	82
4.7 ผลการประเมินภาพรวม	86

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	89
5.1 สรุป	89
5.2 ข้อเสนอแนะ	91
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก	97
ภาคผนวกที่ 1 รายละเอียดโครงการ	99
ภาคผนวกที่ 2 ผลการประเมินโครงการ	111
ภาคผนวกที่ 3 สรุปผลการประเมินภาพรวมโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายประชาชน ชาวบ้าน	115
ภาคผนวกที่ 4 สรุปผลการประเมินภาพรวมโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร	125
ภาคผนวกที่ 5 สรุปผลการประเมินภาพรวมโครงการเกษตรผสมผสาน	135
ภาคผนวกที่ 6 แบบสอบถาม	145
ภาคผนวกที่ 7 ประมวลภาพโครงการเกษตรผสมผสาน	189

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 1.1	ประเด็นและตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดของการประเมินผลโครงการ	6
ตารางที่ 1.2	จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินผล	10
ตารางที่ 2.1	ระดับทัศนคติ	24
ตารางที่ 2.2	ลักษณะโครงการที่มีความสำคัญ/ไม่มีความสำคัญกับ Impact และ Sustainability	27
ตารางที่ 2.3	การให้น้ำหนักคะแนนตามประเภทโครงการที่ให้ความสำคัญกับเกณฑ์ไม่เท่ากัน	28
ตารางที่ 3.1	อายุของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	31
ตารางที่ 3.2	ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	32
ตารางที่ 3.3	อาชีพหลักของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	33
ตารางที่ 3.4	สมาชิกในครัวเรือน การใช้แรงงาน และประสบการณ์ในการทำการเกษตร ปี 2562	33
ตารางที่ 3.5	พื้นที่การเกษตร การถือครองที่ดิน และเอกสารสิทธิ์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	34
ตารางที่ 3.6	ปัญหาสภาพดินในพื้นที่การเกษตร ปี 2562	35
ตารางที่ 3.7	แหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	36
ตารางที่ 3.8	การเป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่ม/สถาบันของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	37
ตารางที่ 4.1	ความสอดคล้องกับนโยบายของโครงการ ปี 2562	40
ตารางที่ 4.2	ความสอดคล้องกับบริบทของเกษตรกร ปี 2562	42
ตารางที่ 4.3	ความสอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการ ปี 2562	43
ตารางที่ 4.4	สรุปผลการประเมินด้านความสอดคล้องของโครงการ ปี 2562	43
ตารางที่ 4.5	ความเกี่ยวพันของกิจกรรมโครงการกับภารกิจของหน่วยงาน ปี 2562	45
ตารางที่ 4.6	ความเกี่ยวพันกับโครงการของหน่วยงานอื่นของโครงการ ปี 2562	46
ตารางที่ 4.7	ความเชื่อมโยงกับกิจกรรมของหน่วยงานอื่น ของโครงการ ปี 2562	47
ตารางที่ 4.8	สรุปผลประเมินด้านความเกี่ยวพันของโครงการ ปี 2562	48
ตารางที่ 4.9	เกษตรกรและประชาชนชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	49
ตารางที่ 4.10	จำนวนศูนย์เครือข่ายประชาชนชาวบ้านและสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	50
ตารางที่ 4.11	จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการอบรมและศึกษาดูงาน ปี 2562	51
ตารางที่ 4.12	การได้รับสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากโครงการ ปี 2562	52
ตารางที่ 4.13	พื้นที่ทำเกษตรผสมผสานของเกษตรกรในโครงการ ปี 2562	53
ตารางที่ 4.14	ผลการดำเนินงานของโครงการ ปี 2562	54
ตารางที่ 4.15	การใช้ประโยชน์จากความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	55

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.16 การใช้ประโยชน์จากปัจจัยการผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	57
ตารางที่ 4.17 การทำกิจกรรมในแปลงเกษตรผสมผสานของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	60
ตารางที่ 4.18 การใช้ประโยชน์พื้นที่ในแปลงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	61
ตารางที่ 4.19 การเชื่อมโยงตลาดของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน/สถาบันเกษตรกรและสมาชิกสถาบันเกษตรกรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	62
ตารางที่ 4.20 แหล่งจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรและสมาชิกสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	63
ตารางที่ 4.21 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินงานโครงการภาพรวม ปี 2562	64
ตารางที่ 4.22 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ปี 2562	64
ตารางที่ 4.23 ความพึงพอใจของสมาชิกสถาบันเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรผสมผสาน ปี 2562	65
ตารางที่ 4.24 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินงานโครงการภาพรวม ปี 2562	66
ตารางที่ 4.25 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ปี 2562	66
ตารางที่ 4.26 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่สถาบันเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรผสมผสาน ปี 2562	67
ตารางที่ 4.27 สรุปผลการประเมินประสิทธิผลของโครงการ ปี 2562	68
ตารางที่ 4.28 การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการเกษตรผสมผสาน ปี 2562	69
ตารางที่ 4.29 ความทันเวลาของงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและกิจกรรมตามแผนการดำเนินงานของโครงการ ปี 2562	69
ตารางที่ 4.30 สรุปผลการประเมินด้านประสิทธิภาพของโครงการ ปี 2562	70
ตารางที่ 4.31 รายได้ รายจ่าย และผลตอบแทนสุทธิทางการเกษตรของเกษตรกรหลังมีโครงการ ปี 2565	71
ตารางที่ 4.32 รายได้การจำหน่ายผลผลิตของครัวเรือนเกษตรกรหลังมีโครงการ ปี 2565	72
ตารางที่ 4.33 รายจ่ายในครัวเรือนเกษตรกรหลังมีโครงการ ปี 2565	73
ตารางที่ 4.34 ค่าใช้จ่ายในการผลิตของครัวเรือนเกษตรกรหลังมีโครงการ ปี 2565	74
ตารางที่ 4.35 หนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรหลังมีโครงการ ปี 2565	75
ตารางที่ 4.36 ร้อยละของครัวเรือนเกษตรกรที่มีหนี้สินหลังมีโครงการ ปี 2565	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.37 เงินออมของครัวเรือนเกษตรกรหลังมีโครงการ ปี 2565	77
ตารางที่ 4.38 การรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อทำกิจกรรมโครงการ ปี 2565	78
ตารางที่ 4.39 แรงงานคืนถิ่นของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	79
ตารางที่ 4.40 การใช้สารเคมีของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	80
ตารางที่ 4.41 การเกี่ยวคู่กันของกิจกรรมภายในแปลงเกษตรผสมผสานของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	81
ตารางที่ 4.42 สรุปผลการประเมินด้านผลกระทบของโครงการ ปี 2562	82
ตารางที่ 4.43 การทำเกษตรผสมผสานหลังจากสิ้นสุดโครงการของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	83
ตารางที่ 4.44 การเผยแพร่ขยายผลองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรผสมผสานและพัฒนาศูนย์ปราชญ์ฯ และการนำความรู้ไปปฏิบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562	85
ตารางที่ 4.45 สรุปผลการประเมินด้านความยั่งยืนของโครงการ ปี 2562	86
ตารางที่ 4.46 ภาพรวมเกณฑ์การประเมินผลโครงการ ปี 2562	87

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการประเมินโครงการเกษตรผสมผสาน	5
ภาพที่ 2.1 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบ 3 ท่วง 2 เงื่อนไข	18
ภาพที่ 2.2 ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic model)	23
ภาพที่ 4.1 ร้อยละการนำความรู้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน	55
ภาพที่ 4.2 ร้อยละการนำความรู้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	56
ภาพที่ 4.3 ร้อยละการนำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน	58
ภาพที่ 4.4 ร้อยละการนำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	58
ภาพที่ 4.5 การคัดเลือกเกษตรกรเพื่อเป็นแกนนำ	83

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของงานประเมินผล

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เป็นแผนการพัฒนาประเทศระดับที่ 1 ที่กำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ประเทศไทยที่ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว” ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ รวม 6 ด้าน โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ 2 ด้านความสามารถในการแข่งขัน และแผนระดับที่ 2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 3 การเกษตร (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) ได้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลผลิตภาพการผลิต ทั้งเชิงปริมาณและมูลค่าและความหลากหลายของสินค้าเกษตร โดยมีเป้าหมายผลิตภัณฑ่มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น ซึ่งมีแผนแม่บทย่อยเกษตรปลอดภัย เป็นแผนหนึ่งที่จะทำให้บรรลุผลตามตัวชี้วัดของแผนแม่บท โดยมีเป้าหมายระดับแผนย่อยได้แก่ อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัยขยายตัวร้อยละ 3 และภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรปลอดภัย มีโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน โดยเกษตรผสมผสานเป็นทางเลือกหนึ่งของโครงการที่มีลักษณะการปลูกพืชหรือการเลี้ยงสัตว์ชนิดต่าง ๆ อยู่ในพื้นที่เดียวกันภายใต้การเกื้อกูลประโยชน์ต่อกัน และกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยอาศัยหลักการอยู่ร่วมกันระหว่างพืช สัตว์ และสิ่งแวดล้อม

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าวจึงได้ดำเนินการโครงการเกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย 1) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้รูปแบบการเกษตรแบบผสมผสาน เป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งของเกษตรกรในการดำรงชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร ให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มเชื่อมโยงธุรกิจภายในสถาบันเกษตรกร ให้เข้มแข็งโดยการเพิ่มปริมาณการค้าในธุรกิจ รวมกันซื้อรวมกันขายเงินฝาก และบริการ โดยมีพื้นที่ดำเนินการกระจายทุกภูมิภาคโดยเป็นสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อสร้างระบบน้ำในไร่นาของสมาชิก และสามารถบริหารจัดการน้ำในไร่นาให้มีกิจกรรมที่ทำการเกษตรผสมผสาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรอย่างยั่งยืน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 1,500 ราย มีสถาบันเกษตรกร 107 แห่ง พื้นที่ 7,500 ไร่ งบประมาณ 14,259,800 บาท และ 2) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน มีเป้าหมายเกษตรกร 12,300 ราย ปราชญ์ชาวบ้าน 120 ราย ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน 120 ศูนย์ ได้รับการอบรม และมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และนำความรู้ไปปฏิบัติ งบประมาณ 51,115,800 บาท ทั้ง 2 โครงการงบประมาณ รวมทั้งสิ้น 65,375,600 บาท ดำเนินการโดยสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์ ทั้งนี้เป็นโครงการที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังให้การพัฒนาเพื่อยกระดับด้านความสามารถ

ในการแข่งขันของภาคเกษตรทั้งพืช ปศุสัตว์ และประมง การพัฒนาและการแปรรูปสินค้าเกษตร เพื่อสร้างมูลค่าและคุณค่าให้กับสินค้าเกษตร นำมาซึ่งโอกาสในการสร้างรายได้สร้างความมั่นคงทางอาหาร และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับเกษตรกร ยกกระตือรือร้นการผลิตให้เข้าสู่คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย รวมถึงการสร้างควมหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ทางการเกษตร การจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการพัฒนาระบบนิเวศของภาคเกษตร เพื่อให้การพัฒนามีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง

ในการนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยศูนย์ประเมินผล พิจารณาแล้วเห็นว่าโครงการดังกล่าวมีความสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน จึงได้ดำเนินการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ โดยใช้หลักเกณฑ์การประเมินผลขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วยหลัก 6 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้อง ความเกี่ยวพัน ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ผลกระทบ และความยั่งยืน เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ตลอดจนข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงและการพัฒนาการดำเนินโครงการและกิจกรรมในระยะต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของงานประเมินผล

เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

1.3 ขอบเขตของการประเมินผล

1.3.1 พื้นที่เป้าหมาย

พื้นที่ดำเนินงานโครงการเกษตรผสมผสาน ที่ดำเนินงานในปี 2562 จำนวน 2 โครงการ คือ

1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และ 2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ครอบคลุม 4 ภาค 76 จังหวัด

1.3.2 ประชากรเป้าหมาย

1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 2 โครงการ ในปี 2562 จำนวน 13,800 ราย
 2) ปราชญ์ชาวบ้าน 120 ราย
 3) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ 2 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด และสำนักงานสหกรณ์จังหวัด

1.3.3 ระยะเวลาของข้อมูล

1) ข้อมูลผลการดำเนินงานโครงการฯ ใช้ข้อมูลผลการดำเนินงานโครงการในปี 2562 (วันที่ 1 ตุลาคม 2561 - วันที่ 30 กันยายน 2562) ทั้ง 2 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และ (2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

2) ข้อมูลด้านผลลัพธ์ เป็นข้อมูลการผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการข้อมูลปีเพาะปลูก 2565/2566 (วันที่ 1 พฤษภาคม 2565 - วันที่ 30 เมษายน 2566)

1.4 นิยามคำศัพท์เฉพาะ

เกษตรผสมผสาน (Integrated Farming) หมายถึง เป็นระบบเกษตรที่มีการปลูกพืช และมีการเลี้ยงสัตว์หลากหลายชนิดในพื้นที่เดียวกันโดยที่กิจกรรมการผลิตแต่ละชนิด เกื้อกูลประโยชน์ต่อกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในไร่อย่างเหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุด มีความสมดุล ต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และเกิดการเพิ่มพูนความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ การเกื้อกูลกัน ระหว่างพืชและสัตว์ เศษซากพืช และผลพลอยได้จากการปลูกพืชจะเป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์ และผลพลอยได้จากการเลี้ยงสัตว์ก็จะเป็นประโยชน์ต่อพืชเช่นกัน

การเกื้อกูลกัน หมายถึง การเกื้อกูลในการผลิตซึ่งกันและกัน โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในไร่ เช่น ดิน น้ำ แสงแดดอย่างเหมาะสมเกิดประโยชน์สูงสุด มีความสมดุลของสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และเกิดผลในการเพิ่มพูนความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ

ปีเพาะปลูก 2565/66 หมายถึง ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมการผลิตสินค้าเกษตร ซึ่งจะทำให้ การเพาะปลูกตั้งแต่ วันที่ 1 พฤษภาคม 2565 ถึง 30 เมษายน 2566

สถาบันเกษตรกร หมายถึง องค์กรของประชาชนที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวของเกษตรกรเข้าเป็นกลุ่ม มีวัตถุประสงค์ สมาชิก หรือผู้เกี่ยวข้อง ระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติ แนวคิด ความเชื่อ และอุดมการณ์ ผู้ดำเนินงานและสถานที่ตั้งของสถาบันเพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตร มีการจัดปัจจัยการผลิต การแปรรูปธุรกิจเกษตร การตลาด ตลอดจนการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรให้สามารถตอบสนองความต้องการ และก่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกมากที่สุด ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มเกษตรกร สาขาอาชีพต่าง ๆ ผู้ปลูกกล้วย ผู้เลี้ยงโคนม ฯลฯ

ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน หมายถึง ศูนย์ฝึกอบรมของปราชญ์ชาวบ้านที่สามารถจัดการ ฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม และสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้การสนับสนุนเงินอุดหนุน

ปราชญ์ชาวบ้าน หมายถึง เกษตรกรผู้ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยพึ่งพาตนเองตามแนว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นผู้ที่ชุมชนยอมรับและเชื่อถือ หรือนิติบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.5 วิธีการประเมินผล

1.5.1 กรอบแนวคิดในการประเมินผล

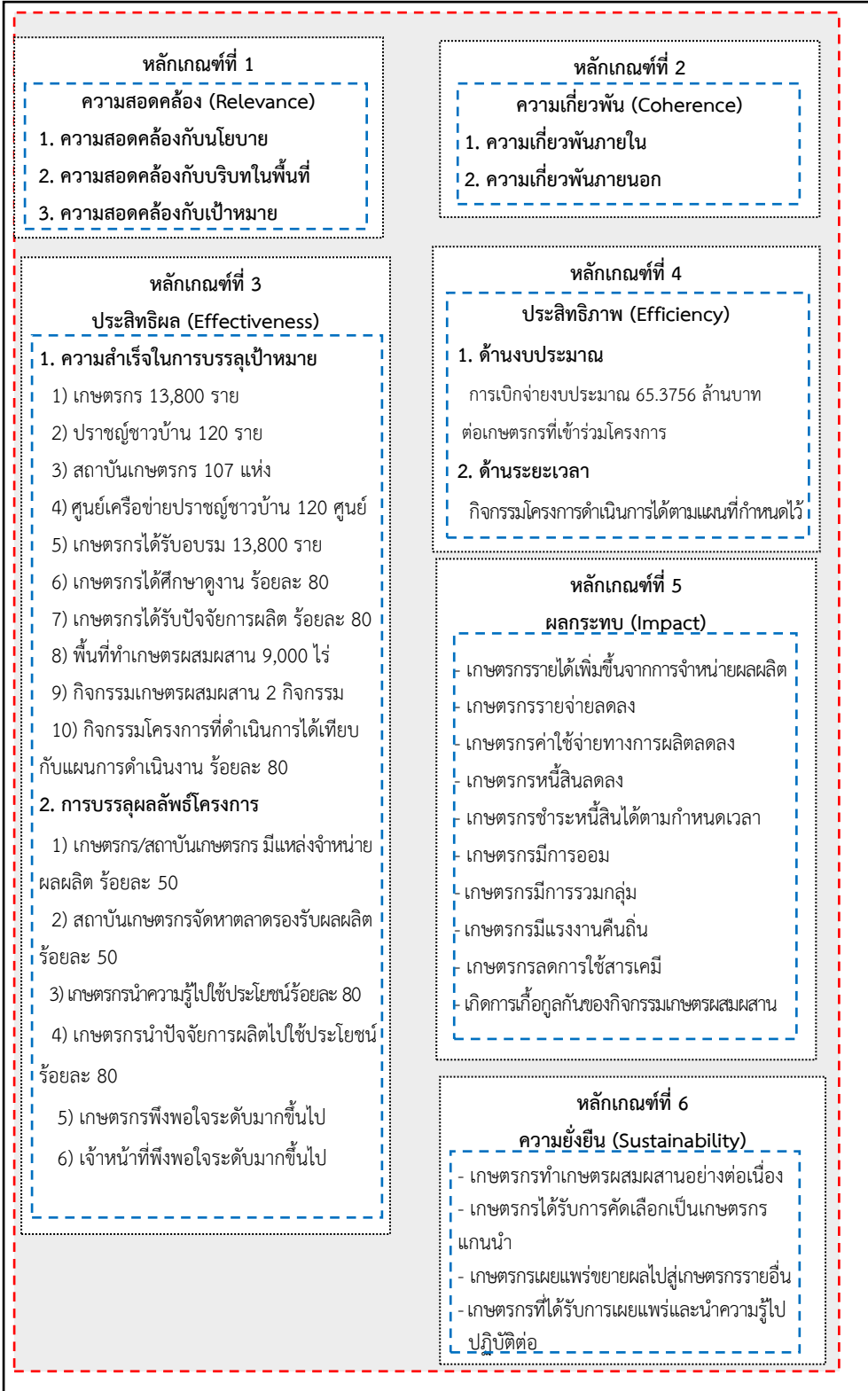
1) รูปแบบการประเมินผล การประเมินผลครั้งนี้ใช้รูปแบบจำลองตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic Model) ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กิจกรรม ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ โดยทำการประยุกต์ กรอบแนวคิดเข้ากับหลักเกณฑ์การประเมินขององค์การ เพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการพัฒนา (Organization for Economic Co - operation and Development: OECD) โดยใช้ เกณฑ์การประเมินผลใน 6 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้อง (Relevance) ความเกี่ยวพัน (Coherence)

ประสิทธิภาพ (Efficiency) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ผลกระทบ (Impact) และความยั่งยืน (Sustainability)

2) ประเภทของงานประเมินผล เป็นการประเมินผลหลังจากที่โครงการสิ้นสุดแล้ว (Ex - post Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลกระทบอันเกิดจากการดำเนินงานตามโครงการ โดยการเปรียบเทียบผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม เป็นการวิเคราะห์ว่าผลการดำเนินงานนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ อย่างไร ตลอดจนข้อเสนอแนะเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เป็นความสำเร็จ หรือล้มเหลวของโครงการ จะได้นำไปประกอบการพิจารณาเป็นแนวทาง ในการวางโครงการอื่น ๆ ต่อไป

3) แผนแบบของงานประเมินผล การประเมินผลครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นกับเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่โครงการหรือกิจกรรมระบุไว้ รวมทั้งผลการประเมินภาพรวมของโครงการ และแปลงค่าผลการประเมินเป็นระดับผลการประเมินในแต่ละประเด็น เพื่อแสดงให้เห็นว่าการดำเนินโครงการมีจุดอ่อนจุดแข็งในด้านใด และควรปรับปรุงแก้ไขในประเด็นใด

การประเมินผลโครงการเกษตรผสมผสาน

ข้อค้นพบ/ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานโครงการในระยะต่อไป

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการประเมินโครงการเกษตรผสมผสาน

1.5.2 ประเด็นและตัวชี้วัด จากรูปแบบการประเมินผลดังกล่าว นำมาสร้างประเด็นและตัวชี้วัดการประเมินผลโครงการเกษตรผสมผสาน ดังนี้ (ตารางที่ 1.1)

ตารางที่ 1.1 ประเด็นและตัวชี้วัด และเกณฑ์การวัดของการประเมินผลโครงการ

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล	น้ำหนัก
1. ความสอดคล้อง			10.00
1.1 ด้านความสอดคล้องกับนโยบาย	- ระดับความสอดคล้องของกิจกรรม โครงการกับยุทธศาสตร์/แผนแม่บท	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	5.00
1.2 ด้านความสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่	- ระดับความสอดคล้องของกิจกรรม โครงการกับบริบทในพื้นที่	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	2.50
1.3 ด้านความสอดคล้องกับเป้าหมาย	- ระดับความสอดคล้องกับผู้เข้าร่วม โครงการ	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	2.50
2. ความเกี่ยวพัน			10.00
2.1 ความเกี่ยวพันภายใน	- ระดับความเกี่ยวพันของกิจกรรม โครงการกับภารกิจของหน่วยงาน	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	6.00
2.2 ความเกี่ยวพันภายนอก	- ระดับความเกี่ยวพันกับโครงการของ หน่วยงานอื่น	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	2.00
	- ระดับความเชื่อมโยงกิจกรรมกับ กิจกรรมหน่วยงานอื่น	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	2.00
3. ประสิทธิภาพ			30.00
3.1 การบรรลุผลผลิตของโครงการ			2.00
1) ผู้เข้าร่วมโครงการ	- จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ - จำนวนประชาชนชาวบ้านที่เข้าร่วม โครงการ	13,800 ราย 120 ราย	2.00
2) สถาบันเกษตรกร/ศูนย์ เครือข่ายประชาชนบ้าน	- จำนวนสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการ - จำนวนศูนย์เครือข่ายประชาชน ชาวบ้านที่คัดเลือกให้ดำเนินการ ถ่ายทอดความรู้	107 แห่ง 120 ศูนย์	2.00 1.00
3) การอบรม/การศึกษาดูงาน	- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการอบรม - ร้อยละเกษตรกรที่ได้ศึกษาดูงาน - จำนวนศูนย์เครือข่ายประชาชนบ้าน ที่ถ่ายทอดให้เกษตรกร	13,800 ราย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 120 ศูนย์	1.00 1.00 1.00

ตารางที่ 1.1 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล	น้ำหนัก
4) การสนับสนุน ปัจจัยการผลิต	- ร้อยละเกษตรกรที่ได้รับปัจจัยการผลิต	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	2.00
5) พื้นที่เกษตร ผสมผสาน	- จำนวนพื้นที่ทำเกษตรผสมผสาน	9,000 ไร่	1.00
6) ประสิทธิภาพของ กิจกรรมโครงการ	- ร้อยละของกิจกรรมโครงการที่ดำเนินการได้ เทียบกับแผนการดำเนินงาน	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	1.00
3.2 การบรรลุผลลัพธ์ของโครงการ			
1) การใช้ประโยชน์	- ร้อยละของเกษตรกรที่นำความรู้จากการ อบรมไปใช้ประโยชน์	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	3.00
	- ร้อยละของเกษตรกรที่นำปัจจัยการผลิตไป ใช้ประโยชน์	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	3.00
2) การทำกิจกรรม เกษตรผสมผสาน	- จำนวนกิจกรรมการทำเกษตรผสมผสาน	อย่างน้อย 2 กิจกรรม	2.00
3) การเชื่อมโยงตลาด	- ร้อยละของเกษตรกร/สถาบันเกษตรกร ที่มีแหล่งจำหน่ายผลผลิต	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50	2.00
	- ร้อยละของสถาบันเกษตรกรที่จัดหาตลาด รองรับผลผลิตของเกษตรกร	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50	2.00
4) ความพึงพอใจ	- ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการ ดำเนินงานโครงการ	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	2.00
	- ระดับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการ ดำเนินงานโครงการ	ไม่น้อยกว่าระดับมาก	2.00
4. ประสิทธิภาพ			25.00
4.1 ด้านงบประมาณ	- ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณจริง เทียบกับประสิทธิภาพงบประมาณตามแผน	เท่ากับ 4,737.36 บาท ต่อราย	12.50
4.2 ด้านระยะเวลา	- ร้อยละของกิจกรรมโครงการที่ดำเนินการ ได้ตามแผนการดำเนินงาน	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	12.50

ตารางที่ 1.1 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล	น้ำหนัก
5. ผลกระทบ			20.00
5.1 ด้านเศรษฐกิจ	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลผลิต	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30	4.00
	- ร้อยละของครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายจ่ายลดลง	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30	4.00
	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีค่าใช้จ่ายทางการผลิตของครัวเรือนลดลง	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30	3.00
	- ร้อยละของครัวเรือนเกษตรกรที่มีหนี้สินลดลง	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30	1.00
	- ร้อยละของครัวเรือนเกษตรกรที่สามารถชำระหนี้สินตามกำหนดเวลา	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30	1.00
	- ร้อยละของครัวเรือนเกษตรกรที่มีการออม	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30	1.00
5.2 ด้านสังคม	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีการรวมกลุ่ม	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	2.00
	- ร้อยละของครัวเรือนเกษตรกรที่มีแรงงานคืนถิ่น	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5	1.00
5.3 ด้านสิ่งแวดล้อม	- ร้อยละของเกษตรกรที่ลดการใช้สารเคมี	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	1.00
	- ร้อยละของเกษตรกรที่เกิดการเกื้อกูลกันของกิจกรรมเกษตรผสมผสาน	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	2.00
6. ความยั่งยืน			5.00
6.1 การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	- ร้อยละเกษตรกรที่ทำเกษตรผสมผสานอย่างต่อเนื่อง	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	2.00
	- ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นเกษตรกรแกนนำ	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20	1.00
6.2 การขยายผล	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีการเผยแพร่ขยายผลไปสู่เกษตรกรรายอื่น	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	1.00
	- ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการเผยแพร่และนำความรู้ไปปฏิบัติ	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	1.00

ที่มา: จากการศึกษา

1.5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) วิธีการรวบรวม เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการในแต่ละกิจกรรมที่ดำเนินการ เพื่อรับทราบผลการดำเนินงานโครงการ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น และการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการในแต่ละประเด็นเพื่อประเมินผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

2) แหล่งข้อมูล แบ่งเป็น 2 แหล่ง ดังนี้

2.1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจด้วยตัวอย่างจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ รายละเอียดดังนี้

2.1.1) จำนวนประชากร การประเมินผลโครงการเกษตรผสมผสาน ประชากรของแต่ละกลุ่มมีลักษณะต่างกันทั้ง 2 โครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน มีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 13,517 ราย และโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 1,501 ราย รวม 15,018 ราย ด้วยข้อจำกัดของงบประมาณ ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล และบุคลากร จึงไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งหมด จึงใช้เกณฑ์ในการกำหนดขนาดตัวอย่าง

2.1.2) จำนวนตัวอย่าง ทำการสุ่มจากบัญชีรายชื่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบไม่ทดแทน (Simple random Sampling) ภายใต้เงื่อนไขความเป็นไปได้ทั้งในด้านบุคลากร ระยะเวลา และงบประมาณสำหรับการปฏิบัติงานภาคสนาม

(1) จังหวัดตัวอย่าง จังหวัดที่ดำเนินการใน ปี 2562 จำนวน 76 จังหวัด กำหนดขนาดตัวอย่างตาม Neuman (2014) กฎของความเด่นชัด (Rule of thumb) หากประชากรขนาดเล็ก (น้อยกว่า 1,000 ราย) กำหนดขนาดตัวอย่างประมาณร้อยละ 30 ในจังหวัดที่ดำเนินงานโครงการ ได้จังหวัดตัวอย่าง 23 จังหวัด

(2) เกษตรกรตัวอย่าง

(2.1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ในจังหวัดที่ตกเป็นตัวอย่าง จำนวน 5,100 ราย ใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จากการที่ประชากรมีลักษณะคล้ายคลึงกัน (Homogeneous) ซึ่งเป็นเกษตรกรทั่วไปที่เข้าร่วมโครงการศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และอยู่ในพื้นที่โครงการสามารถเป็นตัวแทนประชากร ได้จำนวนเกษตรกรตัวอย่าง 306 ราย

(2.2) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร จำนวน 1,429 ราย ใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีทั้งสมาชิกสถาบันเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีลักษณะโดยรวมแตกต่างกัน (Heterogeneous) ได้จำนวนเกษตรกรตัวอย่าง 429 ราย

(3) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดในระดับจังหวัดที่รับผิดชอบโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านโดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ในจังหวัดที่ตกเป็นตัวอย่าง จังหวัดละ 1 ราย รวม 23 ราย สำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัด หรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดที่รับผิดชอบโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายแบบไม่ใส่คืน (Simple random Sampling without replacement) ในจังหวัดที่ตกเป็นตัวอย่าง หน่วยงานละ 1 - 3 ราย รวม 35 ราย

(4) ประชาชนชาวบ้านที่เกี่ยวข้องกับโครงการในระดับจังหวัด ใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ในจังหวัดที่ตกเป็นตัวอย่าง จังหวัดละ 1 - 2 ราย ได้จำนวนตัวอย่าง 30 ราย ดังนี้ (ตารางที่ 1.2)

ตารางที่ 1.2 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินผล

โครงการ	ประชากร (ราย)	ตัวอย่าง (ราย)			รวม (ราย)
		เกษตรกร (ราย)	ประชาชนชาวบ้าน (ราย)	เจ้าหน้าที่ (ราย)	
1. โครงการพัฒนาศูนย์ เครือข่ายประชาชนบ้าน	5,100	306	30	23	359
2. โครงการเกษตรผสมผสาน ในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	1,429	429	-	35	464
รวม	6,529	735	30	58	823

ที่มา: จากการคำนวณ

2.2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รวบรวมจากเอกสารโครงการ เอกสารประกอบการประชุม รายงานผลการดำเนินงานโครงการผ่านระบบการประเมินผลและติดตามโครงการ เจริญนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เอกสารรายงานที่เกี่ยวข้อง และฐานข้อมูลเกษตรกรที่ร่วมโครงการ

1.5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ตัวชี้วัด โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลระหว่างก่อนและหลังมีโครงการ เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย

1) การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่ออธิบายประกอบค่าตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งแสดงด้วยค่าสถิติอย่างง่าย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าผลรวม เพื่อนำเสนอรายงานเป็นคำอธิบายประกอบตารางข้อมูล

2) การวัดทัศนคติโดยใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) เป็นการสรุปข้อความปลายเปิด คำอธิบาย ประเด็น ปัญหา ข้อเสนอแนะ และทัศนคติ จัดเป็นกลุ่มหมวดหมู่ การให้คะแนนความเห็น ความพึงพอใจ โดยใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale แบ่งช่วงของคะแนนออกเป็น 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ทั้งนี้การประเมินผลโครงการเกษตรผสมผสานใช้รูปแบบจำลองตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic model) และประยุกต์กรอบแนวคิดเข้ากับหลักเกณฑ์การประเมินขององค์การเพื่อความร่วมมือ

และการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) โดยมีวิธีการให้คะแนน ดังนี้

1) การประเมินผลในครั้งนี้ใช้หลักเกณฑ์ของ OECD ในการถ่วงน้ำหนักคะแนน จากเกณฑ์ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความสอดคล้อง ด้านความเกี่ยวพัน ด้านประสิทธิผล ด้านประสิทธิภาพ ด้านผลกระทบ และด้านความยั่งยืน

2) การถ่วงคะแนนตัวชี้วัด แต่ละเกณฑ์ ให้คะแนนถ่วงน้ำหนักตัวชี้วัดในแต่ละเกณฑ์ ไม่เท่ากัน โดยพิจารณาจากความสำคัญของตัวชี้วัดในแต่ละเกณฑ์

3) การให้คะแนนตัวชี้วัด จะให้คะแนน จาก 0 ถึง 100 แบ่งเป็นระดับช่วงชั้น 5 ชั้น ในแต่ละตัวชี้วัด ได้แก่ ชั้นที่ 1 น้อยที่สุด 0 คะแนน หรือ น้อยกว่าเท่ากับร้อยละ 20

ชั้นที่ 2 น้อย 1- 25 คะแนน หรือ ร้อยละ 21 - 40

ชั้นที่ 3 ปานกลาง 26 - 50 คะแนน หรือร้อยละ 41 - 60

ชั้นที่ 4 มาก 51 - 75 คะแนน หรือร้อยละ 61 - 80

ชั้นที่ 5 มากที่สุด 76-100 คะแนน หรือร้อยละ 81 - 100

4) การให้คะแนนภาพรวมโครงการ พิจารณาจากคะแนนรวม

4.1) 80 - 100 คะแนน ได้เกรด A หมายถึง ดีมาก เป็นจุดโดดเด่นของโครงการ

4.2) 65 - 79 คะแนน ได้เกรด B หมายถึง ดี หรือ สูงกว่ามาตรฐานทั่วไป

4.3) 50 - 64 คะแนน ได้เกรด C หมายถึง พอใช้ได้ตามมาตรฐานทั่วไป แต่ควรพัฒนา

ในการดำเนินการต่อไป

4.4) น้อยกว่า 50 คะแนน ได้เกรด D หมายถึง จำเป็นต้องปรับปรุง สำหรับการดำเนินงานต่อไป ดังนี้

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในการปรับปรุง แก้ไข ปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานโครงการบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.6.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการประเมินผลใช้เป็นข้อมูลเพื่อการปรับปรุง การดำเนินงานในระยะต่อไป

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี

2.1 การตรวจเอกสาร

2.1.1 การศึกษารูปแบบและวิธีการทำเกษตรแบบเกษตรผสมผสาน

งานวิจัยที่ศึกษารูปแบบและวิธีการทำเกษตรแบบต่าง ๆ เช่น การทำเกษตรผสมผสาน การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และการประเมินผลโครงการที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ การลดรายจ่ายในครัวเรือน การพึ่งพาพาตนเอง และคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2564ก) ได้ประเมินโครงการเกษตรผสมผสาน ในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ปี 2561 พบว่า เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วยสมาชิกสถาบันเกษตรกร 1,500 ราย สถาบันเกษตรกร 100 แห่ง ดำเนินการในพื้นที่ 27,486 ไร่ ใช้งบประมาณรวมทั้งสิ้น 14.64 ล้านบาท ร้อยละ 98.32 ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรรสมาชิกสถาบันเกษตรกรได้รับเงินอุดหนุนปัจจัยการผลิต รายละ 6,660 บาท มีการอบรมเกี่ยวกับการทำเกษตรแบบผสมผสานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และศึกษาดูงานในพื้นที่ด้านเศรษฐกิจของครัวเรือน มีผลตอบแทนสุทธิเพิ่มขึ้นจาก 5,167.66 บาทต่อครัวเรือน เป็น 5,540.25 บาทต่อครัวเรือน หรือเพิ่มขึ้น 372.59 บาทต่อครัวเรือน มีการเกื้อกูลของกิจกรรมการทำเกษตรแบบผสมผสานจากการเพาะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และประมงที่หลากหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต 8,810.37 บาทต่อครัวเรือน เกิดการพึ่งพาตนเองทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน 1,062.91 บาทต่อครัวเรือน และลดต้นทุนการผลิต 1,423.21 บาทต่อครัวเรือน โดยการบริโภคผลผลิตและใช้ปัจจัยการผลิตของตนเอง สามารถขยายผลการทำเกษตรผสมผสานร้อยละ 60.00 โดยมีการพัฒนาแปลงผสมผสานอย่างต่อเนื่อง และได้ขยายผลการทำเกษตรผสมผสานสู่เกษตรกรรายอื่นอีกด้วย เกษตรกรที่ได้รับการขยายผลการทำเกษตรผสมผสานร้อยละ 40 ได้นำไปปฏิบัติแล้ว

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2562) ได้ทำการประเมินผลโครงการพัฒนาเกษตรกรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2560 เป็นการประเมินผลระหว่างการทำงานโครงการ โดยประยุกต์ใช้แบบจำลองเชิงตรรกะ (Logic Model) จากการประเมินผลด้านผลลัพธ์เกิดการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตหลังนำความรู้ไปใช้ ร้อยละ 56.01 ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 42.22 โดยมีรายได้ของครัวเรือนเกษตรกรที่เพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมโครงการฯ 734.45 บาท/เดือน ด้านการพึ่งพาตนเอง ครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายจ่ายลดลง ร้อยละ 74.17 โดยมีรายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกรที่ลดลงจากก่อนเข้าร่วมโครงการฯ 1,507 บาท/เดือน ด้านความยั่งยืนเกษตรกรที่มีการรวมกลุ่ม ร้อยละ 40.82 และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่ม ร้อยละ 31.76 เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมมีการนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ให้กับเกษตรกรรายอื่น ร้อยละ 80.22

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2562) ได้ประเมินผลโครงการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2562 ซึ่งเป็นโครงการ ที่ได้รับความสนใจจากเกษตรกรเป็นอย่างดี โดยเห็นได้จากผลการอบรมเกษตรกรทั่วไปเกินกว่าเป้าหมายที่กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน กำหนดไว้ทุกปี ประกอบกับการประเมินผลการดำเนินงานของโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 โดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 95.53 มีความรู้ความเข้าใจในด้านแนวคิดและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรกร ร้อยละ 93.51 ได้นำความรู้ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และดำเนินงานในไร่นาของตนเองหลังจากเข้าร่วมโครงการฯ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยพบว่าเกษตรกรมีรายจ่ายในครัวเรือนลดลงจากการนำผลผลิตในแปลงมาบริโภค และมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการลดต้นทุนการผลิตที่ลดการนำเข้าปัจจัยการผลิตจากภายนอกมาใช้ มีการนำผลผลิตที่เหลือจากการบริโภคไปจำหน่าย มีการออมเงิน ส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนดีขึ้น เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีอาหารบริโภคที่เพียงพอและมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค เนื่องจากไม่ใช้สารเคมีในการทำเกษตรหรือใช้สารเคมีในปริมาณที่เหมาะสม สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนอื่น ๆ ได้ และมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

กิริติพร จุฑะวิริยะ และพัชรินทร์ ลาภานันท์ (2557) ได้ทำโครงการวิจัยมุ่งวิเคราะห์การดำรงชีพของเกษตรกรที่ทำเกษตรผสมผสานภายใต้กรอบคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน ผ่านประสบการณ์เกษตรกรสมาชิกเครือข่ายเกษตรผสมผสาน อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พบว่าการสร้างความหลากหลายของกิจกรรมการเกษตรเน้นสร้างความหลากหลายของกิจกรรมการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ในลักษณะที่เกื้อกูลกันจนเกิดความหลากหลายทางชีวภาพช่วยให้เกิดทางเลือกในการใช้ประโยชน์และปรับตัวในการดำรงอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาตินำไปสู่การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของเกษตรกรไม่ใช้สารเคมีในการผลิต เป็นการฟื้นฟูและรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน การให้ความสำคัญกับการผลิตสิ่งที่บริโภค การปลูกข้าวปลูกผัก เลี้ยงปลา และสัตว์อื่น ๆ ที่เป็นอาหารในชีวิตประจำวัน เป็นการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและยังได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัย และการทำเกษตรผสมผสานก่อให้เกิดการมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น ลดรายจ่ายภาคครัวเรือน เกิดเงินออม และลดภาระหนี้สินของเกษตรกรลงได้ เกิดการทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรม การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และถ่ายทอดความรู้ เทคนิควิธีการในการทำเกษตรผสมผสาน นำไปสู่การขยายเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกัน

2.1.2 การประเมินผลโครงการโดยใช้หลักเกณฑ์ขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (The Organization for Economic Co-operation and Development: OECD)

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2565ก) ได้ประเมินโครงการภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรแปรรูปของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2565 โดยการประเมินผลประยุกต์รูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะเข้ากับหลักเกณฑ์การประเมินผลขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

(The Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) ประกอบด้วยหลัก 6 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้อง (Relevance) ความเกี่ยวพัน (coherence) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ผลกระทบ (Impact) และความยั่งยืน (Sustainability) ประกอบด้วย โครงการสำคัญ 3 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง 2) โครงการส่งเสริมอาชีพประมง และ 3) กิจกรรมพัฒนาผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ ภายใต้ผลผลิตการพัฒนา ศักยภาพการปศุสัตว์ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรสนับสนุนต่อยอดไปสู่ สินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะ และมีคุณภาพสูง ในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก โดยในแต่ละประเด็นมีผลการประเมินดังนี้ 1) ด้านความสอดคล้องมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก โครงการมีความสอดคล้องกับบริบทการประกอบกิจกรรมการผลิตและการแปรรูปของกลุ่มเป้าหมาย ในระดับมาก ความสอดคล้องกับความต้องการของเป้าหมายในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดในระดับมาก 2) ด้านความเกี่ยวพัน ผลการประเมินอยู่ในระดับดี โครงการ มีความเกี่ยวพันกับภารกิจของหน่วยงานในระดับมาก หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการมีหน้าที่ โดยตรงเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาด้านการแปรรูปสินค้าเกษตร มีหน่วยงานภายนอกเข้ามา มีส่วนร่วมกับกิจกรรมของโครงการในการถ่ายทอดความรู้ นอกจากนี้หน่วยงานที่รับผิดชอบ โครงการยังเข้าไปมีส่วนร่วมกับโครงการด้านการแปรรูปของหน่วยงานอื่น 3) ด้านประสิทธิผล ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก โดยมีการพัฒนาและถ่ายทอดความรู้การแปรรูปให้กับเป้าหมายได้ ร้อยละ 101.38 ของเป้าหมาย 2,030 ราย และสนับสนุนการปรับปรุงโรงเรือนสถานประกอบการ การแปรรูปสัตว์น้ำให้กลุ่มเป้าหมายร้อยละ 49.58 นอกจากนี้ด้านผลลัพธ์ของโครงการมี ผู้เข้าร่วมโครงการนำความรู้ไปใช้แล้วร้อยละ 81.52 ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการร้อยละ 25.87 มีรายได้เพิ่มขึ้น 1,736.78 บาทต่อเดือน 4) ด้านประสิทธิภาพ ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการมีการเบิกจ่ายงบประมาณ 11.2727 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 82.73 ของงบประมาณที่ได้รับ 13.6264 ล้านบาท สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปได้ 1 ผลิตภัณฑ์ และ ถ่ายทอดความรู้ให้ผู้สนใจได้ครบตามเป้าหมาย รวมทั้งยังได้รับงบประมาณและดำเนินกิจกรรม ได้ตามแผน 5) ด้านผลกระทบ ผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ โดยผู้ที่เข้าร่วมโครงการมีมูลค่าสินค้า เกษตรแปรรูปเพิ่มขึ้น 109.83 บาทต่อกิโลกรัม และส่งผลให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.70 เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อแปรรูปสินค้าเกษตรร้อยละ 55.65 และ 6) ด้านความยั่งยืน ผลการประเมิน อยู่ในระดับดี ผู้เข้าร่วมโครงการมีความตั้งใจประกอบกิจการแปรรูปสินค้าเกษตรต่อเนื่องร้อยละ 84.35 และผู้เข้าร่วมโครงการที่ดำเนินการแปรรูปสินค้าเกษตรร้อยละ 7.36 ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิต มาตรฐานสินค้าแล้ว

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2564ข) ได้ประเมินโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่ม เกษตรทฤษฎีใหม่ โดยพิจารณาตามประเด็นตัวชี้วัดตามเกณฑ์การประเมินผลขององค์การ เพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (The Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) โดยเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมาย ผลการประเมิน พบว่า

โครงการได้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน 91.44 อยู่ในระดับดีมาก (เกรด A) ซึ่งตามเกณฑ์การวัดถือว่าโครงการประสบความสำเร็จ ผลการประเมิน มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 27,117 ราย พัฒนาพื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่ 97,328 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 97.47 มีการนำความรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ไปใช้ประโยชน์ สามารถเพิ่มพื้นที่เก็บกักน้ำ 68.3205 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีผู้รับจ้างงาน 13,529 ราย เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนสัดส่วนการใช้พื้นที่แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูกข้าว พื้นที่ปลูกพืชพื้นที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ เพื่อให้เป็นไปตามสัดส่วนของการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ มีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจำนวน 6,546 ล้านบาท หรือสร้างเงินหมุนเวียน 2.47 เท่า มีการเกื้อกูลของกิจกรรมจากการเพาะปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ และประมงที่หลากหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน มีแรงงานคืนถิ่นร้อยละ 9.17 กลับมาทำงานในพื้นที่ทำให้ลดปัญหาการว่างงานรวมทั้งเกษตรกรและผู้รับจ้างงาน ได้รับการจ้างงานซึ่งเป็นแรงงานในท้องถิ่นมีอาชีพ เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ด้านความยั่งยืนของโครงการเกษตรกรร้อยละ 34.34 ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อเนื่องครบตามสัดส่วน และเกษตรกรร้อยละ 43.50 ได้ขยายผลการทำเกษตรทฤษฎีใหม่สู่เกษตรกรรายอื่นโดยเกษตรกรร้อยละ 44.44 ที่ได้รับการขยายผลการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้นำไปปฏิบัติด้วยแล้ว

จากการตรวจเอกสารดังกล่าว ได้พิจารณาประเด็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรแบบผสมผสาน และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ส่งผลให้เกิดการลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ในครัวเรือน การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร การลดใช้สารเคมีในการเกษตร การสนับสนุนปัจจัยการผลิต และความรู้ที่ได้รับจากการอบรมที่เกษตรกรสามารถนำมาใช้ในแปลงของตนเองจนได้สินค้าที่มีคุณภาพ สามารถจำหน่ายได้ราคาดี และความช่วยเหลือด้านการตลาดเพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกร ทศนคตของเกษตรกร และเจ้าหน้าที่ที่มีต่อโครงการ ปัญหา และอุปสรรค จากการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำกรอบการประเมิน ประเด็นตัวชี้วัด การกำหนดข้อคำถามประกอบการประเมินผลโครงการต่อไป

2.2 แนวคิดและทฤษฎี

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ

การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อสรุปผลว่าโครงการนั้น ๆ ได้บรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมาย และมีประสิทธิภาพเพียงใด (ประชุม รอดประเสริฐ, 2539)

การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการ และสารสนเทศในการตัดสินใจสัมฤทธิ์ของโครงการ (สมหวัง พิริยานุวัฒน์, 2544)

การประเมินโครงการ หมายถึง การพิสูจน์ว่าโครงการได้ผลผลิต (Product) และผลลัพธ์ (Outcome) ตามที่คาดหมายหรือไม่ มากน้อยเพียงใด มีปัญหา อุปสรรคเรื่องอะไรบ้าง

ดังนั้นการประเมินโครงการ คือ การใช้วิธีการของการวิจัยที่จะวัดประสิทธิภาพของโครงการหรือแผนปฏิบัติการ (มณนิภา ชุตติบุตร, ม.ป.ป.)

จากความหมายดังกล่าวแล้วสรุปได้ว่า การประเมินโครงการหมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการ และพิจารณาปัจจัยให้ทราบถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบแล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นเพื่อการดำเนินงานต่อไปหรือจะยุติการดำเนินงานโครงการนั้น

การประเมินผลโครงการ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ตามระยะเวลาของโครงการ ดังนี้

1) การประเมินผลก่อนเริ่มโครงการ (Ex - ante or Pre - Project Evaluation) เป็นการประเมินผลก่อนการดำเนินงานตามโครงการ วัตถุประสงค์ในการประเมินผลนี้ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ โดยการวิเคราะห์ว่าผลที่จะได้ตามโครงการนั้น จะคุ้มกับการลงทุนหรือไม่ เป็นการวิเคราะห์เสนอผู้ที่มีหน้าที่ในการอนุมัติโครงการ

2) การประเมินผลระหว่างการดำเนินงานโครงการ (Ongoing or Concurrent Evaluation) เป็นการประเมินผลในระหว่างการดำเนินงานตามโครงการ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตที่ได้ (Output) กับผลกระทบในระยะสั้นของโครงการ (Effect) การประเมินผลในระยะนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานตามโครงการให้ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดโครงการล้มเหลว นอกจากนี้บทเรียนที่ได้จากการประเมินผลยังสามารถนำไปใช้ในการจัดทำโครงการอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกันได้

3) การประเมินผลหลังจากที่โครงการสิ้นสุดแล้ว (Ex - post Evaluation) การประเมินผลในลักษณะนี้เป็นการประเมินผลกระทบ (Impact) อันเกิดจากการดำเนินงานตามโครงการ โดยการเปรียบเทียบผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ระหว่างก่อนและหลังการดำเนินงาน เป็นการวิเคราะห์ว่าผลการดำเนินงานนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ อย่างไร นอกจากนี้บทเรียนซึ่งไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ จะได้นำไปประกอบการพิจารณาเป็นแนวทางในการวางโครงการอื่น ๆ ต่อไป

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาว่าด้วยการดำรงอยู่ และการปฏิบัติตนของประชาชน โดยเริ่มต้นจากระดับครอบครัวเป็นสำคัญโดยคำว่า “ความพอเพียง” นั้นหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีพอสมควรต่อผลกระทบใด ๆ ที่เกิดจากความเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก โดยต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนการดำเนินการตลอดจนการใช้คุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำทุกขั้นตอนจะเห็นได้ว่าการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือการพัฒนาซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางที่คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยอาศัยความรู้และคุณธรรมในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน (ปราโมทย์ มลกล้า, 2551)

หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้ (ภาพที่ 2.1)

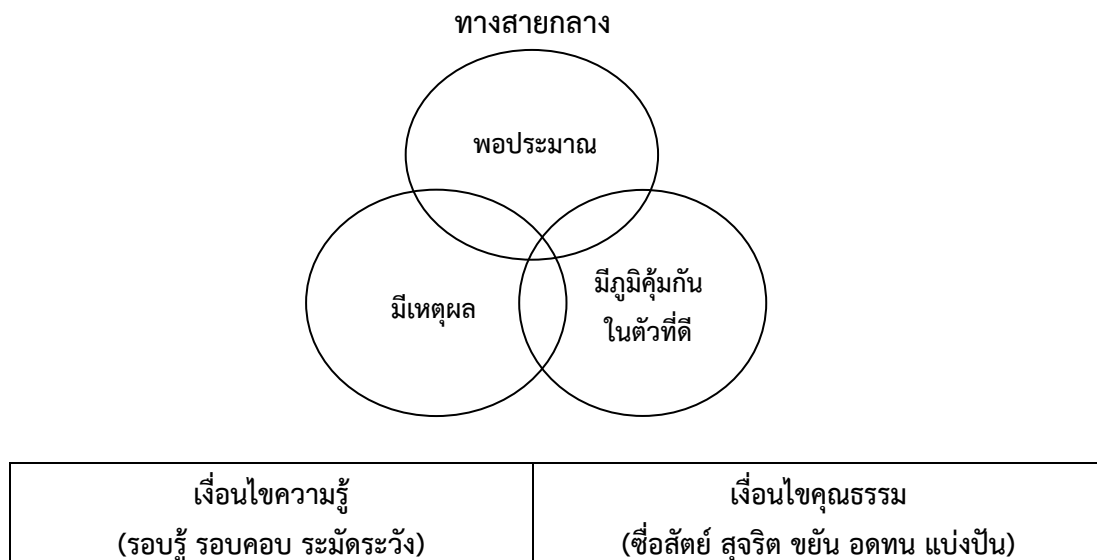
1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

4) เงื่อนไขความรู้ คือ ความรอบรู้ที่เหมาะสมในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วยความรู้ทั้งในงานที่ทำและสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำทั้งหมดมีสติหรือความระลึกรู้และมีปัญญาหรือความรู้ชัด

5) เงื่อนไขคุณธรรม คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นเครื่องกำกับทิศทางของการใช้ความรู้ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ ความอดทนตลอดจนความเพียรและสติปัญญาในการดำเนินชีวิต เพื่อใช้ในการประกอบกิจการ เพื่อความตั้งใจไม่ละเลย ไม่ทอดทิ้ง เป็นความเพียรที่มีลักษณะกล้าแข็ง ไม่ขาดสาย มีความหนักแน่นอดทน ไม่ท้อถอยทำให้การดำเนินงานรุดหน้าเรื่อยไป (ภาพที่ 2.1)

ที่มา: ปราโมทย์ มลคล้ำ, 2551

ภาพที่ 2.1 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

ทุกคนสามารถนำเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้ ไม่ใช่เฉพาะในหมู่คนจน หรือเกษตรกร โดยต้อง “ระเบิดจากข้างใน” คือการเกิดจิตสำนึก มีความศรัทธาเชื่อมั่น เห็นคุณค่า และนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง แล้วจึงขยายไปสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ต่อไป

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรกรรมยั่งยืน (Sustainable Agriculture)

เกษตรกรรมยั่งยืน เป็นระบบเกษตรที่ครอบคลุมถึงวิถีชีวิตการเกษตร กระบวนการผลิต และการจัดการทุกรูปแบบ เพื่อให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ ซึ่งนำไปสู่การพึ่งตนเองและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร และผู้บริโภค การทำเกษตรกรรมยั่งยืน ประกอบด้วย 5 รูปแบบหลักๆ ที่มีจุดเด่นแตกต่างกัน ดังนี้ เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน เกษตรธรรมชาติ วนเกษตร ในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงของระบบเกษตรกรรมตามยุคสมัย การเปลี่ยนผ่านของระบบเกษตรกรรม ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอาจแบ่งได้เป็น 3 ยุค คือ ยุกระบบเกษตรกรรมแบบยังชีพ (Subsistence agriculture) ในช่วงแผนฯ 1 ถึงต้นแผนฯ 3 (พ.ศ. 2504 – พ.ศ. 2516) โดยมีเป้าหมายการผลิตเพื่อเลี้ยงชีพโดยใช้ต้นทุนต่ำ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง เกิดจากการเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ต่อมา คือ ยุกระบบ เกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ (Commercial agriculture) ในช่วงปลายแผนฯ 3 ถึง ปลายแผนฯ 6 (พ.ศ. 2517 – พ.ศ. 2533) โดยมีเป้าหมายการผลิตเพื่อขายโดยใช้ปัจจัยการผลิตเต็มที่ เพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยพื้นที่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง เกิดจากการปฏิวัติเขียวและการพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร และต่อมาคือ ยุกระบบเกษตรกรรมเชิงทวิลักษณ์ (Dualistic agriculture) ซึ่งหมายถึงระบบเกษตรกรรมที่มีทั้งการเกษตรเชิงแข่งขันและการเกษตรแบบยั่งยืน ในช่วงต้นแผนฯ 7 ถึงแผนฯ 9 (พ.ศ. 2534 – พ.ศ. 2549) โดยมีเป้าหมายการผลิตเพื่อขายให้ได้ผลตอบแทนสูงโดยลดต้นทุน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง เกิดจากกระแสการทำเกษตรแบบยั่งยืน และในช่วงท้ายนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้พระราชทานแนวคิดทฤษฎีใหม่ และในปี พ.ศ. 2542 ได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตเผยแพร่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่ระบบเกษตรทางเลือกขยายกว้างขวางกลายเป็นกระแสหลักในประเทศไทย (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, 2551)

2.2.4 แนวคิดเกษตรผสมผสาน (Integrated Farming)

การเกษตรแบบผสมผสาน (Integrated farming) เป็นระบบเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมที่มีการผสมกลมกลืน และเกื้อกูลซึ่งกันและกันตามธรรมชาติ มีตัวอย่างให้เห็นในหลายประเทศทั่วโลก เช่น ในประเทศจีน มีการเลี้ยงสุกรผสมผสานกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ และในประเทศญี่ปุ่น มีการเลี้ยงปลาในนาข้าว เป็นต้น (นพมาศ พระทอง, 2536)

สำหรับประเทศไทยในอดีต ไม่มีระบบการเกษตรแบบผสมผสานที่ชัดเจนนัก ระบบการเกษตรดั้งเดิมของไทยน่าจะใกล้เคียงกับระบบที่เรียกว่า “ไร่นาสวนผสม” เนื่องจากเป็นระบบการเกษตรที่มีเป้าหมายเพื่อการยังชีพ หรือเพื่อลดความเสี่ยงจากราคาผลผลิตที่ไม่แน่นอนเป็นหลัก มีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์หลาย ๆ อย่าง รวมอยู่ในพื้นที่เดียวกันสำหรับใช้บริโภคในครอบครัว แต่มิได้จัดการให้กิจกรรมการผลิตผสมผสานเกื้อกูลกันเพื่อลดต้นทุนการผลิตและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างสูงสุดเหมือนการเกษตรแบบผสมผสานไร่นาสวนผสม อาจมีกลไกการเกื้อกูลกันจากกิจกรรมการผลิตได้บ้างแต่ก็เพียงเล็กน้อย และเป็นกลไกที่เกิดขึ้นเอง มิได้เกิดจากความรู้ความเข้าใจ

และการจัดการของเกษตรกร (วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ, 2539) การเลี้ยงปลาในนาข้าวและการเกษตรแบบผสมผสาน เป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของพัฒนาการและการก่อตัวของขบวนการเกษตรกรรมยั่งยืน ในสังคมไทย โดยในช่วงปลายทศวรรษ 2520 ภาคอีสานประสบปัญหาภัยแล้ง และประสบปัญหาขาดแคลนอาหาร จึงเริ่มมีการเลี้ยงปลาในนาข้าว นักพัฒนาได้ค้นพบรูปแบบและเทคนิคการเกษตรอื่น ๆ อีก เช่น รูปแบบการเกษตรแบบผสมผสานของ มหาอยู่ สุนทรธัย ซึ่งเป็นการประยุกต์รูปแบบการทำสวนยกร่อง แถบภาคกลางไปพัฒนาเป็นระบบเกษตรแบบผสมผสานที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ จังหวัดสุรินทร์ โดยเริ่มจากการสร้างสระเก็บน้ำในไร่นา จากนั้นจึงค่อย ๆ พัฒนามาปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ชนิดต่าง ๆ อย่างช้า ๆ จนกระทั่งกิจกรรมการผลิตต่าง ๆ ได้เข้าสู่ระบบผสมผสานอย่างเต็มรูปแบบเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2516 ทั้งนี้ การเกษตรแบบผสมผสานเริ่มขยายตัวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 เป็นต้นมา (อนุสรณ์ อุณโณ, 2546)

การเกษตรแบบผสมผสาน เป็นการจักระบบของกิจกรรมการผลิตในไร่นา ได้แก่ พืช สัตว์ ประมง ให้มีการผสมผสานอย่างต่อเนื่องและเกื้อกูลในการผลิตซึ่งกันและกัน โดยการใช้ ทรัพยากร ที่มีอยู่ในไร่นา เช่น ดิน น้ำ แสงแดดอย่างเหมาะสมเกิดประโยชน์สูงสุด มีความสมดุลของสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและเกิดผลในการเพิ่มพูนความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร ธรรมชาติด้วย โดยเนื้อหาสาระของเกษตรแบบผสมผสานมี 4 ประการ คือ

- (1) ประกอบด้วยกิจกรรมการผลิตตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไป อาจเป็นการผสมผสานระหว่างพืชกับพืช สัตว์กับสัตว์ หรือสัตว์กับพืช
- (2) กิจกรรมการผลิตแต่ละชนิดจะต้องเกื้อกูลกันเป็นวงจร โดยพิจารณาจากการหมุนเวียนการใช้ประโยชน์เกี่ยวกับอาหาร อากาศและพลังงาน
- (3) ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม
- (4) ใช้แรงงานคนเป็นหลัก โดยเป็นแรงงานที่มีอยู่ภายในครอบครัว เกษตรกรต้องมีความใจเย็นและเข้าใจ มีความอดทนมุมานะในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี ซึ่งต่างจากที่เคยทำในการปลูกพืชเชิงเดี่ยวที่ทำเสร็จแล้วก็เสร็จเลย แต่การทำเกษตรแบบผสมผสานต้องให้เวลาทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

ประเภทของระบบเกษตรแบบผสมผสาน มีดังนี้

- (1) แบบดั้งเดิมเป็นประเภทที่มีการผลิตเพื่อกินเพื่อใช้เป็นหลักในครัวเรือนหรือชุมชน เช่น การปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลา เพียงเพื่อประโยชน์สำหรับใช้หรือบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น
- (2) แบบกึ่งการค้าเป็นประเภทที่เกษตรกรผลิตสินค้าการเกษตรชนิดเดียว ซึ่งอาจจะเป็นข้าวหรือพืชไร่ก็ตาม โดยผลิตเพื่อเป็นอาหารและเป็นรายได้หลัก แต่เนื่องจากการผลิตมีความเสี่ยงในด้านความแปรปรวนของสภาพแวดล้อมเกิดการระบาดของศัตรูพืช ความไม่แน่นอนของราคาผลผลิต จึงปรับเปลี่ยนมาดำเนินการผลิตในระบบเกษตรแบบผสมผสานซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถลดความเสี่ยงได้
- (3) แบบเชิงการค้าเป็นประเภทที่เหมาะสมกับเกษตรกรก้าวหน้า ซึ่งมีประสบการณ์และความสามารถในการผลิตเป็นแบบการค้า เช่น สามารถผลิตพืชและมัตลาตรองรับที่แน่นอน

ความสำคัญของการทำเกษตรแบบผสมผสาน

(1) เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้โดยไม่จำเป็นต้องกู้ยืมเงินมาลงทุน เมื่อสภาวะราคาพืชผลผันแปรเกิดหนี้สิน เกษตรกรสามารถนำเอาปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด โดยไม่เสียเงินทองซื้อมา เมื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ เกษตรกรก็สามารถอยู่ได้ ยืนอยู่บนขาของตัวเอง โดยมีปัจจัยพื้นฐานสำหรับดำรงชีพที่ผลิตได้เอง ก็สามารถมีความสุขได้อย่างยั่งยืน

(2) เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่โดยมีการจัดการเรื่องทุน ที่ดิน และแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดผลผลิตต่อหน่วยการผลิตสูง เช่น การเลี้ยงปลาในนาข้าว ทำให้ได้ทั้งพืช ผลผลิตข้าวและปลาในพื้นที่เดียวกัน

(3) สร้างเสถียรภาพและความยั่งยืน ทั้งทางเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมให้เกิดขึ้นในไร่นาและครอบครัวการเกษตร

(4) เกษตรแบบผสมผสานลดความเสี่ยงในการผลิต ในด้านการผลิตที่อาจเสียหายหรือความไม่แน่นอนและเสียเปรียบเรื่องราคา ตลอดจนไม่แน่นอนของดินฟ้าอากาศ

(5) ปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่สภาพที่อุดมสมบูรณ์ได้เพราะการปลูกไม้ยืนต้นไม่ว่าจะเป็นไม้ผลหรือไม้ใช้สอยในระบบเกษตรแบบผสมผสานจะช่วยให้เกิดความร่มเย็น มูลสัตว์จะเป็นปุ๋ยแก่พืช เศษพืชเป็นอาหารสัตว์และทำปุ๋ยอินทรีย์

(6) เกษตรกรมีงานทำตลอดปี จะช่วยแก้ปัญหาการอพยพแรงงานจากชนบท เข้าสู่เมือง ตัดปัญหาการขายแรงงาน การก่ออาชญากรรม การค้ามนุษย์ เป็นต้น

(7) ลดการใช้พลังงานในการเกษตรลง เพราะปัจจัยการใช้พลังงานสามารถ จัดหาได้จากผลพลอยได้จากผลผลิตในไร่นา เช่น ก๊าซชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมักและไม่ใช้สอยที่ เกิดจากไม้โตเร็วต่าง ๆ แร่จากสัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย

(8) รักษาสภาพทางนิเวศวิทยา การทำเกษตรแบบผสมผสานเป็นการเพิ่มพูนความอุดมสมบูรณ์ให้กับคน รักษาความสมดุลให้กับสภาพแวดล้อมซึ่งความสมดุลจะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ก๊าซไนโตรเจนในธรรมชาติจะถูกเปลี่ยนเป็นอินทรีย์วัตถุโดยจุลินทรีย์ที่อาศัยอยู่ในรากพืชตระกูลถั่วและสาหร่ายสีเขียวแกมน้ำเงิน จนทำให้ไนโตรเจนที่อยู่ในรูปที่พืชจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ส่วนธาตุอาหารอื่นๆ พืชสามารถสะสมพลังงานแสงแดดในรูปของเนื้อไม้ อาหารและโปรตีน เศษซากพืช ที่ร่วงหล่นบนพื้นดินจะเน่ากลายเป็นอาหารพืช

ผลที่เกิดจากการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

(1) ผลระดับครัวเรือน

(1.1) ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ทำตามกำลัง และศักยภาพแห่งตน เน้นการพึ่งตนเองในทุกๆ ด้าน สามารถอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง (Self-sufficiency) ซึ่งสามารถดำรงอยู่ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอก

(1.2) สร้างเสถียรภาพ (Stability) และความยั่งยืน (Sustainability) ทั้งทางเศรษฐกิจและทางสภาพแวดล้อมให้เกิดขึ้นในไร่นาและครอบครัวของเกษตรกร

(1.3) เพิ่มผลผลิตต่อหน่วยการผลิต (ที่ดิน แรงงานและทุน)

(1.4) ปรับปรุงคุณภาพทางโภชนาการ และคุณภาพของประชากรใน ท้องถิ่นให้ดีขึ้น เพราะมีอาหารครบตามต้องการทุกหมู่ เช่น แป้ง น้ำตาล โปรตีน และเกลือแร่ ที่ได้จากผลผลิตในไร่นา

(1.5) เพิ่มประสิทธิภาพของการใช้พลังงานให้สูงขึ้น เพราะไม่มีเศษเหลือ แม้แต่มูลสัตว์ ก็สามารถนำมาใช้ผลิตพลังงานและปุ๋ยได้

(1.6) ปรับปรุงสภาพแวดล้อมในระดับไร่นาให้ดีขึ้น มีสภาพเกื้อกูลกันและกันอย่างยั่งยืน

(1.7) รักษาสถานะของมาตรฐานการครองชีพโดยการพึ่งพาตนเอง เพื่อสามารถยังชีพอยู่ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาการกู้ยืมเงิน หรือซื้อปัจจัยในการดำรงชีพด้วยเงินตราค่าแพง

(2) ผลในระดับชาติ

(2.1) ช่วยลดพลังงานในการเกษตรลง เพราะสามารถหาได้จากผลพลอยได้จากการผลิตในไร่นามาทดแทน เช่น ก๊าซชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์ที่เกิดจากพืช ไม่ใช่สอยจากการปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว แรงงานจากสัตว์

(2.2) การใช้แรงงานต่อเนื่องตลอดทั้งปีในระบบเกษตรแบบผสมผสานจะช่วยแก้ปัญหาการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานเข้ามาขายแรงงานในเมือง

(2.3) ปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่สภาพอุดมสมบูรณ์

2.2.5 แนวคิดการประเมินผลเชิงตรรกะ

รูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model) เป็นวิธีการสื่อที่เป็นระบบ และเห็นภาพได้ชัดเจน ที่สามารถนำเสนอความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานของแผนงานหรือโครงการ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ และผลงานที่ต้องการให้บรรลุผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ (W.K. Kellogg Foundation, 2004) ตัวแบบ Logic model มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1) ทรัพยากรต่าง ๆ (Resources) เช่น คน เงิน การจัดการองค์การ และชุมชน ที่แผนงานสามารถจัดหาได้เพื่อดำเนินงาน หรือที่เรียกว่า ปัจจัยนำเข้า (Inputs)

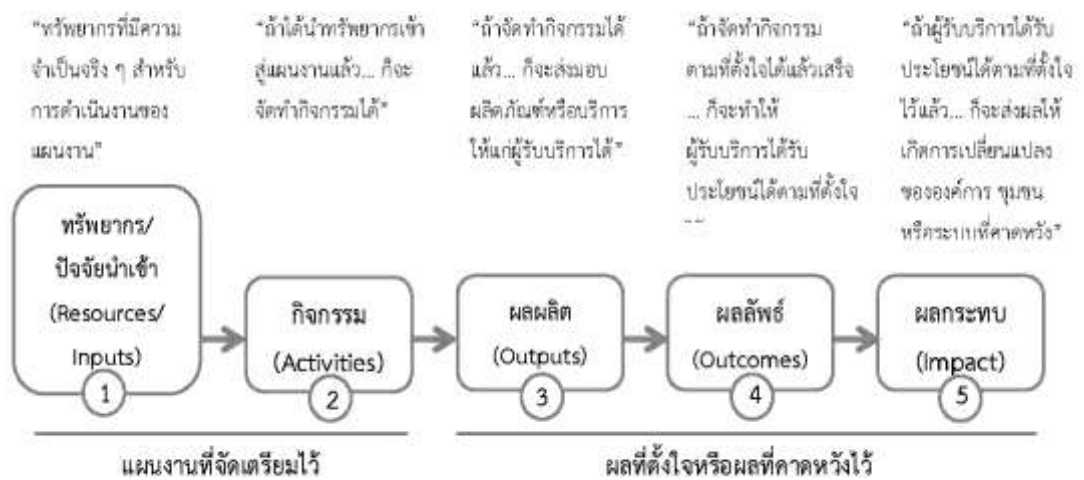
2) กิจกรรมของแผนงาน (Program activities) เป็นสิ่งที่แผนงานจัดทำโดยใช้ทรัพยากร กิจกรรมเป็นทั้งกระบวนการ เครื่องมือ เหตุการณ์ เทคโนโลยี และการกระทำที่เป็นส่วนที่แผนงานตั้งใจจะทำกิจกรรมการพัฒนานี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือผลงานที่ต้องบรรลุผลสำเร็จ ได้แก่ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ (outputs, outcomes, and impacts)

3) ผลผลิต (Outputs) เป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการจัดกิจกรรมของแผนงาน และอาจครอบคลุมถึงประเภท ระดับ และเป้าหมายของการบริหารที่ส่งมอบของแผนงาน

4) ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ ทักษะ สถานภาพ และระดับของหน้าที่การงานของผู้มีส่วนร่วมในแผนงาน ผลลัพธ์ระยะสั้นวัดได้ภายใน 1 - 3 ปี ผลลัพธ์ระยะยาววัดได้ภายใน 4 - 6 ปี และนำไปสู่ผลกระทบได้ภายใน 7 - 10 ปี

5) ผลกระทบ (Impacts) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจที่เกิดขึ้นในองค์การชุมชน หรือระบบอันเป็นผลสืบเนื่องจากการจัดทำกิจกรรมของแผนงานที่ปรากฏในช่วง 7 - 10 ปีของการดำเนินงานตามแผนงาน ซึ่งโดยปกติมักจะทำการประเมินผลกระทบเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของแผนงาน

ตัวแบบ Logic model ถือเป็นทฤษฎีหนึ่ง ที่นักประเมินผลเรียกว่าทฤษฎีแผนงาน (Program theory) เพราะว่าการอธิบายกระบวนการทำงานของแผนงานที่เป็นปัจจัย ซึ่งมีอิทธิพลต่อผลสุดท้ายที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดแผนงาน (ภาพที่ 2.2)

ที่มา: W.K. Kellogg Foundation (2004)

ภาพที่ 2.2 ตัวแบบเชิงตรรกะ (Logic model)

2.2.6 การวัดทัศนคติ

Rensis Likert (1932) ผู้อำนวยการของ Social Science Research Centre ของมหาวิทยาลัยมิชิแกน คิดค้นวิธีการนี้ เมื่อ ค.ศ. 1935 การวัดทัศนคติตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) เป็นการวิเคราะห์ค่าความคิดเห็นหลังจากนำไปทดลองใช้แล้ว เป็นวิธีการวัดตัวแปรที่นิยมใช้กันทั่วไปในงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะการวัดทัศนคติของบุคลากรด้านต่าง ๆ เพราะทำได้ง่าย และได้ผลดีพอสมควร วิธีการได้มาซึ่งเครื่องมือวัดของ Likert มีขั้นตอนในการปฏิบัติ ดังนี้

1) ผู้วิจัยต้องเขียนข้อความหรือข้อซักถามเกี่ยวกับตัวชี้วัดที่ต้องการวัดจำนวนหนึ่ง โดยการเขียนให้มีจำนวนข้อคำถามมากกว่าที่ต้องการใช้จริงประมาณครึ่งหนึ่งของข้อคำถามนั้น ให้เขียนปนกันทั้งที่มองในด้านดีและในด้านไม่ดี แต่ไม่ควรมีข้อคำถามที่มีความหมายกลาง ๆ

2) กำหนดระดับของการแสดงความคิดเห็นในแต่ละข้อความว่า เห็นด้วยหรือไม่ เช่น แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3) การกำหนดระดับคะแนนสามารถกำหนดได้หลายระดับ ซึ่งโดยทั่วไปมักนิยมใช้ 5 ระดับ ดังนี้

5 คะแนน	สำหรับเห็นด้วยอย่างยิ่ง/ พึงพอใจมากที่สุด/ มากที่สุด
4 คะแนน	สำหรับเห็นด้วย/ พึงพอใจมาก/ มาก
3 คะแนน	สำหรับไม่แน่ใจ/ พึงพอใจปานกลาง/ ปานกลาง
2 คะแนน	สำหรับไม่เห็นด้วย/ พึงพอใจน้อย/ น้อย
1 คะแนน	สำหรับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง/ พึงพอใจน้อยที่สุด/ น้อยที่สุด

ต่อจากนั้นกำหนดเกณฑ์คะแนนเป็นช่วง ๆ ซึ่งมีวิธีคำนวณหาช่วงของคะแนน ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับชั้น}}$$

โดยที่ คะแนนมาก คือ คะแนนที่กำหนดมากที่สุด ในที่นี้ เท่ากับ 5 คะแนน คะแนนน้อย คือ คะแนนที่กำหนดน้อยที่สุด ในที่นี้ เท่ากับ 1 คะแนน จำนวนระดับ คือ จำนวนระดับการวัด ในที่นี้ เท่ากับ 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ดังนั้น

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$

ในการประเมินผลครั้งนี้ ได้นำมาตรวจทัศนคติของลิเคิร์ตมาประยุกต์ใช้ โดยการกำหนดข้อถามแต่ละข้อตามประเด็นที่ต้องการทราบ โดยผู้ตอบจะมีทางเลือกในการตอบ ได้หลายระดับ จากนั้น นำคำตอบที่ได้มาทำการคำนวณหาค่าคะแนนจากผู้ตอบทั้งหมด เพื่อให้ทราบถึงระดับทัศนคติภาพรวม ในแต่ละประเด็นข้อถาม และสามารถอธิบายผลได้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ระดับทัศนคติ

ค่าคะแนน	ช่วงคะแนน	ความหมายค่าคะแนน	
		ระดับความรู้	ความพึงพอใจ
1	1.00 - 1.80	น้อยที่สุด	พึงพอใจน้อยที่สุด
2	1.81 - 2.60	น้อย	พึงพอใจน้อย
3	2.61 - 3.40	ปานกลาง	พึงพอใจปานกลาง
4	3.41 - 4.20	มาก	พึงพอใจมาก
5	4.21 - 5.00	มากที่สุด	พึงพอใจมากที่สุด

2.2.7 หลักเกณฑ์การประเมินผลขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (The Organization for Economic Co-operation and Development: OECD)

ในปี ค.ศ. 2021 องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (The Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) ได้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผล ประกอบด้วย 6 หลักเกณฑ์ ได้แก่ ความสอดคล้อง (relevance) ความเกี่ยวพัน (coherence) ประสิทธิภาพ (effectiveness) ประสิทธิภาพ (efficiency) ผลกระทบ (impact) และความยั่งยืน (sustainability) และกำหนดนิยามของแต่ละหลักเกณฑ์เพื่อใช้เป็นเกณฑ์อ้างอิงสำหรับการประเมินผล โครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นที่นิยมใช้ในหลายประเทศ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) หลักการสำหรับการใช้งานเกณฑ์การประเมินของ OECD

หลักเกณฑ์ของ OECD สำหรับการประเมินผล มีประเด็นที่ผู้ประเมินจะต้องพิจารณา 6 ประการ ได้แก่

1.1) บริบทของการประเมิน ผู้ประเมินควรพิจารณาว่าเกณฑ์ที่ใช้เหมาะสมกับบริบทของการประเมินและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือไม่

1.2) วัตถุประสงค์ของการประเมิน ผู้ประเมินควรพิจารณาว่าการเลือกใช้เกณฑ์การประเมินนั้นจะช่วยให้ผู้ประเมินบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ตั้งไว้หรือไม่

1.3) บทบาทและอำนาจหน้าที่ระหว่างผู้ประเมินและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ประเมินควรพิจารณาว่าใครคือผู้มีอำนาจกำหนดเกณฑ์การประเมิน

1.4) โครงการที่จะประเมินหรือผู้ถูกประเมิน ผู้ประเมินควรพิจารณาว่าประเภทของโครงการที่จะประเมินคืออะไร เช่น การประเมินโครงการ การประเมินนโยบาย หรือการประเมินยุทธศาสตร์

1.5) ความสามารถในการประเมิน ผู้ประเมินควรพิจารณาถึงข้อจำกัดของการประเมินที่จะส่งผลกระทบต่อหลักเกณฑ์และการประเมิน เช่น การเข้าถึงทรัพยากรและข้อมูล

1.6) ช่วงเวลา ผู้ประเมินควรพิจารณาว่าการประเมินเป็นการประเมินในช่วงเวลาใดของโครงการ/นโยบาย/ยุทธศาสตร์ เนื่องจากเวลามีอิทธิพลต่อการใช้เกณฑ์การประเมินเช่นเดียวกันกับข้อมูล

ทั้งนี้ การปรับใช้หลักเกณฑ์ในการประเมินให้เข้ากับเป้าหมายของการประเมินผลนั้น ๆ เนื่องจากเกณฑ์การประเมินไม่ได้กำหนดมาตรฐานตายตัวสำหรับทุกโครงการ แต่ต้องอาศัยความเข้าใจและการตีความให้เข้ากับโครงการที่จะประเมิน

2) เกณฑ์การประเมิน

2.1) ความสอดคล้อง (relevance) เป็นเกณฑ์พิจารณาว่าการดำเนินโครงการทำถูกต้องหรือไม่ โดยองค์ประกอบการพิจารณาดังนี้

2.1.1) ตอบสนองกับความต้องการ นโยบาย และลำดับความสำคัญ โดยเฉพาะความต้องการของผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากโครงการ

2.1.2) มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อบริบทหรือไม่ ปัจจัยที่ควรพิจารณาในด้านบริบท ได้แก่ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ทน สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจการเมือง โดยการวิเคราะห์บริบทควรวิเคราะห์ในขั้นตอนของการออกแบบโครงการและการดำเนินการโครงการ

2.1.3) คุณภาพของการออกแบบโครงการ/นโยบาย

2.1.4) การปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานเมื่อเวลาผ่านไป

2.2) ความเกี่ยวพัน (coherence) เป็นเกณฑ์ที่พิจารณาว่าการดำเนินโครงการสอดคล้องกันขนาดไหน โดยพิจารณาจากความเข้ากันได้ของโครงการกับโครงการอื่นหรือโครงการของหน่วยงานอื่นว่าสนับสนุนกันหรือขัดแย้งกันหรือไม่ รวมถึงความเกี่ยวพันกับมาตรฐานและบรรทัดฐานของหน่วยงานส่วนความเกี่ยวพันภายนอกพิจารณาจากความคงเส้นคงวาของการดำเนินโครงการ โดยองค์ประกอบการพิจารณาดังนี้

2.2.1) ความเกี่ยวพันภายใน คือ ความสอดคล้องกันและความเชื่อมโยงกันระหว่างโครงการที่ดำเนินการโดยหน่วยงานเดียวกัน

2.2.2) ความเกี่ยวพันภายนอกพิจารณาจากความเกี่ยวพันกับนโยบายภายนอกและความเกี่ยวพันกับการดำเนินงานโครงการโดยหน่วยงานภายนอก รวมถึงความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

2.3) ประสิทธิภาพ (effectiveness) การดำเนินงานโครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ เป็นผลได้และผลลัพธ์จากการดำเนินงานโครงการ โดยองค์ประกอบการพิจารณาดังนี้

2.3.1) การบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ

2.3.2) น้ำหนักความสำคัญของของผลที่บรรลุ

2.3.3) ความต่างของผลลัพธ์

2.3.4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ

2.4) ประสิทธิภาพ (efficiency) ทรัพยากรถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เป็นประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นทั้งในมิติของเศรษฐศาสตร์และเวลา โดยองค์ประกอบการพิจารณาดังนี้

2.4.1) ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ

2.4.2) ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

2.4.3) ประสิทธิภาพของความสัมพันธ์

2.5) ผลกระทบ (impact) การดำเนินการโครงการสร้างความแตกต่างอะไรบ้าง ผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นทั้งผลที่เกิดขึ้นแล้วจากการดำเนินงาน และผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานไม่ว่าผลนั้นจะเป็นบวกหรือลบ หรือเป็นผลที่ตั้งใจให้เกิดหรือไม่ตั้งใจก็ตามล้วนถือเป็นผลกระทบ จากการดำเนินโครงการที่ต้องนำมาพิจารณา โดยองค์ประกอบการพิจารณาดังนี้

- 2.5.1) ความสำคัญของผลที่เกิดขึ้น
- 2.5.2) ความแตกต่างของผลกระทบ
- 2.5.3) ผลจากความไม่ตั้งใจ
- 2.5.4) การเปลี่ยนแปลงในเชิงระบบหรือบรรทัดฐาน

2.6) ความยั่งยืน (sustainability) ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจะคงอยู่ไปยืนยาวหรือไม่ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นในที่นี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากผลกระทบของโครงการที่จะยังอยู่หลังจากการดำเนินโครงการไปแล้ว ประโยชน์ดังกล่าวได้แก่ ประโยชน์ทางการเงิน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความต้องการของเป้าหมาย โดยองค์ประกอบการพิจารณาดังนี้

- 2.6.1) การสร้างสภาพแวดล้อมจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 2.6.2) ความต่อเนื่องของผลกระทบเชิงบวก
- 2.6.3) การถ่วงดุลซึ่งกันและกันความเสี่ยง

3) วิธีการให้คะแนนรวม (Overall Grading)

รูปแบบการให้คะแนนรวมและการให้น้ำหนัก มีวิธีการให้คะแนนรวมในรูปแบบของการถ่วงน้ำหนักคะแนนจากเกณฑ์ย่อย 6 ด้าน (ความสอดคล้อง ความเกี่ยวพัน ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ผลกระทบ และความยั่งยืน เท่ากัน แต่อาจตัดบางเกณฑ์ที่ไม่ให้ความสำคัญออกจากการคำนวณได้ เช่น ด้านผลกระทบ (Impact) และ/หรือ ด้านความยั่งยืน (Sustainability) แต่ยังคงประเมินเกณฑ์ด้านนั้นอยู่เพื่อประโยชน์ต่อข้อเสนอแนะและการพัฒนาปรับปรุงโครงการต่อไปในอนาคต โดยวิธีการให้น้ำหนักเริ่มจาก

3.1) พิจารณาว่าเกณฑ์ Impact และ/หรือ Sustainability มีความสำคัญหรือไม่มีความสำคัญกับโครงการ โดยสามารถพิจารณาได้จากลักษณะดังตารางต่อไปนี้ (ตารางที่ 2.2)

ตารางที่ 2.2 ลักษณะโครงการที่มีความสำคัญ/ไม่มีความสำคัญกับ Impact และ Sustainability

ลักษณะโครงการที่มีความสำคัญกับ “Impact” (เข้าข่ายข้อใดข้อหนึ่ง)	ลักษณะโครงการที่ไม่มีความสำคัญกับ “Impact” (เข้าข่ายทุกข้อ)
<ul style="list-style-type: none"> • ต้องการให้เกิดผลต่อ Stakeholders อื่นด้วย • เกิดผลอย่างมีนัยสำคัญต่อ Stakeholders อื่น เช่น เปลี่ยนแปลงกลไกตลาด • ต้องการให้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ หรือ สังคม หรือ สิ่งแวดล้อมของทั้งประเทศเกิดผลกระทบต่อสังคม หรือ สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญ เช่น ต้องทำ EIA หรือ HIA หรือมีการร้องเรียนจากภาคประชาสังคม • เป็นโครงการที่มีผู้เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก เช่น มากกว่าร้อยละ 50 ของอุตสาหกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่ต้องการให้เกิดผลต่อ Stakeholders อื่น • ไม่เกิดผลอย่างมีนัยสำคัญ ต่อ stakeholders อื่น • ไม่เปลี่ยนแปลงกลไกตลาด • ไม่มีวัตถุประสงค์ด้านสังคม หรือ สิ่งแวดล้อมของทั้งประเทศ • ไม่เกิดผลกระทบต่อสังคม หรือ สิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญ • เป็นโครงการที่มีผู้เกี่ยวข้องน้อย • เป็นโครงการที่มีเป้าหมายระยะสั้น

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ลักษณะโครงการที่มีความสำคัญกับ “Impact” (เข้าข่ายข้อใดข้อหนึ่ง)	ลักษณะโครงการที่ไม่มีความสำคัญกับ “Impact” (เข้าข่ายทุกข้อ)
<ul style="list-style-type: none"> • มีวัตถุประสงค์ระบุชัดเจนว่าไม่ต้องการช่วยเหลือเป้าหมายอย่าง “ซ้ำซาก” อีกต่อไป • มีการดำเนินการที่จะดำเนินต่อไปได้เองในระยะยาว เช่น จัดตั้งองค์กร/หน่วยงาน ก่อสร้าง/จัดซื้ออุปกรณ์ในระยะยาว 	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่มีรูปแบบการดำเนินการที่มีลักษณะยั่งยืน เช่น การจัดตั้งองค์กร/หน่วยงาน ก่อสร้าง/จัดซื้อเครื่องจักร อุปกรณ์ หรือส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อย่างถาวร

ที่มา : กระทรวงการคลัง, 2563

3.2) ตัดเกณฑ์ที่ไม่ให้ความสำคัญออกจากการคำนวณคะแนนรวม เกณฑ์ที่เหลือให้นำหนักเท่ากัน (ตารางที่ 2.3)

ตารางที่ 2.3 การให้น้ำหนักคะแนนตามประเภทโครงการที่ให้ความสำคัญกับเกณฑ์ไม่เท่ากัน

เกณฑ์	เน้นผลกระทบที่ยั่งยืน	เน้นผลกระทบที่ไม่เน้นความยั่งยืน	เน้นความยั่งยืนไม่เน้นผลกระทบ	เชี่ยวชาญระยะสั้น (ไม่เน้นผลกระทบและยั่งยืน)
ด้านความสอดคล้อง/ความเกี่ยวพัน	20.00%	25.00%	25.00%	33.33%
ด้านประสิทธิผล	20.00%	25.00%	25.00%	33.33%
ด้านประสิทธิภาพ	20.00%	25.00%	25.00%	33.33%
ด้านผลกระทบ	20.00%	25.00%	ไม่นำมาคำนวณ	ไม่นำมาคำนวณ
ด้านความยั่งยืน	20.00%	ไม่นำมาคำนวณ	25.00%	ไม่นำมาคำนวณ

ที่มา: กระทรวงการคลัง, 2563

เกรดระดับคะแนน ให้เป็น 4 ระดับคะแนน คือ

- A หมายถึง ดีมาก เป็นโครงการที่โดดเด่น
- B หมายถึง ดี หรือ สูงกว่ามาตรฐานทั่วไป แต่ควรพัฒนาในการดำเนินการต่อไป
- C หมายถึง พอใช้ได้ตามมาตรฐานทั่วไป แต่ควรพัฒนาในการดำเนินการต่อไป
- D หมายถึง จำเป็นต้องปรับปรุงสำหรับการดำเนินการต่อไป

ช่วงคะแนนจากคะแนนรวม

80 ถึง 100 = A

65 ถึง 79 = B

50 ถึง 64 = C

น้อยกว่า 50 = D

เกณฑ์การประเมินของ OECD เป็นการประเมินในเชิงระบบเช่นเดียวกับแนวคิดการประเมินผลเชิงตรรกะ (Logic Model) แต่เกณฑ์การประเมินของ OECD ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินโครงการที่ค่อนข้างชัดเจนว่าหลังจากดำเนินโครงการเสร็จสิ้นแล้วเกิดผลเปลี่ยนแปลงอย่างไร ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ในขณะที่การประเมินผลตามรูปแบบเชิงตรรกะ ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงหรือพัฒนาโครงการมากกว่าการตัดสินโครงการ

ในการประเมินผลครั้งนี้ จึงประยุกต์ใช้ทั้งสองแนวคิดข้างต้น ในการออกแบบและจัดทำกรอบแนวคิดการประเมินผลโครงการเกษตรผสมผสาน เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินโครงการว่ามีการเปลี่ยนแปลงและตรงกับวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยใช้ Logic Model ในการกำหนดประเด็นตัวชี้วัดการประเมินผล และใช้เกณฑ์การประเมินของ OECD และระบบการตัดเกรดให้คะแนนเป็นเกณฑ์ในการตัดสินระดับความสำเร็จของการดำเนินโครงการที่สามารถสะท้อนผลสำเร็จได้ตามเกณฑ์พิจารณา ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้อง ความเกี่ยวพัน ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ผลกระทบ และความยั่งยืน โดยให้ค่าน้ำหนักในแต่ละเกณฑ์ที่แตกต่างกัน และในการประเมินหลังสิ้นสุดโครงการครั้งนี้ จึงให้ค่าน้ำหนักในด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ผลกระทบ มากกว่าการประเมินในช่วงดำเนินโครงการ

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายของโครงการ

3.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

3.1.1 อายุของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

ภาพรวมอายุของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีอายุเฉลี่ย 58 ปี โดยร้อยละ 79.28 เกษตรกรมีอายุอยู่ในช่วง 51 ปี จนถึง 61 ปีขึ้นไป ซึ่งมีทั้งวัยที่กำลังจะเข้าสู่วัยสูงอายุ และเข้าสู่วัยสูงอายุแล้ว ซึ่งเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ความรู้ใหม่ ๆ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ จะไม่ทันเกษตรกรรุ่นใหม่ แต่อย่างไรก็ตาม เกษตรกรรุ่นใหม่ที่เข้าร่วมโครงการมีค่อนข้างน้อย คิดเป็นร้อยละ 2.09 ที่มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า ทั้ง 2 โครงการ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีอายุอยู่ในช่วง 51 ปี จนถึง 61 ปีขึ้นไป โดยโครงการศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีอายุเฉลี่ย 56 ปี และโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีอายุเฉลี่ย 59 ปี (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 อายุของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

รายการ	โครงการพัฒนาศูนย์		ภาพรวม
	เครือข่ายฯ	โครงการเกษตรผสมผสานฯ	
1. ช่วงอายุของเกษตรกร	100.00	100.00	100.00
1.1 อายุ 20 - 30 ปี	5.02	-	2.09
1.2 อายุ 31 - 40 ปี	4.64	2.92	3.65
1.3 อายุ 41 - 50 ปี	20.03	11.39	14.98
1.4 อายุ 51 - 60 ปี	32.32	44.30	39.31
1.5 อายุ 61 ปีขึ้นไป	37.99	41.39	39.97
2. อายุเฉลี่ย (ปี)	55.85	59.36	57.90

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.2 ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

ระดับการศึกษาของเกษตรกรในภาพรวม 3 ลำดับแรก พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 51.51 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับอายุของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่มีอายุในช่วงตั้งแต่ 51 – 61 ปีขึ้นไป รองลงมา ร้อยละ 16.54 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และร้อยละ 13.02 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในขณะที่เกษตรกรที่จบการศึกษาสูงกว่า

ปริญญาตรี มีเพียงร้อยละ 1.63 สอดคล้องกับช่วงอายุของเกษตรกรซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี ที่เข้าร่วมโครงการในส่วนน้อย ร้อยละ 3.91

เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 2 โครงการ มีระดับการศึกษาที่สอดคล้องกับภาพรวม คือ ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา รองลงมา เป็นมัธยมศึกษาตอนปลาย และมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี มีไม่ถึงร้อยละ 2.00 (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

รายการ	โครงการพัฒนาศูนย์		ภาพรวม
	เครือข่ายฯ	โครงการเกษตรผสมผสานฯ	
1. สูงกว่าปริญญาตรี	1.63	1.63	1.63
2. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	8.82	5.60	8.11
3. ปวส./อนุปริญญา	3.59	3.73	3.62
4. ปวช.	5.23	3.03	4.75
5. มัธยมศึกษาตอนปลาย	15.36	20.75	16.54
6. มัธยมศึกษาตอนต้น	14.05	9.33	13.02
7. ประถมศึกษา	50.34	55.71	51.51
8. ไม่ได้ศึกษา	0.98	0.23	0.82
รวม	100.00	100.00	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.3 การประกอบอาชีพของเกษตรกร ปี 2562

การประกอบอาชีพของเกษตรกรในภาพรวม พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 82.99 ประกอบอาชีพในภาคการเกษตร (ร้อยละ 81.89 มีอาชีพเป็นเกษตรกร และร้อยละ 1.10 รับจ้างทางการเกษตร) ที่เหลือร้อยละ 17.01 ประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร (ร้อยละ 9.30 รับจ้างนอภาคการเกษตร รองลงมา ร้อยละ 5.34 เป็นข้าราชการบำนาญ/พนักงานบริษัท/ลูกจ้างส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจที่มีเงินเดือนประจำ และร้อยละ 2.37 ประกอบธุรกิจการค้า)

เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า ทั้ง 2 โครงการ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในภาคการเกษตร โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีอาชีพเป็นเกษตรกร ร้อยละ 79.16 และ 91.61 ตามลำดับ ขณะที่อาชีพนอกภาคการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน อันดับแรกร้อยละ 11.19 รับจ้างนอภาคการเกษตร และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 3.73 ทำงานมีเงินเดือนประจำ (ตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.3 อาชีพหลักของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายฯ	โครงการเกษตรผสมผสานฯ	ภาพรวม
1. ในภาคการเกษตร	80.44	92.08	82.99
1.1 เกษตรกร	79.16	91.61	81.89
1.2 รับจ้างทางการเกษตร	1.28	0.47	1.10
2. นอกภาคการเกษตร	19.56	7.92	17.01
2.1 เงินเดือนประจำ	5.80	3.73	5.34
2.2 รับจ้างนอกการเกษตร	11.19	2.56	9.30
2.3 ประกอบธุรกิจการค้า	2.57	1.63	2.37
รวม	100.00	100.00	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

3.1.4 สมาชิกในครัวเรือน การใช้แรงงาน และประสบการณ์ในการทำการเกษตร ปี 2562

สมาชิกในครัวเรือน การใช้แรงงาน และประสบการณ์ในการทำการเกษตรในภาพรวมพบว่า เกษตรกรมีสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.83 ราย โดยมีสมาชิกที่เป็นแรงงาน เฉลี่ย 2.85 ราย เป็นแรงงานในภาคเกษตร เฉลี่ย 2.07 ราย ส่วนที่เหลือเป็นแรงงานนอกภาคเกษตร เฉลี่ย 0.78 ราย และมีประสบการณ์ในการทำการเกษตร เฉลี่ย 26.44 ปี แต่มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรที่แตกต่างกัน คือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีประสบการณ์ เฉลี่ย 31.99 ปี มากกว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ที่มีประสบการณ์ เฉลี่ย 24.88 ปี (ตารางที่ 3.4)

ตารางที่ 3.4 สมาชิกในครัวเรือน การใช้แรงงาน และประสบการณ์ในการทำการเกษตร ปี 2562

หน่วย : ราย

รายการ	โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายฯ	โครงการเกษตรผสมผสานฯ	ภาพรวม
1. สมาชิกในครัวเรือน	3.84	3.81	3.83
2. การใช้แรงงาน	2.87	2.77	2.85
- แรงงานในภาคเกษตร	2.06	2.11	2.07
- แรงงานนอกภาคเกษตร	0.81	0.66	0.78
3. ประสบการณ์ในการทำการเกษตร (ปี)	24.88	31.99	26.44

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2 พื้นที่การเกษตรและลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ปี 2562

พื้นที่การเกษตร และการถือครองที่ดินของเกษตรกร ในภาพรวม พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 15.89 ไร่ และมีพื้นที่เข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 9.32 ไร่ โดยเกษตรกร ร้อยละ 84.84 ถือครองที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง รองลงมา ร้อยละ 8.99 พื้นที่ได้ทำฟรี และร้อยละ 6.17 พื้นที่เช่า สำหรับประเภทของเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ร้อยละ 61.01 เป็นโฉนดที่ดิน รองลงมา ร้อยละ 23.59 เป็นหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. 4-01) และร้อยละ 9.63 หนังสือรับรองการทำประโยชน์อื่น ๆ

เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร มีพื้นที่ทำการเกษตร เฉลี่ย 28.37 ไร่ และมีพื้นที่เข้าร่วมโครงการ เฉลี่ย 14.77 ไร่ มากกว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านที่มีพื้นที่ทำการเกษตร เฉลี่ย 12.39 ไร่ และพื้นที่เข้าร่วมโครงการ 7.79 ไร่ โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ ถือครองที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง และมีเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนดที่ดิน (ตารางที่ 3.5)

ตารางที่ 3.5 พื้นที่การเกษตร การถือครองที่ดิน และเอกสารสิทธิ์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

รายการ	หน่วย	โครงการพัฒนา ศูนย์เครือข่ายฯ	โครงการเกษตร ผสมผสานฯ	ภาพรวม
1. ขนาดพื้นที่การเกษตร				
1.1 พื้นที่การเกษตรทั้งหมด	ไร่	12.39	28.37	15.89
1.2 พื้นที่เข้าร่วมโครงการ	ไร่	7.79	14.77	9.32
2. การถือครองที่ดิน		100.00	100.00	100.00
2.1 ที่ดินของตนเอง	ร้อยละ	84.20	87.13	84.84
2.2 ที่ดินเช่า	ร้อยละ	5.35	9.10	6.17
2.3 ที่ดินทำฟรี	ร้อยละ	10.45	3.77	8.99
3. ประเภทเอกสารสิทธิ์ของพื้นที่เข้าร่วมโครงการ		100.00	100.00	100.00
3.1 ส.ป.ก. 4-01	ร้อยละ	23.68	23.28	23.59
3.2 โฉนด	ร้อยละ	60.51	62.81	61.01
3.3 นส.2	ร้อยละ	0.81	0.13	0.67
3.4 นส.3	ร้อยละ	4.26	6.78	4.81
3.5 นส.4	ร้อยละ	0.37	-	0.29
3.6 หนังสือรับรองการทำประโยชน์อื่น ๆ	ร้อยละ	10.37	7.00	9.63

ที่มา: จากการสำรวจ

3.3 ปัญหาสภาพดินในพื้นที่การเกษตร ปี 2562

ปัญหาสภาพดินในพื้นที่การเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.14 สภาพดินไม่มีปัญหา มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่สภาพดินมีปัญหา อาทิ ร้อยละ 3.17 มีปัญหาดินปนทรายจัด ร้อยละ 1.79 ดินเปรี้ยว และ ร้อยละ 1.73 ดินเค็ม (ตารางที่ 3.6)

ตารางที่ 3.6 ปัญหาสภาพดินในพื้นที่การเกษตร ปี 2562

รายการ	หน่วย	โครงการพัฒนา ศูนย์เครือข่ายฯ	โครงการเกษตร ผสมผสานฯ	ภาพรวม
1. ปัญหาสภาพดิน		100.00	100.00	100.00
1.1 ไม่มีปัญหา	ร้อยละ	90.23	94.38	91.14
1.2 ดินเค็ม	ร้อยละ	1.72	1.78	1.73
1.3 ดินเปรี้ยว	ร้อยละ	1.99	1.07	1.79
1.4 ดินปนทรายจัด	ร้อยละ	3.75	1.11	3.17
1.5 ลูกรัง/หินกรวด	ร้อยละ	1.21	0.53	1.06
1.6 ดินพรุ	ร้อยละ	0.27	-	0.10
1.7 ดินขาดธาตุอาหาร	ร้อยละ	0.83	1.13	1.01

ที่มา: จากการสำรวจ

3.4 แหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

แหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ ในภาพรวม พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 72.40 มีแหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ โดยมีพื้นที่แหล่งน้ำเฉลี่ย 0.67 ไร่ โดยประเภทแหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นสระน้ำ ร้อยละ 65.99 รองลงมาเป็นบ่อบาดาล ร้อยละ 36.22 และแหล่งน้ำธรรมชาติ ร้อยละ 9.19 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 27.60 ไม่มีแหล่งน้ำในพื้นที่โครงการ

เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีแหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ โดยโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีพื้นที่แหล่งน้ำเฉลี่ย 1.34 ไร่ มากกว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการศูนย์พัฒนาเครือข่ายประชาชนชาวบ้าน มีแหล่งน้ำเฉลี่ย 0.49 ไร่ ซึ่งทั้ง 2 โครงการแหล่งน้ำในพื้นที่โครงการส่วนใหญ่เป็นสระน้ำ และบ่อบาดาล (ตารางที่ 3.7)

ตารางที่ 3.7 แหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

รายการ	หน่วย	โครงการพัฒนา	โครงการเกษตร	ภาพรวม
		ศูนย์เครือข่ายฯ	ผสมผสานฯ	
1. แหล่งน้ำในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ	ร้อยละ	100.00	100.00	100.00
1.1 มีแหล่งน้ำ	ร้อยละ	65.71	96.27	72.40
1.2 ไม่มีแหล่งน้ำ	ร้อยละ	34.29	3.73	27.60
2. พื้นที่แหล่งน้ำเฉลี่ย (ไร่)	ไร่	0.49	1.34	0.67
3. ประเภทแหล่งน้ำ ^{1/}				
3.1 สระน้ำ	ร้อยละ	67.49	64.92	65.99
3.2 บ่อบาดาล	ร้อยละ	19.61	48.07	36.22
3.3 แหล่งน้ำธรรมชาติ	ร้อยละ	15.30	4.84	9.19
3.4 บ่อน้ำตื้น	ร้อยละ	8.28	5.10	6.43
3.5 น้ำชลประทาน	ร้อยละ	-	8.01	4.67

หมายเหตุ: ^{1/}ประเภทแหล่งน้ำเกษตรกรรมได้มากกว่า 1 ประเภท

ที่มา: จากการสำรวจ

3.5 การเป็นสมาชิกขององค์กร/กลุ่ม/สถาบันของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

การเป็นสมาชิกขององค์กร/กลุ่ม/สถาบันของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ในภาพรวม พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.21 ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่ม/สถาบัน โดยเกษตรกร ร้อยละ 46.65 เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)/สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. จำกัด (สกต.) รองลงมา ร้อยละ 35.07 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร และร้อยละ 20.73 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรที่เหลือร้อยละ 14.79 ไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่ม/สถาบัน เนื่องจากเกษตรกรไม่มีเวลา มีภาระงานอื่นมากทำให้ไม่มีเวลา และบางรายมีอายุมากจึงไม่สะดวกที่จะเข้าร่วมกลุ่ม

เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรทุกรายได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่ม/สถาบัน และเกษตรกรทุกรายเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ส่วนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการศูนย์พัฒนาเครือข่ายราษฎรชาวบ้าน มีเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กร/กลุ่ม/สถาบันของเกษตรกร ร้อยละ 81.06 ส่วนใหญ่เข้าร่วมเป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)/สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. จำกัด (สกต.) คิดเป็นร้อยละ 54.63 (ตารางที่ 3.8)

ตารางที่ 3.8 การเป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่ม/สถาบันของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	โครงการพัฒนา ศูนย์เครือข่ายฯ	โครงการเกษตร ผสมผสานฯ	ภาพรวม
1. ไม่ได้เป็นสมาชิก	18.94	-	14.79
2. เป็นสมาชิก	81.06	100.00	85.21
2.1 สหกรณ์การเกษตร	16.88	100.00	35.07
2.2 สหกรณ์นอกภาคเกษตร	0.41	0.23	0.37
2.3 กลุ่มเกษตรกร	23.01	12.60	20.73
2.4 กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	4.90	2.33	4.34
2.5 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	17.46	1.87	14.05
2.6 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจ	24.66	8.38	21.10
2.7 สมาคม/สหพันธ์	2.28	0.47	1.88
2.8 อาสาสมัครเกษตร	1.26	0.70	1.13
2.9 กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน	3.74	6.52	4.35
2.10 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	54.63	18.19	46.65
การเกษตร/สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า			
ธ.ก.ส. จำกัด			
2.11 เครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่	0.73	0.47	0.67
2.12 กลุ่มแปลงใหญ่	13.29	20.28	14.82
รวม	100.00	100.00	100.00

หมายเหตุ: เกษตรกรเข้าร่วมการเป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่ม/สถาบันได้มากกว่า 1 กลุ่ม

ที่มา: จากการสำรวจ

บทที่ 4

ผลการประเมินผล

การประเมินผลโครงการเกษตรผสมผสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการที่ดำเนินงานในปี 2562 จำนวน 2 โครงการ คือ 1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และ 2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร โดยการประยุกต์รูปแบบการประเมินผลเชิงตรรกะ เข้ากับเกณฑ์การประเมินขององค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความสอดคล้อง ความเกี่ยวพัน ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ผลกระทบ และความยั่งยืน มีผลการประเมิน ดังนี้

4.1 ด้านความสอดคล้อง เป็นการพิจารณาว่าการดำเนินโครงการถูกต้องสอดคล้องหรือไม่ โดยพิจารณาความสอดคล้องใน 3 มิติ คือ 1) ด้านความสอดคล้องกับนโยบาย 2) ด้านความสอดคล้องกับบริบท และ 3) ด้านความสอดคล้องกับเป้าหมาย ดังนี้

4.1.1 ด้านความสอดคล้องกับนโยบาย จะพิจารณาระดับความสอดคล้องของกิจกรรมโครงการกับยุทธศาสตร์/แผนแม่บท ที่วางไว้หรือไม่

โครงการเกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย 2 โครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เป็นโครงการที่มีความสอดคล้องแผนระดับที่ 1 ในยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ มุ่งเน้นการสร้างเชื่อมโยงของห่วงโซ่มูลค่าระหว่างภาคเกษตรอุตสาหกรรม บริการ และการค้าการลงทุน เพื่อยกระดับศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ สร้างรายได้และกระจายรายได้สู่คนในชุมชนอย่างทั่วถึง อันจะนำมาซึ่งความเข้มแข็งของทั้งเศรษฐกิจในภาพรวมและเศรษฐกิจฐานรากตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน และสอดคล้องประเด็น ยุทธศาสตร์ชาติ: เกษตรสร้างมูลค่า และแผนระดับที่ 2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้าน (3) การเกษตร ประเด็นแผนย่อย 3.2 เกษตรปลอดภัย มีเป้าหมายของแผนย่อย สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ทั้งนี้ จากผลการประเมินภาพรวม พบว่า เจ้าหน้าที่ร้อยละ 98.07 เห็นว่าโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบาย ในระดับมากที่สุด ที่คะแนน 4.49 ในขณะที่เจ้าหน้าที่ อีกร้อยละ 1.93 เห็นว่าโครงการไม่สอดคล้องกับนโยบาย โดยให้เหตุผลว่าโครงการเกษตรผสมผสานมีข้อจำกัดโดยส่งเสริมในภาคการเกษตรเพียงบางส่วนซึ่งอาจยังไม่ครอบคลุมในภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการอื่น ๆ จำแนกเป็นรายโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.1)

1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ ประเด็นเกษตรสร้างมูลค่า และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นแผนแม่บท (3) การเกษตร ประเด็นแผนย่อย 3.2 เกษตรปลอดภัย ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.42 โดยโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สนับสนุนให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรม

การเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ ยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพได้ และสนับสนุนให้เกษตรกรมีศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ขึ้นก้าวหน้าได้ ส่งเสริมและเร่งขยายผลแนวคิดการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการเกษตร มีส่วนร่วมคิดร่วมทำและเป็นเจ้าของในการพัฒนาการเกษตรของตนโดยภาครัฐสนับสนุนด้านปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็น และเชื่อมโยงการดำเนินการกับศูนย์เรียนรู้ต่างๆ ในพื้นที่รวมถึงการทำเกษตรกรรมตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยสนับสนุนบทบาทเครือข่าย ราษฎรชาวบ้านในการขับเคลื่อน ทำให้เป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัย และสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารให้เกิดในชุมชน เกษตรกรได้รับความรู้จากราษฎรชาวบ้าน และทำการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ ประเด็นเกษตรสร้างมูลค่า และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นแผนแม่บท ด้าน (3) การเกษตร ประเด็นแผนย่อย 3.2 เกษตรปลอดภัย ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.54 โดยโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้รูปแบบการเกษตรแบบผสมผสาน เป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งของเกษตรกรในการดำรงชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มและเชื่อมโยงธุรกิจในสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง โดยการเพิ่มปริมาณการดำเนินธุรกิจ รวมกันซื้อรวมกันขาย เงินฝาก และบริการ ทั้งนี้ การทำเกษตรผสมผสาน เกิดการเกื้อกูลของกิจกรรม ช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาองค์ความรู้ และการตลาด สร้างรายได้ที่มั่นคง และยั่งยืนให้แก่เกษตรกรและสมาชิกสถาบันเกษตรกร เป็นการสนับสนุนให้แผนแม่บทเกษตรปลอดภัย บรรลุตามวัตถุประสงค์

ตารางที่ 4.1 ความสอดคล้องกับนโยบายของโครงการ ปี 2562

โครงการ	ร้อยละความสอดคล้อง		คะแนนความสอดคล้อง	ระดับความสอดคล้อง
	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง		
1. โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่าย ฯ	95.00	5.00	4.42	มากที่สุด
2. โครงการเกษตรผสมผสาน ฯ	100.00	-	4.54	มากที่สุด
ภาพรวม	98.07	1.93	4.49	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

4.1.2 ด้านความสอดคล้องกับบริบท

กิจกรรมการดำเนินงานของโครงการเกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย 2 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีและฝึกอบรมความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตร

ตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เกษตรกรทั่วไปที่เข้าร่วมโครงการ และ 2) กิจกรรมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรผสมผสาน แก่สมาชิกสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และศึกษาดูงานแปลงต้นแบบการทำเกษตรผสมผสาน

ผลการประเมินด้านความสอดคล้องกับบริบท พิจารณาจากความสอดคล้องที่เกิดจากการดำเนินโครงการ การถ่ายทอดเทคโนโลยีและความรู้ พบว่า ระดับความสอดคล้องของกิจกรรมโครงการกับการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการทำเกษตรผสมผสาน การผลิต ของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ ในภาพรวม กลุ่มเป้าหมาย ร้อยละ 98.07 เห็นว่าโครงการมีความสอดคล้องกับบริบท ในระดับมากที่สุด ที่คะแนน 4.49 อีกร้อยละ 1.93 เห็นว่าโครงการไม่สอดคล้องกับบริบท จำแนกเป็นรายโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.2)

1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายประชาชนชาวบ้าน มีระดับความสอดคล้องกับบริบทของการทำเกษตรกรรมในพื้นที่อยู่ในระดับมากที่สุด ที่คะแนน 4.42 เนื่องจากหน่วยงานในพื้นที่ดำเนินการสำรวจความต้องการ คัดเลือกศูนย์เครือข่ายประชาชนชาวบ้าน และคัดเลือกเกษตรกรตามคุณสมบัติ และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้เพื่อเข้าร่วมโครงการฯ โดยมีศูนย์เครือข่ายประชาชนที่ได้เข้าร่วมดำเนินงานในโครงการฯ เป็นผู้จัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาปรับเปลี่ยนแนวคิด พฤติกรรม และรูปแบบในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ทั้งในระดับบุคคล ครัวเรือน และชุมชนเกษตรกรด้วยการเน้นการพึ่งพาตนเองให้เหมาะสมกับภูมินิเวศ และภูมิปัญญาในแต่ละชุมชน ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาการรวมกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง เพื่อสามารถดำเนินการผลิต การแปรรูป การตลาด รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการส่งเสริม และสนับสนุนองค์ความรู้ที่สำคัญในการพัฒนาตามแผนการดำเนินงาน

2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีระดับความสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่คะแนน 4.54 เนื่องจากโครงการคัดเลือกเป้าหมายสถาบันเกษตรกรและจำนวนสมาชิกเข้าร่วมโครงการ โดยมุ่งเป้าหมายสถาบันเกษตรกรที่ดำเนินการในลักษณะการส่งเสริมเกษตรกรรมแบบยั่งยืน และมีความพร้อมด้านการตลาด เพื่อจัดเข้าอบรม/ดูงาน พร้อมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การสนับสนุนปัจจัยการผลิต และสำรวจข้อมูลการทำเกษตรและแผนการผลิตตามความต้องการของสมาชิก อาทิ การปลูกพืช หรือการเลี้ยงสัตว์ และจัดสรรให้แก่สถาบันเกษตรกรนำไปให้สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ดำเนินการหลังเข้ารับการอบรม

ตารางที่ 4.2 ความสอดคล้องกับบริบทของเกษตรกร ปี 2562

โครงการ	ร้อยละความสอดคล้อง		คะแนนความ สอดคล้อง	ระดับความ สอดคล้อง
	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง		
1. โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่าย ฯ	95.00	5.00	4.42	มากที่สุด
2. โครงการเกษตรผสมผสาน ฯ	100.00	-	4.54	มากที่สุด
ภาพรวม	98.07	1.93	4.49	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

4.1.3 ด้านความสอดคล้องกับเป้าหมาย

ด้านความสอดคล้องของโครงการกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ผลการประเมินพบว่า ในภาพรวม กลุ่มเป้าหมายของโครงการ ร้อยละ 98.07 มีความเห็นว่าโครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของตนเอง ในระดับมากที่สุด ที่ระดับคะแนน 4.49 จำแนกเป็นรายโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.3)

1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเป้าหมายของโครงการเห็นว่าโครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของตนเอง ในระดับมากที่สุด ที่คะแนน 4.42 เนื่องจากเกษตรกรเป้าหมายของโครงการมีความต้องการการพัฒนาปรับเปลี่ยนแนวคิด พฤติกรรม และรูปแบบในการดำเนินชีวิต ด้วยการเน้นการพึ่งพาตนเอง ให้เหมาะกับภูมิสังคม โดยศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกร/ผู้เข้าร่วมโครงการ ให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ ยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และนำความรู้ไปปรับใช้ทั้งในระดับตนเอง ครัวเรือน และชุมชน

2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร กลุ่มเป้าหมายของโครงการเห็นว่าโครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของตนเอง ในระดับมากที่สุด ที่คะแนน 4.54 เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการต้องการพัฒนาการทำเกษตรแบบผสมผสานในพื้นที่ ให้มีกิจกรรมที่หลากหลายทั้งทางการปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ ทำให้เกิดการเกื้อกูลกันของกิจกรรมและการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ อีกทั้งได้รับการถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสาน และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ครัวเรือนมีรายได้ ลดรายจ่าย และต่อยอดด้วยการส่งเสริมการรวมกลุ่ม และการตลาดของสมาชิกสหกรณ์/เกษตรกร ให้มากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 4.3 ความสอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการ ปี 2562

โครงการ	ร้อยละความสอดคล้อง		คะแนนความ สอดคล้อง	ระดับความ สอดคล้อง
	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง		
1. โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่าย ฯ	95.00	5.00	4.42	มากที่สุด
2. โครงการเกษตรผสมผสาน ฯ	100.00	-	4.54	มากที่สุด
ภาพรวม	98.07	1.93	4.49	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

4.1.4 สรุปผลการประเมินด้านความสอดคล้อง

ผลการประเมินด้านความสอดคล้อง พิจารณาจาก 1) ความสอดคล้องกับนโยบาย 2) ความสอดคล้องกับบริบท และ 3) ความสอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการ ผลการประเมินภาพรวมด้านความสอดคล้องได้คะแนน 100.00 อยู่ในระดับ A หมายความว่า การดำเนินงานโครงการด้านความสอดคล้องอยู่ในระดับดีมาก โดยมีผลการประเมินในแต่ละประเด็น ดังนี้ (ตารางที่ 4.4 และตารางผนวกที่ 5)

1) ความสอดคล้องกับนโยบาย ผลการประเมินแต่ละตัวชี้วัดผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ทุกตัวชี้วัด คะแนน 100.00 คะแนน หรือระดับ A หมายความว่า การดำเนินโครงการด้านความสอดคล้องกับนโยบายอยู่ในระดับดีมาก

2) ความสอดคล้องกับบริบท ผลการประเมินแต่ละตัวชี้วัดผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ทุกตัวชี้วัด ได้คะแนน 100.00 คะแนน หรือระดับ A หมายความว่า การดำเนินโครงการด้านความสอดคล้องกับบริบทอยู่ในระดับดีมาก

3) ความสอดคล้องกับเป้าหมาย ผลการประเมินแต่ละตัวชี้วัดผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ทุกตัวชี้วัด ได้คะแนน 100.00 คะแนน หรือระดับ A หมายความว่า การดำเนินโครงการด้านความสอดคล้องกับเป้าหมายอยู่ในระดับดีมาก

ตารางที่ 4.4 สรุปผลการประเมินด้านความสอดคล้องของโครงการ ปี 2562

ความสอดคล้อง	ค่าคะแนน	ระดับ	หน่วย:คะแนน
			แปลผล
1. นโยบาย	100.00	A	ดีมาก
2. บริบท	100.00	A	ดีมาก
3. เป้าหมาย	100.00	A	ดีมาก
ภาพรวม	100.00	A	ดีมาก

ที่มา: จากการสำรวจ

4.2 ด้านความเกี่ยวพัน

4.2.1 ความเกี่ยวพันภายใน พิจารณาจากระดับความเกี่ยวพันของกิจกรรมโครงการกับภารกิจของหน่วยงาน

ผลการประเมินในภาพรวม พบว่า โครงการเกษตรผสมผสาน มีความเกี่ยวพันของกิจกรรมหรือโครงการกับภารกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.41 จำแนกเป็นรายโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.5)

1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน มีความเกี่ยวพันกับภารกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.32 เนื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดำเนินการ 2 แผนงาน ได้แก่

1.1) แผนงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยดำเนินกิจกรรมการถ่ายทอดและฝึกอบรมความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เกษตรกรทั่วไปที่เข้าร่วมโครงการฯ โดยให้ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านที่ได้เข้าร่วมดำเนินงานในโครงการฯ เป็นผู้จัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

1.2) แผนงานการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ

กิจกรรมที่ 1 การบริหารจัดการโครงการฯ โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินกิจกรรมของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และบูรณาการงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และศูนย์เรียนรู้เฉพาะทางของกรมต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีอยู่ในจังหวัด คัดเลือกเกษตรกรเป้าหมายเพื่อเรียนรู้ที่ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ปรับเปลี่ยนแนวคิดตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เบิกจ่ายค่าใช้จ่ายตามหลักเกณฑ์และระเบียบที่ได้กำหนดไว้ ตรวจสอบ บันทึกข้อมูลศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ติดตามประเมินผล รายงานความก้าวหน้า และอำนวยความสะดวกให้เกิดการรวมกลุ่ม สร้างเครือข่ายเกษตรกร และติดตามความก้าวหน้า รายงานผลการดำเนินการรวมกลุ่ม และสนับสนุนส่งเสริมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ภายหลังจากผ่านการฝึกอบรมโดยศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการฯ แล้ว เพื่อสร้างพื้นฐานการพัฒนาตามแนวทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า

กิจกรรมที่ 2 การบริหารจัดการโครงการฯ โดยกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน (กนท.) ดำเนินการผลิตเอกสารและเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ให้แก่เกษตรกรด้านการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของโครงการฯ เพื่อเชื่อมโยงสู่แนวทางการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง กำกับดูแล อำนวยความสะดวก ประสานงาน แก้ไขปัญหาระหว่างการดำเนินงานและติดตามความก้าวหน้าของโครงการฯ และสรุปจัดทำเป็นรายงานผลการดำเนินงานของโครงการฯ

2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีความเกี่ยวข้องกับภารกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.46 เนื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบมีหน้าที่

2.1) จัดทำฐานข้อมูลสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสนับสนุนเงินทุนเพื่อสร้างระบบน้ำในไร่นาของสมาชิกสถาบันเกษตรกรจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เพื่อสร้างโอกาสในการทำการเกษตรและลดความเสี่ยงจากการขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตร

2.2) คัดเลือกเป้าหมาย สถาบันเกษตรกรและจำนวนสมาชิกเข้าร่วมโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร โดยมุ่งเป้าหมายสถาบันเกษตรกรที่ดำเนินการในลักษณะการส่งเสริมโครงการเกษตรแบบยั่งยืน และมีความพร้อมด้านการตลาด เพื่อจัดเข้าอบรม/ดูงาน พร้อมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามแผนการผลิตของสมาชิก จัดสรรให้แก่สถาบันเกษตรกร นำไปให้สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ดำเนินการหลังเข้ารับการอบรม

2.3) จัดทำแนวทางการปฏิบัติงานโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ให้แก่ข้าราชการในส่วนภูมิภาค เพื่อนำข้อมูลไปชี้แจงต่อสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับคัดเลือกเข้าร่วมโครงการในแต่ละปี โดยกำหนดให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรจัดทำโครงการควบคู่ไปกับโครงการของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ซึ่งแผนงานโครงการของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรควรมีการวางแผนการจัดหาปัจจัยการผลิต แผนการรวบรวม เพื่อรับซื้อผลผลิตจากสมาชิก แผนการเชื่อมโยงเครือข่ายทางการตลาดกับบุคคลภายนอก

2.4) สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร คัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมโครงการ โดยดำเนินการสำรวจความต้องการการผลิตของสมาชิกตามแผนการผลิตของแต่ละราย

2.5) ให้การศึกษาอบรม/ศึกษาดูตัวอย่างการดำเนินการเกษตรผสมผสานจากต้นแบบแก่สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ พร้อมทั้งให้สมาชิกสหกรณ์จัดทำแผนการผลิต การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การวิเคราะห์ดิน การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อจัดสรรเงินอุดหนุนปัจจัยการผลิต

2.6) กรมส่งเสริมสหกรณ์ และสำนักงานสหกรณ์จังหวัด ติดตามและประเมินผลโครงการ

ตารางที่ 4.5 ความเกี่ยวข้องของกิจกรรมโครงการกับภารกิจของหน่วยงาน ปี 2562

โครงการ	ร้อยละความเกี่ยวข้อง		คะแนน ความเกี่ยวข้อง	ระดับ ความเกี่ยวข้อง
	เกี่ยวข้อง	ไม่เกี่ยวข้อง		
1. โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่าย ฯ	95.00	5.00	4.32	มากที่สุด
2. โครงการเกษตรผสมผสาน ฯ	100.00	-	4.46	มากที่สุด
ภาพรวม	98.07	1.93	4.41	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

4.2.2 ความเกี่ยวพันภายนอก

1) ความเกี่ยวพันกับโครงการของหน่วยงานอื่น ในภาพรวม หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการเกษตรผสมผสาน ส่วนใหญ่ร้อยละ 94.55 มีความเกี่ยวพันกับโครงการของหน่วยงานอื่นในระดับมาก ที่ค่าคะแนน 4.11 จำแนกเป็นรายโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.6)

1.1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก ได้แก่ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด และกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน (กนท.) สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความเกี่ยวพันกับกิจกรรมของหน่วยงานอื่น ในระดับมาก ที่ค่าคะแนน 3.89 โดยเป็นการเข้าไปร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการดำเนินกิจกรรมของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และบูรณาการงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และศูนย์เรียนรู้เฉพาะทางของกรมต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีอยู่ในจังหวัด อาทิ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) โดยมีปราชญ์เกษตร/เกษตรกรต้นแบบ ร่วมถ่ายทอดความรู้และเป็นวิทยากร และให้คำปรึกษาทางด้านการเกษตร และติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกรกับโครงการของสำนักงานพัฒนาชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก ได้แก่ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีความเกี่ยวพันกับกิจกรรมกับหน่วยงานอื่น ในระดับมากที่สุด ที่ค่าคะแนน 4.25 โดยเป็นการเข้าไปร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องและร่วมถ่ายทอดความรู้ อาทิ โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสานฯ) โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ กับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อาทิ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานอื่นในพื้นที่

ตารางที่ 4.6 ความเกี่ยวพันกับโครงการของหน่วยงานอื่นของโครงการ ปี 2562

โครงการ	ร้อยละความเกี่ยวพัน		คะแนน ความเกี่ยวพัน	ระดับ ความเกี่ยวพัน
	เกี่ยวพัน	ไม่เกี่ยวพัน		
1. โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่าย ฯ	85.00	15.00	3.89	มาก
2. โครงการเกษตรผสมผสาน ฯ	100.00	-	4.25	มากที่สุด
ภาพรวม	94.55	5.45	4.11	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

2) ด้านความเชื่อมโยงกิจกรรมกับหน่วยงานอื่น ในภาพรวมของโครงการเกษตรผสมผสาน มีการเชื่อมโยงโครงการ/กิจกรรมกับหน่วยงานอื่น ในระดับมาก ที่ค่าคะแนน 4.02 จำแนกเป็นรายโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.7)

2.1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน มีความเชื่อมโยงกิจกรรมกับหน่วยงานอื่นในระดับมาก ที่ค่าคะแนน 3.84 เป็นการเชื่อมโยงกิจกรรมกับหน่วยงานในพื้นที่ เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด กรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย

2.2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีความเชื่อมโยงกิจกรรมกับหน่วยงานอื่น ในระดับมาก ที่ค่าคะแนน 4.13 เป็นการเชื่อมโยงกิจกรรมกิจกรรมผ่านการอบรมโดยเชิญหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งเป็นหน่วยงานสนับสนุน มาร่วมดำเนินการถ่ายทอดความรู้ด้านเกษตรผสมผสาน การตรวจรับรองผลผลิต และด้านแหล่งน้ำ รวมทั้งผู้ประกอบการและบริษัทเอกชน ในการเชื่อมโยงเครือข่ายทางการตลาดให้กับเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร

ตารางที่ 4.7 ความเชื่อมโยงกับกิจกรรมของหน่วยงานอื่น ของโครงการ ปี 2562

โครงการ	ร้อยละความเชื่อมโยง		คะแนนความเชื่อมโยง	ระดับความเชื่อมโยง
	เชื่อมโยง	ไม่เชื่อมโยง		
1. โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่าย ฯ	85.00	15.00	3.84	มาก
2. โครงการเกษตรผสมผสาน ฯ	100.00	-	4.13	มาก
ภาพรวม	94.55	5.45	4.02	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

4.2.3 สรุปผลการประเมินด้านความเกี่ยวพัน

ผลการประเมินด้านความเกี่ยวพันพิจารณาจาก 1) ด้านความเกี่ยวพันภายใน และ 2) ด้านความเกี่ยวพันภายนอก ผลการประเมินภาพรวมด้านความเกี่ยวพัน ได้คะแนน 100.00 คะแนน หรือระดับ A หมายความว่า โครงการมีความเกี่ยวพันอยู่ในระดับดีมาก โดยมีผลการประเมินแต่ละประเด็น ดังนี้ (ตารางที่ 4.8 และตารางภาคผนวกที่ 5)

1) ด้านความเกี่ยวพันภายใน ผลการประเมินผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดทุกตัวชี้วัด ได้คะแนน 100.00 คะแนน หรือระดับ A หมายความว่า การดำเนินโครงการด้านความเกี่ยวพันภายในของโครงการ อยู่ในระดับดีมาก

2) ความเกี่ยวพันภายนอก ผลการประเมินในประเด็นความเกี่ยวพันกับโครงการของหน่วยงานอื่น และความเกี่ยวพันกับกิจกรรมของหน่วยงานอื่น ผลการประเมินภาพรวมได้คะแนน 100.00 คะแนน หรือระดับ A หมายความว่า การดำเนินโครงการด้านความเกี่ยวพันภายนอกของโครงการอยู่ในระดับดีมาก

ตารางที่ 4.8 สรุปผลประเมินด้านความเกี่ยวพันของโครงการ ปี 2562

หน่วย: คะแนน

ความเกี่ยวพัน	ค่าคะแนน	ระดับ	แปลผล
1. ความเกี่ยวพันภายใน	100.00	A	ดีมาก
2. ความเกี่ยวพันภายนอก	100.00	A	ดีมาก
ภาพรวม	100.00	A	ดีมาก

ที่มา: จากการสำรวจ

4.3 ด้านประสิทธิผล

4.3.1 การบรรลุผลผลิตของโครงการ

พิจารณาผลผลิต ผลลัพธ์ ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจำกัดผลเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย หรือการบรรลุเป้าหมายของโครงการ โดยการเปรียบเทียบผลผลิตกำหนดไว้กับผลผลิตที่ได้จริงจากการดำเนินโครงการ

ผลการประเมินภาพรวม พบว่า โครงการเกษตรผสมผสาน สามารถดำเนินงานได้ตามแผน มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 15,018 ราย คิดเป็นร้อยละ 108.82 ของเป้าหมาย 13,800 ราย โดยดำเนินการถ่ายทอดความรู้ 15,018 ราย เกษตรกรร้อยละ 82.47 ได้รับการศึกษาดูงาน ร้อยละ 85.58 ได้รับปัจจัยการผลิต และมีพื้นที่ทำเกษตรผสมผสานรวม 13,050.73 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 145.01 ของเป้าหมาย 9,000 ไร่ ประชาชนชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการ 152 ราย คิดเป็นร้อยละ 126.67 ของเป้าหมาย 120 ราย สถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 114 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 106.54 ของเป้าหมาย 107 แห่ง ศูนย์เครือข่ายประชาชนชาวบ้าน 152 ศูนย์ คิดเป็นร้อยละ 126.67 ของเป้าหมาย 120 ศูนย์ มีกิจกรรมการทำเกษตรผสมผสานในแปลงจำแนกรายละเอียด ดังนี้

1) เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

1.1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายประชาชนชาวบ้าน มีแนวทางการดำเนินงานโครงการและการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ คือ

1.1.1) เกษตรกรเป้าหมายที่เข้าร่วมฝึกอบรมตามโครงการฯ จะต้องมีความสอดคล้องตามที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืนตามบัญชีเอกสารแนบท้ายระเบียบสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการใช้จ่ายเงินอุดหนุนโครงการศูนย์เครือข่ายประชาชนชาวบ้าน พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

1.1.2) คัดเลือกเกษตรกรผู้สมัครใจที่จะเข้าร่วมโครงการฯ เป็นเกษตรกรที่ไม่เคยเข้าร่วมฝึกอบรมในศูนย์ฯ ของจังหวัดใด ๆ ตามโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายประชาชนชาวบ้านที่ดำเนินการโดยสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2550 - 2561 และไม่เคยเข้าร่วมโครงการพัฒนาทักษะการทำเกษตรอย่างยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (ภายใต้มาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ) เมื่อปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

1.1.3) ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านสามารถดำเนินการคัดเลือกเกษตรกรผู้สมัครใจเข้าร่วมโครงการฯ ตามคุณสมบัติที่กำหนดด้วยตนเองทั้งหมด หรือคัดเลือกร่วมกับสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดในพื้นที่

ทั้งนี้ จากผลการดำเนินงานโครงการฯ มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 13,517 ราย คิดเป็นร้อยละ 109.89 ของเป้าหมาย 12,300 ราย และมีปราชญ์ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการ 152 ราย คิดเป็นร้อยละ 126.67 ของเป้าหมาย 120 ราย (ตารางที่ 4.9)

1.2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีเป้าหมายการคัดเลือกสมาชิกสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปีละ 1,500 ราย ผลการคัดเลือกมีสมาชิกสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 1,501 ราย ประกอบด้วยสมาชิกสหกรณ์ 1,366 ราย สมาชิกกลุ่มเกษตรกร 135 ราย รวม 1,501 ราย เกินกว่าเป้าหมายของโครงการ คิดเป็นร้อยละ 100.06 เนื่องจาก ปี 2561 การคัดเลือกสมาชิกสถาบันเกษตรกร ทำได้เพียง 1,499 ราย ในปี 2562 จึงได้เพิ่มเป้าหมายการคัดเลือกสมาชิก เป็น 1,501 ราย (ตารางที่ 4.15) เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัดพบว่า ผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด เนื่องจากมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ปราชญ์ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการ สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด

ตารางที่ 4.9 เกษตรกรและปราชญ์ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

รายการ	เป้าหมาย	ผล	ร้อยละ
1. เกษตรกร (ราย)	13,800	15,018	108.82
1.1 โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายฯ	12,300	13,517	109.89
1.2 โครงการเกษตรผสมผสานฯ	1,500	1,501	100.06
2. ปราชญ์ชาวบ้าน (ราย)	120	152	126.67
2.1 โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายฯ	120	152	126.67
2.2 โครงการเกษตรผสมผสานฯ	-	-	-

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2562) และ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562ข)

2) ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

2.1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านที่คัดเลือกเข้าร่วมโครงการ 152 ศูนย์ คิดเป็นร้อยละ 126.67 ของเป้าหมาย 120 ศูนย์

2.2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 114 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 106.54 ของเป้าหมาย 107 แห่ง

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่า ผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด เนื่องจากมีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน/สถาบันเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด

ตารางที่ 4.10 จำนวนศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

รายการ	หน่วย	เป้าหมาย	ผล	ร้อยละ
1) ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน	ศูนย์	120	152	126.67
2) สถาบันเกษตรกร	แห่ง	107	114	106.54
ภาพรวม	แห่ง	227	266	117.18

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2562) และ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562ข)

3) การอบรม/การศึกษาดูงาน

3.1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการ จัดทำแผนการฝึกอบรม โดยยึดตามระเบียบสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการใช้จ่ายเงินอุดหนุนโครงการศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยค่าใช้จ่ายสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกษตรกรทั่วไปให้เหมาะจ่ายตามระยะเวลาการฝึกอบรม โดยพิจารณาจากศักยภาพความเหมาะสมของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน คือ 1) การฝึกอบรม 3 วัน 2 คืน ให้เหมาะจ่ายจำนวน 2,100 บาทต่อคน 2) การฝึกอบรม 4 วัน 3 คืน ให้เหมาะจ่ายจำนวน 2,550 บาทต่อคน 3) การฝึกอบรม 5 วัน 4 คืน ให้เหมาะจ่ายจำนวน 3,000 บาทต่อคน (ในกรณีเป็นศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านรายใหม่ที่เข้าร่วมโครงการฯ จะอบรมในระยะเวลา 3 วัน 2 คืน จำนวนไม่เกิน 60 ราย)

ผลการดำเนินงานของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน 152 ศูนย์ ได้ดำเนินการฝึกอบรมเกษตรกรทุกศูนย์ ครบตามเป้าหมาย และมีเกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรม 13,517 ราย คิดเป็นร้อยละ 109.89 ของเป้าหมาย 12,300 ราย โดยฝึกอบรมเกษตรกรตามระยะเวลาการฝึกอบรม ดังนี้

(1) การฝึกอบรม 3 วัน 2 คืน จำนวน 106 ศูนย์ มีเกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรม 8,406 ราย

(2) การฝึกอบรม 4 วัน 3 คืน จำนวน 32 ศูนย์ มีเกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรม 3,457 ราย

(3) การฝึกอบรม 5 วัน 4 คืน จำนวน 14 ศูนย์ มีเกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรม 1,654 ราย

สำหรับการศึกษาดูงาน เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้ศึกษาดูงานในแปลงตัวอย่าง 10,189 ราย คิดเป็นร้อยละ 82.84 ของเป้าหมาย 12,300 ราย เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนติดธุระส่วนตัว มีภารกิจต้องรับส่ง บุตรหลาน และ บางส่วนไม่สามารถเดินทางนอกพื้นที่ได้

3.2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

สมาชิกสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 1,501 ราย ได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 100.06 ของเป้าหมาย 1,500 ราย (ตารางที่ 4.11)

สำหรับการศึกษาดูงาน หน่วยงานในพื้นที่ที่จะเลือกแหล่งศึกษาดูงานที่เหมาะสมให้กับสมาชิกสถาบันเกษตรกร และศึกษาดูงานการจัดทำแปลงเกษตรผสมผสานภายในจังหวัดหรือจังหวัดข้างเคียงกับสถาบันเกษตรกร โดยมีการศึกษาดูงาน 1 ครั้ง มีสมาชิกสถาบันเกษตรกร 1,232 ราย ได้ศึกษาดูงานแปลงต้นแบบการทำเกษตรผสมผสาน คิดเป็นร้อยละ 82.13 ของเป้าหมาย 1,500 ราย

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่า ผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด เนื่องจากเกษตรกรที่ได้รับการอบรมและศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านที่ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรตามเป้าหมายที่กำหนด และร้อยละเกษตรกรที่ได้ศึกษาดูงาน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

ตารางที่ 4.11 จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการอบรมและศึกษาดูงาน ปี 2562

รายการ	เป้าหมาย	ผล	ร้อยละ
1. เกษตรกรที่ได้รับการอบรม (ราย)	13,800	15,018	108.82
1.1 โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายฯ	12,300	13,517	109.89
1.2 โครงการเกษตรผสมผสานฯ	1,500	1,501	100.06
2. เกษตรกรที่ได้ศึกษาดูงาน (ราย)	13,800	11,421	82.76
2.1 โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายฯ	12,300	10,189	82.84
2.2 โครงการเกษตรผสมผสานฯ	1,500	1,232	82.13

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2562) และ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562ข)

4) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

ภาพรวมโครงการเกษตรผสมผสานมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกร/สมาชิกสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ คิดเป็นร้อยละ 85.58 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่า ผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์จากมีเกษตรกรและสมาชิกสถาบันเกษตรกรเข้าร่วมโครงการได้รับปัจจัยการผลิตไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ร้อยละเอ็ดจำแนกตามโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.12)

4.1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน การสนับสนุนปัจจัยการผลิตของศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านให้แก่เกษตรกรที่เข้ารับการอบรม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 92.16 ได้รับปัจจัยการผลิต ส่วนร้อยละ 7.84 ไม่ได้รับปัจจัยการผลิต โดยปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรได้รับจากการเข้าอบรม ส่วนใหญ่เป็นผลผลิตจากการฝึกปฏิบัติ ร้อยละ 79.70 เช่น น้ำยาล้างจาน แชมพู

สบู่ น้ำยาซักผ้า ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก หัวเชื้อจุลินทรีย์ น้ำส้มควันไม้ เป็นต้น เป็นพันธุ์พืช ร้อยละ 10.23 อุปกรณ์การเกษตร ร้อยละ 4.87 ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 5.20 เป็น พันธุ์สัตว์น้ำ พันธุ์สัตว์ปีก และอาหารสัตว์/อาหารสัตว์น้ำ

4.2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร โครงการได้กำหนดการจ่ายเงินอุดหนุนให้แก่สถาบันเกษตรกร เพื่อจัดหาปัจจัยการผลิตให้กับสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ การสนับสนุนปัจจัยการผลิตของสมาชิกสถาบันเกษตรกร พบว่า สมาชิกสถาบันเกษตรกรร้อยละ 80.89 ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ ปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยอินทรีย์ ร้อยละ 50.40 อุปกรณ์การเกษตรประเภทเครื่องสูบน้ำ ท่อ สายยาง ร้อยละ 16.99 พันธุ์พืช ไม้ผล เมล็ดพันธุ์ผัก ร้อยละ 15.51 อาหารสัตว์/อาหารสัตว์น้ำ ร้อยละ 8.38 พันธุ์สัตว์น้ำ ร้อยละ 5.34 และพันธุ์สัตว์ปีก ร้อยละ 3.38 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 การได้รับสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากโครงการ ปี 2562

รายการ	หน่วย: ร้อยละ		
	โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายฯ	โครงการเกษตรผสมผสานฯ	ภาพรวม
1. ได้รับ	92.16	80.89	85.58
1.1 พันธุ์พืช ไม้ผล เมล็ดพันธุ์	10.23	15.51	13.31
1.2 พันธุ์สัตว์ปีก	1.69	3.38	2.68
1.3) พันธุ์สัตว์น้ำ	1.69	5.34	3.82
1.4) อาหารสัตว์/อาหารสัตว์น้ำ	1.82	8.38	5.65
1.5) อุปกรณ์การเกษตร	4.87	16.99	11.94
1.6) ปุ๋ยเคมี/ปุ๋ยอินทรีย์	-	50.40	29.42
1.7) ผลผลิตจากการฝึกปฏิบัติ	79.70	-	33.18
2. ไม่ได้รับ	7.84	19.11	14.42

ที่มา : จากการสำรวจ

5) พื้นที่ทำเกษตรผสมผสาน

ผลการประเมินโครงการเกษตรผสมผสานภาพรวม พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีพื้นที่ทำเกษตรผสมผสาน 13,050.73 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 145.01ของเป้าหมาย 9,000 ไร่ รายละเอียดแยกรายโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.13)

5.1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายประชาชนชาวบ้าน เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีพื้นที่ทำเกษตรผสมผสาน 1,556.73 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 103.78 ของเป้าหมาย 1,500 ไร่

5.2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร สมาชิกสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีพื้นที่ทำเกษตรผสมผสาน 11,494 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 153.25 ของเป้าหมาย 7,500 ไร่

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่า ผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด เนื่องจากมีพื้นที่ทำเกษตรผสมผสาน สูงกว่าเป้าหมาย 9,000 ไร่

ตารางที่ 4.13 พื้นที่ทำเกษตรผสมผสานของเกษตรกรในโครงการ ปี 2562

หน่วย: ไร่

โครงการ	เป้าหมาย	ผล	ร้อยละ
1. โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายฯ	1,500	1,556.73	103.78
2. โครงการเกษตรผสมผสานฯ	7,500	11,494	153.25
ภาพรวม	9,000	13,050.73	145.01

ที่มา : จากการสำรวจ

6) ประสิทธิภาพของการดำเนินงานและกิจกรรมโครงการ

ผลการประเมินภาพรวม พบว่า โครงการเกษตรผสมผสาน มีการดำเนินงาน ร้อยละ 102.59 ของเป้าหมาย จำแนกเป็นรายโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.14)

1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน มีผลการดำเนินงาน ร้อยละ 103.33 ดำเนินการสำรวจและคัดเลือกเกษตรกร ผูกอบรมความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เกษตรกรทั่วไป นำเกษตรกรศึกษาดูงานการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย คัดเลือกศูนย์ปราชญ์ 152 ศูนย์ ร้อยละ 126.67 ของเป้าหมาย 120 ศูนย์ จัดทำเวทีเพื่อทำแผนปฏิบัติการ ติดตามผล และสรุปผลการดำเนินกิจกรรมครบตามเป้าหมาย

2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีผลการดำเนินงาน ร้อยละ 101.84 ดำเนินการคัดเลือกสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร 1 ครั้ง จัดทำแนวทางการปฏิบัติงาน โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร 25 จังหวัด จัดอบรมโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร และการศึกษาดูงานของเกษตรกร ครบตามเป้าหมาย รวบรวมและประมวลผลข้อมูลของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 114 แห่ง ร้อยละ 106.54 ของเป้าหมาย 107 แห่ง และติดตามแผนการผลิต/จำหน่าย ของสถาบันเกษตรกร 114 แห่ง ร้อยละ 106.54 ของเป้าหมาย 107 แห่ง ส่วนการจ่ายเงินอุดหนุนให้สมาชิกสถาบันเกษตรกร ดำเนินการได้ 1,497 ราย ร้อยละ 99.80 ของเป้าหมาย 1,500 ราย เกษตรกรไม่ได้รับการจ่ายเงินอุดหนุน เนื่องจากมีปัญหาในการชำระหนี้กับสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ตารางที่ 4.14 ผลการดำเนินงานของโครงการ ปี 2562

รายการ	หน่วย	แผน	ผล	ร้อยละ
1. โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่าย ฯ				103.33
1.1 การสำรวจและคัดเลือกกลุ่มเกษตรกร	ครั้ง	1	1	100.00
1.2 การอบรมเกษตรกรทั่วไป	ครั้ง	1	1	100.00
1.3 การศึกษาดูงานของเกษตรกร	ครั้ง	1	1	100.00
1.3 กิจกรรมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย	ครั้ง	1	1	100.00
1.4 การคัดเลือกศูนย์ปราชญ์	ศูนย์	120	152	126.67
1.5 การจัดทำเวทีเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ และให้ ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการ	ครั้ง	1	1	100.00
1.6 การติดตามผล โดยให้กลุ่มเกษตรกรนำเสนอผลงาน และรายงานความก้าวหน้าของกลุ่ม	ครั้ง	1	1	100.00
1.7 สรุปผลการดำเนินกิจกรรมการรวมกลุ่มและการ สร้างเครือข่าย	ครั้ง	1	1	100.00
2. โครงการเกษตรผสมผสาน ฯ				101.84
2.1 การคัดเลือกสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	ครั้ง	1	1	100.00
2.2 การจัดทำแนวทางการปฏิบัติงาน โครงการเกษตร ผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	จังหวัด	25	25	100.00
2.3 การรวบรวม และประมวลผลข้อมูลของสหกรณ์และ กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	แห่ง	107	114	106.54
2.4 การจัดอบรมโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์/กลุ่ม เกษตรกร	ครั้ง	1	1	100.00
2.5 การศึกษาดูงานของเกษตรกร	ครั้ง	1	1	100.00
2.6 การจ่ายเงินอุดหนุนให้สมาชิกสถาบันเกษตรกร	ราย	1,500	1,497	99.80
2.7 การติดตามแผนการผลิต/จำหน่าย ของสถาบันเกษตรกร	แห่ง	107	114	106.54
ภาพรวม				102.59

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2562) และ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562ข)

4.3.2 การบรรลุผลลัพธ์ของโครงการ

การบรรลุผลลัพธ์ของโครงการ พิจารณา จาก 1) การใช้ประโยชน์ 2) การทำกิจกรรม
เกษตรผสมผสาน 3) การเชื่อมโยงตลาด 4) ความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน ดังนี้

1) การใช้ประโยชน์

1.1) การใช้ประโยชน์จากความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม

ผลจากการประเมินโครงการภาพรวม พบว่า เกษตรกรและสมาชิกสถาบัน
เกษตรกร นำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 81.39 และ ร้อยละ 18.61 ไม่ได้
นำไปใช้ประโยชน์ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่าผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด โดยสมาชิก

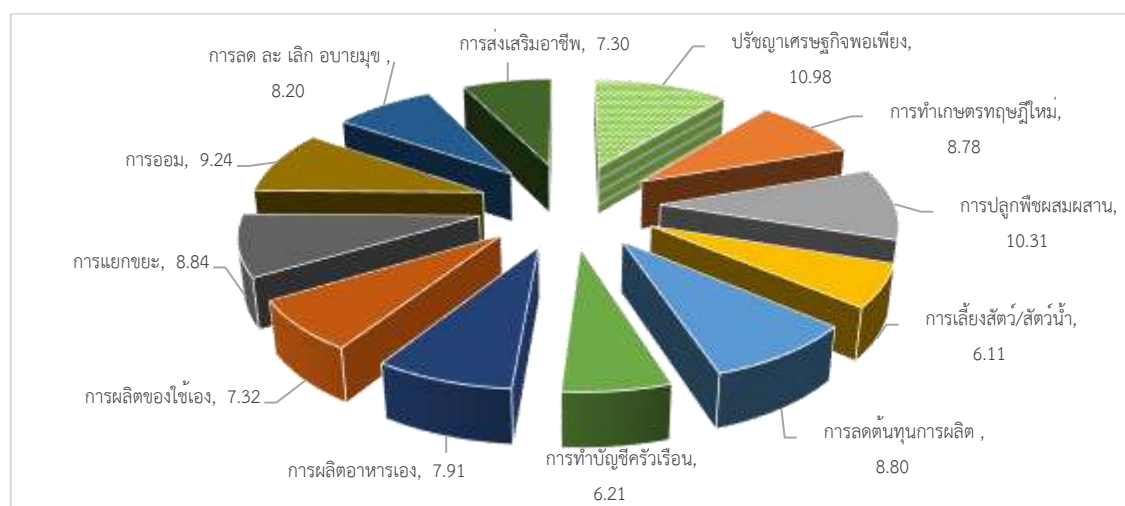
สถาบันเกษตรกร นำความรู้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีรายละเอียดจำแนกรายโครงการ ดังนี้

(1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน การนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ พบว่า เกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรมแล้ว ร้อยละ 82.99 นำความรู้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์ โดยเกษตรกรร้อยละ 10.98 นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในครัวเรือน ร้อยละ 10.31 นำความรู้จากการปลูกพืชผสมผสานไปปรับใช้ในแปลงเกษตรของตนเอง โดยปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง เพื่อให้เกิดการเกื้อกูลกัน ร้อยละ 9.24 นำความรู้เรื่องการอมไปใช้ประโยชน์ ร้อยละ 8.80 นำความรู้เรื่องการลดต้นทุนจากการทำการเกษตรไปใช้ประโยชน์ โดยทำปุ๋ยน้ำ หัวเชื้อจุลินทรีย์ ปุ๋ยฮอร์โมนจากสัตว์ สมุนไพรไล่แมลง น้ำส้มควันไม้ใช้เอง ตามลำดับ ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 17.01 ไม่ได้ นำความรู้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนไม่สามารถหาวัตถุดิบได้ตรงกับคำแนะนำ บางส่วนหาพันธุ์พืช/สมุนไพร พันธุ์สัตว์ได้ไม่ตรงกับแผนการผลิต และขาดแคลนเงินทุน (ตารางที่ 4.15 และภาพที่ 4.1)

ตารางที่ 4.15 การใช้ประโยชน์จากความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

รายการ	โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายฯ	โครงการเกษตรผสมผสานฯ	ภาพรวม
1. ใช้ประโยชน์	82.99	80.24	81.39
2. ไม่นำไปใช้ประโยชน์	17.01	19.76	18.61
รวม	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

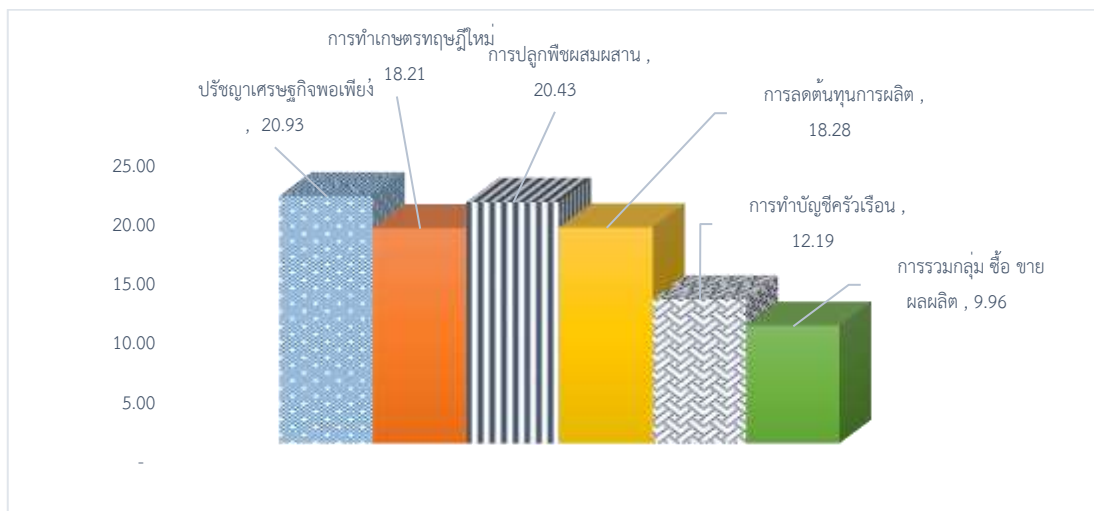
ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 4.1 ร้อยละการนำความรู้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน

(2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

สมาชิกสถาบันเกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรม ร้อยละ 80.24 นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปดำเนินการตามแผนการผลิตที่วางไว้ได้ โดยเกษตรกรร้อยละ 20.93 นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในครัวเรือน ร้อยละ 20.43 นำความรู้จากการทำปลูกพืชผสมผสานไปปรับใช้ในแปลงทำการเกษตรของตนเอง ร้อยละ 18.28 นำความรู้เรื่องการลดต้นทุนการผลิตไปใช้ประโยชน์นำความรู้เรื่องร้อยละ 18.21 การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ไปใช้ประโยชน์ โดยเกษตรกรมีการแบ่งสัดส่วนพื้นที่ในแปลงและบริหารจัดการพื้นที่ในแปลงของตนเองได้ ร้อยละ 12.19 นำความรู้เรื่องการทำบัญชีครัวเรือนไปใช้วางแผนการผลิตของแปลงทำเกษตรผสมผสาน ทำให้เกษตรกรเข้าใจถึงรายรับ - รายจ่ายในครัวเรือน รวมถึงบัญชีต้นทุนอาชีพของเกษตรกรด้วย และร้อยละ 9.96 นำความรู้เรื่องการรวมกลุ่มซื้อขายผลผลิตไปใช้ประโยชน์ เป็นการสร้างเครือข่ายทั้งการรวมกลุ่ม และการตลาดจากการฝึกอบรม

ส่วนที่เหลือร้อยละ 19.76 ไม่ได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากเกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตไปตามฤดูกาลผลิตและความต้องการของเกษตรกรเองไม่ตรงกับแผนการผลิตที่วางไว้ และบางส่วนปลูกพืชชนิดอื่นที่ไม่ตรงกับแผนการผลิต เนื่องจากไม่สามารถหาพันธุ์พืชได้ตรงกับแผนการผลิต เป็นต้น (ตารางที่ 4.15 และภาพที่ 4.2)

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 4.2 ร้อยละการนำความรู้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

1.2) การใช้ประโยชน์จากปัจจัยการผลิต

การใช้ประโยชน์จากปัจจัยการผลิต ผลจากการประเมินโครงการภาพรวมพบว่า เกษตรกรและสมาชิกสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 90.93 นำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์ และ

ร้อยละ 9.07 ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์พืชได้รับน้อย และบางส่วนเสียหาย มีรายละเอียดจำแนกรายโครงการ ดังนี้

(1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน การนำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์ พบว่า เกษตรกรที่ได้รับปัจจัยการผลิตจากการฝึกอบรมแล้ว ร้อยละ 79.31 นำปัจจัยการผลิตจากการอบรมไปใช้ประโยชน์ โดยเกษตรกรร้อยละ 33.81 นำเอกสารความรู้ที่ได้รับการอบรมไปทบทวนและนำไปดำเนินการ ร้อยละ 24.95 นำผลผลิตที่ได้จากการฝึกปฏิบัติไปใช้ประโยชน์ เช่น น้ำยาล้างจาน แชมพู สบู่ น้ำยาซักผ้า ช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก หัวเชื้อจุลินทรีย์ น้ำส้มควันไม้ ไปใช้ในแปลงทำการเกษตร ช่วยลดต้นทุนทางการเกษตร ร้อยละ 19.35 นำสมุดบัญชีไปใช้บันทึกรายได้-รายจ่ายในครัวเรือน ร้อยละ 11.42 นำพันธุ์พืช ไม้ผล เมล็ดพันธุ์ผัก ไปปลูกเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน ตามลำดับ ส่วนที่เหลือร้อยละ 20.69 ไม่ได้นำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์ เพราะเกษตรกรบางส่วนต้องทำภารกิจในแปลง ไม่มีเวลาทบทวนเอกสารความรู้ และปัจจัยการผลิต อาทิ พันธุ์พืช ได้รับน้อย และบางส่วนเสียหาย (ตารางที่ 4.16 และ ภาพที่ 4.3)

(2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

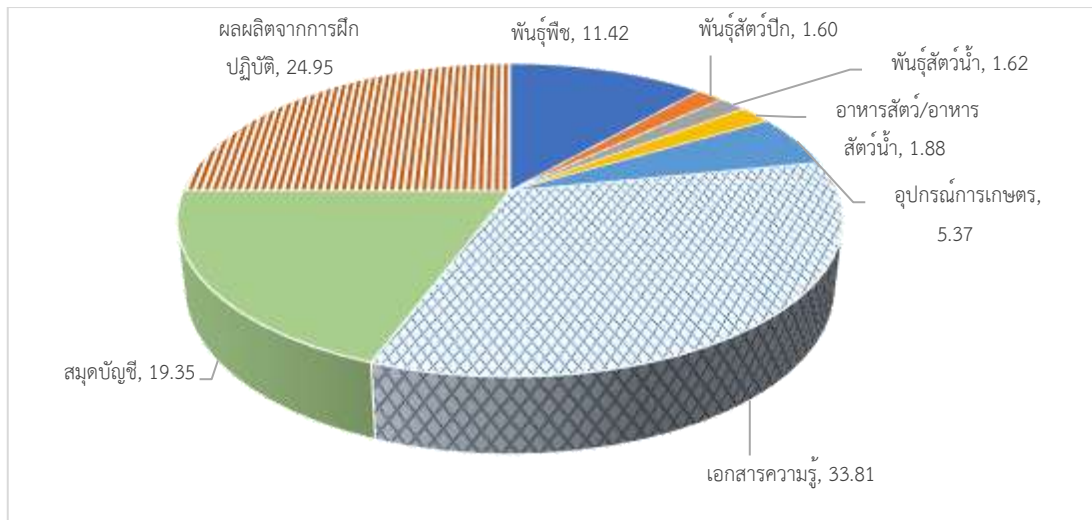
สมาชิกสถาบันเกษตรกรที่ได้รับปัจจัยการผลิต ร้อยละ 99.21 นำไปใช้ประโยชน์ตามที่วางแผนการผลิตไว้ โดยเกษตรกรร้อยละ 51.21 นำปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ที่ได้รับไปใช้ในแปลงทำการเกษตรของตนเอง ร้อยละ 17.14 นำอุปกรณ์การเกษตร เช่น เครื่องสูบน้ำ ท่อ สายยาง ไปใช้แล้ว ร้อยละ 15.64 นำพันธุ์พืช ประเภทไม้ผล เช่น มะละกอ ฝรั่ง น้อยหน่า มะพร้าว มะนาว มะกรูด เป็นต้น และพืชผัก ประเภท ผักบุ้ง ผักกาด ชะอม ผักชี พริก มะเขือ ข่า ตะไคร้ ไปปลูกในพื้นที่ทำเกษตรผสมผสานแล้ว ตามลำดับ ส่วนที่เหลือร้อยละ 0.79 ไม่ได้นำปัจจัยการผลิตที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ (ตารางที่ 4.16 และ ภาพที่ 4.4)

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่าผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด โดยสมาชิกสถาบันเกษตรกร นำปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80.00

ตารางที่ 4.16 การใช้ประโยชน์จากปัจจัยการผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

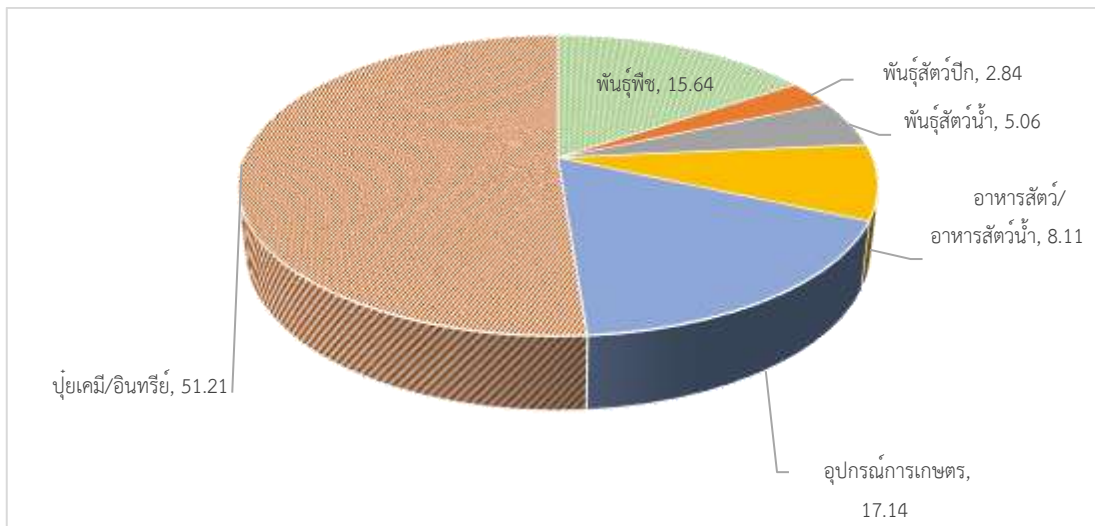
รายการ	โครงการ พัฒนาศูนย์เครือข่ายฯ	โครงการ เกษตรผสมผสานฯ	ภาพรวม
1. นำไปใช้ประโยชน์	79.31	99.21	90.93
2. ไม่นำไปใช้ประโยชน์	20.69	0.79	9.07
รวม	100.00	100.00	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 4.3 ร้อยละการนำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 4.4 ร้อยละการนำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

2) การทำกิจกรรมเกษตรผสมผสาน

2.1) เกษตรผสมผสาน เป็นระบบเกษตรที่มีการปลูกพืชและมีการเลี้ยงสัตว์หลากหลายชนิดในพื้นที่เดียวกันโดยที่กิจกรรมการผลิตแต่ละชนิด เกื้อกูลประโยชน์ต่อกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในไร่อย่างเหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุด มีความสมดุลต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และเกิดการเพิ่มพูนความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ การเกื้อกูลกัน

ระหว่างพืชและสัตว์ เศษซากพืช และผลพลอยได้จากการปลูกพืชจะเป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์ และผลพลอยได้จากการเลี้ยงสัตว์ก็จะเป็นประโยชน์ต่อพืชเช่นกัน

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัดพบว่า ไม่ผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด เนื่องจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ทำกิจกรรมอย่างน้อย 2 กิจกรรม และ 3 กิจกรรม เฉลี่ยร้อยละ 81.30 กล่าวคือ เกษตรกร ร้อยละ 66.60 ทำกิจกรรมในแปลงผสมผสานอย่างน้อย 2 กิจกรรม เช่น ปลูกเฉพาะพืชอย่างเดียว ปลูกพืชและเลี้ยงปศุสัตว์ ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ เป็นต้น และมีเกษตรกรเพียง ร้อยละ 14.70 ทำกิจกรรมในแปลงผสมผสาน 3 กิจกรรม ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์และสัตว์น้ำ ทั้งนี้เกษตรกร ร้อยละ 18.70 ยังคงปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น มันสำปะหลัง ข้าว เป็นต้น รายละเอียดจำแนกรายโครงการดังนี้ (ตารางที่ 4.17)

(1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 91.50 ทำเกษตรผสมผสาน 2 กิจกรรม โดยร้อยละ 54.24 ปลูกเฉพาะพืชอย่างเดียว แต่ปลูกหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน เช่น ปลูกไม้ผลและผักสวนครัว ปลูกข้าวและไม้ผล เป็นต้น รองลงมาร้อยละ 20.92 ทำกิจกรรมด้านพืชและปศุสัตว์ เช่น ปลูกไม้ผลและเลี้ยงไก่หรือเป็ด เป็นต้น ส่วนที่เหลือร้อยละ 16.34 ทำกิจกรรมด้านพืชและสัตว์น้ำ เช่น ปลูกไม้ผลและเลี้ยงปลาหรือกบ เป็นต้น นอกจากนี้ ร้อยละ 8.50 ทำ 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมด้านพืช ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ

(2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร การทำกิจกรรมเกษตรผสมผสานของโครงการเกษตรผสมผสาน ประกอบด้วย กิจกรรมด้านพืช ด้านปศุสัตว์และด้านสัตว์น้ำ ตามแผนการผลิตที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและสมาชิกสถาบันเกษตรกรได้จัดทำไว้ โดยมีการเพาะปลูก หรือเลี้ยงปศุสัตว์ หรือสัตว์น้ำ หลาย ๆ ชนิดในพื้นที่เดียวกัน ซึ่งเกิดการเกื้อกูลประโยชน์ต่อกัน พบว่า สมาชิกสถาบันเกษตรกรทำกิจกรรมเกษตรผสมผสานในกิจกรรมเดียว แต่มีหลายชนิด เช่น ปลูกเฉพาะพืชอย่างเดียว แต่ปลูกหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน การทำเกษตรผสมผสานจำนวน 2 กิจกรรม เช่น ด้านพืชและปศุสัตว์ ด้านพืชและสัตว์น้ำ ด้านปศุสัตว์และสัตว์น้ำ เป็นต้น และจำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมด้านพืช ปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ ทั้งนี้ สมาชิกสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 48.84 ทำ 2 กิจกรรมในแปลงเกษตรผสมผสาน โดยปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์น้ำ มากที่สุด ร้อยละ 21.17 รองลงมา ปลูกพืชและเลี้ยงปศุสัตว์ ร้อยละ 19.56 ปลูกพืชกับพืช ร้อยละ 6.23 และทำเกษตรผสมผสาน 3 กิจกรรม ได้แก่ ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 19.12 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17 การทำกิจกรรมในแปลงเกษตรผสมผสานของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

หน่วย: ไร่/ละ

รายการ	โครงการ		ภาพรวม
	พัฒนาศูนย์เครือข่ายฯ	เกษตรผสมผสานฯ	
1. ทำ 1 กิจกรรม	-	32.04	18.70
2. ทำ 2 กิจกรรม	91.50	48.84	66.60
1) เฉพาะด้านพืชกับพืช	54.24	6.23	26.22
2) ด้านพืชและปศุสัตว์	20.92	19.56	20.13
3) ด้านพืชและสัตว์น้ำ	16.34	21.17	19.16
4) เฉพาะด้านปศุสัตว์ 2 ชนิด	-	0.45	0.26
5) ด้านปศุสัตว์และสัตว์น้ำ	-	1.43	0.83
3. ทำ 3 กิจกรรม	8.50	19.12	14.70

ที่มา: จากการสำรวจ

2.2) การใช้ประโยชน์ในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ

ผลการประเมินโครงการเกษตรผสมผสานภาพรวม พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และสมาชิกสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีพื้นที่เข้าร่วมโครงการ เฉลี่ย 11.86 ไร่ต่อราย โดยแบ่งการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็น 4 พื้นที่ ดังนี้ (ตารางที่ 4.18)

(1) พื้นที่แหล่งน้ำ เกษตรกรและสมาชิกสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีพื้นที่แหล่งน้ำ 1.03 ไร่ต่อราย คิดเป็นร้อยละ 8.68 ของพื้นที่เข้าร่วมโครงการ เกษตรกร ร้อยละ 87.05 มีน้ำใช้ทางการเกษตรเพียงพอตลอดทั้งปี

(2) พื้นที่ปลูกข้าว เกษตรกรและสมาชิกสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีการใช้พื้นที่ในการปลูกข้าว 4.34 ไร่ต่อราย คิดเป็นร้อยละ 36.59 ของพื้นที่เข้าร่วมโครงการ

(3) พื้นที่ปลูกพืช เกษตรกรและสมาชิกสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีการใช้พื้นที่ในการปลูกพืช 5.94 ไร่ต่อราย คิดเป็นร้อยละ 50.08 ของพื้นที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งใช้พื้นที่ปลูกพืชมากที่สุด จำนวนชนิดของพืชที่เกษตรกรปลูก 3-4 ชนิด ส่วนใหญ่เกษตรกรปลูกไม้ผล เช่น ฝรั่ง น้อยหน่า มะพร้าว มะละกอ มะนาว มะกรูด เป็นต้น และพืชผัก ประเภท ผักบุ้ง ผักกาด ชะอม ผักชี พริก มะเขือ ข่า ตะไคร้ นอกจากนี้ ยังมีการปลูกไม้ไผ่ เช่น ไม้รวก ไม้กิมซุง และไม้พยูง ยางนา และยูคาลิปตัส เพื่อใช้ในครัวเรือน รวมทั้งทำเชื้อเพลิงอีกด้วย

(4) พื้นที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรและสมาชิกสถาบันเกษตรกร เข้าร่วมโครงการ มีที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ 0.55 ไร่ต่อราย คิดเป็นร้อยละ 4.64 ของพื้นที่เข้าร่วมโครงการ สำหรับกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงโค กระบือ สุกร ไก่ และเป็ด เป็นต้น

ตารางที่ 4.18 การใช้ประโยชน์พื้นที่ในแปลงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

รายการ	หน่วย	โครงการพัฒนาศูนย์	โครงการเกษตร	ภาพรวม
		เครือข่ายฯ	ผสมผสานฯ	
พื้นที่เข้าร่วมโครงการ	ไร่/ราย	7.79	14.77	11.86
1. แหล่งน้ำ	ไร่/ราย	0.57	1.35	1.03
ความเพียงพอของน้ำที่ใช้ทำการเกษตร				
1) มีน้ำเพียงพอทั้งปี	ร้อยละ	84.27	89.04	87.05
2) มีน้ำไม่เพียงพอ	ร้อยละ	15.73	10.96	12.95
ระยะเวลาที่ใช้ได้	เดือน	5	7	6
2. นาข้าว	ไร่/ราย	2.78	5.46	4.34
3. ปลูกพืช	ไร่/ราย	4.02	7.31	5.94
- จำนวนพืชที่ปลูก	ชนิด	4	3	4
4. ที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์	ไร่/ราย	0.42	0.65	0.55

ที่มา: จากการสำรวจ

จากการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรและสมาชิกสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ สามารถใช้ประโยชน์ในพื้นที่เกษตรผสมผสานของตนเอง โดยดำเนินการ ตั้งแต่ 2 พื้นที่ขึ้นไป ทั้งการปลูกพืชผสมผสานหลายชนิด ปลูกข้าวไว้สำหรับการบริโภคในครัวเรือนและเพื่อขาย มีแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร มีที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์ ทั้งนี้การทำเกษตรผสมผสานให้ความสำคัญเพื่อเพิ่มผลผลิตในพื้นที่ โดยมีการจัดการเรื่องที่ดิน ทุน และแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดผลผลิตต่อหน่วยการผลิตที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตามการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ขึ้นอยู่กับการวางแผนการผลิตของเกษตรกรและสมาชิกสถาบันเกษตรกร และการให้คำแนะนำเรื่องการผลิต และการตลาด จากปราชญ์ชาวบ้าน ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและสถาบันเกษตรกรด้วย

3) การเชื่อมโยงตลาด

การเชื่อมโยงตลาดของเกษตรกรกับศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และสมาชิกสถาบันเกษตรกรกับสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ผลการประเมินโครงการภาพรวมพบว่า สถาบันเกษตรกร ร้อยละ 36.88 มีการเตรียมจัดตลาดหรือสถานที่จำหน่ายเพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกรแล้ว และ ร้อยละ 63.12 ไม่ได้ดำเนินการ มีจังหวัดที่ดำเนินการ 13 จังหวัด ร้อยละ 56.52 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่า ไม่ผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด เนื่องจากสถาบันเกษตรกรที่จัดตลาดรองรับผลผลิตของเกษตรกร ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 จำแนกรายละเอียดรายโครงการ ดังนี้

(1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน การดำเนินงานของโครงการ โดยฝึกอบรมให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ให้สามารถดำเนินชีวิตได้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทำการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ สอนวิธีการผลิตโดยใช้องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ลดต้นทุนการผลิต สำหรับการเชื่อมโยงตลาดให้เกษตรกร ในช่วงแรกของการดำเนินโครงการยังไม่มีดำเนินการด้านตลาด

หรือการจำหน่ายสินค้าที่ชัดเจน เนื่องจากเน้นให้เกษตรกรสามารถทำการผลิตที่เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือนก่อน หากมีปริมาณผลผลิตมากพอที่จะจำหน่าย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงจะเริ่มดำเนินการด้านการตลาด และส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อการผลิตต่อไป

(2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร การเชื่อมโยงตลาดเป็นหน้าที่ของภาครัฐในการประสานภาคเอกชน/สถาบันเกษตรกรในการรวบรวมการจัดหาตลาดหรือสถานที่จำหน่ายเพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกร พบว่า สำนักงานสหกรณ์จังหวัด และสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 88.58 มีการเตรียมจัดหาตลาดรองรับผลผลิตแล้ว ที่เหลือร้อยละ 11.42 ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากเกษตรกรมีตลาดรองรับอยู่แล้ว และไม่มีปัญหาเรื่องการจำหน่ายผลผลิต ทั้งนี้ ตลาดรองรับผลผลิตที่หน่วยงานจัดหาแล้ว จำนวน 23 จังหวัด ครบตามเป้าหมาย และมีสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วม 23 แห่ง ครบตามเป้าหมาย มีสมาชิกสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมในการหาตลาดรองรับผลผลิต 572 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.13 ของสมาชิกสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 1,500 ราย (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19 การเชื่อมโยงตลาดของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน/สถาบันเกษตรกรและสมาชิกสถาบันเกษตรกรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

รายการ	หน่วย	โครงการ	โครงการ	ภาพรวม
		พัฒนาศูนย์ เครือข่ายฯ	เกษตร ผสมผสาน ฯ	
1. ศูนย์เครือข่าย/สถาบันเกษตรกรที่มีการจัดหา ตลาดรองรับ				
1.1) ดำเนินการแล้ว	ร้อยละ	-	88.58	36.88
1.2) ไม่ได้ดำเนินการ	ร้อยละ	100.00	11.42	63.12
2. จังหวัดที่ดำเนินการ	จังหวัด (ร้อยละ)	-	23 (100.00)	13 (56.52)
3. ศูนย์เครือข่าย/สถาบันเกษตรกร	แห่ง (ร้อยละ)	-	23 (100.00)	13 (56.52)
4. เกษตรกร/สมาชิกสถาบันเกษตรกร	ราย (ร้อยละ)	-	572 (38.13)	117 (7.78)

ที่มา: จากการสำรวจ

จากการเชื่อมโยงตลาดของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ในการจัดหาตลาดหรือสถานที่จำหน่าย เพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกร ผลการประเมินโครงการเกษตรผสมผสานภาพรวมพบว่า เกษตรกรและสมาชิกสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 93.35 มีแหล่งจำหน่ายผลผลิต โดยร้อยละ 57.16 เน้นการจำหน่ายในตลาดท้องถิ่น/ตลาดชุมชน เป็นอันดับแรก

ร้อยละ 41.22 จำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง จำหน่ายที่สหกรณ์ ร้อยละ 12.52 จำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ (Line /Facebook/Tiktok) ร้อยละ 4.08 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่า ผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด เนื่องจากเกษตรกรและสมาชิกสถาบันเกษตรกร ที่มีแหล่งจำหน่ายผลผลิตไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 (ตารางที่ 4.20)

สำหรับความเพียงพอของแหล่งจำหน่าย ร้อยละ 95.24 มีแหล่งจำหน่ายเพียงพอ เนื่องจากผลผลิตที่ออกมาไม่มากนัก อีกร้อยละ 4.76 เห็นว่า แหล่งจำหน่ายยังไม่เพียงพอ เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ห่างไกล จึงต้องการให้ภาครัฐจัดหาตลาดหรือสถานที่จำหน่ายให้แก่เกษตรกรมากขึ้น

ตารางที่ 4.20 แหล่งจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรและสมาชิกสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

รายการ	โครงการพัฒนา ศูนย์เครือข่าย ฯ	โครงการเกษตร ผสมผสาน ฯ	ภาพรวม
1. แหล่งจำหน่าย			
1.1 ไม่มีแหล่งจำหน่าย	14.00	1.40	6.65
1.2 มีแหล่งจำหน่าย	86.00	98.60	93.35
1) สหกรณ์	2.95	19.35	12.52
2) กลุ่มเกษตรกร	2.93	1.63	2.17
3) ตลาดประชารัฐ	0.98	0.47	0.68
4) ตลาดท้องถิ่น/ชุมชน	61.78	53.86	57.16
5) ตลาดที่หน่วยงานจัดหา/ประสานงาน	3.26	0.70	1.77
6) สถานีบริการน้ำมัน	0.66	-	0.27
7) ช่องทางออนไลน์			
Line/Facebook/Tiktok	5.55	3.04	4.08
8) โรงสี/พ่อค้าคนกลาง/บริษัทเอกชน	34.34	46.13	41.22
2. ความเพียงพอของแหล่งจำหน่าย			
2.1 ไม่เพียงพอ	8.82	1.87	4.76
2.2 เพียงพอ	91.18	98.13	95.24

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ที่มา: จากการสำรวจ

3) ความพึงพอใจ

3.1) ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการ

ผลการประเมินภาพรวม พบว่า ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการ เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.60 (คะแนนเต็ม 5) (ตารางที่ 4.21) รายละเอียดจำแนกเป็นรายโครงการ ดังนี้

ตารางที่ 4.21 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการภาพรวม ปี 2562

รายการ	ค่าคะแนน	แปลผล
1. โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่าย ฯ	4.69	มากที่สุด
2. โครงการเกษตรผสมผสาน ฯ	4.54	มากที่สุด
ภาพรวม	4.60	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

(1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.69 (คะแนนเต็ม 5) ค่าคะแนนสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านวิทยากร/ปราชญ์ชาวบ้าน ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.80 โดยเกษตรกรให้ความคิดเห็นว่า วิทยากร/ปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้มีความรู้ในการทำการเกษตร มีประสบการณ์และการลงมือปฏิบัติจริงมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน มีความเป็นกันเอง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเข้าถึงได้ มีใจรักในการถ่ายทอดความรู้ มีกระบวนการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย รองลงมา ด้านสถานที่จัดอบรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.78 เนื่องจากมีโครงสร้างที่แข็งแรง ปลอดภัย มีสภาพพร้อมรองรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม และ ด้านเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานโครงการ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.74 มีการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ด้านเทคนิคและวิชาการในการฝึกอบรมของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน (ตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4.22 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ปี 2562

รายการ	ค่าคะแนน	แปลผล
1. หลักสูตรการอบรมและการถ่ายทอดความรู้	4.73	มากที่สุด
2. วิทยากร/ปราชญ์ชาวบ้าน	4.80	มากที่สุด
3. สถานที่จัดอบรม	4.78	มากที่สุด
4. เจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานโครงการ	4.74	มากที่สุด
5. การติดตามให้คำแนะนำ	4.39	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.69	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

(2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

ความพึงพอใจของสมาชิกสถาบันเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการ พบว่า สมาชิกสถาบันเกษตรกรพึงพอใจในระดับมากที่สุด มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.54 (คะแนนเต็ม 5) กิจกรรมที่สมาชิกสถาบันเกษตรกรดำเนินการประกอบด้วยในช่วงแรกได้รับการชี้แจงจากหน่วยงาน และมีการ

ประชาสัมพันธุ์โครงการผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เจ้าหน้าที่สหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ ผู้นำชุมชน และผ่านการประชุมสหกรณ์ และขั้นตอนการรับสมัคร/การคัดเลือก สมาชิกสถาบันเกษตรกรได้รับเงินอุดหนุนปัจจัยการผลิต ทำแผนการผลิต และได้รับการอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ พร้อมทั้งมีการศึกษาดูงานในพื้นที่

นอกจากนี้มีการเชื่อมโยงตลาดและแหล่งจำหน่ายเพียงพอแก่สมาชิกสถาบันเกษตรกรที่ทำการผลิตตามโครงการ และสมาชิกสถาบันเกษตรกรได้รับการประสานงานจากเจ้าหน้าที่เป็นอย่างดี ซึ่งทุกด้านสมาชิกสถาบันเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (ตารางที่ 4.23) เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่า ผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด เนื่องจากสมาชิกสถาบันมีความพึงพอใจไม่น้อยกว่าระดับมาก

ตารางที่ 4.23 ความพึงพอใจของสมาชิกสถาบันเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรผสมผสาน ปี 2562

รายการ	ค่าคะแนน	แปลผล
1. การชี้แจง การประชาสัมพันธุ์โครงการ	4.67	มากที่สุด
2. การรับสมัคร/การคัดเลือก	4.69	มากที่สุด
3. การสนับสนุนปัจจัยการผลิต	4.44	มากที่สุด
4. การทำแผนการผลิต	4.48	มากที่สุด
5. การถ่ายทอดองค์ความรู้	4.65	มากที่สุด
6. การศึกษาดูงาน	4.61	มากที่สุด
7. การทำแผนธุรกิจ	4.40	มากที่สุด
8. ความพร้อมของแหล่งจำหน่าย	4.46	มากที่สุด
9. การเชื่อมโยงตลาด	4.36	มากที่สุด
10. การประสานงานของเจ้าหน้าที่	4.64	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.54	มากที่สุด

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2) ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินงานโครงการ

ผลการประเมินภาพรวม พบว่า ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินงานโครงการ มีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.92 (คะแนนเต็ม 5) (ตารางที่ 4.24) รายละเอียดจำแนกเป็นรายโครงการ ดังนี้

ตารางที่ 4.24 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินงานโครงการภาพรวมปี 2562

รายการ	ค่าคะแนน	แปลผล
1. โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่าย ฯ	4.08	มาก
2. โครงการเกษตรผสมผสาน ฯ	3.97	มาก
ภาพรวม	3.92	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

(1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินงานโครงการ พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.08 (คะแนนเต็ม 5) โดยด้านกิจกรรม/ปัจจัยการผลิต/หลักสูตรการอบรม และด้านวิทยากร/ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ที่มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มีค่าคะแนน 4.37 และ 4.26 ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการฝึกอบรม การสนับสนุนปัจจัยการผลิต และหลักสูตรการอบรม มีความเหมาะสม และวิทยากรและปราชญ์ชาวบ้าน มีความรอบรู้ มีเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ ทั้งการบรรยาย และการฝึกปฏิบัติ (ตารางที่ 4.25)

ตารางที่ 4.25 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ปี 2562

รายการ	ค่าคะแนน	แปลผล
1. หลักสูตรการอบรมและการถ่ายทอดความรู้	4.05	มาก
2. วิทยากร/ปราชญ์ชาวบ้าน	4.26	มากที่สุด
3. สถานที่จัดอบรม	3.95	มาก
4. กิจกรรม/ปัจจัยการผลิต/หลักสูตรการอบรม	4.37	มากที่สุด
5. งบประมาณ	3.79	มาก
เฉลี่ย	4.08	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

(2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ของสถาบันเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการ พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.97 (คะแนนเต็ม 5) ค่าคะแนนสูงสุด 2 ลำดับแรก ได้แก่ การประสานงานกับเกษตรกรในการดำเนินงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.36 และการถ่ายทอดองค์ความรู้ ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21 ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่มีความพึงพอใจมากที่สุด และการชี้แจงและประชาสัมพันธ์โครงการ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.17

สำหรับความพร้อมของแหล่งจำหน่าย การทำแผนการผลิตและการทำแผนธุรกิจ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.59 4.08 และ 3.74 ตามลำดับ เป็นด้านที่เจ้าหน้าที่มีความคิดเห็นว่า ควรมีการ

เชื่อมโยงกันทุกด้านโดยให้คำแนะนำและส่งเสริมให้สมาชิกสถาบันเกษตรกร ในการทำแผนการผลิต แผนธุรกิจ เพื่อลดต้นทุนการผลิต นอกจากนี้สถาบันเกษตรกรควรวางแผนการตลาดในการรับซื้อสินค้า ที่ผลิตจากแปลง ที่เข้าร่วมโครงการ และควรมีความพร้อมในการจัดหาตลาดรองรับผลผลิตให้แก่สมาชิก และส่งเสริมการตลาดออนไลน์ เป็นต้น (ตารางที่ 4.26) เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่า ผ่านเกณฑ์ การวัดที่กำหนด เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีความพึงพอใจในระดับมากขึ้นไป

ตารางที่ 4.26 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่สถาบันเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรผสมผสาน ปี 2562

รายการ	ค่าคะแนน	แปลผล
1. การชี้แจง การประชาสัมพันธ์โครงการ	4.17	มาก
2. การรับสมัคร/การคัดเลือก	4.04	มาก
3. การสนับสนุนปัจจัยการผลิต	3.96	มาก
4. การทำแผนการผลิต	4.08	มาก
5. การถ่ายทอดองค์ความรู้	4.21	มากที่สุด
6. การศึกษาดูงาน	4.00	มาก
7. การทำแผนธุรกิจ	3.74	มาก
8. ความพร้อมของแหล่งจำหน่าย	3.59	มาก
9. การเชื่อมโยงตลาด	3.09	ปานกลาง
10. การประสานงานของเจ้าหน้าที่	4.36	มากที่สุด
เฉลี่ย	3.97	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ

4.3.3 สรุปผลการประเมินด้านประสิทธิผล

ผลการประเมินด้านประสิทธิผลพิจารณาจาก 1) การบรรลุผลผลิตของโครงการ และ 2) การบรรลุผลลัพธ์ของโครงการ ผลการประเมินภาพรวมด้านประสิทธิผลได้คะแนน 98.33 คะแนน หรือระดับ A หมายความว่า การดำเนินโครงการมีด้านประสิทธิผลอยู่ในระดับดีมาก จำแนกรายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังนี้ (ตารางที่ 4.27 และตารางผนวกที่ 5)

1) การบรรลุผลผลิตของโครงการ ผลการประเมินภาพรวมมีค่าคะแนน 100.00 คะแนน หรือระดับ A หมายความว่า การดำเนินโครงการด้านการบรรลุผลผลิตของโครงการอยู่ในระดับดีมาก

2) การบรรลุผลลัพธ์ของโครงการ ผลการประเมินภาพรวม มีค่าคะแนน 96.88 คะแนน หรือระดับ A หมายความว่า การดำเนินโครงการด้านการบรรลุผลลัพธ์ของโครงการอยู่ในระดับดีมาก

ตารางที่ 4.27 สรุปผลการประเมินประสิทธิผลของโครงการ ปี 2562

หน่วย: คะแนน

ผลการประเมินด้านประสิทธิผล	ค่าคะแนน	ระดับ	แปลผล
1. การบรรลุผลผลิตของโครงการ	100.00	A	ดีมาก
1.1. ผู้เข้าร่วมโครงการ	100.00	A	ดีมาก
1.2. ศูนย์เครือข่าย/สถาบันเกษตรกร	100.00	A	ดีมาก
1.3. การอบรม/การศึกษาดูงาน	100.00	A	ดีมาก
1.4. การสนับสนุนปัจจัยการผลิต	100.00	A	ดีมาก
1.5. พื้นที่เกษตรผสมผสาน	100.00	A	ดีมาก
1.6. ประสิทธิภาพของกิจกรรมโครงการ	100.00	A	ดีมาก
2. การบรรลุผลลัพธ์ของโครงการ	96.88	A	ดีมาก
2.1. การใช้ประโยชน์	100.00	A	ดีมาก
2.2. การทำกิจกรรมเกษตรผสมผสาน	75.00	B	ดีมาก
2.3. การเชื่อมโยงตลาด	87.50	A	ดีมาก
2.4. ความพึงพอใจ	100.00	A	ดีมาก
ภาพรวม	98.33	A	ดีมาก

ที่มา: จากการสำรวจ

4.4 ด้านประสิทธิภาพ

การประเมินประสิทธิภาพ เป็นการเปรียบเทียบผลการเบิกจ่ายงบประมาณในการดำเนินงานโครงการที่ทำให้เกิดผลผลิตและระยะเวลาตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีรายละเอียดดังนี้

4.4.1 ด้านงบประมาณ

เป็นการเปรียบเทียบผลการเบิกจ่ายงบประมาณจริง จำนวน 64.6367 ล้านบาท ผลการดำเนินงาน 15,018 ราย กับงบประมาณที่ตั้งไว้ตามแผน จำนวน 65.3756 ล้านบาท เป้าหมาย 13,800 ราย ดังนี้

ประสิทธิภาพการใช้งบประมาณตามแผน เท่ากับ 4,737.36 บาทต่อราย ในขณะที่ประสิทธิภาพของผลการเบิกจ่ายงบประมาณจริงเท่ากับ 4,303.96 บาทต่อราย ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการเบิกจ่ายงบประมาณของโครงการมีประสิทธิภาพ เนื่องจากโครงการสามารถประหยัดการใช้งบประมาณเป็นจำนวน 433.40 บาทต่อราย (คิดเป็นร้อยละ 9.15) หรือ 6.5088 ล้านบาท (ตารางที่ 4.28)

ตารางที่ 4.28 การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการเกษตรผสมผสาน ปี 2562

โครงการ	ผลการดำเนินงาน			ผลการใช้จ่ายงบประมาณ						
	เป้าหมาย (ราย)	ผล (ราย)	ร้อยละ	เป้าหมาย (ล้านบาท)			ผลการเบิกจ่าย (ล้านบาท)			ร้อยละ
				งบ อุดหนุน	งบ ดำเนินงาน	รวม	งบ อุดหนุน	งบ ดำเนินงาน	รวม	
1.พัฒนาศูนย์ เครือข่าย ฯ	12,300	13,517	109.89	35.0000	16.1158	51.1158	34.6339	16.0873	50.7212	99.23
2.เกษตร ผสมผสาน	1,500	1,501	100.07	9.0000	5.2598	14.2598	8.9820	4.9335	13.9155	97.59
ภาพรวม	13,800	15,018	108.83	44.0000	21.3756	65.3756	43.6159	21.0208	64.6367	98.87

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2562) และ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562ข)

4.4.2 ด้านระยะเวลา

เป็นการพิจารณาความทันเวลาของงบประมาณและการดำเนินโครงการตามแผนการดำเนินงานโครงการ ภาพรวม พบว่า ทุกหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการได้รับงบประมาณตามกำหนดเวลา และสามารถดำเนินงานได้ตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ (ตารางที่ 4.29)

ตารางที่ 4.29 ความทันเวลาของงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและกิจกรรมตามแผนการดำเนินงานของโครงการ ปี 2562

รายการ	หน่วย: ร้อยละ			
	ความทันเวลาของงบประมาณ		ความทันเวลาของกิจกรรม	
	ทันเวลา	ไม่ทันเวลา	ทันเวลา	ไม่ทันเวลา
1. โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่าย ฯ	100.00	-	100.00	-
2. โครงการเกษตรผสมผสาน ฯ	100.00	-	100.00	-
ภาพรวม	100.00	-	100.00	-

ที่มา: จากการสำรวจ

4.4.3 สรุปผลการประเมินด้านประสิทธิภาพ

ผลการประเมินด้านประสิทธิภาพ พิจารณาจาก 1) ด้านงบประมาณ 2) ด้านระยะเวลา ผลการประเมินภาพรวม ด้านประสิทธิภาพได้ค่าคะแนน 100.00 คะแนน หรือระดับ A หมายความว่าโครงการมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพด้านงบประมาณ การดำเนินงานและกิจกรรมเป็นไปตามเป้าหมายและทันเวลา ผลการประเมินในแต่ละประเด็น ดังนี้ (ตารางที่ 4.30 และตารางผนวกที่ 5)

1) ด้านงบประมาณ การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการฯ มีประสิทธิภาพมากกว่างบประมาณตามแผนที่กำหนดไว้ มีค่าคะแนน 100.00 คะแนน อยู่ในระดับ A หมายความว่า การดำเนินโครงการด้านประสิทธิภาพของการใช้จ่ายเงินเข้าของโครงการอยู่ในระดับดีมาก

2) ด้านระยะเวลา ผลการประเมินผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดทุกตัวชี้วัด มีค่าคะแนน 100.00 คะแนน หรือระดับ A หมายความว่า การดำเนินโครงการด้านความทันเวลาของโครงการ อยู่ในระดับดีมาก

ตารางที่ 4.30 สรุปผลการประเมินด้านประสิทธิภาพของโครงการ ปี 2562

หน่วย: คะแนน

ด้านประสิทธิภาพ	ค่าคะแนน	ระดับ	แปลผล
1. ด้านงบประมาณ	100.00	A	ดีมาก
2. ด้านระยะเวลา	100.00	A	ดีมาก
ภาพรวม	100.00	A	ดีมาก

ที่มา: จากการสำรวจ

4.5 ผลกระทบ

4.5.1 ด้านเศรษฐกิจ

1) รายได้ รายจ่าย และผลตอบแทนสุทธิทางการเกษตรของเกษตรกรหลังมีโครงการ ปี 2565 การทำเกษตรผสมผสานเป็นการจัดสรรพื้นที่สำหรับใช้ในการเพาะปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก มีเหลือจึงขาย เป็นแหล่งรายได้ที่มั่นคงของครัวเรือนเกษตรกร ในภาพรวม พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีมูลค่าผลผลิต 163,739.68 บาทต่อครัวเรือนต่อปี เป็นรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต 136,343.97 บาทต่อครัวเรือนต่อปี การบริโภคผลผลิตที่อยู่ในแปลง เกษตรกรปลูกพืชหมุนเวียนหรือพืชระยะสั้น เพื่อบริโภคภายในครัวเรือน 9,569.37 บาทต่อครัวเรือนต่อปี มีการแจกจ่ายผลผลิต/ให้ฟรี ให้แก่ญาติพี่น้อง และเก็บผลผลิตไว้ทำพันธุ์ 17,826.34 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ทั้งนี้เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายการผลิตทางการเกษตร 86,103.12 บาทต่อครัวเรือนต่อปี จำแนกเป็นค่าใช้จ่ายจากการจัดซื้อ/จ้างจากภายนอก 73,795.33 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และค่าใช้จ่ายในการผลิตจากการใช้ของที่อยู่ในแปลงของตนเอง เช่น ใช้มูลสัตว์มาทำปุ๋ย ใช้ฟางข้าวและข้าวเปลือกมาเป็นอาหารสัตว์ 12,307.79 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีผลตอบแทนสุทธิ 77,636.56 บาทต่อครัวเรือนต่อปี จำแนกเป็นรายโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.31)

1.1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต จำนวน 92,822.61บาทต่อครัวเรือนต่อปี ส่วนใหญ่มาจากพืชผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้น และมีค่าใช้จ่ายการผลิตทางการเกษตร 45,440.38 บาทต่อครัวเรือนต่อปี จำแนกเป็นค่าใช้จ่ายจากการจัดซื้อ/จ้างจากภายนอก 35,533.41 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และค่าใช้จ่ายในการผลิตจากการใช้ของที่อยู่ในแปลงของตนเอง 9,906.97 บาทต่อครัวเรือนต่อปี เกษตรกรนำวัสดุเหลือใช้มาทำปุ๋ย

ทำน้ำหมักชีวภาพ สารไล่แมลงใช้เอง และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีผลตอบแทนสุทธิ 69,766.20 บาทต่อครัวเรือนต่อปี

1.2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต จำนวน 198,357.69 บาทต่อครัวเรือนต่อปี มาจากรายได้ทางด้านพืชไม้ผล ยืนต้น และจากการเลี้ยงปศุสัตว์ สูงกว่าโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน เนื่องจากโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีแปลงทำการเกษตรผสมผสาน ซึ่งมีกิจกรรมที่ดำเนินการ 2 กิจกรรมขึ้นไป และมีการเกี่ยวคู่กัน อาทิ ด้านพืช - ด้านสัตว์ ทำให้มีกิจกรรมในแปลงที่ดำเนินการตลอดทั้งปี มากกว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน นอกจากนี้มีค่าใช้จ่ายการผลิตทางการเกษตร 115,107.32 บาทต่อครัวเรือนต่อปี จำแนกเป็น จำแนกเป็นค่าใช้จ่ายจากการจัดซื้อ/จ้างจากภายนอก 101,087.05 บาทต่อครัวเรือนต่อปี เช่น ปุ๋ยเคมี อุปกรณ์การเกษตร และค่าใช้จ่ายจากการใช้ของที่อยู่ในแปลงของตนเอง 14,020.27 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีผลตอบแทนสุทธิ 83,250.37 บาทต่อครัวเรือนต่อปี

ตารางที่ 4.31 รายได้ รายจ่าย และผลตอบแทนสุทธิทางการเกษตรของเกษตรกรหลังมีโครงการ ปี 2565

หน่วย : บาท/ครัวเรือน/ปี

รายการ	โครงการ พัฒนาศูนย์เครือข่ายฯ	โครงการ เกษตรผสมผสานฯ	ภาพรวม
1. มูลค่าผลผลิต	115,206.58	198,357.69	163,739.68
1.1 การจำหน่าย	92,822.61	167,387.17	136,343.97
1.2 การบริโภค	8,894.01	10,051.10	9,569.37
1.3 แจกจ่าย	2,010.47	1,275.13	1,581.27
1.4 เก็บไว้ทำพันธุ์	11,479.49	19,644.29	16,245.07
2. ค่าใช้จ่ายในการผลิต	45,440.38	115,107.32	86,103.12
2.1 ค่าจัดซื้อ/จ้างจากภายนอก	35,533.41	101,087.05	73,795.33
2.2 ค่าสิ่งของ/เครื่องใช้ ของตนเอง	9,906.97	14,020.27	12,307.79
3. ผลตอบแทนสุทธิ (1 - 2)	69,766.20	83,250.37	77,636.56

ที่มา : จากการสำรวจ

2) รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลผลิตหลังมีโครงการ ปี 2565

ผลการประเมินโครงการภาพรวม ครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลผลิต พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรหลังมีโครงการ ปี 2565 ร้อยละ 65.38 มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตในแปลงเพิ่มขึ้น 52,230.89 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ร้อยละ 28.56 มีรายได้จากการ

จำหน่ายผลผลิตในแปลงเท่าเดิม และ ร้อยละ 6.06 รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตในแปลงลดลง เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่าผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า ร้อยละ 30.00 มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลผลิต จำแนกเป็นรายโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.32)

2.1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน คริวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 43.31 มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตในแปลงเพิ่มขึ้น 34,770.83 บาทต่อครัวเรือนต่อปี โดยเกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายพืชผักตามฤดูกาล ไม้ผล อาทิ มะเขือ พริก มะนาว กัลย และจากการเลี้ยงสัตว์ โค/กระบือ และร้อยละ 53.90 รายได้จากการจำหน่ายเท่าเดิม และอีกร้อยละ 8.39 รายได้จากการจำหน่ายลดลง

2.2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร คริวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 81.12 มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตในแปลงเพิ่มขึ้น โดยมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตเพิ่มขึ้น 64,684.92 บาทต่อครัวเรือนต่อปี จากการทำเกษตรผสมผสาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรายได้จากการปลูกข้าว พืชผักตามฤดูกาล และไม้ผล และร้อยละ 10.49 รายได้จากการจำหน่ายเท่าเดิม และอีกร้อยละ 8.39 รายได้จากการจำหน่ายลดลง เนื่องจากเกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ทำให้ค่าใช้จ่ายในการผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น ประกอบกับราคาปัจจัยการผลิต ที่เพิ่มสูงขึ้น อาทิ ค่าปุ๋ย/ยา/อาหารสัตว์ ค่าพันธุ์พืช ค่าพันธุ์สัตว์ ค่าจ้างแรงงาน และค่าน้ำมัน/ไฟฟ้าในการทำเกษตร

ตารางที่ 4.32 รายได้การจำหน่ายผลผลิตของครัวเรือนเกษตรกรหลังมีโครงการ ปี 2565

หน่วย : บาท/ครัวเรือน/ปี

รายการ	ร้อยละของครัวเรือนที่มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต			รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต
	เพิ่มขึ้น	เท่าเดิม	ลดลง	
โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายฯ	43.31	53.90	2.79	34,770.83
โครงการเกษตรผสมผสานฯ	81.12	10.49	8.39	64,684.92
ภาพรวม	65.38	28.56	6.06	52,230.89

ที่มา: จากการสำรวจ

3) รายจ่ายในครัวเรือนเกษตรกรหลังมีโครงการ ปี 2565

ในภาพรวมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 69.12 มีรายจ่ายในครัวเรือนเกษตรกรหลังมีโครงการ ปี 2565 ลดลง 37,124.67 บาทต่อครัวเรือนต่อปี เนื่องจากบริโภคผลผลิตทางการเกษตรในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ เช่น ข้าว พืชผักสวนครัว ไม้ผล ไข่ และปลา เป็นต้น นอกจากนี้เกษตรกรนำความรู้และปัจจัยการผลิตที่ได้รับการสนับสนุนมาใช้ประโยชน์ โดยทำน้ายาล้างจาน น้ายาซักผ้าใช้เองเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่าผ่านเกณฑ์การวัด

ที่กำหนด โดยจำนวนเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมากกว่าร้อยละ 30 มีรายจ่ายในครัวเรือนเกษตรกรลดลง จำแนกเป็นรายโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.33)

3.1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 44.44 มีรายจ่ายในครัวเรือนเกษตรกรลดลง 27,678.69 บาทต่อครัวเรือนต่อปี เนื่องจากเกษตรกรบริโภคผลผลิตของครัวเรือน และนำปัจจัยการผลิตที่ได้รับการสนับสนุนมาใช้ประโยชน์ เช่น ทำน้ายาล้างจาน น้ายาซักผ้า เป็นต้น

3.2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร สมาชิกสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 86.71 มีรายจ่ายในครัวเรือนเกษตรกรลดลง 43,862.36 บาทต่อครัวเรือนต่อปี เนื่องจากครัวเรือนสมาชิกสถาบันเกษตรกร มีการบริโภคผลผลิตของครัวเรือน และแจกจ่ายให้ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน

ตารางที่ 4.33 รายจ่ายในครัวเรือนเกษตรกรหลังมีโครงการ ปี 2565

รายการ	ร้อยละของครัวเรือนที่มีรายจ่ายในครัวเรือน			รายจ่ายในครัวเรือนเกษตร (บ./คร./ปี.)
	ลดลง	เท่าเดิม	เพิ่มขึ้น	
โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายฯ	44.44	53.27	2.29	27,678.69
โครงการเกษตรผสมผสานฯ	86.71	9.32	3.97	43,862.36
ภาพรวม	69.12	27.62	3.26	37,124.67

ที่มา: จากการสำรวจ

4) ค่าใช้จ่ายในการผลิตของครัวเรือนเกษตรกรหลังมีโครงการ ปี 2565

เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายในการผลิตในภาพรวม พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการ ครัวเรือนเกษตรกร ร้อยละ 68.44 มีค่าใช้จ่ายในการผลิตลดลง 4,533.13 บาทต่อครัวเรือนต่อปี เป็นการลดค่าใช้จ่ายจากการซื้อปัจจัยการผลิตจากภายนอกลดลง เช่น ค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี พันธุ์พืช อาหารสัตว์ลดลง เนื่องจากราคาปัจจัยการผลิตที่ปรับตัวสูงขึ้นมาก เกษตรกรจึงนำของที่มีอยู่ในแปลงของตนเองมาทดแทน เช่น การใช้มูลสัตว์มาทำปุ๋ย ใช้ฟางข้าวและข้าวเปลือกมาทำอาหารสัตว์ และใช้พันธุ์พืชของตนเองในการเพาะปลูก เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่าผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด โดยจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 มีค่าใช้จ่ายในการผลิตลดลง จำแนกเป็นรายโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.34)

4.1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 81.70 มีค่าใช้จ่ายในการผลิตลดลง 3,993.97 บาทต่อครัวเรือนต่อปี รองลงมาเกษตรกร ร้อยละ 16.99 มีค่าใช้จ่ายในการผลิตเท่าเดิม และร้อยละ 1.31 มีค่าใช้จ่ายในการผลิตเพิ่มขึ้น

4.2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 58.97 มีค่าใช้จ่ายในการผลิตลดลง 4,917.71 บาทต่อครัวเรือนต่อปี โดยเกษตรกร

นำเมล็ดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ มูลสัตว์มาทำปุ๋ยหมัก ฟางข้าว เศษพืชผักเป็นอาหารปลา เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการผลิต

ตารางที่ 4.34 ค่าใช้จ่ายในการผลิตของครัวเรือนเกษตรกรหลังมีโครงการ ปี 2565

หน่วย : บาท/ครัวเรือน/ปี

รายการ	ร้อยละของครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายในการผลิต			ค่าใช้จ่ายในการผลิต
	ลดลง	เท่าเดิม	เพิ่มขึ้น	
โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายฯ	81.70	16.99	1.31	-3,993.97
โครงการเกษตรผสมผสานฯ	58.97	5.13	35.90	-4,917.71
ภาพรวม	68.44	10.06	21.50	-4,533.13

ที่มา: จากการสำรวจ

5) หนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรหลังมีโครงการ ปี 2565

การทำเกษตรผสมผสานในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีผลทำให้ครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถลดรายจ่ายได้ ซึ่งจะส่งผลให้ภาวะหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรลดลงด้วย เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการ ครัวเรือนเกษตรกร ร้อยละ 74.29 มีหนี้สิน ส่วนร้อยละ 25.71 ไม่มีหนี้สิน ทั้งนี้ หนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรจำแนกเป็นหนี้สินในภาคเกษตร เฉลี่ย 273,332.43 บาทต่อครัวเรือน และหนี้สินนอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 58,139.74 บาท ต่อครัวเรือน จำแนกเป็นรายโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.35)

5.1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 63.08 มีหนี้สิน ส่วนร้อยละ 36.92 ไม่มีหนี้สิน ทั้งนี้ หนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรจำแนกเป็นหนี้สินในภาคเกษตร เฉลี่ย 177,765 บาทต่อครัวเรือน และหนี้สินนอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 71,100 บาทต่อครัวเรือน

5.2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 82.29 มีหนี้สิน ส่วนร้อยละ 17.71 ไม่มีหนี้สิน ทั้งนี้ หนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรจำแนกเป็นหนี้สินในภาคเกษตร เฉลี่ย 341,500 บาทต่อครัวเรือน และหนี้สินนอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 48,895 บาทต่อครัวเรือน

ตารางที่ 4.35 หนี้สินของครัวเรือนเกษตรหลังมีโครงการ ปี 2565

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	โครงการพัฒนา ศูนย์เครือข่ายฯ	โครงการเกษตร ผสมผสานฯ	ภาพรวม
1. หนี้สินของครัวเรือน			
1.1 มีหนี้สิน	63.08	82.29	74.29
1) หนี้สินในภาคเกษตร (บาท/ครัวเรือน/ปี)	177,765	341,500	273,332.43
2) หนี้สินนอกภาคเกษตร (บาท/ครัวเรือน/ปี)	71,100	48,895	58,139.74
1.2 ไม่มีหนี้สิน	36.92	17.71	25.71
2. ความสามารถในการชำระหนี้^{1/}			
2.1 เปลี่ยนแปลง	55.56	74.59	66.67
1) ชำระได้ตรงตามเวลา	90.63	94.89	93.11
2) มีเงินชำระหนี้สินได้มากขึ้น	24.43	23.33	23.79
2.2 ไม่เปลี่ยนแปลง	44.44	25.41	33.33

หมายเหตุ: ^{1/}ความสามารถในการชำระหนี้ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ที่มา: จากการสำรวจ

เมื่อพิจารณาความสามารถชำระหนี้สินในภาพรวม พบว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการพบว่า ครัวเรือนเกษตร ร้อยละ 66.67 มีการเปลี่ยนแปลง โดยร้อยละ 93.11 สามารถชำระหนี้ได้ตรงตามเวลา และร้อยละ 23.79 มีเงินชำระหนี้สินได้มากขึ้น เนื่องจากมีกิจกรรมเกษตรผสมผสานในแปลงทำให้มีรายได้ทางการเกษตร และครัวเรือนเกษตรสามารถชำระหนี้ได้ตรงตามเวลา และมีเงินชำระหนี้สินได้มากขึ้น สำหรับครัวเรือนเกษตรที่มีหนี้สินลดลงนั้น ส่วนใหญ่เป็นการชำระหนี้ที่เป็นปกติของเกษตรกรอยู่แล้ว ซึ่งเป็นหนี้สินทางการเกษตรที่เกษตรกรกู้ยืมเพื่อใช้ในการผลิตและหมุนเวียนชำระทุกปี (ตารางที่ 4.35)

นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรร้อยละ 22.99 มีหนี้สินเท่าเดิม และมีเพียงร้อยละ 1.64 ที่มีหนี้สินเพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นหนี้สินระยะยาวที่เกษตรกรกู้ยืมมาเพื่อทำการเกษตรอย่างต่อเนื่อง โดยมีการนำเงินมาซื้อปัจจัยการผลิต อีกทั้งเกษตรกรบางรายได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติทำให้ได้รับผลผลิตน้อย และราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำอีกด้วย โดยจำแนกเป็นรายโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.36)

1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ครัวเรือนเกษตรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 40.85 มีหนี้สินของครัวเรือนลดลง และร้อยละ 55.23 มีหนี้สินเท่าเดิม ที่เหลือร้อยละ 3.92 มีหนี้สินเพิ่มขึ้น

2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ครัวเรือนเกษตรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดมีหนี้สินของครัวเรือนลดลง

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่าผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด โดยจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 30 มีหนี้สินในครัวเรือนลดลง และสามารถชำระหนี้ได้ตรงตามกำหนดเวลา

ตารางที่ 4.36 ร้อยละของครัวเรือนเกษตรกรที่มีหนี้สินหลังมีโครงการ ปี 2565

				หน่วย : ร้อยละ
รายการ	โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายฯ	โครงการเกษตรผสมผสานฯ	ภาพรวม	
- ลดลง	40.85	100.00	75.37	
- เท่าเดิม	55.23	-	22.99	
- เพิ่มขึ้น	3.92	-	1.64	
รวม	100.00	100.00	100.00	

ที่มา: จากการสำรวจ

6) การออมของครัวเรือนเกษตรกรหลังมีโครงการ ปี 2565

ครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการทำกิจกรรมในลักษณะเกษตรผสมผสานเกิดการเกื้อกูลกันของกิจกรรม มีการลดต้นทุนโดยการพึ่งพาตนเองมากขึ้น รวมถึงมีการจำหน่ายผลผลิตในแปลงที่เข้าร่วมโครงการในภาพรวม พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการครัวเรือนเกษตรกรร้อยละ 61.24 มีเงินออมเฉลี่ย 80,881.17 บาทต่อครัวเรือน และร้อยละ 38.76 ไม่มีเงินออม เนื่องจากนำมาเป็นเงินทุนในการเกษตร และนำมาหมุนเวียนใช้จ่ายในครัวเรือน ในจำนวนนี้ครัวเรือนเกษตรกรร้อยละ 97.54 มีเงินออมเพิ่มขึ้น 32,688.13 บาทต่อครัวเรือน เนื่องจากมีการทำกิจกรรมเกษตรผสมผสานในแปลงที่เข้าร่วมโครงการมีการเกื้อกูลกันทำให้มีรายได้หมุนเวียนตลอดทั้งปี นอกจากเกษตรกรนำผลผลิตมาบริโภคในครัวเรือน แบ่งให้ผู้อื่น และขายเป็นรายได้เสริม ทำให้เกษตรกรมีเงินเก็บออมเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือนเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่าผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด โดยจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 มีเงินออมจำแนกเป็นรายโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.37)

6.1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน หลังเข้าร่วมโครงการครัวเรือนเกษตรกร ร้อยละ 60.46 มีเงินออมเฉลี่ย 63,599.13 บาทต่อครัวเรือน ในจำนวนนี้ ร้อยละ 39.54 ไม่มีเงินออม ครัวเรือนเกษตรกร ร้อยละ 97.34 มีเงินออมเพิ่มขึ้น 41,595.53 บาทต่อครัวเรือน และร้อยละ 2.66 มีเงินออมลดลง 18,098.04 บาทต่อครัวเรือน

6.2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร หลังเข้าร่วมโครงการครัวเรือนเกษตรกรร้อยละ 61.79 มีเงินออมเฉลี่ย 93,208.21 บาทต่อครัวเรือน ในจำนวนนี้ ร้อยละ 38.21 ไม่มีเงินออม ครัวเรือนเกษตรกร ร้อยละ 97.68 มีเงินออมเพิ่มขึ้น 26,334.60 บาทต่อครัวเรือน และร้อยละ 2.32 มีเงินออมลดลง 15,306.74 บาทต่อครัวเรือน

ตารางที่ 4.37 เงินออมของครัวเรือนเกษตรกรหลังมีโครงการ ปี 2565

รายการ	หน่วย	โครงการพัฒนา ศูนย์เครือข่ายฯ	โครงการ เกษตรผสมผสานฯ	ภาพรวม
1. ไม่มีเงินออม	ร้อยละ	39.54	38.21	38.76
2. มีเงินออม	ร้อยละ	60.46	61.79	61.24
2.1 เงินออม (เฉลี่ย)	บาท/ครัวเรือน	63,599.13	93,208.21	80,881.17
2.2 การเปลี่ยนแปลง				
1) เปลี่ยนแปลง	ร้อยละ	31.05	39.64	36.07
- เพิ่มขึ้น	ร้อยละ	97.34	97.68	97.54
	บาท/ครัวเรือน	41,595.53	26,334.60	32,688.13
- ลดลง	ร้อยละ	2.66	2.32	2.46
	บาท/ครัวเรือน	18,098.04	15,306.74	16,468.83
2) ไม่เปลี่ยนแปลง	ร้อยละ	68.95	60.36	63.93

ที่มา: จากการสำรวจ

4.5.2 ด้านสังคม

การประเมินผลกระทบด้านสังคม พิจารณาจากการการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมของเกษตรกร และครัวเรือนเกษตรกรที่มีแรงงานคืนถิ่น โดยมีผลการประเมิน ดังนี้

1) ด้านการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรม ผลการประเมินภาพรวม พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการ ส่งผลให้เกษตรกร ร้อยละ 34.31 มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรม โดยมีการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต ร้อยละ 60.83 รองลงมารวมกลุ่มเพื่อซื้อ/จำหน่ายผลผลิต ร้อยละ 40.34 และรวมกลุ่มทำแผนธุรกิจ ร้อยละ 1.14 ทั้งนี้ การรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อทำกิจกรรม ดำเนินการได้ค่อนข้างน้อย เนื่องจากแปลงทำการเกษตรอยู่ไกลกัน และมีภารกิจในแปลง จึงไม่มีเวลารวมกลุ่ม ทั้งนี้สินค้าที่ผลิตได้บางส่วนยังไม่มีมารับรองมาตรฐานและขาดการส่งเสริมการตลาด เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่าไม่ผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด โดยเกษตรกรที่มีการรวมกลุ่มไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 จำแนกเป็นรายโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.38)

1.1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 36.00 มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรม โดยมีการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต ร้อยละ 68.20 รองลงมา รวมกลุ่มเพื่อซื้อ/จำหน่ายผลผลิต ร้อยละ 31.39 และรวมกลุ่มทำแผนธุรกิจ ร้อยละ 2.03

1.2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 33.11 มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรม โดยมีการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต ร้อยละ 52.42 รองลงมา รวมกลุ่มเพื่อซื้อ/จำหน่ายผลผลิต ร้อยละ 50.54 และรวมกลุ่มทำแผนธุรกิจ ร้อยละ 0.13

ตารางที่ 4.38 การรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อทำกิจกรรมโครงการ ปี 2565

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายฯ	โครงการเกษตรผสมผสานฯ	ภาพรวม
1. ไม่มีการรวมกลุ่ม	64.00	66.89	65.69
2. มีการรวมกลุ่ม ^{1/}	36.00	33.11	34.31
2.1 รวมกลุ่มเพื่อการผลิต	72.62	52.42	60.83
2.2 รวมกลุ่มเพื่อซื้อ/จำหน่ายผลผลิต	26.03	50.54	40.34
2.3 รวมกลุ่มทำแผนธุรกิจ	2.56	0.13	1.14
รวม	100.00	100.00	100.00

หมายเหตุ: ^{1/} การรวมกลุ่ม ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ที่มา: จากการสำรวจ

2) ด้านแรงงานคืนถิ่น ในภาพรวม พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการ คริวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562 มีแรงงานย้ายกลับภูมิลำเนาเดิม เพียงร้อยละ 3.03 เฉลี่ยคริวเรือนละ 4 ราย ที่เหลือร้อยละ 96.97 ไม่มีแรงงานย้ายกลับภูมิลำเนาเดิม ทั้งนี้จำนวนแรงงานมีผลต่อการดำเนินกิจกรรมเกษตรผสมผสาน เนื่องจากกิจกรรมเกษตรผสมผสานใช้แรงงานคนเป็นหลัก โดยเป็นแรงงานที่มีอยู่ภายในคริวเรือนในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี ดังนั้นเกษตรกรต้องมีการวางแผนและจัดการแรงงานในคริวเรือน เพื่อให้แปลงเกษตรผสมผสานได้รับการดูแลรักษาที่เหมาะสม ลดค่าจ้างแรงงานที่มาจากภายนอกได้ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่าไม่ผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด โดยคริวเรือนเกษตรกรที่มีแรงงานคืนถิ่นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 จำแนกเป็นรายโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.39)

2.1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน คริวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีแรงงานย้ายกลับภูมิลำเนาเดิม ร้อยละ 1.88 เฉลี่ยคริวเรือนละ 2 ราย ที่เหลือร้อยละ 98.12 ไม่มีแรงงานย้ายกลับภูมิลำเนาเดิม

2.2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร คริวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีแรงงานย้ายกลับภูมิลำเนาเดิม ร้อยละ 3.85 เฉลี่ยคริวเรือนละ 5 ราย ที่เหลือร้อยละ 96.15 ไม่มีแรงงานย้ายกลับภูมิลำเนาเดิม

ตารางที่ 4.39 แรงงานคีนถิ่นของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายฯ	โครงการเกษตรผสมผสานฯ	ภาพรวม
1. มีแรงงานคีนถิ่น	1.88	3.85	3.03
จำนวน (ราย)	2	5	4
2. ไม่มีแรงงานคีนถิ่น	98.12	96.15	96.97
รวม	100.00	100.00	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

4.5.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

1) การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นการพิจารณาในประเด็นการลดการใช้สารเคมี และการทำกิจกรรมที่เกื้อกูลกัน โดยทั่วไปจะเน้นที่การผลิตอาหาร ไม่ว่าจะเป็นพืช ปศุสัตว์ หรือประมงที่ไม่ใช้สารเคมีต่าง ๆ ในกระบวนการผลิต อาทิ ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าหญ้า ยาฆ่าแมลง ฮอร์โมนสังเคราะห์ ยาปฏิชีวนะ หรือสารเร่งการเจริญเติบโต เน้นปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ตามฤดูกาล และปลูกให้หลากหลายชนิดเพื่อสร้างความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ ซึ่งวิธีการผลิตที่เป็นหัวใจหลักก็จะมีระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

จากผลการประเมินผลภาพรวม พบว่า การทำกิจกรรมในแปลงเกษตรผสมผสาน หลังเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรร้อยละ 71.03 สามารถลดการใช้สารเคมี บางส่วนเกษตรกรทำการเกษตรแบบอินทรีย์ ซึ่งเน้นการฟื้นฟูบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ โดยใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ซึ่งเป็นสารประกอบอินทรีย์ที่มาจากซากพืช ใบไม้ มูลสัตว์ เศษอาหาร นำมาหมักย่อยสลายจนเกิดสารอาหารที่พืชต้องการ ทำให้ลดต้นทุนจากการทำเกษตรได้ นอกจากนี้การทำเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่สภาพได้ เนื่องจากไม่เบียดเบียนสร้างมลภาวะกับสภาพแวดล้อม โดยปล่อยให้เติบโตตามสมดุลของธรรมชาติ เกิดความสมบูรณ์ทางชีวภาพในระบบนิเวศน์ บางส่วนมีลักษณะการทำเกษตรปลอดภัย โดยเกษตรกรจะใช้มีการเลือกปลูกพืชตามฤดูกาล การดูแลรักษาเป็นไปตามคำแนะนำ ใส่ปุ๋ยถูกต้องตามอัตราและจำนวนที่เหมาะสม ใช้สารเคมีในปริมาณที่เหมาะสม ลดการใช้สารเคมีลง และยังมีเกษตรกร ร้อยละ 28.97 ยังไม่ลดการใช้สารเคมี มีลักษณะการทำเกษตรแบบทั่วไปโดยใช้สารเคมีในการทำเกษตร เนื่องจากเกษตรกรปลูกพืชไร่เป็นหลักและทำการเกษตรแบบเชิงเดี่ยวมาก่อนเป็นเวลานาน ต้องอาศัยระยะเวลาในการปรับเปลี่ยน (ตารางที่ 4.40) เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่าผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด โดยเกษตรกรที่ลดการใช้สารเคมี ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

ตารางที่ 4.40 การใช้สารเคมีของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

หน่วย: ร้อยละ

รายการ	โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายฯ	โครงการเกษตรผสมผสาน ฯ	ภาพรวม
1. ลดการใช้สารเคมี	81.12	63.84	71.03
2. ไม่ลดการใช้สารเคมี	18.88	36.16	28.97
รวม	100.00	100.00	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

2) การเกี่ยวคู่กันของกิจกรรมภายในแปลงเกษตรผสมผสาน เป็นระบบการเกษตรที่มีการเพาะปลูกพืชหรือการเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ อยู่ในพื้นที่เดียวกัน ภายใต้การเกี่ยวคู่ประโยชน์ต่อกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยอาศัยหลักการอยู่ร่วมกันระหว่างพืช สัตว์ และสิ่งแวดล้อม การอยู่ร่วมกันอาจจะอยู่ในรูปความสัมพันธ์ระหว่างพืชกับพืช พืชกับสัตว์ หรือสัตว์กับสัตว์ก็ได้ โดยให้ความสำคัญต่อกิจกรรมแต่ละชนิดอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนรู้จักนำวัสดุเหลือใช้จากการผลิตชนิดหนึ่งมาหมุนเวียนใช้ประโยชน์กับการผลิตอีกชนิดหนึ่งกับการผลิตอีกชนิดหนึ่งหรือหลายชนิดภายในแปลง

ผลจากการประเมินภาพรวม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 72.68 มีการผลิตที่เกี่ยวคู่กันของกิจกรรมภายในแปลง อาทิ การนำฟางคลุมแปลงผัก นำฟางคลุมโคนไม้ผล การนำมูลสัตว์มาหมักทำปุ๋ยใส่ต้นไม้ ใช้ฟาง/ข้าวเปลือกเป็นอาหารสัตว์ หรือใช้ฟาง/ข้าวเปลือกเป็นอาหารให้ปลา การเลี้ยงปลาในนาข้าวช่วยลดปริมาณของเหลือใช้ที่จะเป็นของเสีย ที่จะก่อให้เกิดมลพิษทางสิ่งแวดล้อมลง ส่วนเกษตรกรที่เหลือร้อยละ 27.32 ยังไม่มีการผลิตที่เกี่ยวคู่กันของกิจกรรม เนื่องจากสมาชิกทำกิจกรรมไม่หลากหลาย และบางส่วนไม่ทำกิจกรรมในพื้นที่แปลงเดียวกันจึงไม่มีการเกี่ยวคู่ของกิจกรรม จำแนกเป็นรายโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.41)

2.1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายประชาชนชาวบ้าน มีการเกี่ยวคู่ของกิจกรรมภายในแปลง ร้อยละ 69.31 ส่วนใหญ่เป็นการเกี่ยวคู่ของกิจกรรมเฉพาะด้านพืช 2 ชนิด อาทิ ใช้ฟางคลุมแปลงผัก ใช้ฟางคลุมไม้ผล และด้านพืชและสัตว์น้ำ โดยใช้ผักที่ปลูกในครัวเรือนเพื่อเป็นอาหารปลา และร้อยละ 30.69 ไม่มีการเกี่ยวคู่ของกิจกรรม เนื่องจากปลูกพืชเชิงเดี่ยว

2.2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีการเกี่ยวคู่ของกิจกรรมภายในแปลง ร้อยละ 75.08 ส่วนใหญ่เป็นการเกี่ยวคู่ของกิจกรรมด้านพืชและปศุสัตว์ ได้แก่ ใช้มูลโค กระบือ ทำปุ๋ย ใช้ฟางคลุมแปลงผัก ใช้ผักที่ปลูกในครัวเรือนเพื่อเป็นอาหารปลา และ ร้อยละ 24.92 ไม่มีการเกี่ยวคู่ของกิจกรรม

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่าผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด โดยเกษตรกรที่มีการเกี่ยวคู่กันของกิจกรรมเกษตรผสมผสาน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

ตารางที่ 4.41 การเกื้อกูลกันของกิจกรรมภายในแปลงเกษตรผสมผสานของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

หน่วย: ไร่/ละ

รายการ	โครงการพัฒนาศูนย์	โครงการเกษตร	ภาพรวม
	เครือข่ายฯ	ผสมผสานฯ	
1. มีการเกื้อกูล	69.31	75.08	72.68
1.1 เฉพาะด้านพืช 2 ชนิด	59.58	53.29	55.91
1.2 ด้านพืชและปศุสัตว์	35.74	57.21	48.27
1.3 ด้านพืชและสัตว์น้ำ	21.31	45.80	35.60
1.4 ด้านปศุสัตว์และสัตว์น้ำ	1.99	3.02	2.59
2. ไม่มีการเกื้อกูล	30.69	24.92	27.32

ที่มา: จากการสำรวจ

4.5.4 สรุปผลการประเมินด้านผลกระทบ

ผลการประเมินด้านผลกระทบพิจารณาจาก 1) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ 2) ผลกระทบด้านสังคม และ 3) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลการประเมินภาพรวม ด้านผลกระทบอยู่ที่ 88.75 คะแนน หรือระดับ A หมายความว่า ผลการดำเนินงาน ด้านผลกระทบอยู่ในระดับดีมาก ผลการประเมินในแต่ละประเด็น ดังนี้ (ตารางที่ 4.42 และตารางผนวกที่ 5)

1) ผลกระทบทางเศรษฐกิจ พิจารณาจากรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลผลิต รายจ่ายลดลง ค่าใช้จ่ายทางการผลิตของครัวเรือนลดลง หนี้สินลดลง ความสามารถในการชำระหนี้สินตรงตามกำหนด ครัวเรือนเกษตรกรมีการออม ผลการประเมินผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัด มีค่าคะแนน 100.00 คะแนน หรือระดับ A หมายความว่า การดำเนินโครงการด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับดีมาก

2) ผลกระทบด้านสังคม พิจารณาจากการรวมกลุ่มของเกษตรกร และครัวเรือนเกษตรกรที่มีแรงงานคืนถิ่น ผลการประเมินไม่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัด มีค่าคะแนน 50 คะแนน หรือระดับ C หมายความว่า การดำเนินโครงการผลกระทบด้านสังคม พอใช้ได้ตามมาตรฐานทั่วไป แต่ควรพัฒนาในการดำเนินการต่อไป

3) ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม พิจารณาจากเกษตรกรที่ลดการใช้สารเคมี เกิดการเกื้อกูลกันของกิจกรรมเกษตรผสมผสาน ผลการประเมินมีค่าคะแนน 75 คะแนน หรือระดับ B หมายความว่า การดำเนินโครงการด้านผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี

ตารางที่ 4.42 สรุปผลการประเมินด้านผลกระทบของโครงการ ปี 2562

หน่วย: คะแนน

ด้านผลกระทบ	ค่าคะแนน	ระดับ	แปลผล
1. ด้านเศรษฐกิจ	100.00	A	ดีมาก
2. ด้านสังคม	50.00	C	พอใช้ควรพัฒนาต่อไป
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	75.00	B	ดี
ภาพรวม	88.75	A	ดีมาก

ที่มา: จากการสำรวจ

4.6 ด้านความยั่งยืน

4.6.1 การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

หลังจากสิ้นสุดโครงการ ปี 2565 เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 93.82 มีการพัฒนาศูนย์เครือข่ายและทำเกษตรผสมผสานฯ ต่อเนื่อง มีเพียงบางส่วนร้อยละ 6.18 ที่ไม่ทำต่อ โดยเกษตรกรที่ยังเข้าร่วมโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายและทำเกษตรผสมผสานฯ ต่อไป ร้อยละ 92.21 จะทำต่อในรูปแบบเหมือนเดิม ส่วนที่เหลือร้อยละ 7.79 จะมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรม โดยการปลูกพืชหลากหลายชนิด การปลูกพืชร่วมกับการเลี้ยงสัตว์ให้มีการเกี่ยวคู่กันของกิจกรรมภายในแปลง จำแนกเป็นรายโครงการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.43)

1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน

เกษตรกร ร้อยละ 91.68 จะดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง ในจำนวนนี้ ร้อยละ 93.68 จะทำกิจกรรมพัฒนาศูนย์เครือข่ายฯ เหมือนเดิม เนื่องจากเกษตรกรมีกิจกรรมเสริมอาชีพ เช่น การทำน้ายาล้างจาน น้ายาซักผ้า เพาะกล้าไม้ผล ทำให้มีรายได้เพิ่ม และร้อยละ 6.32 จะมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการผลิต ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 8.32 เห็นว่า เมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วจะไม่ดำเนินการต่อเนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องวัสดุทางการเกษตรไม่เพียงพอ และขาดแคลนเงินทุน (ตารางที่ 4.43)

2) โครงการเกษตรผสมผสานฯ

สมาชิกสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 95.34 จะดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง ในจำนวนนี้ ร้อยละ 91.16 จะทำกิจกรรมเกษตรผสมผสานเหมือนเดิม และร้อยละ 8.94 จะทำเกษตรผสมผสาน โดยมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการผลิต ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 4.46 เห็นว่า เมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วจะไม่ดำเนินการต่อเนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ไม่เหมาะกับการขุดสระ/บ่อ เพื่อเป็นแหล่งน้ำสำหรับการเกษตร อีกทั้งขุดแล้วยังไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากประสบปัญหาภัยแล้งในพื้นที่ ท่อและอุปกรณ์การเกษตรเสียหาย และปัญหาเรื่องดินไม่เหมาะสมในการเพาะปลูก และขาดเงินลงทุนในการปรับพื้นที่และกิจกรรมการเกษตร (ตารางที่ 4.43)

ตารางที่ 4.43 การทำเกษตรผสมผสานหลังจากสิ้นสุดโครงการของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

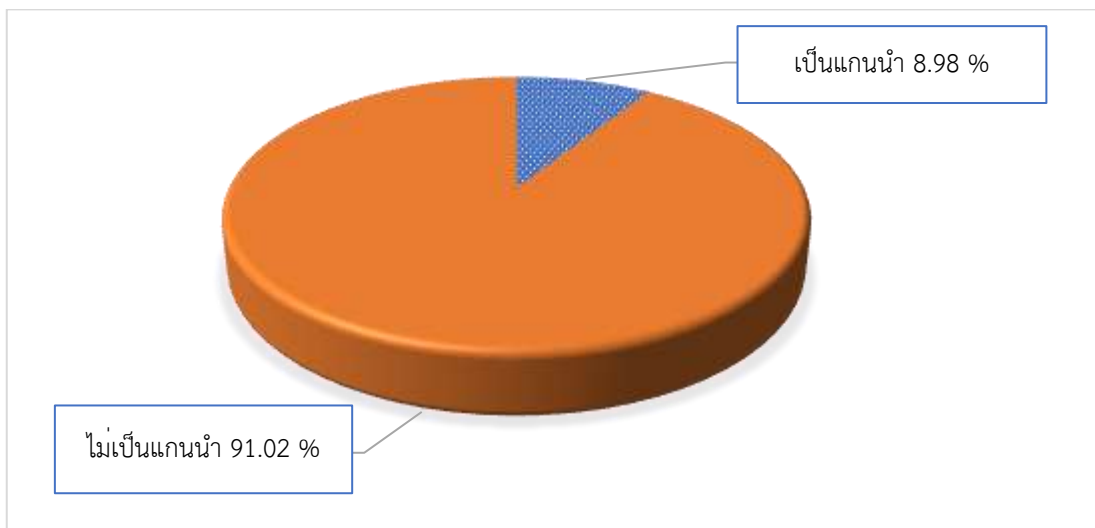
หน่วย: ร้อยละ

รายการ	โครงการพัฒนา ศูนย์เครือข่ายฯ	โครงการเกษตร ผสมผสานฯ	ภาพรวม ^{1/}
1. ทำต่อไป	91.68	95.34	93.82
- ทำเหมือนเดิม	93.68	91.16	92.21
- เปลี่ยนแปลงกิจกรรม	6.32	8.84	7.79
2. ไม่ทำต่อ	8.32	4.66	6.18
รวม	100.00	100.00	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

สำหรับการคัดเลือกเกษตรกรให้เป็นแกนนำ ผลการประเมินภาพรวม พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 8.98 ได้รับการคัดเลือกเป็นแกนนำ ทำหน้าที่ช่วยเหลือเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในการทำกิจกรรมทางการเกษตร ให้คำแนะนำ ติดต่อประสานงาน และเป็นพี่เลี้ยงให้แก่เกษตรกร และร้อยละ 91.02 ไม่ได้ได้รับการคัดเลือกเป็นแกนนำ เนื่องจากเกษตรกรยังมีคุณสมบัติไม่ครบตามเงื่อนไขบางส่วนขาดประสบการณ์ในการให้คำแนะนำการทำกิจกรรมทางการเกษตร (ภาพที่ 4.5)

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่าไม่ผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด โดยเกษตรกรได้รับการคัดเลือกให้เป็นแกนนำ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20.00

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาพที่ 4.5 การคัดเลือกเกษตรกรเพื่อเป็นแกนนำ

4.6.2 การขยายผล

การขยายผลและเผยแพร่องค์ความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปี 2562 ผลการประเมินภาพรวม พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการ เกษตรกร ร้อยละ 53.48 นำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ขยายผลต่อให้เกษตรกรรายอื่น โดยเกษตรกร 1 ราย มีการเผยแพร่องค์ความรู้ให้บุคคลอื่นแล้ว จำนวน 18 ราย และในจำนวนนี้มีเกษตรกร 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.00 ได้นำคำแนะนำ และองค์ความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเองแล้ว และร้อยละ 46.52 ยังไม่ได้นำไปเผยแพร่ เนื่องจากเกษตรกรทำกิจกรรมเกษตรผสมผสานในพื้นที่ของตนเอง และคิดว่าต้องสะสมความรู้ และประสบการณ์ให้มากกว่านี้แล้วจึงจะสามารถเผยแพร่ ขยายผลให้กับผู้อื่นได้ และส่วนใหญ่เกษตรกรได้รับการอบรมในช่วงเวลาเดียวกัน จึงไม่ได้เผยแพร่ให้เกษตรกรรายอื่น ๆ ทั้งนี้เกษตรกรในกลุ่มที่ยังไม่ได้นำไปเผยแพร่หน่วยงานต้องเข้าไปติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือต่อเพื่อพัฒนาให้ดำเนินโครงการต่อไปได้ (ตารางที่ 4.44) จำแนกรายโครงการ ดังนี้

1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ สามารถเป็นต้นแบบ เผยแพร่ ขยายผลองค์ความรู้ ประสบการณ์ในการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ รวมถึงเกษตรกรทั่วไปที่สนใจ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 55.91 มีการเผยแพร่ขยายผลองค์ความรู้ ให้กับเกษตรกรอื่น ๆ ได้เฉลี่ย 19 ราย ต่อต้นแบบ 1 ราย ในจำนวนนี้เกษตรกรนำไปปฏิบัติแล้ว 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.11 ของเกษตรกรที่ได้รับการเผยแพร่ ทั้งนี้เรื่องที่เกษตรกรได้นำไปเผยแพร่ขยายผล ได้แก่ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ การปลูกพืชผสมผสาน การเลี้ยงสัตว์ การลดต้นทุนการผลิต การทำบัญชีครัวเรือน การแยกขยะ การออม การลด ละ เลิก อบายมุข การส่งเสริมอาชีพ และการผลิตอาหารและของใช้เอง สำหรับเกษตรกรส่วนที่เหลือร้อยละ 44.09 ไม่ได้เผยแพร่ขยายผลองค์ความรู้ และในปัจจุบันปราชญ์ชาวบ้านมีอายุมากขึ้น แม้ว่าศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านยังมีการดำเนินการต่อเนื่อง แต่ในส่วนของขยายผล ยังขาดทฤษฎี และแรงงานในการดำเนินการ รวมทั้งขาดการเชื่อมโยงการดำเนินงานการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านด้วยกัน (ตารางที่ 4.44)

2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร สมาชิกสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร สามารถเป็นต้นแบบ เผยแพร่ ขยายผลองค์ความรู้ ประสบการณ์ในการทำเกษตรผสมผสานให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ รวมถึงเกษตรกรทั่วไปที่สนใจทำเกษตรผสมผสาน พบว่า สมาชิกสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 51.75 มีการเผยแพร่ขยายผลองค์ความรู้ ให้กับเกษตรกรอื่น ๆ ได้ เฉลี่ย 18 ราย ต่อต้นแบบ 1 ราย ในจำนวนนี้เกษตรกรนำไปปฏิบัติแล้ว 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.00 ของเกษตรกรที่ได้รับการเผยแพร่ ทั้งนี้เรื่องที่เกษตรกรได้นำไปเผยแพร่ขยายผล ได้แก่ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การลดต้นทุน การปรับปรุงบำรุงดิน และการเพิ่มผลผลิต สำหรับเกษตรกรส่วนที่เหลือร้อยละ 48.25 ไม่ได้เผยแพร่ขยายผลองค์ความรู้ (ตารางที่ 4.44)

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวัด พบว่าไม่ผ่านเกณฑ์การวัดที่กำหนด โดยเกษตรกร และสมาชิกสถาบันเกษตรกรที่ได้รับการเผยแพร่ได้นำไปปฏิบัติ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 และเกษตรกร และสมาชิกสถาบันเกษตรกรที่มีการเผยแพร่ขยายผลไปสู่สมาชิกสถาบันเกษตรกรรายอื่นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60.00

ตารางที่ 4.44 การเผยแพร่ขยายผลองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรผสมผสานและพัฒนาศูนย์ปราชญ์ฯ และการนำความรู้ไปปฏิบัติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562

รายการ	หน่วย	โครงการพัฒนา ศูนย์เครือข่าย	โครงการเกษตร ผสมผสาน ฯ	ภาพรวม
1. การเผยแพร่ขยายผลองค์ความรู้				
1.1 ไม่ได้นำไปเผยแพร่	ร้อยละ	44.09	48.25	46.52
1.2 นำไปเผยแพร่	ร้อยละ	55.91	51.75	53.48
2. เกษตรกรที่ได้รับการเผยแพร่และนำไปสู่การปฏิบัติ				
2.1 เกษตรกรที่ได้รับการเผยแพร่	ราย/1 ต้นแบบ	19	18	18
2.2 เกษตรกรที่นำความรู้ไปปฏิบัติ	ราย	8	9	9
	ร้อยละ	42.11	50.00	50.00

ที่มา: จากการสำรวจ

4.6.3 สรุปผลการประเมินด้านความยั่งยืน

ผลการประเมินด้านความยั่งยืนพิจารณาจาก 1) การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 2) การขยายผล ผลการประเมินภาพรวม ได้ค่าคะแนน 75.00 คะแนน หรือระดับ B หมายความว่า ภาพรวมการดำเนินโครงการอยู่ในระดับดี ผลการประเมินในแต่ละประเด็นเป็น ดังนี้ (ตารางที่ 4.45)

1) การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผลการประเมินผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดทุกตัวชี้วัด มีค่าคะแนน 75 คะแนน หรือระดับ B หมายความว่า การดำเนินโครงการด้านความทันเวลาของโครงการอยู่ในระดับดี

2) การขยายผล แม้ผลการประเมินกิจกรรมของโครงการ ที่ดำเนินการได้เทียบกับแผนจะไม่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัด อย่างไรก็ตามผลการประเมินภาพรวม มีค่าคะแนน 75 คะแนน หรือระดับ B หมายความว่า การดำเนินโครงการด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงานและกิจกรรมของโครงการอยู่ในระดับดี

ตารางที่ 4.45 สรุปผลการประเมินด้านความยั่งยืนของโครงการ ปี 2562

หน่วย: คะแนน

ด้านความยั่งยืน	ค่าคะแนน	ระดับ	แปลผล
1. การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	75.00	B	ดี
2. การขยายผล	75.00	B	ดี
ภาพรวม	75.00	B	ดี

ที่มา: จากการสำรวจ

4.7 ผลการประเมินภาพรวม

ผลการประเมินภาพรวมทั้ง 2 โครงการ รวมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสอดคล้อง 2) ด้านความเกี่ยวพัน 3) ด้านประสิทธิผล 4) ด้านประสิทธิภาพ 5) ด้านผลกระทบ และ 6) ด้านความยั่งยืน พบว่า มีคะแนนอยู่ที่คะแนน 96 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับ A หมายความว่า โครงการอยู่ระดับดีมาก ดังนี้ (ตารางที่ 4.46 และตารางภาคผนวกที่ 5)

1) การประเมินด้านความสอดคล้อง พิจารณาจาก ความสอดคล้องในด้านนโยบาย ด้านบริบท และความสอดคล้องกับเป้าหมาย ผลการประเมิน ได้คะแนน 100.00 คะแนน มีระดับผลการประเมินอยู่ในระดับ A หมายความว่า การดำเนินโครงการ ด้านความสอดคล้อง อยู่ระดับดีมาก

2) ด้านความเกี่ยวพัน พิจารณาจากความเกี่ยวพันภายในและความเกี่ยวพันภายนอก ผลการประเมินได้คะแนน 100.00 คะแนน มีระดับผลการประเมินอยู่ในระดับ A หมายความว่า การดำเนินโครงการ ด้านความเกี่ยวพันทั้งภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน อยู่ระดับดีมาก

3) ด้านประสิทธิผล พิจารณาจากการบรรลุผลผลิตของโครงการ และการบรรลุผลลัพธ์ของโครงการ ผลการประเมินได้คะแนน 98.33 คะแนน ผลการประเมินอยู่ในระดับ A หมายความว่า การดำเนินโครงการ ด้านประสิทธิผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งผู้เข้าร่วมโครงการ สถาบันเกษตรกร/ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน การอบรม/การศึกษาดูงาน การสนับสนุนปัจจัยการผลิต พื้นที่เกษตรผสมผสาน และสามารถบรรลุผลลัพธ์ การใช้ประโยชน์จากปัจจัยการผลิต การทำกิจกรรมเกษตรผสมผสาน การเชื่อมโยงตลาด และเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อโครงการ อยู่ระดับดีมาก

4) ด้านประสิทธิภาพ พิจารณาจากประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยนำเข้า ประสิทธิภาพการดำเนินโครงการ และความทันเวลา ผลการประเมินได้คะแนน 100.00 คะแนน ผลการประเมินอยู่ในระดับ A หมายความว่า การดำเนินโครงการด้านประสิทธิภาพมีการใช้ปัจจัยนำเข้างบประมาณทันเวลา และการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ อยู่ระดับดีมาก

5) ด้านผลกระทบ พิจารณาจากผลกระทบทางเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ผลการประเมินได้คะแนน 88.75 คะแนน ผลการประเมินอยู่ในระดับ A หมายความว่า ผลกระทบจากการดำเนินโครงการอยู่ระดับดีมาก

6) ด้านความยั่งยืน พิจารณาจากความยั่งยืนในการดำเนินงาน ผลการประเมินได้คะแนน 75.00 คะแนน มีระดับผลการประเมินอยู่ในระดับ B หมายความว่า การดำเนินโครงการมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และขยายผลไปยังเกษตรกรเกิดความยั่งยืน อยู่ในระดับดี

ตารางที่ 4.46 ภาพรวมเกณฑ์การประเมินผลโครงการ ปี 2562

หน่วย: คะแนน

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ระดับผลการประเมิน	แปลผล
1. ความสอดคล้อง (Relevance)	100.00	A	ดีมาก
2. ความเกี่ยวพัน (Coherence)	100.00	A	ดีมาก
3. ประสิทธิภาพ (Effectiveness)	98.33	A	ดีมาก
4. ประสิทธิภาพ (Efficiency)	100.00	A	ดีมาก
5. ผลกระทบ (Impact)	88.75	A	ดีมาก
6. ความยั่งยืน (Sustainability)	75.00	B	ดี
ผลประเมินภาพรวม	96.00	A	ดีมาก

ที่มา: จากการสำรวจ

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การประเมินผลโครงการเกษตรผสมผสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการเกษตรผสมผสาน ที่ดำเนินงานในปี 2562 จำนวน 2 โครงการ คือ 1) โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และ 2) โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร โดยรวบรวมข้อมูลจากการสุ่มตัวอย่างของประชากรกลุ่มเป้าหมาย ครอบคลุม 4 ภาค จำนวนตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 823 ราย ประกอบด้วย เกษตรกรตัวอย่าง 735 ราย ปราชญ์ชาวบ้านและเกษตรกรต้นแบบ 30 ราย และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 58 ราย การประเมินผลครั้งนี้ใช้รูปแบบการประเมินตามกรอบแนวคิดเชิงตรรกะ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กิจกรรม ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ โดยทำการประยุกต์กรอบแนวคิดเข้ากับหลักเกณฑ์การประเมินขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) โดยใช้เกณฑ์การประเมินผลใน 6 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้อง ความเกี่ยวพัน ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพผลกระทบ และความยั่งยืน โดยเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงกับเป้าหมายที่โครงการกำหนด

ผลการประเมินภาพรวมของโครงการเกษตรผสมผสาน ได้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน 96.00 คะแนน จาก 100 คะแนน มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก (เกรด A) สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ของโครงการ โดยมีผลการประเมินในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) ด้านความสอดคล้อง ผลการประเมินได้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน 100 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก โดยการดำเนินงานโครงการ มีความสอดคล้องในด้านนโยบาย ด้านบริบท และสอดคล้องกับเป้าหมายในระดับมากที่สุด โดยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ภาคการผลิตและบริการ มุ่งเน้นการสร้างเชื่อมโยงของห่วงโซ่มูลค่าระหว่างภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการ และการค้าการลงทุน กลุ่มเป้าหมายมีความต้องการเข้าร่วมโครงการต้องการพัฒนาการทำเกษตรแบบผสมผสานในพื้นที่ให้มีกิจกรรมที่หลากหลายทั้งทางด้านปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ทำให้เกิดการเกี่ยวเนื่องกันของกิจกรรมและการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ และกิจกรรมของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรเป้าหมายในระดับมากที่สุด

2) ด้านความเกี่ยวพัน ผลการประเมินได้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน 100 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก โดยโครงการมีความเกี่ยวพันกับภารกิจของหน่วยงานในระดับมากที่สุด หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ มีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรผสมผสาน และด้านความเกี่ยวพันภายนอก พบว่า มีความเกี่ยวพันภายนอกในระดับมาก มีหน่วยงานภายนอก เช่น สถาบันการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมกับโครงการในการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาร่วมถ่ายทอดความรู้และเป็นวิทยากร และให้คำปรึกษาทางด้านการเกษตร และติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร

3) ด้านประสิทธิผล ผลการประเมินได้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน 98.33 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก พิจารณาจากความสำเร็จในการบรรลุผลผลิตของโครงการ และการบรรลุผลลัพธ์ของโครงการ ดังนี้

3.1) การบรรลุผลผลิตของโครงการ พบว่ามีโครงการเกษตรผสมผสาน สามารถดำเนินงานได้ตามแผน มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 15,018 ราย ราษฎรชาวบ้าน 152 ราย สถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 114 แห่ง ศูนย์เครือข่ายราษฎรชาวบ้าน 152 ศูนย์ โดยดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 5 หลักสูตร ให้แก่เกษตรกร 15,018 ราย โดยเกษตรกรร้อยละ 82.47 ได้รับการศึกษาดูงาน ร้อยละ 84.69 ได้รับปัจจัยการผลิต และมีพื้นที่ทำเกษตรผสมผสานรวม 13,050.73 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 145.01 ของเป้าหมาย 9,000 ไร่

3.2) การบรรลุผลลัพธ์ของโครงการ พิจารณาจากการเชื่อมโยงตลาดของเกษตรกรกับศูนย์เครือข่ายราษฎรชาวบ้าน และสมาชิกสถาบันเกษตรกรกับสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า สถาบันเกษตรกร ร้อยละ 88.58 มีการเตรียมจัดตลาดหรือสถานที่จำหน่ายเพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกรแล้ว นอกจากนี้ด้านผลลัพธ์ของโครงการมีเกษตรกรและสมาชิกสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แล้ว ร้อยละ 81.39

4) ด้านประสิทธิภาพ เป็นการประเมินผลความคุ้มค่าของงบประมาณ ระยะเวลาดำเนินโครงการ ผลการประเมินได้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน 100 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก

4.1) ความคุ้มค่าของงบประมาณ ผลการประเมินได้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินเท่ากับ 100 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก โดยประสิทธิภาพการใช้งบประมาณตามแผน เท่ากับ 4,737.36 บาทต่อราย ในขณะที่ประสิทธิภาพของผลการเบิกจ่ายงบประมาณจริงเท่ากับ 4,303.96 บาทต่อราย ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการเบิกจ่ายงบประมาณของโครงการมีประสิทธิภาพ เนื่องจากโครงการสามารถประหยัดการใช้งบประมาณเป็นจำนวน 433.40 บาทต่อราย (คิดเป็นร้อยละ 9.15) หรือ 6.5088 ล้านบาท

4.2) ความคุ้มค่าของระยะเวลา ผลการประเมินได้คะแนนตามเกณฑ์การประเมินเท่ากับ 100 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก เป็นการพิจารณาความทันเวลาของงบประมาณและการดำเนินโครงการตามแผนการดำเนินโครงการ ภาพรวม ทุกหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการได้รับงบประมาณตามกำหนดเวลา และสามารถดำเนินกิจกรรมได้ตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้

5) ด้านผลกระทบ เป็นการประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ผลการประเมินได้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน 88.75 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก

5.1) ด้านเศรษฐกิจ เกษตรที่เข้าร่วมโครงการ มีมูลค่าผลผลิต 163,739.68 บาทต่อครัวเรือนต่อปี มีค่าใช้จ่ายในการผลิต 86,103.12 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และมีผลตอบแทนสุทธิ 77,636.56 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ครัวเรือนเกษตรหลังมีโครงการ ปี 2565 ร้อยละ 65.38 มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตในแปลงเพิ่มขึ้น 52,230.89 บาทต่อครัวเรือนต่อปี เป็นรายได้จากการปลูกข้าว พืชผักตามฤดูกาล และไม้ผล และ ร้อยละ 69.12 มีรายจ่ายในครัวเรือนเกษตรลดลง เนื่องจากบริโภคผลผลิตทางการเกษตรในแปลงที่เข้าร่วมโครงการ และเกษตรกรนำความรู้และปัจจัยการผลิตที่ได้รับ

การสนับสนุนมาใช้ประโยชน์ อาทิ ทำน้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้าใช้เองเพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน ร้อยละ 68.44 มีค่าใช้จ่ายในการผลิตลดลง เป็นการลดค่าใช้จ่ายจากการซื้อปัจจัยการผลิตจากภายนอกลดลง เช่น ค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี พันธุ์พืช อาหารสัตว์ลดลง โดยเกษตรกรใช้มูลสัตว์มาทำปุ๋ย ใช้ฟางข้าวและข้าวเปลือกมาทำอาหารสัตว์ และใช้พันธุ์พืชของตนเองในการเพาะปลูก

5.2) ด้านสังคม ร้อยละ 34.31 เกษตรกรมีการรวมกลุ่ม แต่ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน เนื่องจากเกษตรกรมีแปลงทำการเกษตรใกล้เคียงกัน การรวมกลุ่มการผลิตมีน้อย และต่างมีภารกิจในแปลงเกษตรผสมผสาน จึงไม่มีเวลามาร่วมกิจกรรมการรวมกลุ่ม และมีแรงงานคืนถิ่น เพียงร้อยละ 3.03 ดังนั้นเกษตรกรต้องมีการวางแผนและจัดการแรงงานในครัวเรือน เพื่อให้แปลงเกษตรผสมผสานได้รับการดูแลรักษาที่เหมาะสม ลดค่าจ้างแรงงานที่มาจากภายนอกได้

5.3) ด้านสิ่งแวดล้อม เกษตรกรร้อยละ 71.03 สามารถลดการใช้สารเคมี บางส่วนเกษตรกรทำการเกษตรแบบอินทรีย์ ซึ่งเน้นการฟื้นฟูบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ โดยใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ซึ่งเป็นสารประกอบอินทรีย์ที่มาจากซากพืช ใบไม้ มูลสัตว์ เศษอาหาร นำมาหมักย่อยสลายจนเกิดสารอาหารที่พืชต้องการ ทำให้ลดต้นทุนจากการทำเกษตรได้ นอกจากนี้การทำเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมีช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่สภาพได้

6) ด้านความยั่งยืน ผลการประเมินได้คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน 75.00 คะแนน อยู่ในระดับดี เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 93.82 มีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง เกษตรกรร้อยละ 53.48 มีการเผยแพร่ขยายผลองค์ความรู้ ให้กับเกษตรกรอื่น ๆ ได้ และเกษตรกรนำไปปฏิบัติแล้ว ร้อยละ 50.00 ของเกษตรกรที่ได้รับการเผยแพร่ ทั้งนี้เรื่องที่เกษตรกรได้นำไปเผยแพร่ขยายผล ได้แก่ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การลดต้นทุน การปรับปรุงบำรุงดิน และการเพิ่มผลผลิต

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 เิงนโยบาย สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดย กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน และกรมส่งเสริมสหกรณ์ ควรต่อยอดศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และสมาชิกสถาบันเกษตรกรที่มีความพร้อมและมีศักยภาพ ให้เป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัยและสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารให้เกิดในชุมชน โดยมีโดยมีปราชญ์ชาวบ้าน ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และสมาชิกสถาบันเกษตรกร เป็นกลไกในการขับเคลื่อน โดยมีแนวทางการพัฒนารายโครงการ คือ

1) แนวทางพัฒนาโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน

ควรเสริมสร้างการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านให้สามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ และถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเน้น 3 ประเด็นหลัก คือ

1.1) การบูรณาการองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นกับความรู้สมัยใหม่ โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของปราชญ์ชาวบ้าน และเจ้าหน้าที่ของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่

1.2) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การรวบรวมเผยแพร่ ถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยพัฒนาเว็บไซต์ หรือแผนปฏิบัติงาน ของศูนย์เครือข่าย จัดทำแนวทางการเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และอบรมพัฒนาการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

1.3) ควรมีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ เพื่อให้ตรงตาม ความต้องการของกลุ่มเกษตรกร สามารถผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการของตลาด

2) แนวทางการส่งเสริมเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

2.1) เน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกร โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ ร่วมกับ สำนักงาน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน ควรเน้นให้เกษตรกรมีส่วนร่วม ในทุกขั้นตอนของโครงการ ตั้งแต่การวางแผน การคัดเลือกกิจกรรม การอบรม ควรให้การสนับสนุน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการเกิดการแบ่งปันทรัพยากร องค์ความรู้ เพิ่มอำนาจการต่อรอง ทางการตลาด และลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ

2.2) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยี โดยเกษตรกรต้อง ได้รับการพัฒนาความรู้และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องในการทำเกษตรผสมผสาน เช่น ความรู้ด้านการการผลิต พืช ปศุสัตว์ ประมง และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิต

2.3) สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐ และ ภาคเอกชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาองค์ความรู้ และการตลาด โดยมีการแลกเปลี่ยน ข่าวสารข้อมูล จัดกิจกรรม และมีการใช้ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ การสนับสนุนทางเทคนิค ร่วมกัน อาทิ หน่วยงานภาครัฐจัดกิจกรรมฝึกอบรมในพื้นที่ ส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ และ การตลาด โดยมีเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรเข้ารับการอบรม ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐ สนับสนุนงบประมาณในการฝึกอบรมและจัดหาวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ รวมทั้งมีการจับคู่ เจริญธุรกิจ ทำสัญญาซื้อขายผลผลิต การทำบันทึกข้อตกลงซื้อขายผลผลิตกับภาคเอกชน เกษตรกร กับหน่วยงานภาครัฐ หรือสนับสนุนช่องทางการตลาด

2.4) ส่งเสริมการตลาดและสร้างรายได้ เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน

5.2.2 ด้านการบริหารจัดการ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกอนนโยบาย เทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน ควรบูรณาการเชื่อมโยงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ พอเพียงทั้งศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนในพื้นที่ ผลักดันให้เกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงการ สร้างทายาทปราชญ์ชาวบ้าน โดยมีเป้าหมายปราชญ์ชาวบ้าน/แกนนำฝึกอบรมร่วมกับเกษตรกรรุ่นใหม่ และเน้นการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมร่วมกัน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และขยายผลการเรียนรู้ของเกษตรกร ในแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสนับสนุนให้เกษตรกรรุ่นใหม่ทำให้เกิดการส่งผ่าน ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น

5.2.3 การรวมกลุ่มของเกษตรกร กรมส่งเสริมสหกรณ์ ควรมีการเชื่อมโยงบูรณาการกับ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว และกรมพัฒนาที่ดิน ในการส่งเสริมการผลิตปลอดภัย เน้นการรวมกลุ่ม ยกระดับการผลิตสินค้าให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน รวมทั้งส่งเสริมช่องทางการตลาดสมัยใหม่ทั้งทางออนไลน์และออฟไลน์

บรรณานุกรม

- กระทรวงการคลัง. (2563). *คู่มือแนวทางการติดตามและประเมินผล โครงการที่มีลักษณะเฉพาะกิจเพื่อ
บรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการคลัง.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2549). *เอกสารประกอบการประชุม การนำหลักเกณฑ์เศรษฐกิจพอเพียงของ
ปราชญ์ชาวบ้าน มาปรับใช้ในการพัฒนาการเกษตร*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กียรติพร จุฑะวิริยะ และพัชรินทร์ ลาภานันท์. (2557). *เกษตรผสมผสาน : ยุทธศาสตร์การดำรงชีพของ
เกษตรกรอีสานภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์*. *วารสารสังคมแม่ฟ้าหลวง*: 10(3), 25 – 48.
- นพมาศ พระทอง. (2536). *การพัฒนาชนบทในรูปแบบของเกษตรแบบผสมผสาน : กรณีศึกษาเกี่ยวกับ
แนวคิดและงานของมหาอุยู่ สุนทรชัย เกษตรกรตัวอย่างแห่งจังหวัดสุรินทร์*. ปริญญาโท กศ.ม.
(กรณีศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประชุม รอดประเสริฐ (2539). *การบริหารโครงการ*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ปราโมทย์ มลคล้า. (2551). *พฤติกรรมการณ์ดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำครอบครัวในเขต
ปกครองท้องที่อำเภอเมืองจังหวัดนครปฐม*. *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาจิตวิทยา
ชุมชนมหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- มณีนภา ชุตินุตร. ม.ป.ป. *การประเมินโครงการ*. กรุงเทพฯ.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2562). *การประเมินผลโครงการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึด
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2562*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ. (2539) *รู้จักชีวิต จึ่งรู้จักเกษตรกรรม: พุทธเกษตรกรรม ของ “ฉลุย แก้วคง”*
กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ศาสวัต พัฒนาศักดิ์. (2546). *การทำเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์
การเกษตรยั่งยืนแม่ทา กิ่งอำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่*. สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาปลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. (2551) *การเกษตร เกษตรกรรมวิถีธรรม วิถีไทย*.
กรุงเทพฯ: เซน ปรีณดีง.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544). *วิธีวิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2562). รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ปี 2562. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์./
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562ก). การประเมินผลโครงการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2560. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์./
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562ข). รายงานผลการดำเนินงานโครงการเกษตรผสมผสาน ปี 2562. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์./
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564ก). การประเมินผลโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ปี 2561. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์./
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564ข). การประเมินผลโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่ม เกษตรทฤษฎีใหม่ ปี 2564. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์./
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2565ก). การประเมินผลโครงการภายใต้แผนแม่บทย่อยเกษตรแปรรูปของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2564. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์./
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2565ข). คำนิยามข้อมูลสถิติการเกษตร. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับย่อ) [ออนไลน์]. เข้าถึง
จาก:https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf
(วันที่สืบค้นข้อมูล 1 กันยายน 2565).
- เสาวคนธ์ วิลเลียมส์, (2563). เกษตรผสมผสานและทฤษฎีใหม่. เพชรบุรี: ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเพชรบุรี.
- อนุสรณ์ อนุโณ. (2546). ขบวนการเกษตรกรรมยั่งยืนในสังคมไทย. นนทบุรี: ฝ่ายสนับสนุนและประสานงานวิจัย มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน (ประเทศไทย).
- Likert, R. (1932). *A Technique for the Measurement of Attitudes*. Archives of Psychology. Columbia University.
- Neuman, W.L. (2014). *Social research methods: qualitative and quantitative approaches*. Boston: Allyn and Bacon.
- OECD. (2021). *Applying Evaluation Criteria Thoughtfully*. OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/543e84ed-en>
- W.K. Kellogg Foundation. (2004). *Logic model development guide*. W.K. Kellogg Foundation Michigan.

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1
รายละเอียดโครงการ

โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน

1. สาระสำคัญของโครงการ

ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วย่อมมีความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ ดังเห็นได้จากอดีตที่ผ่านมาผลของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วทำให้เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจ หรือวิกฤติต้มยำกุ้ง ซึ่งถือเป็นบทเรียนสำคัญที่ทำให้เราต้องตระหนักถึงการดำเนินชีวิตที่ต้องมีความระมัดระวัง รอบคอบ และมีเหตุผลมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจากสถานการณ์ที่ประชาชนและบ้านเมืองอยู่ในสภาวะดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงได้มีพระราชดำรัส เรื่อง “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ถือเป็นหลักนำทางในการพัฒนาประเทศโดยยึดหลักทางสายกลางเพื่อที่จะให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤติ ซึ่งภาคส่วนต่าง ๆ ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาปฏิบัติใช้จนถึงปัจจุบัน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้ดำเนินโครงการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 จนถึงปัจจุบัน และได้เปลี่ยนชื่อเป็นโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เป็นต้นมา

จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านได้รับการตอบรับอย่างดีทั้งจากปราชญ์ชาวบ้าน และเกษตรกรที่ต้องการเข้าร่วมโครงการฯ ดังนั้นเพื่อให้มีการขยายผลแนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับเป้าหมายสำคัญที่กำหนดไว้ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่เน้นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบยั่งยืนในรูปแบบต่าง ๆ ตามองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของปราชญ์ชาวบ้านที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับภูมินิเวศและภูมิสังคม และเป้าหมายการเพิ่มพื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนในรูปแบบต่าง ๆ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้ดำเนินโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 โดยกำหนดแนวทางในการดำเนินงานให้มีความสอดคล้องสามารถสะท้อนไปถึงเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาฯ ที่ได้กำหนดไว้ ระยะเวลาดำเนินโครงการฯ 1 ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562) จากผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ ทั้งสิ้นรวม 40 ศูนย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ 154 ศูนย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ 187 ศูนย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ 180 ศูนย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ 151 ศูนย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ 161 ศูนย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน เข้าร่วมโครงการฯ 156 ศูนย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ 152 ศูนย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ 137 ศูนย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ 143 ศูนย์

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ 138 ศูนย์ และปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ 139 ศูนย์ โดยศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการฯ สามารถฝึกอบรมเกษตรกรทั่วไปได้จำนวน 22,943 ราย 77,562 ราย 69,830 ราย 56,461 ราย 13,541 ราย 17,321 ราย 17,608 ราย 15,720 ราย 15,575 ราย 15,782 ราย 15,889 ราย และ 15,506 ราย ตามลำดับ รวมทั้งสิ้นสามารถจัดฝึกอบรมเกษตรกรทั่วไปได้ จำนวน 353,738 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2561) งบประมาณทั้งสิ้น 51,115,800 บาท

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อขยายผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา โดยสนับสนุนให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพได้

2.2 เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้าได้

3. เป้าหมายการดำเนินงาน

เกษตรกร จำนวน 12,300 ราย ได้รับการอบรมและมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน

4. วิธีการดำเนินการ/กิจกรรมที่ดำเนินการ

3.1 แผนงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

กิจกรรม การถ่ายทอดและฝึกอบรมความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เกษตรกรทั่วไปที่เข้าร่วมโครงการฯ โดยให้ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านที่ได้เข้าร่วมดำเนินงานในโครงการฯ เป็นผู้จัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ (คัดเลือกเกษตรกรตามคุณสมบัติและเป้าหมายที่กำหนดไว้) มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาปรับเปลี่ยนแนวคิด พฤติกรรม และรูปแบบในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ทั้งในระดับบุคคล ครัวเรือน และชุมชน เกษตรกรด้วยการเน้นการพึ่งพาตนเองให้เหมาะสมกับภูมินิเวศและภูมิปัญญาในแต่ละชุมชน ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาการรวมกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง เพื่อสามารถดำเนินการผลิต การแปรรูป การตลาด รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนองค์ความรู้ที่สำคัญในการพัฒนาตามแผนการดำเนินงาน

3.2 แผนงานการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 2 กิจกรรม ดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 การบริหารจัดการโครงการฯ โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด :

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดสรรและโอนงบประมาณให้แก่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดที่มีศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการฯ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ประกอบด้วย

1) กำกับดูแลการดำเนินกิจกรรมของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและบูรณาการงานโครงการที่เกี่ยวกับศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และศูนย์เรียนรู้เฉพาะทางของกรมต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีอยู่ในจังหวัด

- คัดเลือกเกษตรกรเป้าหมายตามแนวทางที่กำหนด เพื่อเข้ามาเรียนรู้ที่ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อปรับเปลี่ยนแนวคิดตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- เบิกจ่ายค่าใช้จ่ายตามหลักเกณฑ์และระเบียบที่ได้กำหนดไว้

- ตรวจสอบ/บันทึกข้อมูลศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

- ติดตาม ประเมินผล และรายงานความก้าวหน้า

2) อำนวยการให้เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายเกษตรกรและติดตามความก้าวหน้ารายงานผลการดำเนินการรวมกลุ่ม และสนับสนุนส่งเสริมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ภายหลังจากผ่านการฝึกอบรมโดยศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการฯ แล้ว เพื่อสร้างพื้นฐานการพัฒนาตามแนวทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า

3) จัดจ้างเจ้าหน้าที่ (จ้างเหมาบริการ) **วุฒิไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)** เพื่อช่วยปฏิบัติงานโครงการฯ ในจังหวัด ๆ ละ 1 อัตรา

กิจกรรมที่ 2 การบริหารจัดการโครงการฯ โดยกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน (กนท.) ประกอบด้วย

1) การผลิตเอกสารและเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ให้แก่เกษตรกรด้านการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของโครงการฯ เพื่อเชื่อมโยงสู่แนวทางการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

3) การกำกับดูแล อำนวยการประสานงาน แก้ไขปัญหาระหว่างการดำเนินงาน และติดตามความก้าวหน้าของโครงการฯ และสรุปจัดทำเป็นรายงานผลการดำเนินงานของโครงการฯ

4) จัดจ้างลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน **วุฒิปริญญาตรี** ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ปฏิบัติงาน ณ กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน (กนท.) เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานของโครงการฯ ตามที่ได้รับมอบหมาย

5. หน่วยงานรับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก

- กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน (กนท.)
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หน่วยงานสนับสนุน

- หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

6. ผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการ

การดำเนินงานโครงการที่ผ่านมาเมื่อเกษตรกรผ่านการฝึกอบรมโดยปราชญ์ชาวบ้านแล้ว ยังมีการติดตามผลของการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกร โดยปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะและช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรผู้เริ่มนำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ซึ่งผลจากการประเมินการดำเนินงานโครงการฯ โดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 87.86 มีความรู้ความเข้าใจในด้านแนวคิดและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรกรร้อยละ 99.52 ได้นำความรู้ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันและดำเนินงานในฟาร์มของตนเองหลังจากเข้าร่วมโครงการฯ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม คือ เกษตรกรมีรายจ่ายในครัวเรือนลดลงจากการนำผลผลิตในแปลงมาบริโภค และมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการลดต้นทุนการผลิตที่ไม่นำปัจจัยการผลิตจากภายนอกมาใช้ เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น มีการนำผลผลิตที่เหลือจากการบริโภคไปจำหน่าย มีการออมเงิน เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ เกษตรกรมีอาหารบริโภคที่เพียงพอมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค เนื่องจากไม่ใช้สารเคมีในการทำการเกษตรหรือใช้สารเคมีในปริมาณที่เหมาะสม รวมทั้งยังเป็นจุดเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรให้กับคนในชุมชน สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนอื่น ๆ ได้

จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านได้รับการตอบรับอย่างดีทั้งจากปราชญ์ชาวบ้าน และเกษตรกรที่ต้องการเข้าร่วมโครงการฯ ดังนั้นเพื่อให้มีการขยายผลแนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับเป้าหมายสำคัญที่กำหนดไว้ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่เน้นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบยั่งยืนในรูปแบบต่าง ๆ ตามองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของปราชญ์ชาวบ้านที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับภูมินิเวศและภูมิสังคม และเป้าหมายการเพิ่มพื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนในรูปแบบต่าง ๆ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้ดำเนินโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 โดยกำหนดแนวทางในการดำเนินงานให้มีความสอดคล้องสามารถสะท้อนไปถึงเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาฯ ที่ได้กำหนดไว้

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 เกษตรกรได้รับความรู้ความเข้าใจในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพเกษตรกรได้อย่างเหมาะสม

8.2 เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรม สามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดและรูปแบบในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพด้วยการพึ่งพาตนเอง โดยสามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว อีกทั้งเป็นการลดโอกาสการสร้างหนี้ รวมทั้งทำให้สุขภาพของเกษตรกรดีขึ้น เพิ่มความหลากหลาย ทางชีวภาพ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการอบรมเน้นการลด ละ เลิก การใช้สารเคมี และเป็นผู้ช่วยในการขยายผลการดำเนินกิจกรรมการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

8.3 ทำให้เกษตรกรได้รับความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นตามภูมินิเวศและภูมิสังคม เกิดความภูมิใจ ในอาชีพ รักและหวงแหนในถิ่นฐานของตนเอง

8.4 สร้างโอกาสในการพัฒนาความร่วมมือและสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน

8.5 มีแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงานด้านการเกษตรที่มีศักยภาพและสามารถแก้ไขปัญหา ให้กับเกษตรกรได้

โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

1. สาระสำคัญของโครงการ

นับตั้งแต่สังคมไทยก้าวสู่สังคมทุนนิยมทำให้เศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรม ภาคการค้า และภาคการบริการเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ในทางกลับกันภาคการเกษตรถูกลดบทบาทและความสำคัญลง กลุ่มชนชาวนาแบบดั้งเดิมได้หายไปจากสังคมไทย การผลิตภาคการเกษตรได้ปรับเปลี่ยนเป็นการผลิตเพื่ออุตสาหกรรมและการค้า การเติบโตของสังคมทุนได้ดึงดูดผู้คนเข้าสู่เมืองคนหนุ่มสาวอพยพแรงงานเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมและการค้าทิ้งไว้แต่เด็กคนก่อนวัยชราและคนวัยชราดำรงชีวิตอยู่ด้วยการใช้ผืนดินที่มีอยู่ทำการเกษตรเลี้ยงตนเอง ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ทุกอย่างที่กินได้แบบง่ายๆ โดยไม่ต้องใช้แรงงานมากนักขยันและอดทน จนกลายเป็นรูปแบบผลิตเกษตรผสมผสานเพื่อการยังชีพบนพื้นฐานแห่งความพอเพียง พออยู่ พอกิน และมีความสุขโดยไม่ต้องพึ่งเงินจากลูกหลานที่เข้าไปทำงานในเมือง

ในทางกลับกันคนหนุ่มสาวที่ไปทำงานในเมือง กลับต้องดำเนินชีวิตด้วยการแก่งแย่งแข่งขัน ค่าครองชีพสูง รายได้ต่ำไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ เงินไม่พอใช้ ตกงาน บางคนอพยพกลับบ้านด้วยความเดือดร้อน แต่สิ่งที่แรงงานหนุ่มสาวพบคือ พ่อแม่ที่วัยก่อนชราหรือวัยชราที่พวกเขาทิ้งให้อยู่ที่บ้าน กลับมีชีวิตที่มีความสุขบนผืนแผ่นดินบ้านเกิดมีข้าวและอาหารบริโภคทุกอย่างมีอย่างอึดท้อง โดยแทบไม่ต้องใช้เงิน บางครั้งยังมีเหลือเฟือแผ่ถึงเพื่อนบ้านมีความสุขกับหลานๆ ที่พวกเขาส่งมาให้เลี้ยงอย่างไม่ต้องเดือดร้อน ด้วยเหตุนี้จึงมีคนหนุ่มสาวจำนวนมากหันกลับมาทำการเกษตรแบบผสมผสานบนพื้นฐานแห่งความพอเพียง พออยู่ และพอกินกับครอบครัวมากขึ้น ซึ่งถ้าได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมจะเกิดประโยชน์แก่เกษตรกรอย่างมาก เช่น มีงานทำตลอดปี มีรายได้เลี้ยงครอบครัว และลดปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานจากส่วนภูมิภาคเข้าสู่ส่วนกลางได้

เกษตรผสมผสานเป็นวิธีทำการเกษตรที่มีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์หลายๆ ชนิดอยู่บนพื้นที่เดียวกันอย่างง่ายๆ แบบเกื้อกูล สามารถนำวัสดุเหลือใช้จากการผลิตหนึ่ง ไปใช้ประโยชน์กับการผลิตอีกชนิดหนึ่งได้อย่างครบวงจร โดยทั่วไปการผลิตแบบนี้มักเป็นรูปแบบการเกษตรแบบดั้งเดิม คือผลิตกันเองเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนเหลือจากบริโภคจึงนำไปจำหน่ายตามหลักแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เงินที่ได้จากการจำหน่ายจะสะสมเป็นเงินออมเพื่อใช้จ่ายในอนาคตของคนในครอบครัว เช่น เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรหลาน ค่าใช้จ่ายเพื่อรักษาพยาบาลเมื่อยามเจ็บป่วย หลักการสำคัญของการผลิตแบบนี้คือการรักษาสสมดุลของระบบนิเวศ ลดการใช้สารเคมีหรือใช้แนวทางเลือกอื่นในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2560 - 2564 กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้รับสนับสนุนเงินทุนเพื่อสร้างระบบน้ำในไร่นาของสมาชิกสถาบันเกษตรกรจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเพื่อสร้างโอกาสในการทำการเกษตรและลดความเสี่ยงจากการขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตร จำนวน 300 ล้านบาท ให้สถาบันเกษตรกร 100 แห่ง กู้ยืมไปให้สมาชิกกู้ จำนวน 6,000 รายๆ ละไม่เกิน 50,000 บาท กำหนดชำระคืนภายใน 5 ปี โดยสหกรณ์กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับเงินกู้จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

จะนำไปให้สมาชิกกู้ปลอดดอกเบี้ย จึงนับเป็นโอกาสอันดีที่กรมส่งเสริมสหกรณ์จะจัดทำโครงการ เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่กู้ยืมเงินเพื่อขุด/จัดหาแหล่งน้ำ ได้ทำการเกษตร ผสมผสานตามหลักวิชาการบนหลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยกรมได้ดำเนินการ ในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 แล้ว จำนวน 408 แห่ง จำนวนสมาชิก 6,135 ราย (ข้อมูล ณ 24 พฤศจิกายน 2560)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ดำเนินโครงการเกษตร ผสมผสานให้แก่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ปีที่ 1 ใน 23 จังหวัดได้จัดงบประมาณรวมจำนวนทั้งสิ้น 14,469,400 บาท โดยดำเนินการกิจกรรมหลัก คือ การอบรม/ศึกษาดูงานให้แก่สมาชิก จำนวน 25 รุ่น และจ่ายเงินอุดหนุนปัจจัยการผลิตให้แก่สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 1,500 คน ดังนั้น เพื่อให้ครอบคลุมเป้าหมายของโครงการ จึงดำเนินการจัดโครงการเกษตรผสมผสานให้แก่สหกรณ์และกลุ่ม เกษตรกร ปีที่ 2 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ต่อไป

งบประมาณรวม เป็นเงิน 57,894,990 บาท ปี 2561 - 2564 แยกรายละเอียด ดังนี้

ค่าใช้จ่ายในโครงการ จำนวน 57,894,990 บาท (ปีที่ 1 พ.ศ. 2561 จำนวน 15,154,500 บาท ปี 2562 - 2564 ปีละ 14,246,830 บาท)

ปี	ค่าอบรม / ดูงาน (บาท)	อุดหนุนปัจจัยการผลิต (บาท)	แนะนำ/ติดตามโครงการ(บาท)		รวม (บาท)
			ส่วนภูมิภาค	ส่วนกลาง	
2561	4,469,400	10,000,000	440,000	245,100	15,154,500
2562	4,975,910	9,000,000	166,920	104,000	14,246,830
2563	4,975,910	9,000,000	166,920	104,000	14,246,830
2564	4,975,910	9,000,000	166,920	104,000	14,246,830
รวม	19,397,130	37,000,000	940,760	557,100	57,894,990

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อใช้รูปแบบการเกษตรแบบผสมผสาน เป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งของเกษตรกรในการ ดำรงชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร ให้สมาชิกมีรายได้เพิ่ม

2. เชื่อมโยงธุรกิจในสถาบันเกษตรกร ให้เข้มแข็งโดยการเพิ่มปริมาณการดำเนินธุรกิจ รวมกันซื้อรวมกันขาย เงินฝาก และบริการ

3. เป้าหมาย

1. สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร จำนวน 400 แห่ง ดำเนินการ ปีละ 100 แห่ง
2. สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 6,000 คน ดำเนินการปี 2561 - 2564 ปีละ 1,500 คน
3. พื้นที่ดำเนินการทั้งหมด 30,000 ไร่ (จำนวน 6,000 รายๆ ละ 5 ไร่) โดยแบ่งเป้าหมายแต่ละปี ดังนี้
 - ปี 2561 จำนวน 1,500 คน พื้นที่ดำเนินการ 7,500 ไร่
 - ปี 2562 จำนวน 1,500 คน พื้นที่ดำเนินการ 7,500 ไร่
 - ปี 2563 จำนวน 1,500 คน พื้นที่ดำเนินการ 7,500 ไร่
 - ปี 2564 จำนวน 1,500 คน พื้นที่ดำเนินการ 7,500 ไร่

4. วิธีและขั้นตอนดำเนินงาน

1. จัดทำฐานข้อมูลสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสนับสนุนเงินทุนเพื่อสร้างระบบน้ำในไร่นาของสมาชิกสถาบันเกษตรกรจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เพื่อสร้างโอกาสในการทำการเกษตรและลดความเสี่ยงจากการขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตร

2. คัดเลือกเป้าหมาย สถาบันเกษตรกรและจำนวนสมาชิกเข้าร่วมโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร โดยมุ่งเป้าหมายสถาบันเกษตรกรที่ดำเนินการ ในลักษณะการส่งเสริมโครงการเกษตรแบบยั่งยืน และมีความพร้อมด้านการตลาด เพื่อจัดเข้าอบรม/ดูงาน พร้อมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การสนับสนุนปัจจัยการผลิต ตามแผนการผลิตของสมาชิก จัดสรรให้แก่สถาบันเกษตรกรนำไปให้สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ดำเนินการหลังเข้ารับการอบรม

3. จัดทำแนวทางการปฏิบัติงานโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ให้แก่ข้าราชการในส่วนภูมิภาค เพื่อนำข้อมูลไปชี้แจงต่อสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับคัดเลือกเข้าร่วมโครงการในแต่ละปี โดยกำหนดให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรจัดทำโครงการควบคู่ไปกับโครงการของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ซึ่งแผนงานโครงการของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรควรมีการวางแผนการจัดหาปัจจัยการผลิต แผนการรวบรวม เพื่อรับซื้อผลผลิตจากสมาชิก แผนการเชื่อมโยงเครือข่ายทางการตลาดกับบุคคลภายนอก

4. สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร คัดเลือกสมาชิกเข้าร่วมโครงการ โดยดำเนินการสำรวจความต้องการการผลิตของสมาชิกตามแผนการผลิตของแต่ละราย

5. ให้การศึกษาอบรม/ศึกษาดูตัวอย่างการดำเนินการเกษตรผสมผสานจากต้นแบบ แก่สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ พร้อมทั้งให้สมาชิกสหกรณ์จัดทำแผนการผลิต การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การวิเคราะห์ดิน การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อจัดสรรเงินอุดหนุนปัจจัยการผลิต

6. กรมส่งเสริมสหกรณ์และสำนักงานสหกรณ์จังหวัด ติดตามและประเมินผล

5. หน่วยงานรับผิดชอบ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

6. ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome)

- สมาชิกที่ขอกู้เงินจากสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรบริหารจัดการน้ำในไร่นา เข้าร่วมโครงการเกษตรผสมผสาน จำนวน 6,000 ราย ปีละ 1,500 คน สถาบันเกษตรกร 400 แห่ง ปีละ 100 แห่ง (เริ่มดำเนินโครงการปี 2561 - 2564)

- สมาชิกที่ขอกู้เงินจากสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ตามโครงการสนับสนุนเงินทุนเพื่อสร้างระบบน้ำในไร่นาของสมาชิกสถาบันเกษตรกร สามารถบริหารจัดการน้ำในไร่นาให้มีกิจกรรมที่ทำการเกษตรผสมผสาน ในพื้นที่ไร่ละ 5 ไร่ และไม่น้อยกว่า 2 กิจกรรม เช่น ปลูกพืช - เลี้ยงปลา, ปลูกไม้ผล - เลี้ยงไก่, เลี้ยงปลา - วนเกษตร ฯลฯ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรอย่างยั่งยืน จำนวน 30,000 ไร่ ปีละ 7,500 ไร่

7. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

1. ได้รูปแบบการผลิตการเกษตรแบบผสมผสานของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ที่มีความหลากหลาย และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรพื้นที่เหมาะสมมากขึ้น

2. เกษตรกรที่ทำการผลิตแบบเกษตรผสมผสานสามารถประกอบอาชีพในถิ่นฐานได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาคผนวกที่ 2
ผลการประเมินโครงการ

ตารางผนวกที่ 2 ผลการประเมินโครงการ

โครงการ	ความสอดคล้อง (Relevance)	ความเกี่ยวพัน (Coherence)	ประสิทธิผล (Effectiveness)	ประสิทธิภาพ (Efficiency)	ผลกระทบ (Impact)	ความยั่งยืน (Sustainability)	ภาพรวม
1.โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายประชาชนชาวบ้าน	A	A	A	A	A	A	A
2. โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์ฯ	A	A	A	A	A	B	A
ภาพรวม	A	A	A	A	A	B	A

ที่มา: จากการสำรวจ

ภาคผนวกที่ 3

สรุปผลการประเมินภาพรวมโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน

ตารางผนวกที่ 3 สรุปผลการประเมินภาพรวมโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนน, ร้อยละที่ได้ กรณีผ่าน (3)=(1) กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	ค่าคะแนน ตัวชี้วัด (4)	น้ำหนัก (5)	คะแนนที่ ปรับตามค่า น้ำหนัก (6)=(4)*(5)	คะแนนเพื่อ แปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)} \times 100$	ระดับ	ผลการประเมิน
1. ความสอดคล้อง (relevance)							10.00	10.00	100.00	A	ดีมาก
1.1 ด้านความสอดคล้องกับนโยบาย	- ระดับความสอดคล้องของกิจกรรมโครงการกับยุทธศาสตร์/แผนแม่บท	ไม่น้อยกว่าระดับมาก >= 3.41	4.42	ผ่าน	3.41	1.00	5.00	5.00	100.00	A	
1.2 ด้านความสอดคล้องกับบริบท	- ระดับความสอดคล้องของกิจกรรมโครงการกับปัญหาและบริบทในพื้นที่	ไม่น้อยกว่าระดับมาก >= 3.41	4.42	ผ่าน	3.41	1.00	2.50	2.50	100.00	A	
1.3 ด้านความสอดคล้องกับเป้าหมาย	- ระดับความสอดคล้องกับผู้เข้าร่วมโครงการ	ไม่น้อยกว่าระดับมาก >= 3.41	4.42	ผ่าน	3.41	1.00	2.50	2.50	100.00	A	
2. ความเกี่ยวพัน (coherence)							10.00	10.00	100.00	A	ดีมาก
2.1 ความเกี่ยวพันภายใน	- ระดับความเกี่ยวพันของกิจกรรมโครงการกับภารกิจของหน่วยงาน	ไม่น้อยกว่าระดับมาก >= 3.41	4.32	ผ่าน	3.41	1.00	6.00	6.00	100.00	A	
2.2 ความเกี่ยวพันภายนอก	- ระดับความเกี่ยวพันกับโครงการของหน่วยงานอื่น	ไม่น้อยกว่าระดับมาก >= 3.41	3.89	ผ่าน	3.41	1.00	4.00 2.00	4.00 2.00	100.00	A	
	- ระดับความเชื่อมโยงกิจกรรมกับกิจกรรมหน่วยงานอื่น	ไม่น้อยกว่าระดับมาก >= 3.41	3.84	ผ่าน	3.41	1.00	2.00	2.00			

ตารางผนวกที่ 3 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนน, ร้อยละที่ได้ กรณีผ่าน (3)=(1) กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	ค่าคะแนน ตัวชี้วัด (4)	น้ำหนัก (5)	คะแนนที่ ปรับตามค่า น้ำหนัก (6)=(4)*(5)	คะแนนเพื่อ แปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)}*100$	ระดับ	ผลการประเมิน
3. ประสิทธิภาพ (effectiveness)							30.00	27.25	90.83	A	ดีมาก
3.1 ผลผลิตของโครงการ							14.00	14.00	100.00	A	
1) ผู้เข้าร่วมโครงการ	- จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	12,300 ราย	109.89	ผ่าน	100.00	1.00	2.00	4.00 2.00	100.00	A	
	- จำนวนราษฎรชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการ	120 ราย	126.67	ผ่าน	100.00	1.00	2.00	2.00			
2) ศูนย์เครือข่ายราษฎรชาวบ้าน	- จำนวนศูนย์เครือข่ายราษฎรชาวบ้านที่คัดเลือกให้ดำเนินการถ่ายทอดความรู้	120 ศูนย์	126.67	ผ่าน	100.00	1.00	3.00	3.00	100.00	A	
3) การอบรม/การศึกษาดูงาน	- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการอบรม	12,300 ราย	109.89	ผ่าน	100.00	1.00	1.00	3.00 1.00	100.00	A	
	- ร้อยละเกษตรกรที่ได้ศึกษาดูงาน	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	82.84	ผ่าน	80.00	1.00	1.00	1.00			
	- จำนวนศูนย์เครือข่ายราษฎรชาวบ้านที่ถ่ายทอดให้เกษตรกร	120 ศูนย์	126.67	ผ่าน	100.00	1.00	1.00	1.00			
4) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต	- ร้อยละเกษตรกรที่ได้รับปัจจัยการผลิต	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	92.16	ผ่าน	80.00	1.00	2.00	2.00	100.00	A	

ตารางผนวกที่ 3 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนน, ร้อยละที่ได้ กรณีผ่าน (3)=(1) กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	ค่าคะแนนตัวชี้วัด (4)	น้ำหนัก (5)	คะแนนที่ปรับตามค่าน้ำหนัก (6)=(4)*(5)	คะแนนเพื่อแปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)}*100$	ระดับ	ผลการประเมิน
5) พื้นที่เกษตรผสมผสาน	- จำนวนพื้นที่ทำเกษตรผสมผสาน	1,500 ไร่	103.78	ผ่าน	100.00	1.00	1.00	1.00	100.00	A	
6) ประสิทธิภาพของกิจกรรมโครงการ	- ร้อยละของกิจกรรมโครงการที่ดำเนินการได้เทียบกับแผนการดำเนินงาน	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	103.33	ผ่าน	80.00	1.00	1.00	1.00	100.00	A	
3.2 การบรรลุผลลัพธ์ของโครงการ							16.00	13.25	82.81	A	
1) การใช้ประโยชน์	- ร้อยละของเกษตรกรที่นำความรู้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	82.99	ผ่าน	80.00	1.00	3.00	3.00	87.50	A	
	- ร้อยละของเกษตรกรที่นำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	79.31	ไม่ผ่าน	79.31	0.75	3.00	2.25			
2) การทำกิจกรรมเกษตรผสมผสาน	- จำนวนกิจกรรมการทำเกษตรผสมผสาน	อย่างน้อย 2 กิจกรรม	100.00	ผ่าน	100.00	1.00	2.00	2.00	100.00	A	
3) การเชื่อมโยงตลาด	- ร้อยละของเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรที่มีแหล่งจำหน่ายผลผลิต	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50	86.00	ผ่าน	50.00	2.00	2.00	2.00	50.00	C	
	- ร้อยละของเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรที่จัดหาตลาดรองรับ	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50	0	ไม่ผ่าน	0	0	0	0			

ตารางผนวกที่ 3 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนน,ร้อยละที่ได้ กรณีผ่าน (3)=(1) กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	ค่าคะแนนตัวชี้วัด (4)	น้ำหนัก (5)	คะแนนที่ปรับตามค่าน้ำหนัก (6)=(4)*(5)	คะแนนเพื่อแปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)}*100$	ระดับ	ผลการประเมิน
4) ความพึงพอใจ	- ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการ	ไม่น้อยกว่าระดับมาก ≥ 3.41	4.69	ผ่าน	3.41	1.00	4.00 2.00	4.00 2.00	100.00	A	
	- ระดับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินงานโครงการ	ไม่น้อยกว่าระดับมาก ≥ 3.41	4.08	ผ่าน	3.41	1.00	2.00	2.00			
4. ประสิทธิภาพ (efficiency)							25.00	25.00	100.00	A	ดีมาก
4.1 ด้านงบประมาณ	- ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณจริงเทียบกับประสิทธิภาพงบประมาณตามแผน	เท่ากับ 4,737.36 บาท/ราย	100.00	ผ่าน	100.00	1.00	12.50	12.50	100.00	A	
4.2 ด้านระยะเวลา	- ร้อยละความทันเวลาของกิจกรรมโครงการที่ดำเนินการได้ตามแผนการดำเนินงาน	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	100.00	ผ่าน	100.00	1.00	12.50	12.50	100.00	A	

ตารางผนวกที่ 3 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนน,ร้อยละที่ได้ กรณีผ่าน (3)=(1) กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	ค่าคะแนน ตัวชี้วัด (4)	น้ำหนัก (5)	คะแนนที่ ปรับตามค่า น้ำหนัก (6)=(4)*(5)	คะแนนเพื่อ แปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)} \times 100$	ระดับ	ผลการ ประเมิน
5. ผลกระทบ (impact)							20.00	17.75	88.75	A	ดีมาก
5.1 ด้านเศรษฐกิจ	- ร้อยละของเกษตรกรที่มี รายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่าย ผลผลิตเพิ่มขึ้น - ร้อยละของครัวเรือนเกษตรกร ที่มีรายจ่ายลดลง - ร้อยละของเกษตรกรที่มี ค่าใช้จ่ายทางการผลิตของ ครัวเรือนลดลง - ร้อยละของครัวเรือน เกษตรกรที่มีหนี้สินลดลง - ร้อยละของครัวเรือน เกษตรกรที่สามารถชำระหนี้สิน ได้ตรงตามกำหนดเวลา - ร้อยละของครัวเรือนเกษตรกรที่ มีการออม	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30	43.31 44.44 81.70 40.45 90.63 60.46	ผ่าน ผ่าน ผ่าน ผ่าน ผ่าน	30.00 30.00 30.00 30.00 30.00 30.00	1.00 1.00 1.00 1.00 1.00 1.00	4.00 4.00 3.00 1.00 1.00 1.00	14.00 4.00 3.00 1.00 1.00 1.00	100.00	A	

ตารางผนวกที่ 3 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนน, ร้อยละที่ได้ กรณีผ่าน (3)=(1) กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	ค่าคะแนน ตัวชี้วัด (4)	น้ำหนัก (5)	คะแนนที่ปรับตามค่าน้ำหนัก (6)=(4)*(5)	คะแนนเพื่อแปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)}*100$	ระดับ	ผลการประเมิน
5.2 ด้านสังคม	- ร้อยละของเกษตรกรที่มี การรวมกลุ่ม	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	36.00	ไม่ผ่าน	36.00	0.50	3.00	1.25	41.67	D	จำเป็นต้องปรับปรุง สำหรับการดำเนินงานต่อไป
	- ร้อยละครัวเรือนของเกษตรกร ที่มีแรงงานคืนถิ่น	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5	1.88	ไม่ผ่าน	1.88	0.25	2.00	1.00			
5.3 ด้านสิ่งแวดล้อม	- ร้อยละของเกษตรกรที่ลดการใช้สารเคมี	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	81.12	ผ่าน	50.00	1.00	3.00	2.50	83.33	A	
	- ร้อยละของเกษตรกรที่เกิดการ เกื้อกูลกันของกิจกรรมเกษตร ผสมผสาน	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	69.31	ไม่ผ่าน	60.00	0.75	1.00	2.00			

ตารางผนวกที่ 3 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนนร้อยละที่ได้ กรณีผ่าน (3)=(1) กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	ค่าคะแนน ตัวชี้วัด (4)	น้ำหนัก	คะแนนที่ปรับตามค่าน้ำหนัก (6)=(4)*(5)	คะแนนเพื่อแปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)}*100$	ระดับ	ผลการประเมิน
6. ความยั่งยืน (sustainability)							5.00	4.25	85.00	A	ดีมาก
6.1 การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	- ร้อยละเกษตรกรที่ทำเกษตรผสมผสานอย่างต่อเนื่อง	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	91.68	ผ่าน	60.00	1.00	3.00 2.00	3.00 2.00	100.00	A	
	- ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นเกษตรกรแกนนำ	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20	21.56	ผ่าน	20.00	1.00	1.00	1.00			
6.2 การขยายผล	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีการเผยแพร่ขยายผลไปสู่เกษตรกรรายอื่น	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	55.91	ไม่ผ่าน	55.91	0.75	2.00 1.00	1.25 0.75	62.50	C	
	- ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการเผยแพร่และนำความรู้ไปปฏิบัติ	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	42.11	ไม่ผ่าน	42.11	0.50	1.00	0.50			
								รวม	94.25	A	ดีมาก

ภาคผนวกที่ 4
สรุปผลการประเมินภาพรวม
โครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มสหกรณ์

ตารางผนวกที่ 4 สรุปผลการประเมินภาพรวมโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มสหกรณ์

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนน, ร้อยละที่ได้ กรณีผ่าน (3)=(1) กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	ค่าคะแนน (4)	น้ำหนัก (5)	คะแนนที่ปรับตามค่าน้ำหนัก (6)=(4)*(5)	คะแนนเพื่อแปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)}*100$	ระดับ	ผลการประเมิน
1. ความสอดคล้อง (relevance)							10.00	10.00	100.00	A	ดีมาก
1.1 ด้านความสอดคล้องกับนโยบาย	- ระดับความสอดคล้องของกิจกรรมโครงการกับยุทธศาสตร์/แผนแม่บท	ไม่น้อยกว่าระดับมาก >= 3.41	4.54	ผ่าน	3.41	1.00	5.00	5.00	100.00	A	
1.2 ด้านความสอดคล้องกับบริบท	- ระดับความสอดคล้องของกิจกรรมโครงการกับปัญหาและบริบทในพื้นที่	ไม่น้อยกว่าระดับมาก >= 3.41	4.54	ผ่าน	3.41	1.00	2.50	2.50	100.00	A	
1.3 ด้านความสอดคล้องกับเป้าหมาย	- ระดับความสอดคล้องกับผู้เข้าร่วมโครงการ	ไม่น้อยกว่าระดับมาก >= 3.41	4.54	ผ่าน	3.41	1.00	2.50	2.50	100.00	A	
2. ความเกี่ยวพัน (coherence)							10.00	10.00	100.00	A	ดีมาก
2.1 ความเกี่ยวพันภายใน	- ระดับความเกี่ยวพันของกิจกรรมโครงการกับภารกิจของหน่วยงาน	ไม่น้อยกว่าระดับมาก >= 3.41	4.46	ผ่าน	3.41	1.00	6.00	6.00	100.00	A	
2.2 ความเกี่ยวพันภายนอก	- ระดับความเกี่ยวพันกับโครงการของหน่วยงานอื่น	ไม่น้อยกว่าระดับมาก >= 3.41	4.25	ผ่าน	3.41	1.00	4.00	4.00	100.00	A	
	- ระดับความเชื่อมโยงกิจกรรมกับกิจกรรมหน่วยงานอื่น	ไม่น้อยกว่าระดับมาก >= 3.41	4.13	ผ่าน	3.41	1.00		2.00			

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนน,ร้อยละที่ได้ กรณีผ่าน (3)=(1) กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	ค่าคะแนน (4)	น้ำหนัก (5)	คะแนนที่ปรับตามค่าน้ำหนัก (6)=(4)*(5)	คะแนนเพื่อแปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)} * 100$	ระดับ	ผลการประเมิน
3. ประสิทธิภาพ (effectiveness)							30.00	29.00	96.67	A	ดีมาก
3.1 ผลผลิตของโครงการ							14.00	14.00	100.00	A	
1) ผู้เข้าร่วมโครงการ	- จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	1,500 ราย	100.06	ผ่าน	100.00	1.00	4.00	4.00	100.00	A	
2) สถาบัน	- จำนวนสถาบัน	107 แห่ง	106.54	ผ่าน	100.00	1.00	3.00	3.00	100.00	A	
3) การอบรม/การศึกษาดูงาน	- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการอบรม	1,500 ราย	100.06	ผ่าน	100.00	1.00	3.00	3.00	100.00	A	
	- ร้อยละเกษตรกรที่ได้ศึกษาดูงาน	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	82.13	ผ่าน	80.00	1.00	1.50	100.00			
4) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต	- ร้อยละเกษตรกรที่ได้รับปัจจัยการผลิต	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	80.89	ผ่าน	80.00	1.00	2.00	2.00	100.00		

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนน,ร้อยละที่ได้ กรณีผ่าน (3)=(1) กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	ค่าคะแนน (4)	น้ำหนัก (5)	คะแนนที่ปรับตามค่าน้ำหนัก (6)=(4)*(5)	คะแนนเพื่อแปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)}*100$	ระดับ	ผลการประเมิน
6) พื้นที่เกษตรผสมผสาน	- จำนวนพื้นที่ทำเกษตรผสมผสาน	7,500 ไร่	153.25	ผ่าน	100.00	1.00	1.00	1.00	100.00		
7) ประสิทธิภาพของกิจกรรมโครงการ	- ร้อยละของกิจกรรมโครงการที่ดำเนินการได้เทียบกับแผนการดำเนินงาน	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	101.84	ผ่าน	80.00	1.00	1.00	1.00	100.00		
3.2 การบรรลุผลลัพธ์ของโครงการ							16.00	15.00	93.75	A	
1) การใช้ประโยชน์	- ร้อยละของเกษตรกรที่นำความรู้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	80.24	ผ่าน	80.00	1.00	3.00	6.00 3.00	100.00	A	
	- ร้อยละของเกษตรกรที่นำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	99.21	ผ่าน	80.00	1.00	3.00	3.00			
2) การทำกิจกรรมเกษตรผสมผสาน	- จำนวนกิจกรรมการทำเกษตรผสมผสาน	อย่างน้อย 2 กิจกรรม	67.96	ไม่ผ่าน	100.00	0.50	2.00	1.00	50.00	C	
3) การเชื่อมโยงตลาด	- ร้อยละของเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรที่มีแหล่งจำหน่ายผลผลิต	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50	98.60	ผ่าน	50.00	1.00	4.00 2.00	4.00 2.00	100.00		
	- ร้อยละของเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรที่จัดหาตลาดรองรับ	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50	88.58	ผ่าน	50.00	1.00	2.00	2.00			

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนน, ร้อยละที่ได้ กรณีผ่าน (3)=(1) กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	ค่าคะแนน (4)	น้ำหนัก (5)	คะแนนที่ปรับตามค่าน้ำหนัก (6)=(4)*(5)	คะแนนเพื่อแปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)}*100$	ระดับ	ผลการประเมิน
4) ความพึงพอใจ	- ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการ	ไม่น้อยกว่าระดับมาก ≥ 3.41	4.54	ผ่าน	3.41	1.00	2.00	4.00	100.00		
	- ระดับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินงานโครงการ	ไม่น้อยกว่าระดับมาก ≥ 3.41	3.97	ผ่าน	3.41	1.00	2.00				
4. ประสิทธิภาพ (efficiency)							25.00	25.00	100.00	A	ดีมาก
4.1 ด้านงบประมาณ	- ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายงบประมาณจริงเทียบกับประสิทธิภาพงบประมาณตามแผน	เท่ากับ 4,737.36 บาท/ราย	100.00	ผ่าน	100.00	1.00	12.50	12.50	100.00		
4.2 ด้านระยะเวลา	- ร้อยละความทันเวลาของกิจกรรมโครงการที่ดำเนินการได้ตามแผนการดำเนินงาน	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	100.00	ผ่าน	80.00	1.00	12.50	12.50	100.00	A	

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนน, ร้อยละที่ได้ กรณีผ่าน (3)=(1) กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	ค่าคะแนน (4)	น้ำหนัก (5)	คะแนนที่ ปรับตามค่า น้ำหนัก (6)=(4)*(5)	คะแนนเพื่อ แปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)} * 100$	ระดับ	ผลการ ประเมิน
5. ผลกระทบ (impact)							20.00	18.00	90.00	A	ดีมาก
5.1 ด้านเศรษฐกิจ	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลผลิตเพิ่มขึ้น	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30	81.12	ผ่าน	30.00	1.00	4.00	4.00	100.00	A	
	- ร้อยละของครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายจ่ายลดลง	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30	86.71	ผ่าน	30.00	1.00	4.00	4.00			
	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีค่าใช้จ่ายทางการผลิตของครัวเรือนลดลง	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30	58.97	ผ่าน	30.00	1.00	3.00	3.00			
	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีหนี้สินลดลง	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30	100.00	ผ่าน	30.00	1.00	1.00	1.00			
	- ร้อยละของครัวเรือนเกษตรกรที่สามารถชำระหนี้สินได้ตรงตามกำหนดเวลา	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30	94.89	ผ่าน	30.00	1.00	1.00	1.00			
	- ร้อยละของครัวเรือนเกษตรกรที่มีการออม	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30	61.79	ผ่าน	30.00	1.00	1.00	1.00			

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนน, ร้อยละที่ได้กรณีผ่าน (3)=(1) กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	ค่าคะแนน (4)	น้ำหนัก (5)	คะแนนที่ปรับตามค่าน้ำหนัก (6)=(4)*(5)	คะแนนเพื่อแปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)}*100$	ระดับ	ผลการประเมิน
5.2 ด้านสังคม	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีการรวมกลุ่ม	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	33.11	ไม่ผ่าน	33.11	0.50	3.00 2.00	1.75 1.00	58.33	C	จำเป็นต้องปรับปรุงสำหรับการดำเนินงานต่อไป
	- ร้อยละครัวเรือนของเกษตรกรที่มีแรงงานคืนถิ่น	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5	3.85	ไม่ผ่าน	3.85	0.75	1.00	0.75			
5.3 ด้านสิ่งแวดล้อม	- ร้อยละของเกษตรกรที่ลดการใช้สารเคมี	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	63.84	ผ่าน	63.84	0.50	1.00	2.25 0.50	75.00	B	
	- ร้อยละของเกษตรกรที่เกิดการเกื้อกูลกันของกิจกรรมเกษตรผสมผสาน	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	75.08	ผ่าน	75.08	0.75	2.00	1.50			

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนน, ร้อยละที่ได้กรณีผ่าน (3)=(1) กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	ค่าคะแนน (4)	น้ำหนัก	คะแนนที่ปรับตามค่าน้ำหนัก (6)=(4)*(5)	คะแนนเพื่อแปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)}*100$	ระดับ	ผลการประเมิน
6. ความยั่งยืน (sustainability)							5.00	3.50	70.00	B	ดี
6.1 การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	- ร้อยละเกษตรกรที่ทำเกษตรผสมผสานอย่างต่อเนื่อง	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	95.34	ผ่าน	60.00	1.00	3.00 2.00	2.00 2.00	66.67	B	
	- ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นเกษตรกรแกนนำ	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20	0.00	ไม่ผ่าน	0.00	0.00	1.00	0.00			
6.2 การขยายผล	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีการเผยแพร่ขยายผลไปสู่เกษตรกรรายอื่น	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	51.75	ไม่ผ่าน	51.75	0.75	1.00	1.50 0.75	75.00	B	
	- ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการเผยแพร่และนำความรู้ไปปฏิบัติ	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	50.00	ไม่ผ่าน	50.00	0.75	1.00	0.75			
								รวม	95.50	A	ดีมาก

ภาคผนวกที่ 5

สรุปผลการประเมินภาพรวมโครงการเกษตรผสมผสาน

ตารางผนวกที่ 5 สรุปผลการประเมินภาพรวมโครงการเกษตรผสมผสาน

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนน,ร้อยละที่ได้ กรณีผ่าน (3)=(1) กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	ค่าคะแนน (4)	น้ำหนัก (5)	คะแนนที่ปรับตามค่าน้ำหนัก (6)=(4)*(5)	คะแนนเพื่อแปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)} \times 100$	ระดับ	ผลการประเมิน
1. ความสอดคล้อง (relevance)							10.00	10.00	100.00	A	ดีมาก
1.1 ด้านความสอดคล้องกับนโยบาย	- ระดับความสอดคล้องของกิจกรรมโครงการกับยุทธศาสตร์/แผนแม่บท	ไม่น้อยกว่าระดับมาก >= 3.41	4.49	ผ่าน	3.41	1.00	5.00	5.00	100.00	A	
1.2 ด้านความสอดคล้องกับบริบท	- ระดับความสอดคล้องของกิจกรรมโครงการกับปัญหาและบริบทในพื้นที่	ไม่น้อยกว่าระดับมาก >= 3.41	4.49	ผ่าน	3.41	1.00	2.50	2.50	100.00	A	
1.3 ด้านความสอดคล้องกับเป้าหมาย	- ระดับความสอดคล้องกับผู้เข้าร่วมโครงการ	ไม่น้อยกว่าระดับมาก >= 3.41	4.49	ผ่าน	3.41	1.00	2.50	2.50	100.00	A	
2. ความเกี่ยวพัน (coherence)							10.00	10.00	100.00	A	ดีมาก
2.1 ความเกี่ยวพันภายใน	- ระดับความเกี่ยวพันของกิจกรรมโครงการกับภารกิจของหน่วยงาน	ไม่น้อยกว่าระดับมาก >= 3.41	4.41	ผ่าน	3.41	1.00	6.00	6.00	100.00	A	
2.2 ความเกี่ยวพันภายนอก	- ระดับความเกี่ยวพันกับโครงการของหน่วยงานอื่น	ไม่น้อยกว่าระดับมาก >= 3.41	4.11	ผ่าน	3.41	1.00	4.00 2.00	4.00 2.00	100.00	A	
	- ระดับความเชื่อมโยงกิจกรรมกับกิจกรรมหน่วยงานอื่น	ไม่น้อยกว่าระดับมาก >= 3.41	4.02	ผ่าน	3.41	1.00	2.00	2.00			

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนน, ร้อยละที่ได้ กรณีผ่าน (3)=(1) กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	ค่าคะแนน (4)	น้ำหนัก (5)	คะแนนที่ปรับตามค่าน้ำหนัก (6)=(4)*(5)	คะแนนเพื่อแปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)}*100$	ระดับ	ผลการประเมิน
3. ประสิทธิภาพ (effectiveness)							30.00	29.00	98.33	A	ดีมาก
3.1 ผลผลิต							14.00	14.00	100.00	A	
1) ผู้เข้าร่วมโครงการ	- จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	13,800 ราย	108.82	ผ่าน	100.00	1.00	4.00 2.00	4.00 2.00	100.00	A	
	- จำนวนราษฎรชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการ	120 ราย	126.67	ผ่าน	100.00	1.00	2.00	2.00			
2) สถาบันเกษตรกร/ศูนย์เครือข่ายราษฎรชาวบ้าน	- จำนวนสถาบันเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	107 แห่ง	106.54	ผ่าน	100.00	1.00	3.00 2.00	3.00 2.00	100.00	A	
	- จำนวนศูนย์เครือข่ายราษฎรชาวบ้านที่คัดเลือกให้ดำเนินการถ่ายทอดความรู้	120 ศูนย์	126.67	ผ่าน	100.00	1.00	1.00	1.00			
3) การอบรม/การศึกษาดูงาน	- จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการอบรม	13,800 ราย	108.82	ผ่าน	100.00	1.00	3.00 1.00	3.00 1.00	100.00		
	- ร้อยละเกษตรกรที่ได้ศึกษาดูงาน	ไม่น้อยกว่าร้อยละ80	82.76	ผ่าน	80.00	1.00	1.00	1.00			
	- จำนวนศูนย์เครือข่ายราษฎรชาวบ้านที่ถ่ายทอดให้เกษตรกร	120 ศูนย์	126.67	ผ่าน	100.00	1.00	1.00	1.00			

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนน,ร้อยละที่ได้	ค่าคะแนน (4)	น้ำหนัก (5)	คะแนนที่ปรับตามค่าน้ำหนัก	คะแนนเพื่อแปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)}*100$	ระดับ	ผลการประเมิน
			กรณีผ่าน (3)=(1)	กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	(6)=(4)*(5)						
4) หลักสูตร	- จำนวนหลักสูตรที่ถ่ายทอดให้เกษตรกร	ไม่น้อยกว่า 3 หลักสูตร	100.00	ผ่าน	100.00	1.00	1.00	1.00	100.00		
5) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต	- ร้อยละเกษตรกรที่ได้รับปัจจัยการผลิต	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	85.58	ผ่าน	80.00	1.00	1.00	1.00	100.00		
6) พื้นที่เกษตรผสมผสาน	- จำนวนพื้นที่ทำเกษตรผสมผสาน	9,000 ไร่	145.01	ผ่าน	100.00	1.00	1.00	1.00	100.00		
7) ประสิทธิภาพของกิจกรรมโครงการ	- ร้อยละของกิจกรรมโครงการที่ดำเนินการได้เทียบกับแผนการดำเนินงาน	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	102.59	ผ่าน	80.00	1.00	1.00	1.00	100.00		
3.2 การบรรลุผลลัพธ์ของโครงการ							16.00	15.00	96.88	A	

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนน,ร้อยละที่ได้ กรณีผ่าน (3)=(1) กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	ค่าคะแนน (4)	น้ำหนัก (5)	คะแนนที่ปรับตามค่าน้ำหนัก (6)=(4)*(5)	คะแนนเพื่อแปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)}*100$	ระดับ	ผลการประเมิน
1) การใช้ประโยชน์	- ร้อยละของเกษตรกรที่นำความรู้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	81.39	ผ่าน	80.00	1.00	6.00 3.00	6.00 3.00	100.00	A	
	- ร้อยละของเกษตรกรที่นำปัจจัยการผลิตไปใช้ประโยชน์	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	90.93	ผ่าน	79.31	1.00	3.00	3.00			
2) การทำกิจกรรมเกษตรผสมผสาน	- จำนวนกิจกรรมการทำเกษตรผสมผสาน	อย่างน้อย 2 กิจกรรม	81.30	ไม่ผ่าน	100.00	0.75	2.00	1.50	75.00	B	
3) การเชื่อมโยงตลาด	- ร้อยละของเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรที่มีแหล่งจำหน่ายผลผลิต	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50	93.35	ผ่าน	50.00	1.00	4.00 2.00	3.50 2.00	87.50	A	
	- ร้อยละของเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรที่จัดหาตลาดรองรับ	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50	36.88	ไม่ผ่าน	36.88	0.75	2.00	1.50			
4) ความพึงพอใจ	- ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการ	ไม่น้อยกว่าระดับมาก ≥ 3.41	4.60	ผ่าน	3.41	1.00	4.00 2.00	4.00 2.00	100.00		
	- ระดับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินงานโครงการ	ไม่น้อยกว่าระดับมาก ≥ 3.41	3.97	ผ่าน	3.41	1.00	2.00	2.00			

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนน, ร้อยละที่ได้ กรณีผ่าน (3)=(1) กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	ค่าคะแนน (4)	น้ำหนัก (5)	คะแนนที่ ปรับตามค่า น้ำหนัก (6)=(4)*(5)	คะแนนเพื่อ แปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)}*100$	ระดับ	ผลการ ประเมิน
4. ประสิทธิภาพ (efficiency)							25.00	25.00	100.00	A	ดีมาก
4.1 ด้านงบประมาณ	- ประสิทธิภาพการเบิกจ่าย งบประมาณจริงเทียบกับ ประสิทธิภาพงบประมาณตาม แผน	น้อยกว่า 4,737.36 บาท/ราย	100.00	ผ่าน	100.00	1.00	12.50	12.50	100.00	A	
4.2 ด้านระยะเวลา	- ร้อยละความทันเวลาของ กิจกรรมโครงการที่ดำเนินการ ได้ตามแผนการดำเนินงาน	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	100.00	ผ่าน	80.00	1.00	12.50	12.50	100.00	A	
5. ผลกระทบ (impact)							20.00	17.75	88.75	A	
5.1 ด้านเศรษฐกิจ	- ร้อยละของเกษตรกรที่มี รายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่าย ผลผลิตเพิ่มขึ้น	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30	65.38	ผ่าน	30.00	1.00	4.00	4.00	100.00	A	
	- ร้อยละของครัวเรือนเกษตรกร ที่มีรายจ่ายลดลง	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30	69.12	ผ่าน	30.00	1.00	4.00	4.00			
	- ร้อยละของเกษตรกรที่มี ค่าใช้จ่ายทางการผลิตของ ครัวเรือนลดลง	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30	68.44	ผ่าน	30.00	1.00	3.00	3.00			
	- ร้อยละของครัวเรือน เกษตรกรที่หนี้สินลดลง	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30	74.29	ผ่าน	30.00	1.00	3.00	3.00			

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนนร้อยละที่ได้ กรณีผ่าน (3)=(1) กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	ค่าคะแนน (4)	น้ำหนัก (5)	คะแนนที่ปรับตามค่าน้ำหนัก (6)=(4)*(5)	คะแนนเพื่อแปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)}*100$	ระดับ	ผลการประเมิน
	- ร้อยละของครัวเรือนเกษตรกรที่สามารถชำระหนี้สินได้ตรงตามกำหนดเวลา	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30	93.11	ผ่าน	30.00	1.00	1.00	1.00			
	- ร้อยละของครัวเรือนเกษตรกรที่มีการออม	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30	61.24	ผ่าน	30.00	1.00	1.00	1.00			
5.2 ด้านสังคม	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีการรวมกลุ่ม	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	34.31	ไม่ผ่าน	34.31	0.50	2.00	1.50	50.00	C	พอใช้ได้ มาตรฐานทั่วไปแต่ควรพัฒนาในการดำเนินการต่อไป
	- ร้อยละครัวเรือนของเกษตรกรที่มีแรงงานคืนถิ่น	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5	3.03	ไม่ผ่าน	3.03	0.50	1.00				
5.3 ด้านสิ่งแวดล้อม	- ร้อยละของเกษตรกรที่ลดการใช้สารเคมี	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	71.03	ไม่ผ่าน	80.00	0.75	3.00 1.00	2.25 0.75	75.00	B	
	- ร้อยละของเกษตรกรที่เกิดการเกื้อกูลกันของกิจกรรมเกษตรผสมผสาน	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	72.68	ไม่ผ่าน	80.00	0.75	2.00	1.50			

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

ประเด็น	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมินผล (1)	ผลการประเมิน (2)		คะแนนร้อยละที่ได้ กรณีผ่าน (3)=(1) กรณีไม่ผ่าน (3)=(2)	ค่าคะแนน (4)	น้ำหนัก	คะแนนที่ปรับตามค่าน้ำหนัก (6)=(4)*(5)	คะแนนเพื่อแปลงระดับ (7)= $\frac{(6)}{(5)}*100$	ระดับ	ผลการประเมิน
6. ความยั่งยืน (sustainability)							5.00	3.75	75.00	B	ดี
6.1 การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	- ร้อยละเกษตรกรที่ทำเกษตรผสมผสานอย่างต่อเนื่อง	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	93.82	ผ่าน	60.00	1.00	3.00 2.00	2.25 2.00	75.00	B	
	- ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นเกษตรกรแกนนำ	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20	8.98	ไม่ผ่าน	8.98	0.25	1.00	0.25			
6.2 การขยายผล	- ร้อยละของเกษตรกรที่มีการเผยแพร่ขยายผลไปสู่เกษตรกรรายอื่น	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	53.48	ไม่ผ่าน	53.48	0.75	2.00 1.00	1.50 0.75	75.00	B	
	- ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับการเผยแพร่และนำความรู้ไปปฏิบัติ	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60	50.00	ไม่ผ่าน	50.00	0.75	1.00	0.75			
								รวม	96.00	A	ดีมาก

ภาคผนวกที่ 6
แบบสอบถาม

1. โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน
แบบที่ 1.1 เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง โทร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลโครงการ ปี 2562

- 1.1 การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานโครงการ ปี 2562 1) ได้รับบาท ผลการเบิกจ่ายบาท 2) ไม่ได้รับ เนื่องจาก.....
- 1.2 งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีความเพียงพอหรือไม่ 1) เพียงพอ 2) ไม่เพียงพอ (ระบุเหตุผล).....
- 1.3 งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีความทันเวลาหรือไม่ 1) ทันเวลา 2) ไม่ทันเวลา ควรเป็นช่วงเวลา.....
- 1.4 หน่วยงานของท่านได้รับการชี้แจงโครงการฯจากส่วนกลาง/สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือไม่
 1) ได้รับการชี้แจง 2) ไม่ได้รับการชี้แจง เนื่องจาก
- 1.5 หน่วยงานของท่านได้รับคู่มือโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน หรือไม่
 1) ได้รับคู่มือโครงการฯ 2) ไม่ได้รับคู่มือโครงการฯ เนื่องจาก.....

ส่วนที่ 2 เกณฑ์ความสอดคล้องและความเกี่ยวพัน

รายการ	1= สอดคล้อง/ เกี่ยวพัน 2=ไม่สอดคล้อง/ไม่เกี่ยวพัน	กรณีสอดคล้อง/เกี่ยวพัน ระบุระดับความสอดคล้อง/ เกี่ยวพัน (ระดับ 1-5)	ระบุเหตุผล หากตอบน้อยที่สุด	คำอธิบาย ระดับความสอดคล้อง/เกี่ยวพัน
1) วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายขององค์กร				ระดับ 1 - ร้อยละ 50 - 59 ระดับ 2 - ร้อยละ 60 - 69 ระดับ 3 - ร้อยละ 70 - 79 ระดับ 4 - ร้อยละ 80 - 89 ระดับ 5 - ร้อยละ 90 - 100
2) วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่หรือไม่				
3) กิจกรรมของโครงการมีความสอดคล้องกับเป้าหมายหรือไม่				
4) กิจกรรมโครงการมีความเกี่ยวพันกับภารกิจของหน่วยงานหรือไม่				
5) กิจกรรมโครงการมีความเกี่ยวพันกับโครงการของหน่วยงานอื่นหรือไม่				
6) กิจกรรมโครงการมีความเชื่อมโยงกับกิจกรรมหน่วยงานอื่นหรือไม่				

คำอธิบาย 1. ความสอดคล้องกับนโยบายขององค์กร เช่น นโยบายรัฐบาล ให้ความสำคัญกับเกษตรศาสตร์ และพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนแม่บทด้านการเกษตร หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ เช่น สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อมในพื้นที่
3. กิจกรรมของโครงการสอดคล้องกับเป้าหมาย เน้นเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรทำการเกษตรแบบยั่งยืน อบรมหลักสูตรต่างๆ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรผสมผสาน การทำบัญชี เป็นต้นกับเกษตรกรจริง
4. กิจกรรมของโครงการมีความเกี่ยวพันกับภารกิจหน่วยงาน สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ที่ทำหน้าที่บริหารจัดการ กำกับดูแลศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน อำนวยความสะดวกให้เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายเกษตรกร
5. กิจกรรมของโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านมีความเกี่ยวพันกับโครงการของหน่วยงานอื่น เช่น โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสานฯ) ที่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของงาน อาทิ กสท. ภูเก็ต, สส. ภูเก็ต
โครงการพัฒนา/เกษตรกรต้นแบบ ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำบริบททางการเกษตร และติดตามประเมินผลเกษตรกร
6. กิจกรรมโครงการมีความเชื่อมโยงกับกิจกรรมหน่วยงานอื่น เช่น โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสานฯ) กิจกรรมการอบรมให้ความรู้หลักสูตรต่างๆ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน การทำบัญชี เคียงสัตว์ และ สัตว์น้ำ เป็นต้นได้ สดค้าใช้งาน มีการพึ่งพาของ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของงาน อาทิ กสท. ภูเก็ต, สส. ภูเก็ต เป็นบริบทในการถ่ายทอดความรู้ เชื่อมโยงกิจกรรมกัน

ส่วนที่ 3 การดำเนินกิจกรรมของโครงการ

- 3.1 การคัดเลือกเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการของจังหวัด เป้าหมาย ราย เกษตรกรได้รับการอบรม ราย ช่วงเวลาที่อบรม.....
- 3.2 การคัดเลือกศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านที่ทำหน้าที่ฝึกอบรมเกษตรกร เป้าหมาย..... ศูนย์ ผลการดำเนินงาน.....ศูนย์
- 3.3 ปราชญ์ชาวบ้าน เป้าหมาย..... ราย ผลการดำเนินงาน..... ราย
- 3.4 การจัดหลักสูตรในการอบรมแก่เกษตรกร จำนวน.....หลักสูตร ประกอบด้วย.....
-
-
- 3.5 การสนับสนุนเอกสารประกอบการอบรม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- หนังสือองค์ความรู้และภูมิปัญญาของศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน เอกสารบัญชีครัวเรือนของโครงการ วัสดุบัตร คำพาหนะ บท/ราย
- ผลผลิตจากการฝึกปฏิบัติ ได้แก่ อื่นๆ ได้แก่
- 3.6 ปี 2562 หลังการอบรมมีการติดตามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ หรือไม่
- 1) ติดตาม 1.1) เป้าหมาย ราย ติดตามได้ ราย / ติดตาม.....ครั้ง/ปี ช่วงเวลาที่ติดตาม
- 1.2) วิธีการติดตาม (1) ติดตามผ่านทาง LINE/ Facebook /โทรศัพท์ (2) ติดตามโดยการนัดประชุมที่ศูนย์ปราชญ์
- (3) ติดตามในพื้นที่เกษตรกร (4) อื่น ๆ ระบุ
- 2) ไม่ติดตาม เพราะ
- 3.7 ปี 2562 มีกิจกรรมการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่าย เป้าหมาย.....กลุ่ม เกษตรกร.....ราย ดำเนินการได้ กลุ่ม เกษตรกรราย
- กิจกรรมที่สนับสนุนได้แก่

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านผลกระทบ

- 4.1 ความรู้ที่เกษตรกรได้รับจากการอบรม และนำไปปฏิบัติทำให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองด้านใดบ้าง
- ด้านอาหาร ระบุ
- ด้านของใช้ในครัวเรือน ระบุ
- การลดใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมี ระบุ
- ด้านอื่นๆ (ระบุ)
- 4.2 เกษตรกรที่ผ่านการอบรมมีการรวมกลุ่มกับเกษตรกรรายอื่น ๆ ทำกิจกรรม
- ไม่มี เพราะ
- มี จำนวน ราย กิจกรรมที่รวมกลุ่ม.....
- 4.3 เกษตรกรที่ผ่านการอบรมกลับไปปลูกผัก ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น ปลูก ราย ไม่ปลูกเพราะ.....
- 4.4 เกษตรกรที่ผ่านการอบรมทำปุ๋ยหมัก ทำราย ไม่ทำ เพราะ.....
- 4.5 เกษตรกรที่ผ่านการอบรมทำน้ำหมัก ทำราย ไม่ทำ เพราะ.....
- 4.6 เกษตรกรที่ผ่านการอบรมทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมี ทำ.....ราย ไม่ทำ เพราะ.....
- 4.7 เกษตรกรที่ผ่านการอบรมรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยการ คัดแยกขยะ/ ไม่เผาขยะ ทำราย ไม่ทำ เพราะ.....

ส่วนที่ 5 ผลความต่อเนื่อง ปี 2565

5.1 ปี 2565 หน่วยงานของท่านได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานโครงการ หรือไม่

1) ได้รับ จำนวน.....บาท ผลการเบิกจ่าย.....บาท 2) ไม่ได้รับ เนื่องจาก.....

5.2 ปี 2565 หน่วยงานของท่านมีการติดตามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปี 2562 หรือไม่

1) ติดตาม 1.1) เป้าหมาย ราย ติดตามได้ ราย / ติดตาม.....ครั้ง/ปี ช่วงเวลาที่ติดตาม

1.2) วิธีการติดตาม (1) ติดตามผ่านทาง LINE/ Facebook /โทรศัพท์ (2) ติดตามโดยการนัดประชุมที่ศูนย์ปราชญ์

(3) ติดตามในพื้นที่เกษตรกร (4) อื่น ๆ ระบุ

2) ไม่ติดตาม เพราะ

5.3 ปี 2565 มีกิจกรรมการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่าย เป้าหมาย.....กลุ่ม เกษตรกร.....ราย ดำเนินการได้ กลุ่ม เกษตรกรราย

กิจกรรมที่สนับสนุน ได้แก่

ส่วนที่ 6 ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการดำเนินงานโครงการ

ประเด็น	ระดับคะแนน ความพึงพอใจ (ระดับ 1-5)	เหตุผล
1) หลักเกณฑ์โครงการ/กฎระเบียบ/การบริหารจัดการ		
2) งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน		
3) กิจกรรม/ปัจจัยการผลิต/หลักสูตรการอบรม		
4) สถานที่จัดฝึกอบรม/ศูนย์ปราชญ์		
5) วิทยากร/ปราชญ์ชาวบ้าน		

หมายเหตุ : ระดับคะแนน 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด ระดับคะแนน 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

ส่วนที่ 7 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1) หลักเกณฑ์โครงการ/กฎระเบียบ/การบริหารจัดการ	1)
2) งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน	2)
3) กิจกรรม/ปัจจัยการผลิต/หลักสูตรการอบรม	3)
4) สถานที่จัดฝึกอบรม/ศูนย์ปราชญ์	4)
5) วิทยากร/ปราชญ์ชาวบ้าน	5)
6) อื่น ๆ ระบุ	6)

ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โทร. 0-2579-8267 rdpcc8572@gmail.com

1. โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน
แบบที่ 1.2 แบบสัมภาษณ์เกษตรกร

เลขที่

(ใช้ใบราชการศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทางราชการจะเก็บข้อมูลที่สอบถามทั้งหมดเป็นความลับและนำไปเผยแพร่เฉพาะค่าประมาณทางสถิติที่เป็นข้อมูลภาพรวมเท่านั้น)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรตัวอย่าง

1.1 ผู้ให้ข้อมูล นาย/นาง/น.ส./อื่น ๆ ชื่อ..... นามสกุล..... อายุ.....ปี เพศ..... (1=หญิง, 2=ชาย)

1.2 โทรศัพท์.....

1.3 ที่อยู่ เลขที่..... หมู่ที่..... บ้าน..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

1.4 ระดับการศึกษา (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

- 1) สูงกว่าปริญญาตรี 2) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า 3) ปวส./อนุปริญญา 4) ปวช.
 5) มัธยมศึกษาตอนปลาย 6) มัธยมศึกษาตอนต้น 7) ประถมศึกษา 8) ไม่ได้ศึกษา

1.5 ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกษตร จำนวน.....ปี (เริ่มนับตั้งแต่ยึดเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพรอง ตามข้อ 6)

1.6 ลักษณะการประกอบอาชีพ

1.6.1 อาชีพหลัก 1) ประกอบอาชีพเกษตร (1.1) ทำนา (1.2) ทำไร่ (1.3) พืชผัก (1.4) ไม้ผล (1.5) ไม้ยืนต้น (1.6) เลี้ยงสัตว์

(1.7) ประมง (1.8) เกษตรผสมผสาน

2) รับเงินเดือนประจำ 3) รับจ้างทางการเกษตร 4) ประกอบธุรกิจการค้า 5) รับจ้างทั่วไป 6) อื่น ๆ (ระบุ)

1.6.2 อาชีพรอง 1) ประกอบอาชีพเกษตร (1.1) ทำนา (1.2) ทำไร่ (1.3) พืชผัก (1.4) ไม้ผล (1.5) ไม้ยืนต้น (1.6) เลี้ยงสัตว์

(1.7) ประมง (1.8) เกษตรผสมผสาน

2) รับเงินเดือนประจำ 3) รับจ้างทางการเกษตร 4) ประกอบธุรกิจการค้า 5) รับจ้างทั่วไป 6) อื่น ๆ (ระบุ)

7) ไม่มีอาชีพรอง

(อาชีพหลัก หมายถึง อาชีพที่ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบกิจกรรมนั้น ๆ อาชีพรอง หมายถึง อาชีพที่ใช้เวลาประกอบกิจกรรมรองจากอาชีพหลัก)

1.7 การเป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่ม (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- (1) เป็นสมาชิก 1) สหกรณ์ภาคการเกษตร 2) สหกรณ์นอกภาคการเกษตร 3) กลุ่มเกษตรกร 4) กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร 5) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
 6) กลุ่มยุวเกษตรกร 7) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจ 8) สมาคม/สหพันธ์ 9) อาสาสมัครเกษตรกร 10) กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน
 11) ธกส./สกต. 12) เครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ 13) กลุ่มแปลงใหญ่
- (2) ไม่เป็นสมาชิก

- 1.8 สมาชิกในครัวเรือน (สมาชิกทุกคน รวมถึงญาติพี่น้อง ลูกจ้าง ที่อาศัยอยู่กับครัวเรือนช่วงปีเพาะปลูกนั้น และรวมถึงผู้มีชื่อในทะเบียนบ้าน)
- 1.8.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน
- 1.8.2 จำนวนแรงงานในครัวเรือน.....คน (จำนวนแรงงานในครัวเรือน คือ สมาชิกที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป)
- จำแนกเป็น 1) แรงงานในภาคเกษตร.....คน 2) แรงงานนอกภาคเกษตร.....คน
- 1.8.3 จำนวนแรงงานคืนถิ่นในปีที่ผ่านมา คน (แรงงานคืนถิ่น หมายถึง แรงงานในครัวเรือนที่ทำงานนอกพื้นที่บ้านกลับเข้ามาเพื่อทำการเกษตร)
- 1.9 ปัญหาที่ประสบในการทำการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมจนถึงวันสำรวจ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (ให้ระบุรายละเอียดของปัญหา)
- 1) ด้านเงินทุน..... 2) ด้านแรงงาน..... 3) ด้านเทคโนโลยีการผลิต..... 4) ด้านการตลาด..... 5) ภัยพิบัติ..... 6) ด้านองค์ความรู้.....
- 7) โรคระบาด..... 8) แหล่งน้ำ..... 9) คุณภาพดิน..... 10) ปัจจัยการผลิต (เมล็ดพันธุ์ต่างๆ/ปุ๋ย/สารชีวภัณฑ์ ฯลฯ).....
- 11) กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน..... 12) อื่น ๆ (ระบุ)

1.10 การถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดิน

การถือครองที่ดินของครัวเรือนเกษตรกร									
(3) การถือครองที่ดิน	(4) ประเภทเอกสารสิทธิ์	แปลงที่	เนื้อที่ถือครอง (ไร่)	การถือครองที่ดิน	ประเภทเอกสารสิทธิ์	การใช้ประโยชน์ที่ดิน	น้ำที่ได้รับ		ปัญหาของที่ดิน
							แหล่งน้ำ	ปริมาณน้ำ (1 - 2)	
1. ของตนเอง (เป็นเจ้าของตามเอกสารสิทธิ์การได้รับมรดกแต่ยังไม่ได้เปลี่ยนชื่อตามกฎหมาย) 2. เช่า (เช่าจากผู้อื่นอาจจ่ายเป็นเงินสด/ผลผลิต/อินโดก็ได้) 3. ท้าฟรี เช่น ที่ป่า ที่สาธารณะ เป็นต้น	1. ส.ป.ก.4-01 4. นส.3 2. โฉนด 5. นส.4 3. นส.2 6. นส.5 7. อื่นๆ (ระบุ)....	(1)*	(2)	(3)	(4)*	(5)*	(6)	(7) (8)	(9)
(5) การใช้ประโยชน์ที่ดิน	(6) แหล่งน้ำ								
1. ที่อยู่อาศัย 10. ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ 2. นาข้าวขึ้นน้ำ 11. ที่รกร้างว่างเปล่า 3. นาอุ่มปานกลาง 12. ที่ป่าถือครอง 4. ทุ่งนาตอน 13. ที่ห้วยหนองคลองบึง (ที่ถือครอง) 5. ที่พืชไร่ 6. ที่สวนไม้ผล 14. ที่เพาะเลี้ยงประมง 7. ที่ไม่มีดิน 15. ที่เลี้ยงปศุสัตว์ 8. ที่สวนผัก 16. ที่ทำฟาร์มผสม/ผสมผสาน 9. ไม้ดอกไม้ประดับ 17. อื่นๆ (ระบุ)	1. ไม่มีแหล่งน้ำ/น้ำฝน 2. บ่อน้ำดิน 3. บ่อน้ำตาล 4. สระน้ำ 5. น้ำชลประทาน 6. แหล่งน้ำสาธารณะ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง ห้วย หอง บึง อ่างเก็บน้ำ เขื่อนฝาย เป็นต้น 7. ประปาหมู่บ้าน, ประปาภูมิภาค								
(7) , (8) ปริมาณน้ำ	(9) ปัญหาของที่ดิน								
1. เพียงพอ 2. ไม่เพียงพอ	1. ไม่มีปัญหา 2. ดินเค็ม 3. ดินเปรี้ยว 4. ดินปนทรายจัด 5. ลูกวัง/หินกรวด 6. ดินพรุ 7. พื้นที่ลาดเทสูง 8. อื่นๆระบุ...								

หมายเหตุ : ให้จำแนก (1) * แปลงที่เข้าร่วมโครงการเป็นแปลงที่ 1

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการเข้าร่วมโครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายประชาชนชาวน้ำ

2.1 ลักษณะการใช้พื้นที่การเกษตร *** เฉพาะแปลงทำเกษตรผสมผสานที่เกษตรกรนำความรู้ไปใช้ประโยชน์***

รายการ	ปีเพาะปลูก 2562/63 (1พ.ค. 62- 30 เม.ย. 63)	ปีเพาะปลูก 2565/66(1 พ.ค. 65 – 30 เม.ย. 66)
1. พื้นที่ว่างเปล่า/พื้นที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์	*① มีรวมไร่ ② ไม่มี	① เปลี่ยนแปลง ☐ 1) เพิ่มขึ้น.....ไร่ ☐ 2) ลดลง.....ไร่ ② ไม่เปลี่ยนแปลง
2. พื้นที่แหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตรในพื้นที่โครงการ	*① มีแหล่งน้ำรวม.....ไร่ ประเภทแหล่งน้ำในพื้นที่โครงการ ① บ่อ खुดเอง.....บ่อ ② บ่อ खुดโดยพค./สปก/.....บ่อ ③ แหล่งน้ำธรรมชาติ.....แห่ง ④ แหล่งน้ำชลประทาน.....แห่ง ⑤ บ่อน้ำบาดาล.....บ่อ ⑥ อื่นๆ (ระบุ).....จำนวน..... แห่ง ② ไม่มีแหล่งน้ำ เนื่องจาก.....	① เปลี่ยนแปลง ☐ 1) เพิ่มขึ้น.....ไร่ ประเภท.....บ่อ ☐ 2) ลดลง.....ไร่ ประเภท.....บ่อ ② ไม่เปลี่ยนแปลง
3. พื้นที่นาข้าวของครัวเรือนเกษตรกร	*① มีนาข้าวรวม.....ไร่ ② ไม่มีนาข้าว	① เปลี่ยนแปลง ☐ 1) เพิ่มขึ้น รวม.....ไร่ ☐ 2) ลดลง รวม.....ไร่ ② ไม่เปลี่ยนแปลง
4. พื้นที่ปลูกพืชในพื้นที่โครงการ 4.1 พืชไร่..... 4.2 พืชสวน ไม้ผล ไม้ยืนต้น..... 4.3 พืชผักสมุนไพร..... 4.4 ไม้ดอก/ไม้ประดับ.....	① การปลูกพืช.....ชนิด * ☐ 1) เนื้อที่.....ไร่ ☐ 2) พืชหลังนา เนื้อที่.....ไร่ ☐ 3) พื้นที่รวมกับขอบบ่อ พื้นที่นา ที่อยู่อาศัย พื้นที่ว่างเปล่า ② ไม่ได้ปลูก เนื่องจาก.....	① เปลี่ยนแปลง ☐ 1) เพิ่มขึ้น รวม.....ไร่ 1.1) พืชที่เพิ่มขึ้น ระบุ.....ไร่ ☐ 2) ลดลง รวม.....ไร่ 2.1) พืชที่ลดลง ระบุ.....ไร่ ② ไม่เปลี่ยนแปลง
5. การเลี้ยงปศุสัตว์ในพื้นที่โครงการ ☐ 5.1 ไก่ ☐ 5.2 เป็ด ☐ 5.3 หมู ☐ 5.4 โค ☐ 5.5 กระบือ ☐ 5.6 แพะ	① เลี้ยงปศุสัตว์.....ชนิด * ☐ 1) เนื้อที่.....ไร่ ☐ 2) ใช้พื้นที่รวมกับที่อยู่อาศัย.....ไร่ ② ไม่ได้เลี้ยง เนื่องจาก.....	① เปลี่ยนแปลง ☐ 1) เพิ่มขึ้น รวม.....ไร่ 1.1) ชนิดพันธุ์ที่เพิ่มขึ้น.....ชนิด ☐ 2) ลดลง รวม.....ไร่ 2.1) ชนิดพันธุ์ที่ลดลง.....ชนิด ② ไม่เปลี่ยนแปลง

รายการ	ปีเพาะปลูก 2562/63 (1พ.ค. 62- 30 เม.ย. 63)	ปี 2565/66 (1 พ.ค. 65 – 30 เม.ย. 66)
6 การเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่โครงการ ☐ 6.1 ปลา ☐ 6.2 กบ ☐ 6.3 อื่นๆ ระบุ.....	① เลี้ยงสัตว์น้ำ.....ชนิด * ☐ 1.1) เนื้อที่.....ไร่ ☐ 1.2) เลี้ยงในแหล่งน้ำการเกษตรของที่อยู่อาศัย หรือบริเวณนั้น ② ไม่ได้เลี้ยง เนื่องจาก.....	① เปลี่ยนแปลง ☐ 1) เพิ่มขึ้น รวม.....ไร่ 1.1) ชนิดพันธุ์ที่เพิ่มขึ้น(ระบุ)ชนิด ☐ 2) ลดลง รวม.....ไร่ 2.1) ชนิดพันธุ์ที่ลดลงชนิด ② ไม่เปลี่ยนแปลง
7. ที่อยู่อาศัย/ที่พักชั่วคราวในพื้นที่โครงการ	*① มีที่อยู่อาศัย พื้นที่.....ไร่ *② มีที่พักชั่วคราว พื้นที่.....ไร่ ③ มีที่พักในพื้นที่ร่วมกับ ขอบสระ /พื้นที่นา ④ ไม่มีที่อยู่อาศัย/ที่พักชั่วคราว เนื่องจาก.....	① เปลี่ยนแปลง ☐ 1) เพิ่มขึ้น รวม.....ไร่ 1.1) ประเภทที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้น(ระบุ)ไร่ ☐ 2) ลดลง รวม.....ไร่ 2.1) ประเภทที่อยู่อาศัยที่ลดลง (ระบุ)ไร่ ② ไม่เปลี่ยนแปลง
8.การแบ่งพื้นที่ในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ ตามกิจกรรมเกษตรผสมผสาน	① พืช - พืช ② พืช - ปศุสัตว์ ③ พืช - สัตว์น้ำ ④ ปศุสัตว์ - ปศุสัตว์ ⑤ ปศุสัตว์ - สัตว์น้ำ ⑥ พืช - ปศุสัตว์ - สัตว์น้ำ	① เปลี่ยนแปลง ① พืช - พืช ② พืช - ปศุสัตว์ ③ พืช - สัตว์น้ำ ④ ปศุสัตว์ - ปศุสัตว์ ⑤ ปศุสัตว์ - สัตว์น้ำ ⑥ พืช - ปศุสัตว์ - สัตว์น้ำ ② ไม่เปลี่ยนแปลง
9. รวมพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ	จำนวนไร่	จำนวนไร่

หมายเหตุ : - ข้อ 9 คือ ผลรวมพื้นที่ในโครงการข้อ 1 + 2 + 3+ 4 + 5 + 6 + 7 หรือข้อที่มีเครื่องหมาย *

- ข้อ 9 พื้นที่รวมต้องมีพื้นที่เท่ากันทั้ง ปีเพาะปลูก 2562/63 (1พ.ค. 62- 30 เม.ย. 63) และปี 2565/66 (1 พ.ค. 65 – 30 เม.ย. 66)

- 2.2 แปลงของเกษตรกรมีการถือฤกษ์ของกิจกรรมหรือไม่ ① มี (ตอบได้มากกว่า1ข้อ) ② ไม่มี เพราะ.....
- ① พืช-พืช 1.1 ใช้ฟางไปคลุมไม่ผล 1.2 ใช้ฟางไปคลุมแปลงผัก 1.3 ใช้ฟางไปเพาะเห็ด 1.4 ปลุกพืชผักในสวนยาง..... 1.5 ปลุกไม้ผลกับสมุนไพร.....
 1.6 ปลุกไม้ผลในสวนยาง... 1.7 ปลุกไม้ผลกับไม้ยืนต้น 1.8 ปลุกไม้หลายระดับ 1.9 อื่นๆ.....
- ② พืช- ปศุสัตว์ 2.1 มูลโค/กระบือ/ทำปุ๋ย (ใส่มาข้าว/ใสไม้ผล/พืชผัก) 2.2 มูลโค/กระบือ/ทำเชื้อเพลิง 2.3 มูลสุกรทำปุ๋ย(ใส่มาข้าว/ใสไม้ผล/พืชผัก) 2.4 มูลสุกรทำเชื้อเพลิง
 2.5 มูลเปิด/ไก่/ทำปุ๋ย (ใส่มาข้าว/ใสไม้ผล/พืชผัก) 2.6 มูลเปิด/ไก่ ทำเชื้อเพลิง 2.7 มูลแพะ/แกะ ทำปุ๋ย 2.8 มูลแพะ/แกะ ทำเชื้อเพลิง
 2.9 ใช้ผลผลิตจากกล้วยเป็นอาหารสัตว์ 2.10 เปลือกข้าวโพดเป็นอาหารสัตว์. 2.11 ใบมันสำปะหลัง/มันสำปะหลังเป็นอาหารสัตว์ 2.12 ใช้ฟาง/ข้าวเปลือกเป็นอาหารสัตว์
 2.13 ใช้พืชผักเป็นอาหารสัตว์ 2.14 อื่นๆ.....
- ③ พืช- สัตว์น้ำ 3.1 เลี้ยงปลาในนาข้าว 3.2 การเลี้ยงเปิดในนาข้าว 3.3 ใช้ฟางข้าวเปลือกเป็นอาหารปลา 3.4 ใช้พืชผักเป็นอาหารปลา 3.5 อื่นๆ.....
- ④ ปศุสัตว์ - สัตว์น้ำ 4.1 เลี้ยงสุกรกับปลา 4.2 เลี้ยงไก่กับปลา 4.3 เลี้ยงเป็ดกับปลา 4.4 อื่นๆ.....

2.3 ท่านได้รับการประชาสัมพันธ์โครงการโดยวิธีใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) สื่อบุคคล 1) เจ้าหน้าที่ 2) ผู้นำท้องถิ่น 3) ปราชญ์ชาวบ้าน 4) วิทยากรของศูนย์ 5) เพื่อนบ้าน
 2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ 1) เว็บไซต์ 2) Facebook 3) Line 4) Clip 5) วิทยุ 6) โทรทัศน์ 7) หอกระจายข่าว
 3) สื่อสิ่งพิมพ์ 1) วารสาร 2) โปสเตอร์ 3) แผ่นพับ 4) หนังสือพิมพ์
 4) สื่อกิจกรรม 1) การจัดประชุม 2) การจัดเวทีชุมชน

2.4 ท่านได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ ระดับความรู้ความเข้าใจต่อองค์ความรู้ที่ได้รับการอบรมพัฒนา และการนำความรู้จากการฝึกอบรมจากโครงการฯ ไปใช้ประโยชน์บ้างหรือไม่

- (1) ได้รับ (1.1) ผิดอบรม (ตอบข้อ 2.3) (1.2) ศึกษาดูงาน (2) ไม่ได้รับ เนื่องจาก.....

2.5 หลักสูตรฝึกอบรม

หลักสูตร/เรื่อง	ระดับความรู้ความเข้าใจ (1-5)	การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์		สาเหตุที่ไม่นำไปใช้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)							
		ใช่	ไม่ได้ใช้	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ความรู้	ไม่มี	อื่น ๆ (ระบุ)	
				เงินทุน	แรงงาน	วัตถุดิบ	ที่ดิน	ไม่พอ	เวลา		
1. ปรึกษาเศรษฐกิจพอเพียง											
2. การทำเกษตรทฤษฎีใหม่											
3. การปลูกพืชผสมผสาน											
4. การเลี้ยงสัตว์/สัตว์น้ำ											
5. การลดต้นทุนการผลิต (การทำปุ๋ยหมัก, การปรับปรุงบำรุงดิน)											
6. การทำบัญชีครัวเรือน											
7. การผลิตอาหารเอง											
8. การผลิตของใช้เอง											
9. การแยกขยะ											
10. การออม											
11. การลด ละ เลิก อบายมุข											
12. การส่งเสริมอาชีพ											

หมายเหตุ : ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการอบรม ระดับ 1 - น้อยที่สุด , 2 - น้อย , 3 - ปานกลาง , 4 - มาก , 5 - มากที่สุด

2.6 การสนับสนุนปัจจัยการผลิต (ปี 2562)

รายการ	ได้รับ	ไม่ได้รับ	ความพึงพอใจต่อปัจจัยการผลิต ระบุ ระดับ 1-5*			การนำไปใช้ประโยชน์				
			ปริมาณ	ช่วงเวลา	คุณภาพ	1.ใช้	2.ไม่ใช้ สาเหตุจาก			
							2.1 ไม่มีเวลา	2.2เสียหาย/ ตาย	2.3น้อย/ ไม่เพียงพอ	2.4 อื่นๆ ระบุ...
1) พันธุ์พืช เช่น เมล็ดผัก ไม้ผล										
2) พันธุ์สัตว์ปีก (ไก่, เป็ด)										
3) พันธุ์สัตว์น้ำ (ปลา)										
4) อาหารสัตว์/อาหารสัตว์น้ำ										
5) อุปกรณ์การเกษตร ระบุ.....										
6) เอกสารความรู้										
7) สมุดบัญชี										
8) อื่นๆ ผลผลิตจากการฝึกอบรม เช่น น้ำยาล้างจาน สบู่										
9) อื่นๆ (ระบุ)										

หมายเหตุ : *ระดับความพึงพอใจต่อปัจจัยการผลิต ระดับ 1 - น้อยที่สุด , 2 - น้อย , 3 - ปานกลาง , 4 - มาก , 5 - มากที่สุด

2.7 จากข้อ 2.6 ถ้าได้รับปัจจัยการผลิต ผลจากการนำปัจจัยการผลิตที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการไปใช้ประโยชน์

รายการ	มูลค่าผลผลิตทางการเกษตร			การจำแนกผลผลิต					การลดค่าใช้จ่ายทางการเกษตรในพื้นที่โครงการ							
	ปริมาณ (ก.ก)	ราคา (บาท/ กก)	มูลค่า รวม (บาท)	จำหน่าย มูลค่า (บาท)	บริโภค มูลค่า (บาท)	แจก/ให้ฟรี ผู้อื่น มูลค่า (บาท)	เก็บไว้ ทำพันธุ์ มูลค่า (บาท)	รวม มูลค่า (บาท)	ค่าพันธุ์ มูลค่า (บาท)	ปุ๋ย อินทรีย์ มูลค่า (บาท)	ปุ๋ยเคมี มูลค่า (บาท)	สารเคมี มูลค่า (บาท)	อาหารสัตว์ มูลค่า (บาท)	วัสดุอุปกรณ์ มูลค่า (บาท)	อื่น ๆ (ระบุ) มูลค่า (บาท)	รวมต้นทุน ทั้งหมด มูลค่า (บาท)
1) พันธุ์พืช เช่น เมล็ดผัก ไม้ผล																
2) พันธุ์สัตว์ปีก (ไก่, เป็ด)																
3) พันธุ์สัตว์น้ำ (ปลา)																
4) อาหารสัตว์/อาหารสัตว์น้ำ																
5) อุปกรณ์การเกษตร ระบุ.....																
6) อื่น ๆ																

ส่วนที่ 3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ

3.ด้านเศรษฐกิจ *** เฉพาะแปลงที่เข้าร่วมโครงการ

3.1 มูลค่าผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ ปีเพาะปลูก 2565/2566 (1 พ.ค. 65 – 30 เม.ย. 66)

รายการ	จำนวน (ไร่)	มูลค่าผลผลิตการเกษตร			การจำแนกผลผลิต				รวมผลผลิตทั้งหมด มูลค่า (บาท)
		ปริมาณ (กก.)	ราคา (บาท/กก.)	มูลค่ารวม (บาท)	จำหน่าย มูลค่า (บาท)	บริโภค มูลค่า (บาท)	แจก/ให้ฟรีผู้อื่น มูลค่า (บาท)	เก็บไว้ทำพันธุ์ มูลค่า (บาท)	
1. ข้าว									
1.1									
1.2									
2. พืชไร่									
2.1									
2.2									
3. ไม้ผล/ยืนต้น									
3.1									
3.2									
3.3									
3.4									
4. พืชผัก									
4.1									
4.2									
4.3									
5. ปศุสัตว์									
5.1 ไก่/เป็ด									
5.2 โค/กระบือ									
5.3 สุกร									
5.4 แพะ/แกะ									
6. ประมง									
6.1 ปลา									
6.2 กุ้ง									
6.3 กบ									
7. อื่น ๆ									
7.1									
รวม									

3.2 ค่าใช้จ่ายในการผลิตทางการเกษตรในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ ปีเพาะปลูก 2565/2566 (1 พ.ค. 65 – 30 เม.ย. 66)

รายการ	จำนวน (ไร่)	ค่าใช้จ่ายในการผลิตทางการเกษตร																	
		ค่าพันธุ์		ปุ๋ยอินทรีย์		ปุ๋ยเคมี		สารเคมี		อาหารสัตว์		แรงงาน (ปลูก,ดูแล,เกี่ยว)		น้ำมัน/ไฟฟ้า		อื่นๆ(ระบุ)		รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมด	
		เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)
1.ข้าว																			
1.1																			
1.2																			
2. พืชไร่																			
2.1																			
2.2																			
3.ไม้ผล/ยืนต้น																			
3.1																			
3.2																			
3.3																			
3.4																			
4.พืชผัก																			
4.1																			
4.2																			
4.3																			
5. ปศุสัตว์																			
5.1 ไก่/เป็ด																			
5.2 โค/กระบือ																			
5.3 สุกร																			
5.4 แพะ/แกะ																			
6. ประมง																			
6.1 ปลา																			
6.2 กุ้ง																			
6.3 กบ																			
7. อื่น ๆ																			
7.1																			
รวม																			

3.3 กิจกรรมที่ดำเนินการเพิ่มเติม/กิจกรรมใหม่ ในพื้นที่โครงการ

ชนิดพืช	จำนวน (ไร่)	ค่าใช้จ่ายในการผลิตในพื้นที่โครงการ														การจำหน่ายผลผลิต							
		ค่าพันธุ์		ปุ๋ยอินทรีย์		ปุ๋ยเคมี		สารเคมี		อาหารสัตว์		แรงงาน (ปลูก ดูแล เก็บเกี่ยว)		น้ำมัน/ไฟฟ้า	อื่น ๆ (ระบุ)		รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมด		จำหน่าย	บริโภค	แจกฟรี/ให้ผู้อื่น	เก็บพันธุ์	รวมผลผลิตทั้งหมด
		เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)					
1. ข้าว																							
2. พืชไร่																							
3. ไม้ผล/ยืนต้น																							
4. พืชผัก																							
5. ปศุสัตว์																							
6. ประมง																							
7. อื่นๆ																							

3.4 การกระจายผลผลิตทางการเกษตรของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) บริโภคภายในครัวเรือน 2) แจก/ให้ฟรีผู้อื่น (ญาติ พี่น้อง) 3) จำหน่าย (ตอบข้อ 3.5 และ 3.6 ต่อ) 4) เก็บไว้ทำพันธุ์

3.5 สถานที่/ช่องทางการจำหน่ายผลผลิต

- 1) สหกรณ์ 2) กลุ่มเกษตรกร 3) ตลาดประชารัฐ 4) ตลาดท้องถิ่น/ชุมชน 5) ตลาดที่หน่วยงานจัดหา/ประสานงาน
 6) สถานีบริการน้ำมัน 7) ขายผ่านช่องทางออนไลน์ (Line /Facebook/Tiktok) 8) อื่น ๆ ระบุ.....

3.6 กรณีจำหน่าย สถานที่จำหน่ายรองรับผลผลิตของท่านได้เพียงพอหรือไม่

- 1) เพียงพอ 2) ไม่เพียงพอ เนื่องจาก

3.7 ลักษณะการทำเกษตรของครัวเรือน

- 1) เกษตรทั่วไป 2) เกษตรปลอดภัย 3) เกษตรอินทรีย์

3.8. การเปลี่ยนแปลงของรายได้ของเกษตรกรจากการนำความรู้ไปปฏิบัติ

รายการ	ปีเพาะปลูก 2562/63 (1 พ.ค. 62- 30 เม.ย. 63) (บาท/ปี)	ปี 2565/66 (1 พ.ค. 65 – 30 เม.ย. 66) (บาท/ปี)	การเปลี่ยนแปลง
1) การผลิตสินค้าบริโภคเพื่อจำหน่าย เช่น ผัก ไข่ ปลา ไก่			
2) การผลิตสินค้าอุปโภคเพื่อจำหน่าย เช่น สบู่ ยาสระผม น้ำยาอเนกประสงค์			
3) การผลิตปัจจัยการผลิตเพื่อจำหน่าย เช่น น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์			
4) การแปรรูปผลิตเพื่อจำหน่าย			
5) อื่น ๆ ระบุ.....			

3.9 การเปลี่ยนแปลงรายจ่ายของเกษตรกรจากการนำความรู้ไปปฏิบัติ

รายการ	ปีเพาะปลูก 2562/63 (1 พ.ค. 62- 30 เม.ย. 63) (บาท/ปี)	ปี 2565/66 (1 พ.ค. 65 – 30 เม.ย. 66) (บาท/ปี)	การเปลี่ยนแปลง
1) ค่าสินค้าบริโภค เช่น ผัก ไข่ ปลา ไก่ เป็นต้น			
2) ค่าสินค้าอุปโภค เช่น สบู่ ยาสระผม น้ำยาอเนกประสงค์ ถ่าน เป็นต้น			
3) ค่าปุ๋ยเคมี			
- ปริมาณ (ก.ก.)			
4) ค่าสารเคมี			
- ปริมาณ (ก.ก. /ลิตร)			
5) ค่าห้วย / เสน่การพนัน			
6) ค่าเหล้า / เบียร์ / บุหรี่			
7) อื่น ๆ ระบุ.....			

3.10 การลดค่าใช้จ่ายจากการผลิต

รายการ	ปีเพาะปลูก 2562/63 (1 พ.ค. 62- 30 เม.ย. 63) (บาท/ปี)	ปี 2565/66 (1 พ.ค. 65 - 30 เม.ย. 66) (บาท/ปี)	การเปลี่ยนแปลง
1) นำวัสดุเหลือใช้มาทำปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยอินทรีย์			
ปริมาณ (ก.ก.)			
2) ทำน้ำหมักชีวภาพ			
ปริมาณ (ก.ก.)			
3) ใช้พันธุ์พืชของตนเอง			
ปริมาณ (ก.ก.)			
4) ใช้พันธุ์สัตว์ของตนเอง			
ปริมาณ (ก.ก.)			
5) ทำอาหารสัตว์ใช้เอง			
6) ค่าจ้างแรงงาน			
7) อื่น ๆ ระบุ.....			

3.11 ณ 30 เม.ย.66 ท่านมีหนี้สินครัวเรือนหรือไม่

- 1) มี ได้แก่ 1.1) หนี้สินทางการเกษตร จำนวน.....บาท 1.2) หนี้สินนอกการเกษตร.....บาท
- 2) ไม่มี

3.12 การทำกิจกรรมในพื้นที่โครงการ มีผลทำให้หนี้สินของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงหรือไม่

- 1) เปลี่ยนแปลง 1.1) หนี้สินลดลง.....บาท/ปี เนื่องจาก..... 1.2) หนี้สินเพิ่มขึ้น.....บาท/ปี เนื่องจาก.....
- 2) ไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจาก.....

3.13 ความสามารถในการชำระหนี้สินของครัวเรือน

- 1) เปลี่ยนแปลง 1) ชำระได้ตรงตามเวลา 2) มีเงินชำระหนี้สินได้มากขึ้น 3) อื่น ๆ (ระบุ).....
- 2) ไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจาก.....

3.14 ณ 30 เม.ย.66 ครัวเรือนของท่านมีเงินออมหรือไม่ ① มี จำนวน.....บาท ② ไม่มี

3.15 การทำกิจกรรมในพื้นที่โครงการ มีผลทำให้เงินออมของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงหรือไม่

- 1) เปลี่ยนแปลง 1) จำนวนเงินออมเพิ่มขึ้น บาท เนื่องจาก..... 2) จำนวนเงินอมน้อยลง บาท เนื่องจาก.....
 2) ไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจาก.....

3.16 ด้านสังคม

1) การเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) มีความรู้ ความเข้าใจ ในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรเพิ่มขึ้น 2) เกิดความร่วมมือในชุมชน
 3) มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (สุขภาพร่างกาย/การศึกษา/ครอบครัวอบอุ่น ฯลฯ) ระบุ..... 4) อื่น ๆ ระบุ.....

2) ท่านมีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมหรือไม่

- 1) มี คือ 1) รวมกลุ่มเพื่อการผลิต จำนวน.....ราย 2) รวมกลุ่มเพื่อซื้อ - จำหน่ายผลผลิต จำนวน.....ราย
 3) ทำแผนธุรกิจ จำนวน.....ราย 4) อื่น ๆ จำนวน.....ราย
 2) ไม่มี เพราะ.....

3.17 ด้านสิ่งแวดล้อม

1) การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมหลังจากนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์

- 1) เปลี่ยนแปลง 1.1) ดินมีคุณภาพดีขึ้น 1.2) สิ่งมีชีวิตในดินมีปริมาณเพิ่มขึ้น (ไส้เดือน) 1.3) มีปริมาณพันธุ์สัตว์เพิ่มขึ้น 1.4) มีความหลากหลายของพันธุ์พืช
 2) ไม่เปลี่ยน เพราะ.....

3.18 ด้านความยั่งยืน

1) ท่านได้นำความรู้จากการฝึกอบรมจากโครงการฯ ไปเผยแพร่/ขยายผลให้ผู้อื่น หรือไม่

- 1) ไม่ได้เผยแพร่ เพราะ.....
 2) เผยแพร่ต่อ เรื่อง.....
 2.1) เกษตรกรได้รับการเผยแพร่ จำนวน.....ราย และเกษตรกรได้ดำเนินการตามคำแนะนำแล้ว.....ราย
 2.2) เรื่องที่นำไปปฏิบัติตาม/ปรับใช้ ได้แก่.....

2) หลังจากสิ้นสุดโครงการแล้วท่านยังทำเกษตรผสมผสานต่อไปหรือไม่

- 1) ทำต่อไป ถ้าทำเกษตรผสมผสานทำต่อไปโดย
 1) ทำเหมือนเดิม 2) เปลี่ยนแปลงกิจกรรม ได้แก่.....
 2) ไม่ทำต่อ เนื่องจาก.....

3) ท่านได้รับเลือกเป็นแกนนำในการดูแลให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรหรือไม่

- 1) ได้รับการคัดเลือก 2) ไม่ได้รับการคัดเลือก เพราะ.....

3.19 ปี 2565 มีเจ้าหน้าที่มาตรวจเยี่ยมติดตาม/ให้คำแนะนำเพิ่มเติมหรือไม่

- 1) ไม่ได้รับการติดตาม เนื่องจาก.....
- 2) ได้รับการติดตาม จาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- (2.1) ประชาชนชาวบ้าน (2.2) วิทยากรของศูนย์ (2.3) คณะกรรมการศูนย์ (2.4) แกนนำศูนย์ในพื้นที่
 (2.5) เจ้าหน้าที่เกษตรและสหกรณ์จังหวัด (2.6) อื่นๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการ

4.1 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของโครงการฯ (โปรดระบุระดับความพึงพอใจ ระดับ 1-5 โดย ระดับ 1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก, 5 = มากที่สุด)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (1-5 คะแนน)	เหตุผล (ระบุ)
1) หลักสูตรการอบรม/การถ่ายทอดความรู้		
2) วิทยากร/ประชาชนชาวบ้าน		
3) สถานที่จัดอบรม		
4) เจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานโครงการ		
5) การติดตามให้คำแนะนำ		

4.2 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการ

ด้าน	ระบุ ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1) ด้านการประชาสัมพันธ์โครงการ		
2) ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ของโครงการ		
3) ด้านหลักสูตรที่ใช้ในการอบรม/ปัจจัยการผลิตที่แจก		
4) ด้านการตรวจเยี่ยม/ให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ และประชาชน		
5) ความต่อเนื่องของการดำเนินโครงการ		
6) ด้านอื่น ๆ ระบุ		

ชื่อ-สกุล ผู้สัมภาษณ์.....วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....

1. โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน
แบบที่ 1.3 ศูนย์ปราชญ์/ปราชญ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ (นาย/นาง/น.ส.).....ศูนย์.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....เบอร์โทรศัพท์.....อายุ.....ปี

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านการบริหารจัดการโครงการ ปี 2562

1.1 การปฏิบัติตามคำสั่ง / ระเบียบ / กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่ใช้สำหรับการจัดอบรมเกษตรกร

ปฏิบัติตามได้โดยไม่มีปัญหา ปฏิบัติตามได้โดยมีปัญหาเล็กน้อย แก้ไขได้ ปฏิบัติตามได้แต่มีปัญหา ต้องการให้แก้ไข เรื่อง

1.2 เกณฑ์การคัดเลือกเกษตรกรเข้ารับการอบรม

ไม่ทราบ ทราบ เลือกโดย

1.3 สื่อที่ใช้ประชาสัมพันธ์

1) สื่อบุคคล 1.1) เจ้าหน้าที่โครงการ 1.2) ผู้นำชุมชน 1.3) เพื่อนบ้าน 1.4) อื่น ๆ (ระบุ)

2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ 2.1) อินเทอร์เน็ต 2.2) วิทยุ 2.3) โทรทัศน์ 2.4) เสียงตามสายในหมู่บ้าน 2.5) Line/Facebook 2.6) อื่น ๆ (ระบุ)

3) สื่อสิ่งพิมพ์ 3.1) เอกสารเผยแพร่ 3.2) โปสเตอร์

1.4 การจัดการฝึกอบรม

1) ระยะเวลาอบรมตามหลักสูตร 1.1) 3 วัน 2 คืน 1.2) 4 วัน 3 คืน 1.3) 5 วัน 4 คืน

2) จำนวนเกษตรกรที่เข้ารับการอบรม ปี 2562 เป้าหมายราย ผล.....ราย

3) สถานที่จัดอบรมและที่พัก ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน อื่นๆ ระบุ.....

4) อาหารสำหรับผู้เข้าอบรม ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน อื่นๆ ระบุ.....

5) อาหารว่าง/ เครื่องดื่มสำหรับผู้เข้าอบรม ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน อื่นๆ ระบุ.....

6) เอกสารสำหรับผู้เข้าอบรม.....

7) อุปกรณ์การอบรม.....

8) ผู้อำนวยความสะดวกการอบรม..... จำนวน.....ราย

1.5 การทำทะเบียนผู้เข้ารับการอบรมเพื่อเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดอบรมเกษตรกร

ไม่มีการทำทะเบียน ทำ โดย

1.6 การติดตามเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรม

ไม่มีการติดตาม เพราะ

มีการติดตาม โดยวิธีการติดตาม.....ผู้ที่ติดตาม.....ความถี่ในการติดตาม.....ครั้ง/ราย/ปี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านปัจจัยนำเข้า ปี 2562

- 2.1 งบประมาณที่ได้รับบาท (.....บาท/ คน)
- 2.2 ความเพียงพอของงบประมาณสำหรับอบรมเกษตรกร เพียงพอ ไม่เพียงพอ ระบุ
- 2.3 ความทันเวลาของงบประมาณสำหรับอบรมเกษตรกร ทันเวลา ไม่ทันเวลา ระบุ
- 2.4 ความพร้อมของสถานที่จัดอบรม พร้อม ไม่พร้อม ระบุ
- 2.5 แปลงตัวอย่างให้ศึกษา และฝึกปฏิบัติ มี ระบุ
- 2.6 เนื้อหาวิชาที่จัดอบรมตามหลักสูตร จำนวนเรื่อง ได้แก่
- 1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ 3) การปลูกพืชผสมผสาน 4) การเลี้ยงสัตว์ 5) การเลี้ยงสัตว์น้ำ 6) การทำปุ๋ย/การปรับปรุงบำรุงดิน
- 7) การทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม 8) การลดต้นทุนการผลิต/ลดรายจ่าย 9) การผลิตอาหารเอง 10) การผลิตของใช้เอง 11) การแยกขยะ 12) การออม
- 13) การลด ละ เลิก อบายมุข 14) การส่งเสริมอาชีพ 15) การเพิ่มผลผลิต 16) การรวมกลุ่ม 17) พัฒนาด้านการตลาด 18) การเพิ่มมูลค่า
- 19) อื่น ๆ (ระบุ).....
- 2.7 เอกสารองค์ความรู้เพียงพอเกี่ยวกับเกษตรกรที่เข้าอบรมหรือไม่
- เพียงพอ ไม่เพียงพอ ขาดเล่ม เพราะ
- 2.8 การถ่ายทอดความรู้เรื่องการทำบัญชีครัวเรือน
- มี สอนโดย ประชาชน/วิทยากรศูนย์ วิทยากรกรมตรวจบัญชี ครูบัญชีอาสา อื่นๆ ระบุ
- ไม่มี เพราะ
- 2.9 การถ่ายทอดความรู้เรื่องการทำเกษตรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- มี สอนโดย ประชาชน วิทยากรศูนย์ วิทยากรจากหน่วยงานราชการ ระบุ
- อื่นๆ ระบุ
- ไม่มี เพราะ
- 2.10 ประสบการณ์ในการทำการเกษตรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของวิทยากรที่สอน
- ไม่ได้ทำการเกษตร มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ปี
- 2.11 หน่วยงานอื่นๆ ที่มีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ (ระบุชื่อหน่วยงาน/สอนวิชา)
- ไม่มี มี ได้แก่
- 2.12 รูปแบบวิธีการที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- บรรยาย ชม. ฝึกปฏิบัติ ชม. ศึกษาแปลง ตัวอย่างในศูนย์ ชม. ศึกษาแปลง ตัวอย่างนอกศูนย์ ชม. สาธิตให้ดู ชม. สื่อประกอบการบรรยาย..... ชม.
- กิจกรรมกลุ่ม ชม. เวทีแลกเปลี่ยน ชม. เกม/ ผ่อนคลาย ชม. อื่นๆ ระบุ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านผลได้ ปี 2562

- 3.1 การอบรมเกษตรกร เป้าหมาย ราย อบรมได้ ราย ช่วงเวลาที่อบรม.....
- 3.2 การติดตามเกษตรกร ไม่ติดตาม เป้าหมายการติดตาม ราย ติดตามได้ คน ช่วงเวลาที่ติดตาม.....
- 3.3 ความรู้/ผลผลิต/เงินที่เกษตรกรได้รับหลังจากผ่านการฝึกอบรม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- เอกสารองค์ความรู้ของศูนย์ เอกสารองค์ความรู้ของโครงการ เอกสารบัญชีครัวเรือนของศูนย์ เอกสารบัญชีครัวเรือนของโครงการ วุฒิบัตร
- คำพยานะ..... บาท ผลผลิตจากการฝึกปฏิบัติ ได้แก่ อื่นๆ ได้แก่

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านผลลัพธ์ ปี 2562

- 4.1 เกษตรกรนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ลดปัญหาความยากจนด้วยการพึ่งตัวเอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ด้านอาหาร ได้แก่..... ด้านของใช้ในครัวเรือน ได้แก่.....
- ด้านการลดใช้ปุ๋ยเคมี ได้แก่..... ด้านการลดใช้สารเคมี ได้แก่.....
- ด้านอื่นๆ ได้แก่
- 4.2 เกษตรกรที่ผ่านการอบรมแล้วมีการรวมกลุ่มทำกิจกรรม
- ไม่มี มี (ระบุกิจกรรม / จำนวนสมาชิก) จำนวน..... ราย
- 4.3 เกษตรกรที่ผ่านการอบรมกลับไปปลูกผัก/ ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น เพิ่มขึ้น ปลูก ราย ไม่ปลูก เพราะ
- 4.4 เกษตรกรที่ผ่านการอบรมนำเศษวัสดุการเกษตรไปทำปุ๋ยหมัก ทำ ราย ไม่ทำ เพราะ
- 4.5 เกษตรกรที่ผ่านการอบรมนำเศษอาหารไปทำน้ำหมักชีวภาพ ทำ ราย ไม่ทำ เพราะ
- 4.6 เกษตรกรที่ผ่านการอบรมทำการเกษตรโดยไม่ใช้สารเคมี ทำ ราย ไม่ทำ เพราะ
- 4.7 เกษตรกรที่ผ่านการอบรมรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยการ คัดแยกขยะ/ ไม่เผาขยะ ทำ ราย ไม่ทำ เพราะ

ส่วนที่ 5 ผลกระทบ ปี 2565

- 5.1 ท่านดำเนินการติดตาม เยี่ยมเยือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562 ที่รับผิดชอบหรือไม่
- 1) ติดตาม จำนวน.....ราย โดยติดตามเยี่ยมเยือน เฉลี่ย.....ครั้ง/ราย (ถามต่อข้อ 5.2)
- 2) ไม่มีการติดตาม เนื่องจาก..... (ถามต่อข้อ 5.3)
- 5.2 การติดตามเยี่ยมเยือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562 ท่านได้ให้คำแนะนำ/ให้คำปรึกษาในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ 3) การปลูกพืช 4) การเลี้ยงสัตว์ 5) การทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม 6) การจัดการฟาร์ม
- 7) การทำปุ๋ย/การปรับปรุงบำรุงดิน 8) การลดต้นทุนการผลิต/ลดรายจ่าย 9) การสร้างผลผลิต/สร้างรายได้ 10) การรวมกลุ่ม 11) อื่น ๆ (ระบุ).....

5.3 เกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562 ได้นำคำแนะนำของท่านไปใช้/ปรับใช้ในการทำการเกษตรหรือไม่

- 1) นำไปใช้ทั้งหมด ร้อยละ.....เรื่องที่น่าไปใช้ ได้แก่
- 2) นำไปใช้บางส่วน ร้อยละ.....เรื่องที่น่าไปใช้ ได้แก่.....
- 3) ไม่ได้นำไปใช้ ร้อยละ.....เนื่องจาก.....
- 4) ไม่ทราบข้อมูล

5.4 การส่งเสริมองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการแก่เกษตรกร

1) ท่านมีการจัดอบรมการปรับแนวคิดเกษตรผสมผสานแก่เกษตรกร ปี 2562 เพิ่มเติมหรือไม่

- 1.1) มี เป็นเกษตรกรในโครงการ ปี 2562 เข้าร่วมอบรม จำนวน.....ราย
- 1.2) ไม่มีเนื่องจาก.....

2) มีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปี 2562 เข้าศึกษาดูงานเกษตรผสมผสานในแปลงของท่านหรือไม่

- 2.1) มี จำนวน.....ราย
- 2.2) ไม่มี เนื่องจาก.....

3) ท่านคิดว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปี 2562 ยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรผสมผสานเรื่องใดบ้าง

5.5 ปัจจุบันท่านมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปี 2562 เพิ่มเติมหรือไม่

- 1) มี เป็นเกษตรกรปี 2562 จำนวน.....ราย กลุ่มเกษตรกรอื่น ๆ จำนวน..... ราย/กลุ่ม (ถามต่อข้อ 5.6)
- 2) ไม่มี เนื่องจาก..... (ถามต่อข้อ 5.7)

5.6 ปัจจัยการผลิตที่สนับสนุนให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปี 2562 (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) พันธุ์พืช ได้แก่ ไม้ผล/ไม้ยืนต้น..... ต้น เมล็ดพันธุ์ผัก..... ของ ท่อนพันธุ์หม่อน..... ท่อน
- 2) พันธุ์สัตว์ปีก (ไก่ เป็ด)..... ตัว อาหารสัตว์..... กิโลกรัม
- 3) พันธุ์ปลา..... ตัว อาหารปลา..... กิโลกรัม
- 4) วัสดุอุปกรณ์ในการผลิตน้ำหมักชีวภาพ..... ชุด/ถัง
- 5) อื่นๆ (ระบุ).....

5.7 ท่านคิดว่าควรจะสนับสนุนปัจจัยการผลิตเบื้องต้นให้แก่เกษตรกรปี 2562 ในการทำผสมผสานหรือไม่

- 1) ควรสนับสนุน ปัจจัยที่ควรสนับสนุน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
① พันธุ์พืช ② ไม้ผล ③ พันธุ์ผัก ④ สัตว์ปีก ⑤ ปลา ⑥ พันธุ์หม่อน
⑦ อาหารสัตว์ ⑧ วัสดุอุปกรณ์/เวชภัณฑ์ ⑨ อื่น ๆ ระบุ
- 2) ไม่ควรสนับสนุน เนื่องจาก.....

5.8. ท่านคิดว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562 สามารถเป็นเกษตรกรตัวอย่าง/ต้นแบบ เพื่อขยายผลไปสู่เกษตรกรรายอื่นได้หรือไม่

- 1) ได้ ร้อยละ..... 2) ไม่ได้ เนื่องจาก.....
 3) ไม่ทราบข้อมูล เนื่องจาก.....

ส่วนที่ 6 ความพึงพอใจของปราชญ์ชาวบ้านต่อการดำเนินงานโครงการ

ประเด็น	ระดับคะแนนความพึงพอใจ (ระดับ 1-5)	ระบุเหตุผล.....
1) การกำหนดคุณสมบัติของเกษตรกรที่เข้าอบรม		
2) จำนวนเกษตรกรที่ให้ศูนย์ปราชญ์จัดอบรม		
3) ระยะเวลาการอบรม		
4) งบประมาณสำหรับจัดอบรม		
5) การถ่ายทอดองค์ความรู้/เทคโนโลยี		
6) การประสานงานของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานโครงการ		
7) การติดตามเยี่ยมเยียนของหน่วยงาน		

หมายเหตุ: โปรดระบุระดับความพึงพอใจ ระดับ 1 - 5 โดย ระดับ 1 = น้อยที่สุด และ 5 = มากที่สุด

ส่วนที่ 7 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการ

ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง/พัฒนาโครงการ
1) การกำหนดคุณสมบัติของเกษตรกรที่เข้าอบรม	1)
2) จำนวนเกษตรกรที่ให้ศูนย์ปราชญ์จัดอบรม	2)
3) ระยะเวลาการอบรม	3)
4) งบประมาณสำหรับจัดอบรม	4)
5) การถ่ายทอดองค์ความรู้/เทคโนโลยี	5)
6) การประสานงานของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานโครงการ	6)
7) การติดตามเยี่ยมเยียนของหน่วยงาน	7)
8) อื่นๆ ระบุ	8)

ผู้สัมภาษณ์..... วันที่สัมภาษณ์.....

2. โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร
แบบที่ 2.1 แบบเจ้าหน้าที่

ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง..... โทร..... หน่วยงาน..... จังหวัด.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลโครงการ ปี 2562

- 1.1 การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานโครงการ 1) ได้รับ จำนวน.....บาท ผลการเบิกจ่าย.....บาท 2) ไม่ได้รับ เนื่องจาก.....
- 1.2 งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีความเพียงพอหรือไม่ 1) เพียงพอ 2) ไม่เพียงพอ (ระบุเหตุผล).....
- 1.3 งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีความทันเวลาหรือไม่ 1) ทันเวลา 2) ไม่ทันเวลา ควรเป็นช่วงเวลา.....
- 1.4 หน่วยงานของท่านได้รับการชี้แจงโครงการฯจากส่วนกลาง/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด หรือไม่
 1) ได้รับการชี้แจง 2) ไม่ได้รับการชี้แจง เนื่องจาก.....
- 1.5 หน่วยงานของท่านได้รับคู่มือโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร หรือไม่
 1) ได้รับคู่มือโครงการฯ 2) ไม่ได้รับคู่มือโครงการฯ เนื่องจาก.....

ส่วนที่ 2 เกณฑ์ความสอดคล้องและความเกี่ยวพัน

รายการ	1= สอดคล้อง/ เกี่ยวพัน 2=ไม่สอดคล้อง/ไม่เกี่ยวพัน	กรณีสอดคล้อง/เกี่ยวพัน ระบุระดับความสอดคล้อง/ เกี่ยวพัน (ระดับ 1-5)	ระบุเหตุผล หากตอบน้อยที่สุด	คำอธิบาย ระดับความสอดคล้อง/เกี่ยวพัน
1) วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายขององค์กร				ระดับ 1= ร้อยละ 50 - 59 ระดับ 2 = ร้อยละ 60 - 69ระดับ 3 = ร้อยละ 70 - 79 ระดับ 4 = ร้อยละ 80 - 89 ระดับ 5 = ร้อยละ 90 - 100
2) วัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่หรือไม่				
3) กิจกรรมของโครงการมีความสอดคล้องกับเป้าหมายหรือไม่				
4) กิจกรรมโครงการมีความเกี่ยวพันกับการกิจของหน่วยงานหรือไม่				
5) กิจกรรมโครงการมีความเกี่ยวพันกับโครงการของหน่วยงานอื่นหรือไม่				
6) กิจกรรมโครงการมีความเชื่อมโยงกับกิจกรรมหน่วยงานอื่นหรือไม่				

คำอธิบาย 1. ความสอดคล้องกับนโยบายขององค์กร เช่น นโยบายรัฐบาล ให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ และพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนแม่บทด้านการเกษตร หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ เช่น สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อมในพื้นที่
3. กิจกรรมของโครงการสอดคล้องกับเป้าหมาย เน้นเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกษตรกรทำเกษตรแบบยั่งยืน อบรมหลักสูตรต่างๆ ปรึชญานเศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรผสมผสาน การทำบัญชี เพิ่มพื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืน
4. กิจกรรมของโครงการมีความเกี่ยวพันกับการกิจหน่วยงาน สำนักงานสหกรณ์จังหวัด /สหกรณ์การเกษตร ที่ทำหน้าที่บริหารจัดการโครงการ
5. กิจกรรมของโครงการมีความเกี่ยวพันกับโครงการของหน่วยงานอื่น เช่น โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสานฯ) ที่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของเกษตร อาทึ กสค. ปศ. นป. พศ. สส. โดยปราอยู่เกษตร/เกษตรกรต้นแบบ/ศพก. ได้มีส่วนเกี่ยวพันกับการให้คำปรึกษาทาง การเกษตร และติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร
6. กิจกรรมโครงการมีความเชื่อมโยงกับกิจกรรมหน่วยงานอื่น เช่น โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (5 ประสานฯ) กิจกรรมการอบรมให้ความรู้หลักสูตรต่างๆ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน การเพิ่มการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และ สัตว์น้ำ เป็นรายได้ ลดค่าใช้จ่าย มีการพึ่งพาตนเอง โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของเกษตร อาทึ กสค. ปศ. นป. พศ. สส. เป็นวิทยากร ในการถ่ายทอดความรู้ เชื่อมโยงกิจกรรมกัน

ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานโครงการ ปี 2562

- 3.1 หน่วยงานของท่านมีการจัดประชุมชี้แจงการเข้าร่วมโครงการให้แก่สมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรหรือไม่
 1) ไม่มี เพราะ..... 2) มี จำนวน..... ครั้ง ช่วงเวลา (ระบุ เดือน/ปี).....
- 3.2 หน่วยงานของท่านได้รวบรวมแผนการผลิตของสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรโครงการหรือไม่
 1) ดำเนินการ ประเภทของแผนการผลิต 1) ด้านพืช 2) ด้านสัตว์ 3) ด้านประมง 2) ไม่ได้ดำเนินการ.....
- 3.3 หน่วยงานของท่านท่านมีการส่งเสริมองค์ความรู้/อบรม/ศึกษาดูงาน/ถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือไม่
 1) ไม่มี เพราะ.....
 2) มี 2.1) การส่งเสริมองค์ความรู้ /อบรม จำนวน.....ครั้ง จำนวน.....ราย **หลักสูตร 1** ① การปลูกพืช ② การเลี้ยงสัตว์ ③ การเลี้ยงสัตว์น้ำ ④ การทำปุ๋ย/การปรับปรุงบำรุงดิน
⑤ การทำบัญชีครัวเรือน ⑥ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ⑦ การลดต้นทุนการผลิต/ลดรายจ่าย ⑧ การจัดการด้านการตลาด ⑨ การรวมกลุ่ม ซื้อ - ขาย ผลผลิต
⑩ อื่นๆ ระบุ.....
2.2) การศึกษาดูงาน จำนวน.....ครั้ง สถานที่จำนวน.....ราย
- 3.4 หน่วยงานของท่านมีการส่งเสริมให้เกษตรกรสร้างเครือข่าย หรือไม่
 1) ไม่ได้ดำเนินการส่งเสริม เนื่องจาก.....
 2) ดำเนินการส่งเสริม จำนวน.....เครือข่าย เกษตรกรจำนวน.....ราย
 1) เครือข่ายด้านการผลิตสินค้าเกษตรผสมผสาน
 2) เครือข่ายอื่นระบุ.....
 3) ดำเนินการประชุมประสานงานเครือข่าย
 1) มี จำนวน.....ครั้ง
 2) ไม่มี เพราะ.....
- 3.5 ปี 2562 หลังการอบรมหน่วยงานของท่านมีการติดตาม เยี่ยมเยียนได้ให้คำแนะนำ/ให้คำปรึกษาสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร หรือไม่
 1) มีการติดตามครั้ง/ปี วิธีการติดตาม 1.1) ติดตามผ่านทาง LINE/ FACE BOOK 1.2) ติดตามโดยการนัดประชุม
 1.3) ติดตามในพื้นที่เกษตรกร 1.4) อื่น ๆ ระบุ.....
 2) ไม่มีการติดตาม เพราะ.....

ส่วนที่ 4 ผลความต่อเนื่องของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในปี 2562 จนถึง ปี 2565

กิจกรรม	ปี 2562				ปี 2565**			
	เป้าหมาย		ผลการดำเนินงาน		เป้าหมาย		ผลการดำเนินงาน	
	สมาชิก (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)	สมาชิก (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)	สมาชิก (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)	สมาชิก (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)
4.1 พื้นที่ดำเนินการเกษตรผสมผสานของสมาชิกของสหกรณ์ (ไร่)	 (ไร่)	(ไร่)	 (ไร่)	 (ไร่)
4.2 สุขภาพรวมตามแผนการผลิตและการตลาดจัดหาปัจจัยการผลิตตามโครงการ								
4.3 สามารถรวบรวมขาย/ให้บริการขาย ตามโครงการ								
4.4 รายได้สมาชิกเพิ่มขึ้น เฉลี่ย จากบัญชีรายรับ - รายจ่าย ของสมาชิก								
4.5 สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับเงินกู้ชุดสระน้ำ เจาะบ่อบาดาล ปรับปรุงระบบน้ำ								

หมายเหตุ: เป้าหมายและผลการดำเนินงานของ ปี 2565** เป็นผลของสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562 ที่ยังคงดำเนินการต่อเนื่อง

ข้อ 4.5 ผลการดำเนินงานของปี 2565 หมายถึง สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับเงินกู้ชุดสระน้ำ เจาะบ่อบาดาล ปรับปรุงระบบน้ำ สามารถชำระเงินคืนกู้ได้

4.6 ปี 2565 หน่วยงานของท่านได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร หรือไม่

1) ได้รับ จำนวน.....บาท ผลการเบิกจ่าย.....บาท 2) ไม่ได้รับ เนื่องจาก.....

4.7 ปี 2565 หน่วยงานของท่านมีการติดตาม เยี่ยมเยียนได้ให้คำแนะนำ/ให้คำปรึกษาสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการ ปี 2562 หรือไม่

1) มีการติดตามครั้ง/ปี วิธีการติดตาม 1.1) ติดตามผ่านทาง LINE/ FACE BOOK 1.2) ติดตามโดยการนัดประชุม
 1.3) ติดตามในพื้นที่เกษตรกร 1.4) อื่น ๆ ระบุ.....

2) ไม่มีการติดตาม เพราะ.....

4.8 หน่วยงานของท่านมีการส่งเสริมให้เกษตรกรสร้างเครือข่าย หรือไม่

1) ไม่ได้ดำเนินการส่งเสริม เนื่องจาก.....

2) ดำเนินการส่งเสริม จำนวน.....เครือข่าย เกษตรกรจำนวน.....ราย
 1) เครือข่ายด้านการผลิตสินค้าเกษตรผสมผสาน
 2) เครือข่ายอื่นระบุ.....

3) ดำเนินการประชุมประสานงานเครือข่าย
 1) มี จำนวน.....ครั้ง
 2) ไม่มี เพราะ.....

ส่วนที่ 5 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานกิจกรรมของโครงการ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนาโครงการต่อไป

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ 1=น้อยที่สุด 5= มากที่สุด	ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานโครงการ	ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง/พัฒนาโครงการ
5.1 การชี้แจงโครงการ/การประชาสัมพันธ์โครงการ			
5.2 การรับสมัคร/การคัดเลือกเกษตรกร			
5.3 การสนับสนุนปัจจัยการผลิต			
5.4 การจัดทำแผนการผลิต			
5.5 การถ่ายทอดองค์ความรู้/อบรม			
5.6 ศึกษาดูงาน			
5.7 การทำแผนธุรกิจ			
5.8 ความพร้อมของแหล่งจำหน่ายผลผลิต			
5.9 การเชื่อมโยงตลาด			
5.10 การประสานงานกับเกษตรกรในการดำเนินโครงการ			
5.11 อื่น ๆ (ระบุ)			

ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
โทรศัพท์ 02-579-8267 e mail : rdpc8572@gmail.com
วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....

2. โครงการส่งเสริมเกษตรกรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร
2.2 แบบสัมภาษณ์เกษตรกร

เลขที่

(ใช้ในราชการศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทางราชการจะเก็บข้อมูลที่สอบถามทั้งหมดเป็นความลับและนำไปเผยแพร่เฉพาะค่าประมาณทางสถิติที่เป็นข้อมูลภาพรวมเท่านั้น)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เป็นตัวอย่าง (Identification)

- 1.1 ผู้ให้ข้อมูล นาย/นาง/น.ส./อื่น ๆ ชื่อ..... นามสกุล..... อายุ.....ปี เพศ..... (1=หญิง, 2=ชาย)
- 1.2 โทรศัพท์.....
- 1.3 ที่อยู่ เลขที่..... หมู่ที่..... บ้าน..... ตำบล อำเภอ จังหวัด รหัสไปรษณีย์
- 1.4 ระดับการศึกษา (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)
☐ 1) สูงกว่าปริญญาตรี	☐ 2) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	☐ 3) ปวส./อนุปริญญา	☐ 4) ปวช.
☐ 5) มัธยมศึกษาตอนปลาย	☐ 6) มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ 7) ประถมศึกษา	☐ 8) ไม่ได้ศึกษา
- 1.5 ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน.....ปี (เริ่มนับตั้งแต่ยึดเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพรอง ตามข้อ 6)
- 1.6 ลักษณะการประกอบอาชีพ
- 1.6.1 อาชีพหลัก 1) ประกอบอาชีพเกษตรกร (1.1) ทำนา (1.2) ทำไร่ (1.3) พืชผัก (1.4) ไม้ผล (1.5) ไม้ยืนต้น (1.6) เลี้ยงสัตว์
- (1.7) ประมง (1.8) เกษตรผสมผสาน
- 2) รับเงินเดือนประจำ 3) รับจ้างทางการเกษตร 4) ประกอบธุรกิจการค้า 5) รับจ้างทั่วไป 6) อื่น ๆ (ระบุ)
- 1.6.2 อาชีพรอง 1) ประกอบอาชีพเกษตรกร (1.1) ทำนา (1.2) ทำไร่ (1.3) พืชผัก (1.4) ไม้ผล (1.5) ไม้ยืนต้น (1.6) เลี้ยงสัตว์
- (1.7) ประมง (1.8) เกษตรผสมผสาน
- 2) รับเงินเดือนประจำ 3) รับจ้างทางการเกษตร 4) ประกอบธุรกิจการค้า 5) รับจ้างทั่วไป 6) อื่น ๆ (ระบุ)
- 7) ไม่มีอาชีพรอง
- (อาชีพหลัก หมายถึง อาชีพที่ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบกิจกรรมนั้น ๆ **อาชีพรอง** หมายถึง อาชีพที่ใช้เวลาประกอบกิจกรรมรองจากอาชีพหลัก)
- 1.7 การเป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่ม (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ (1) เป็นสมาชิก	☐ 1) สหกรณ์ภาคการเกษตร	☐ 2) สหกรณ์นอกภาคเกษตร	☐ 3) กลุ่มเกษตรกร	☐ 4) กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	☐ 5) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
	☐ 6) กลุ่มยุวเกษตรกร	☐ 7) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจ	☐ 8) สมาคม/สหพันธ์	☐ 9) อาสาสมัครเกษตรกร	☐ 10) กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน
	☐ 11) ธกส./สกต.	☐ 12) เครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่	☐ 13) กลุ่มแปลงใหญ่		
- (2) ไม่เป็นสมาชิก

1.8 สมาชิกในครัวเรือน (สมาชิกทุกคน รวมถึงญาติพี่น้อง ลูกจ้าง ที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนช่วงปีเพาะปลูกนั้น และรวมถึงผู้มีชื่อในทะเบียนบ้าน)

1.8.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน

1.8.2 จำนวนแรงงานในครัวเรือน.....คน (จำนวนแรงงานในครัวเรือน คือ สมาชิกที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป)

จำแนกเป็น 1) แรงงานในภาคเกษตร.....คน 2) แรงงานนอกภาคเกษตร.....คน

1.8.3 จำนวนแรงงานคืนถิ่นในปีที่ผ่านมา คน (แรงงานคืนถิ่น หมายถึง แรงงานในครัวเรือนที่ทำงานนอกพื้นที่บ้านกลับเข้ามาเพื่อทำการเกษตร)

1.9 ปัญหาที่ประสบในการทำการเกษตรในรอบปีที่ผ่านมาจนถึงวันสำรวจ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (ให้ระบุรายละเอียดของปัญหา)

- 1) ด้านเงินทุน..... 2) ด้านแรงงาน..... 3) ด้านเทคโนโลยีการผลิต..... 4) ด้านการตลาด..... 5) ภัยพิบัติ..... 6) ด้านองค์ความรู้.....
 7) โรคระบาด..... 8) แหล่งน้ำ..... 9) คุณภาพดิน..... 10) ปัจจัยการผลิต (เมล็ดพันธุ์ต่างๆ/ปุ๋ย/สารชีวภัณฑ์ ฯลฯ).....
 11) กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน..... 12) อื่น ๆ (ระบุ)

1.10 การถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดิน

การถือครองที่ดินของครัวเรือนเกษตรกร										
(3) การถือครองที่ดิน	(4) ประเภทเอกสารสิทธิ์	แปลงที่	เนื้อที่ถือครอง (ไร่)	การถือครองที่ดิน	ประเภทเอกสารสิทธิ์	การใช้ประโยชน์ที่ดิน	น้ำที่ได้รับ		ปัญหาของที่ดิน	
							แหล่งน้ำ	ปริมาณน้ำ (1 - 2) ฤดูฝน ฤดูแล้ง		
(1)*	(2)	(3)	(4)*	(5)*	(6)	(7)	(8)	(9)		
1. ของตนเอง (เป็นเจ้าของตามเอกสารสิทธิ์การได้รับมรดกแต่ยังไม่ได้เปลี่ยนชื่อตามกฎหมาย) 2. เช่า (เช่าจากผู้อื่นอาจจ่ายเป็นเงินสด/ผลผลิต/อินโดกก็ได้) 3. ทำฟรี เช่น ที่ป่า ที่สาธารณะ เป็นต้น	1. ส.ป.ก.4-01 4. นส.3 2. โฉนด 5. นส.4 3. นส.2 6. นส.5 7. อื่นๆ (ระบุ)....									
(5) การใช้ประโยชน์ที่ดิน	(6) แหล่งน้ำ									
1. ที่อยู่อาศัย 10. พืชหญ้าเลี้ยงสัตว์ 2. นาข้าวขึ้นน้ำ 11. ที่รกร้างว่างเปล่า 3. นาชลประทาน 12. ที่ป่าถือครอง 4. ที่นาดอน 13. ที่ห้วยหนองคลองบึง 5. ที่พืชไร่ (ที่ถือครอง) 6. ที่สวนไม้ผล 14. ที่เพาะเลี้ยงประมง 7. ที่ไม่ขึ้นดิน 15. ที่เลี้ยงปศุสัตว์ 8. ที่สวนผัก 16. ที่ทำฟาร์มผสม/ผสมผสาน 9. ไม้ดอกไม้ประดับ 17. อื่นๆ (ระบุ)	1. ไม่มีแหล่งน้ำ/น้ำฝน 2. บ่อน้ำตื้น 3. บ่อน้ำบาดาล 4. สระน้ำ 5. น้ำชลประทาน 6. แหล่งน้ำสาธารณะ เช่น แม่น้ำ คลอง ห้วย หนอง คลอง บึง อ่างเก็บน้ำ เหมืองฝาย เป็นต้น 7. ประปาหมู่บ้าน, ประปาภูมิภาค									
(7) , (8) ปริมาณน้ำ	(9) ปัญหาของที่ดิน									
1. เพียงพอ 2. ไม่เพียงพอ	1. ไม่มีปัญหา 2. ดินเค็ม 3. ดินเปรี้ยว 4. ดินปนทรายจัด 5. ลูกวัง/หินกรวด 6. ดินพุง 7. พื้นทีลาดเทสูง 8. อื่นๆระบุ...									

หมายเหตุ : ให้จำแนก (1) * แปลงที่เข้าร่วมโครงการเป็นแปลงที่ 1

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมโครงการเกษตรผสมผสานในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

2.1 ลักษณะการใช้พื้นที่การเกษตรในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ

รายการ	ปีเพาะปลูก 2562/63 (1 พ.ค. 62 - 30 เม.ย. 63)	ปีเพาะปลูก 2565/66 (1 พ.ค. 65 - 30 เม.ย. 66)	
		การเปลี่ยนแปลง	(ตอบเฉพาะถ้ามีการเปลี่ยนแปลง)
1. พื้นที่ว่างเปล่า/พื้นที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์	* ① มีรวม.....ไร่ ② ไม่มี	① เปลี่ยนแปลง ② ไม่เปลี่ยนแปลง	* ① มีรวม.....ไร่ ② ไม่มี
2. พื้นที่แหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตรในพื้นที่โครงการ	* ① มีแหล่งน้ำรวม.....ไร่ ☐ สระจำนวน.....สระ ☐ บ่อน้ำตื้นจำนวน.....บ่อ ☐ บ่อบาดาลจำนวน.....บ่อ ☐ จัดทำระบบน้ำ ☐ อื่นๆ (ระบุ).....จำนวน..... แห่ง ② ไม่มีแหล่งน้ำเนื่องจาก.....	① เปลี่ยนแปลง ② ไม่เปลี่ยนแปลง	* ① มีแหล่งน้ำรวม.....ไร่ ☐ สระจำนวน.....สระ ☐ บ่อน้ำตื้นจำนวน.....บ่อ ☐ บ่อบาดาลจำนวน.....บ่อ ☐ จัดทำระบบน้ำ ☐ อื่นๆ (ระบุ).....จำนวน..... แห่ง ② ไม่มีแหล่งน้ำเนื่องจาก.....
3. ความเพียงพอของแหล่งน้ำในพื้นที่โครงการ	① เพียงพอทั้งปี ② ไม่เพียงพอ ใช้ได้.....เดือน	① เปลี่ยนแปลง ② ไม่เปลี่ยนแปลง	① เพียงพอทั้งปี ② ไม่เพียงพอ ใช้ได้.....เดือน
4. การมีนาข้าวของครัวเรือนเกษตรกร	* ① มีนาข้าวรวม.....ไร่ ② ไม่มีนาข้าว	① เปลี่ยนแปลง ② ไม่เปลี่ยนแปลง	* ① มีนาข้าวรวม.....ไร่ ② ไม่มีนาข้าว
5. การปลูกพืชในพื้นที่โครงการ 5.1 พืชไร่..... 5.2 พืชสวน ไม้ผล ไม้ยืนต้น..... 5.3 พืชผักสมุนไพร..... 5.4 ไม้ดอก/ไม้ประดับ.....	① ปลูกพืช.....ชนิด โดย * ☐ 1.1) เนื้อที่.....ไร่ ☐ 1.2) พื้นที่หลังนา เนื้อที่.....ไร่ ☐ 1.3) พื้นที่ร่วมกับ ขอบบ่อ พื้นที่นา ที่อยู่อาศัย พื้นที่ว่างเปล่า ② ไม่ได้ปลูกพืช เนื่องจาก.....	① เปลี่ยนแปลง ② ไม่เปลี่ยนแปลง	① ปลูกพืช.....ชนิด โดย * ☐ 1.1) เนื้อที่.....ไร่ ☐ 1.2) พื้นที่หลังนา เนื้อที่.....ไร่ ☐ 1.3) พื้นที่ร่วมกับ ขอบบ่อ พื้นที่นา ที่อยู่อาศัย พื้นที่ว่างเปล่า ② ไม่ได้ปลูกพืช เนื่องจาก.....
6. การเลี้ยงปศุสัตว์ในพื้นที่โครงการ ☐ 6.1 ไก่ ☐ 6.2 เป็ด ☐ 6.3 หมู ☐ 6.4 โค ☐ 6.5 กระบือ ☐ 6.6 แพะ	① เลี้ยงสัตว์.....ชนิด * ☐ 1.1) เนื้อที่.....ไร่ ☐ 1.2) ใช้พื้นที่ร่วมกับที่อยู่อาศัย ② ไม่ได้เลี้ยง เนื่องจาก.....	① เปลี่ยนแปลง ② ไม่เปลี่ยนแปลง	① เลี้ยงสัตว์.....ชนิด * ☐ 1.1) เนื้อที่.....ไร่ ☐ 1.2) ใช้พื้นที่ร่วมกับที่อยู่อาศัย ② ไม่ได้เลี้ยง เนื่องจาก.....

รายการ	ปีเพาะปลูก 2562/63 (1 พ.ค. 62 - 30 เม.ย. 63)	ปีเพาะปลูก 2565/66 (1 พ.ค. 65 - 30 เม.ย. 66)	
		การเปลี่ยนแปลง	(ตอบเฉพาะถ้ามีการเปลี่ยนแปลง)
7. การเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่โครงการ ☐ 7.1 ปลา ☐ 7.2 กบ ☐ 7.3 อื่นๆ ระบุ.....	① เลี้ยงสัตว์น้ำ.....ชนิด * ☐ 1.1) เนื้อที่.....ไร่ ☐ 1.2) เลี้ยงในแหล่งน้ำการเกษตรของที่อยู่อาศัย หรือบริเวณนั้น ② ไม่ได้เลี้ยง เนื่องจาก.....	① เปลี่ยนแปลง ② ไม่เปลี่ยนแปลง	① เลี้ยงสัตว์น้ำ.....ชนิด * ☐ 1.1) เนื้อที่.....ไร่ ☐ 1.2) เลี้ยงในแหล่งน้ำการเกษตรของที่อยู่อาศัยหรือบริเวณนั้น ② ไม่ได้เลี้ยง เนื่องจาก.....
8. ที่อยู่อาศัย/ที่พักชั่วคราวในพื้นที่โครงการ	*① มีที่อยู่อาศัย พื้นที่.....ไร่ *② มีที่พักชั่วคราว พื้นที่.....ไร่ ③ มีที่พักในพื้นที่ร่วมกับ ขอบสระ /พื้นที่นา ④ ไม่มีที่อยู่อาศัย/ที่พักชั่วคราว เนื่องจาก.....	① เปลี่ยนแปลง ② ไม่เปลี่ยนแปลง	*① มีที่อยู่อาศัย พื้นที่.....ไร่ *② มีที่พักชั่วคราว พื้นที่.....ไร่ ③ มีที่พักในพื้นที่ร่วมกับ ขอบสระ /พื้นที่นา ④ ไม่มีที่อยู่อาศัย/ที่พักชั่วคราว เนื่องจาก.....
9. การแบ่งพื้นที่ในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ ตามกิจกรรมเกษตรผสมผสาน	① พืช ② สัตว์ ③ สัตว์น้ำ ④ พืช - พืช ⑤ พืช - ปศุสัตว์ ⑥ พืช - สัตว์น้ำ ⑦ ปศุสัตว์ - ปศุสัตว์ ⑧ ปศุสัตว์ - สัตว์น้ำ ⑨ พืช - ปศุสัตว์ - สัตว์น้ำ	① เปลี่ยนแปลง ② ไม่เปลี่ยนแปลง	① พืช ② สัตว์ ③ สัตว์น้ำ ④ พืช - พืช ⑤ พืช - ปศุสัตว์ ⑥ พืช - สัตว์น้ำ ⑦ ปศุสัตว์ - ปศุสัตว์ ⑧ ปศุสัตว์ - สัตว์น้ำ ⑨ พืช - ปศุสัตว์ - สัตว์น้ำ
10. รวมพื้นที่ทำกิจกรรมในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการ	จำนวนไร่		จำนวนไร่

หมายเหตุ : - ข้อ 10 คือ ผลรวมพื้นที่ในโครงการข้อ 1 + 2 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8 หรือข้อที่มีเครื่องหมาย *

- ข้อ 10 พื้นที่รวมต้องมีพื้นที่เท่ากันทั้ง ปีเพาะปลูก 2562/63 (1พ.ค. 62- 30 เม.ย. 63) และ ปี 2565/66 (1 พ.ค. 65 - 30 เม.ย. 66)

2.2 แปลงของเกษตรกรมีการเกื้อกูลของกิจกรรมหรือไม่ ① มี (ตอบได้มากกว่า1ข้อ) ② ไม่มี เพราะ.....

- ① พืช-พืช 1.1 ใช้ฟางไปคลุมไม่ผล 1.2 ใช้ฟางไปคลุมแปลงผัก 1.3 ใช้ฟางไปเพาะเห็ด 1.4 ปลูกพืชผักในสวนยาง..... 1.5 ปลูกไม้ผลกับสมุนไพร.....
 1.6 ปลูกไม้ผลในสวนยาง..... 1.7 ปลูกไม้ผลกับไม้ยืนต้น 1.8 ปลูกไม้หลายระดับ 1.9 อื่นๆ.....
- ② พืช- ปศุสัตว์ 2.1 มูลโค/กระบือ/ทำปุ๋ย (ใส่नाข้าว/ใสไม่ผล/พืชผัก) 2.2 มูลโค/กระบือ/ทำเชื้อเพลิง 2.3 มูลสุกรทำปุ๋ย(ใส่नाข้าว/ใสไม่ผล/พืชผัก) 2.4 มูลสุกรทำเชื้อเพลิง
 2.5 มูลเป็ด/ไก่/ทำปุ๋ย (ใส่नाข้าว/ใสไม่ผล/พืชผัก) 2.6 มูลเป็ด/ไก่ ทำเชื้อเพลิง 2.7 มูลแพะ/แกะ ทำปุ๋ย 2.8 มูลแพะ/แกะ ทำเชื้อเพลิง
 2.9 ใช้ผลผลิตจากกล้วยเป็นอาหารสัตว์ 2.10 เปลือกข้าวโพดเป็นอาหารสัตว์. 2.11 ใบมันสำปะหลัง/มันสำปะหลังเป็นอาหารสัตว์ 2.12 ใช้ฟาง/ข้าวเปลือกเป็นอาหารสัตว์
 2.13 ใช้พืชผักเป็นอาหารสัตว์ 2.14 อื่นๆ.....
- ③ พืช- สัตว์น้ำ 3.1 เลี้ยงปลาในนาข้าว 3.2 การเลี้ยงเปิดในนาข้าว 3.3 ใช้ฟางข้าวเปลือกเป็นอาหารปลา 3.4 ใช้พืชผักเป็นอาหารปลา 3.5 อื่นๆ.....
- ④ ปศุสัตว์ - สัตว์น้ำ 4.1 เลี้ยงสุกรกับปลา 4.2 เลี้ยงไก่กับปลา 4.3 เลี้ยงเป็ดกับปลา 4.4 อื่นๆ.....

2.3 ท่านได้รับการประชาสัมพันธ์โครงการโดยวิธีใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) สื่อบุคคล 1) เจ้าหน้าที่ 2) ผู้นำท้องถิ่น 3) เพื่อนบ้าน
 2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ 1) เว็บไซต์ 2) Facebook 3) Line 4) Clip 5) วิทยุ 6) โทรศัพท์ 7) ทอกระจายข่าว
 3) สื่อสิ่งพิมพ์ 1) วารสาร 2) โปสเตอร์ 3) แผ่นพับ 4) หนังสือพิมพ์
 4) สื่อกิจกรรม 1) การจัดประชุม 2) การจัดเวทีชุมชน

2.4 ท่านได้ทำตามแผนการผลิตโนแปลงของตนเองหรือไม่

- ทำ ประเภทของแผนการผลิต 1) ด้านพืช 2) ด้านสัตว์ 3) ด้านประมง
 ไม่ทำ เพราะ.....

ถ้าทำแผนการผลิต โดย ① ทำได้ทั้งหมด ② ทำได้บางส่วน ร้อยละ..... เพราะ..... ③ ไม่ได้ทำตามแผน เพราะ.....

2.5 ท่านได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ ระดับความรู้ความเข้าใจต่อองค์ความรู้ และการนำความรู้จากการฝึกอบรมจากโครงการฯ ไปใช้ประโยชน์หรือไม่

- (1) ได้รับ (2) ไม่ได้รับการอบรม เนื่องจาก.....

หลักสูตร/เรื่อง	ระดับความเข้าใจ ระบุ ระดับ 1 - 5	การนำมาใช้ประโยชน์ ① ใช้ ② ไม่นำไปใช้	(2.1) สาเหตุที่ไม่นำไปใช้						
			ไม่มี เงินทุน	ไม่มี แรงงาน	ไม่มี วัตถุดิบ	ไม่มี ที่ดิน	ความรู้ ไม่พอ	ไม่มี เวลา	อื่น ๆ (ระบุ)
1) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง									
2) การทำเกษตรทฤษฎีใหม่									
3) การปลูกพืชผสมผสาน									
4) การลดต้นทุนการผลิต (การทำปุ๋ยหมัก, การปรับปรุงบำรุงดิน)									
5) การทำบัญชีครัวเรือน									
6) การรวมกลุ่ม ซื้อ ขายผลผลิต									
7) อื่นๆ (ระบุ)									

หมายเหตุ : ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการอบรม ระดับ 1 - น้อยที่สุด , 2 - น้อย , 3 - ปานกลาง , 4 - มาก , 5 - มากที่สุด

2.6 ท่านได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากโครงการหรือไม่

(1) ได้รับ (2) ไม่ได้รับ เนื่องจาก.....

รายการ	ได้รับ	ไม่ได้รับ	ความพึงพอใจต่อปัจจัยการผลิต ระบุ ระดับ 1-5*			การนำไปใช้ประโยชน์				
			ปริมาณ	ช่วงเวลา	คุณภาพ	1.ใช้	2.ไม่ใช้ สาเหตุจาก			
							2.1 ไม่มีเวลา	2.2เสียหาย/ ตาย	2.3น้อย/ ไม่เพียงพอ	2.4 อื่นๆ ระบุ...
1) พันธุ์พืช เช่น เมล็ดผัก ไม้ผล										
2) พันธุ์สัตว์ปีก (ไก่, เป็ด)										
3) พันธุ์สัตว์น้ำ (ปลา)										
4) อาหารสัตว์/อาหารสัตว์น้ำ										
5) อุปกรณ์การเกษตร ระบุ.....										
6) อื่นๆ (ระบุ)										

หมายเหตุ : *ระดับความพึงพอใจต่อปัจจัยการผลิต ระดับ 1 - น้อยที่สุด , 2 - น้อย , 3 - ปานกลาง , 4 - มาก , 5 - มากที่สุด

2.7 จากข้อ 2.6 ถ้าได้รับปัจจัยการผลิต ผลจากการนำปัจจัยการผลิตที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการไปใช้ประโยชน์

รายการ	มูลค่าผลผลิตทางการเกษตร			การจำแนกผลผลิต					การลดค่าใช้จ่ายทางการเกษตรในพื้นที่โครงการ							
	ปริมาณ (กก.)	ราคา (บาท/กก)	มูลค่ารวม (บาท)	จำหน่าย มูลค่า (บาท)	บริโภค มูลค่า (บาท)	แจก/ให้ฟรี ผู้อื่น มูลค่า (บาท)	เก็บไว้ ทำพันธุ์ มูลค่า (บาท)	รวม มูลค่า (บาท)	ค่าพันธุ์ มูลค่า (บาท)	ปุ๋ยอินทรีย์ มูลค่า (บาท)	ปุ๋ยเคมี มูลค่า (บาท)	สารเคมี มูลค่า (บาท)	อาหารสัตว์ มูลค่า (บาท)	วัสดุอุปกรณ์ มูลค่า (บาท)	อื่น ๆ (ระบุ) มูลค่า (บาท)	รวมต้นทุน ทั้งหมด มูลค่า (บาท)
1) พันธุ์พืช เช่น เมล็ดผัก ไม้ผล																
2) พันธุ์สัตว์ปีก (ไก่, เป็ด)																
3) พันธุ์สัตว์น้ำ (ปลา)																
4) อาหารสัตว์/อาหารสัตว์น้ำ																
5) อุปกรณ์การเกษตร ระบุ.....																
6) อื่น ๆ																

ส่วนที่ 3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ

3. ด้านเศรษฐกิจ *** เฉพาะแปลงที่เข้าร่วมโครงการ

3.1 มูลค่าผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ ปีเพาะปลูก 2565/2566 (1 พ.ค. 65 – 30 เม.ย. 66)

รายการ	จำนวน (ไร่)	มูลค่าผลผลิตการเกษตร			การจำแนกผลผลิต				
		ปริมาณ (กก.)	ราคา (บาท/กก.)	มูลค่ารวม (บาท)	จำหน่ายมูลค่า (บาท)	บริโภคมูลค่า (บาท)	แจก/ให้ฟรีผู้อื่นมูลค่า (บาท)	เก็บไว้ทำพันธุ์มูลค่า (บาท)	รวมผลผลิตทั้งหมดมูลค่า (บาท)
1. ข้าว									
1.1									
1.2									
2. พืชไร่									
2.1									
2.2									
3. ไม้ผล/ยืนต้น									
3.1									
3.2									
3.3									
3.4									
4. พืชผัก									
4.1									
4.2									
4.3									
5. ปศุสัตว์									
5.1 ไก่/เป็ด									
5.2 โค/กระบือ									
5.3 สุกร									
5.4 แพะ/แกะ									
6. ประมง									
6.1 ปลา									
6.2 กุ้ง									
6.3 กบ									
รวม									

3.2 ค่าใช้จ่ายในการผลิตทางการเกษตรในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ ปีเพาะปลูก 2565/2566 (1 พ.ค. 65 – 30 เม.ย. 66)

รายการ	ค่าใช้จ่ายในการผลิตทางการเกษตร																	
	ค่าพันธุ์		ปุ๋ยอินทรีย์		ปุ๋ยเคมี		สารเคมี		อาหารสัตว์		แรงงาน (ปลูก,ดูแล,เกี่ยว)		น้ำมัน/ไฟฟ้า	อื่นๆ(ระบุ)		รวมต้นทุนทั้งหมด		
	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	
1.ข้าว																		
1.1																		
1.2																		
2.พืชไร่																		
2.1																		
2.2																		
3.ไม้ผล/ยืนต้น																		
3.1																		
3.2																		
3.3																		
3.4																		
4.พืชผัก																		
4.1																		
4.2																		
4.3																		
5.ปศุสัตว์																		
5.1 ไก่/เป็ด																		
5.2 โค/กระบือ																		
5.3 สุกร																		
5.4 แพะ/แกะ																		
6.ประมง																		
6.1 ปลา																		
6.2 กุ้ง																		
6.3 กบ																		
รวม																		

3.3 กิจกรรมที่ดำเนินการเพิ่มเติม/กิจกรรมใหม่ ในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ (1 พ.ค. 65 – 30 เม.ย. 66)

ชนิดพืช	จำนวน (ไร่)	ค่าใช้จ่ายในการผลิตในพื้นที่โครงการ																การจำหน่ายผลผลิต							
		ค่าพันธุ์		ปุ๋ยอินทรีย์		ปุ๋ยเคมี		สารเคมี		อาหารสัตว์		แรงงาน (ปลูก สุม เก็บเกี่ยว)		น้ำมัน/ ไฟฟ้า	อื่น ๆ (ระบุ)		รวมค่าใช้จ่าย ทั้งหมด		จำหน่าย	บริโภค	แจกฟรี/ ให้ผู้อื่น	เก็บ พันธุ์	รวมผลผลิต ทั้งหมด		
		เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	ตนเอง (บาท)	เงินสด (บาท)	บาท	บาท	บาท	บาท	บาท	
1. ข้าว																									
2. พืชไร่																									
3. ไม้ผล/ยืนต้น																									
4. พืชผัก																									
5. ปศุสัตว์																									
6. ประมง																									
7. อื่นๆ																									

3.4 การกระจายผลผลิตทางการเกษตรของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) บริโภคภายในครัวเรือน 2) แจก/ให้ฟรีผู้อื่น (ญาติ พี่น้อง) 3) จำหน่าย (ตอบข้อ 3.5 และ 3.6 ต่อ) 4) เก็บไว้ทำพันธุ์

3.5 สถานที่/ช่องทางการจำหน่ายผลผลิต

- 1) สหกรณ์ 2) กลุ่มเกษตรกร 3) ตลาดประชารัฐ 4) ตลาดท้องถิ่น/ชุมชน 5) ตลาดที่หน่วยงานจัดหา/ประสานงาน
 6) สถานีบริการน้ำมัน 7) ขายผ่านช่องทางออนไลน์ (Line /Facebook/Tiktok) 8) อื่น ๆ ระบุ.....

3.6 กรณีจำหน่าย สถานที่จำหน่ายรองรับผลผลิตของท่านได้เพียงพอหรือไม่

- 1) เพียงพอ 2) ไม่เพียงพอ เนื่องจาก

3.7 ลักษณะการทำกรเกษตรของครัวเรือน

- 1) เกษตรทั่วไป 2) เกษตรปลอดภัย 3) เกษตรอินทรีย์

3.8 ณ 30 เม.ย.66 ท่านมีหนี้สินครัวเรือนหรือไม่

- 1) มี ได้แก่ 1.1) หนี้สินทางการเกษตร จำนวน.....บาท 1.2) หนี้สินนอกการเกษตร.....บาท
 2) ไม่มี

3.9 การทำกิจกรรมในพื้นที่โครงการ มีผลทำให้หนี้สินของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงหรือไม่

- 1) เปลี่ยนแปลง 1.1) หนี้สินลดลง.....บาท/ปี เนื่องจาก..... 1.2) หนี้สินเพิ่มขึ้น.....บาท/ปี เนื่องจาก.....
 2) ไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจาก.....

- 3.10 การชำระเงินกู้ของโครงการแหล่งน้ำในไร่นา ***(เงินกู้โครงการแหล่งน้ำในไร่นา ปี 2562 จำนวน 50,000 บาท ปลอดดอกเบี้ย เพื่อขุดสระน้ำ เจาะบ่อบาดาล ปรับปรุงระบบน้ำในการทำเกษตรผสมผสาน)
- 1) ชำระคืนทั้งหมดแล้ว
- 2) ยังชำระคืนไม่หมด ชำระแล้ว จำนวน.....บาท คงเหลือ.....บาท
- 3.11 ความสามารถในการชำระหนี้สินของครัวเรือน
- 1) เปลี่ยนแปลง 1) ชำระได้ตรงตามเวลา 2) มีเงินชำระหนี้สินได้มากขึ้น 3) อื่น ๆ (ระบุ).....
- 2) ไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจาก.....
- 3.12 ณ เม.ย.66 ครัวเรือนของท่านเงินออมหรือไม่ ① มี จำนวน.....บาท ② ไม่มี
- 3.13 การทำกิจกรรมในพื้นที่โครงการ มีผลทำให้เงินออมของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงหรือไม่
- ① เปลี่ยนแปลง 1) จำนวนเงินออมเพิ่มขึ้น.....บาท เนื่องจาก..... 2) จำนวนเงินออมน้อยลง.....บาท เนื่องจาก.....
- ② ไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจาก.....
- 3.14 ด้านสังคม
- 1) ท่านมีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมหรือไม่
- 1) มี คือ 1) รวมกลุ่มเพื่อการผลิต จำนวน.....ราย 2) รวมกลุ่มเพื่อซื้อ - จำหน่ายผลผลิต จำนวน.....ราย
- 3) ทำแผนธุรกิจ จำนวน.....ราย 4) อื่น ๆ.....จำนวน.....ราย
- 2) ไม่มี เพราะ.....
- 3.15 ด้านสิ่งแวดล้อม
- 1) การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมหลังจากนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์
- 1) เปลี่ยน 1.1) ดินมีคุณภาพดีขึ้น 1.2) สิ่งมีชีวิตในดินมีปริมาณเพิ่มขึ้น (ไส้เดือน) 1.3) มีปริมาณพันธุ์สัตว์เพิ่มขึ้น 1.4) มีความหลากหลายของพันธุ์พืช
- 2) ไม่เปลี่ยน เพราะ.....
- 3.16 ด้านความยั่งยืน
- 1) ท่านได้นำความรู้จากการฝึกอบรมจากโครงการฯ ไปเผยแพร่/ขยายผลให้ผู้อื่น หรือไม่
- 1) ไม่ได้เผยแพร่ เพราะ.....
- 2) เผยแพร่ต่อ เรื่อง.....
- 2.1) เกษตรกรได้รับการเผยแพร่ จำนวน.....ราย และเกษตรกรได้ดำเนินการตามคำแนะนำแล้ว.....ราย
- 2.2) เรื่องที่นำไปปฏิบัติตาม/ปรับใช้ ได้แก่.....
- 2) หลังจากสิ้นสุดโครงการแล้วท่านคิดว่าจะทำเกษตรผสมผสานต่อไปหรือไม่
- ① ทำต่อไป ถ้าทำเกษตรผสมผสานทำต่อไปโดย ① ทำเหมือนเดิม ② เปลี่ยนแปลงกิจกรรม ได้แก่.....
- ② ไม่ทำต่อ เนื่องจาก.....

3) ท่านได้นำความรู้เกี่ยวกับ “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ไปใช้ประโยชน์ หรือไม่

- 1) ได้นำไปใช้ประโยชน์ ผลจากการนำไปใช้ประโยชน์
- 1.1) มีรายได้เพิ่มมากขึ้น. 1.2) ลดรายจ่ายในครัวเรือนจากการนำผลผลิตมาบริโภค
 1.3) ลดค่าใช้จ่ายจากการผลิต ทำปุ๋ยใช้เอง นำพันธุ์พืช/พันธุ์สัตว์มาใช้ 1.4) เงินออมเพิ่มขึ้น 1.5) อื่น ๆ ระบุ.....
- 2) ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ เพราะ.....
- 4) สำนักงานสหกรณ์จังหวัด/สหกรณ์การเกษตร เข้าไปติดตามผลจากการจัดฝึกอบรม/การแจกปัจจัยการผลิตบ้างหรือไม่
- 1) ติดตาม.....ครั้ง/ปี
- 2) ไม่ได้ติดตาม เพราะ.....

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจ ปัญหา และข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของโครงการ

4.1 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานของโครงการฯ (โปรดระบุระดับความพึงพอใจ ระดับ 1-5 โดย ระดับ 1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก, 5 = มากที่สุด)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (1-5 คะแนน)	เหตุผล (ระบุ)
1. การชี้แจงโครงการ/การประชาสัมพันธ์โครงการ		
2. การรับสมัคร/การคัดเลือกเกษตรกร		
3. การสนับสนุนปัจจัยการผลิต		
4. การจัดทำแผนการผลิต		
5. การถ่ายทอดองค์ความรู้/อบรม		
6. ศึกษาดูงาน		
7. การทำแผนธุรกิจ		
8. ความพร้อมของแหล่งจำหน่ายผลผลิต		
9. การเชื่อมโยงตลาด		
10. การประสานงานของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินโครงการ		

4.2 ปัญหา และข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของโครงการฯ

ด้าน	ระบุ ปัญหา/อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1. การชี้แจงโครงการ/การประชาสัมพันธ์โครงการ		
2. การรับสมัคร/การคัดเลือกเกษตรกร		
3. การสนับสนุนปัจจัยการผลิต		
4. การจัดทำแผนการผลิต		
5. การถ่ายทอดองค์ความรู้/อบรม		
6. ศึกษาดูงาน		
7. การทำแผนธุรกิจ		
8. ความพร้อมของแหล่งจำหน่ายผลผลิต		
9. การเชื่อมโยงตลาด		
10. การประสานงานของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินโครงการ		

ชื่อ-สกุล ผู้สัมภาษณ์.....

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....

ภาคผนวกที่ 7
ประมวลภาพการดำเนินงาน

ประมวลภาพรวมโครงการเกษตรผสมผสาน

ศูนย์ประเมินผล

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

โทรศัพท์ 0-2579-8267

www.3.oae.go.th/rdpcc